

జ గ చ్చి ల్ప ము

2680/R

॥

UDL/R0

శ్రీ కొలవెన్ను పరబ్రహ్మ తీర్థ

విర చి త ము

॥

7296
R0

ప్రకాశకులు :

ఆంధ్రశిల్ప కళాపరిషత్తు, తెనాలి.

హాస్యములు

రచయిత

ప్రథమ ముద్రాణము
జేయి ప్రతులు

మద్యంబు ఆత్మయందును
1956 ఆక్టోబరు

మూలము
రెండున్నర రూపాయలు

జానకిరాం ప్రెస్,
తెనాలి.

ఏ జగన్మాతృ సత్కృపాదృష్టి విశ్వ
సృష్టితత్వము సాక్షాత్కరింపజేయ
సే జగచ్ఛిల్పమును రచియింతు నట్టి
తల్లి గాయత్రి కిది చుంకితము నొనర్చు.

H. C. S.
7/1/6

నివేదిక

సృష్టిలోని సర్వమానవుల కాజన్మాంతము సీత్యముపయోగపడునట్లు మానోత్తములచే నాదికాలమున సర్వసములైన జగదుపకరణ శిల్పసంచకము విహిత జీవనార్థమగుటయే కాక పారిమార్థిముగగూడ సర్వవిధముల తోడ్పడి జీవసంతరణమును గూర్చుచున్నదనుట సర్వానుభవసిద్ధము. ఇట్టి శిల్పమునకు కారణమగు పరదేవతాకమును మహాకారణమగు మాత్పరదేవతాకము నగునదియే జగచ్ఛిల్పము. దానినే జగత్సృష్టియు నందురు. దానిని దెలిసినగాని మానవుడు జీవితపరమావధిని బొందలేడు. అందుచే జానభవవంతులమైన మనము ఆసృష్టి తత్వమును బుద్ధిసాధ్యమగుసంతపఱకు తెలిసికొందము.

సృష్టి

అనాదియు నామరూపక్రియాది రహితమును అఖండమునైన దానినుండి ఏవో కొన్ని భిన్న పరిణామములు కలిగిన పిమ్మట గదా ఆపరిణామములకు తగినట్లు నామరూపక్రియ లేర్పడుట? కావున ముందు క్రియలచేత రూప మేర్పడగా ఆరూపమునకు దగినట్లు నామ మేర్పడును. ఈ నామ రూప క్రియ గుణములకు మూలమేదన్న మాయయనబడు మూలప్రకృతియే. ఎట్లు? చిరాకారమైనదానిని శాశ్వతమైనదని యెంచి సత్తనిరి. దానినుండి చిత్తోకటి (అనత్తు) బింబమునుండి కిరణముద్భవించినట్లు ఆధోభాగమున వెడలినది. బింబమున కిరణము లై కృమగునట్లు ఆచిత్తు స్వస్థానమున నై కృమగుచు మఱల వెడలుచు నట్లు పలుసార్లు రాకపోకలు జరిపి మొదట శిశువుగను పిమ్మట బాలగను, తరువాత యువతీగను అయ్యెను. ఇట్లుగుటయే సృష్టి

పరిణామమునకు ప్రారంభమన్నమాట. చిత్తు పలుసార్లు సత్తు లోనికి పోయివచ్చుటచేతనే యందలి సత్తాసంపత్తి ని గ్రహించుచు శిశ్వాది రూపపరిణామములను పొందజాలినదని యిచ్చుట తెలియవలయును. ఆయనాది సిద్ధమగు అద్వైత సద్వస్తువునుండి ఆద్భుతశక్తిని స్వీకరించియే మాయ మహాశక్తి సంపన్నురాలాయెను.

ఇక నామె కేమికొదువ? ఆమె విశ్వకర్మ (సర్వకర్మల) స్వరూపముదాల్చి అణువునకంటె నణువుగను, మహత్తునకంటె మహత్తుగను (అణోరణీయాన్ మహత్తో మహీయాన్) నగుట కును, భావి విశ్వకర్మలను జలప్రవాహమునకును, విశ్వశిల్పనిర్మాణ మునకును మహాకారణరూపముగా కర్మజల బిందువను నొక యంత్రమును నిర్మించెను. నిరాకారముచు అఖండమునునగు విద్యుత్తు శిల్పప్రభావమున నిర్మించిన గాజుకుప్పెలలో ఖండ రూపమున సాకారముగా వెలుంగునట్లు ఆ కర్మజలబిందువందు నిరాకారమగు సద్వస్తువుయొక్క శక్తి ఖండరూపమున జ్యోతియై వెలింగెను. ఈ సందర్భమున బిందువనగా జలబిందువనియే గ్రహింపవలెను. ఈ జలబిందువు అనేకకర్మలను జలప్రవాహము లకు కారణభూతమగుచున్నది గావునను, కర్మలను జలములతో బోల్చుచున్నారు (సంసార సముద్రము మున్నగురీతిగా) గావు నను దీనిని తెలబిందువనక జలబిందువనవలసి వచ్చినది. కావున సచ్చికిని గ్రహించి జ్యోతిరూపముగా ప్రకాశించిన ఆబిందువును 'ఆపోజ్యోతి' యనిరి. ఈ రహస్యమునే “1 ఆపో 2 జ్యోతి 3 రసః 4 అమృతం 5 బ్రహ్మ 6 భూ 7 ఝవ 8 స్పృవ 9 రోమ్” అనుచు ప్రణవతత్వమును సూచించుచున్న వేద మంత్రము

తెలుపుచున్నది. ప్రణవము—ఓంకారము ఒక్కటిగా లోకమున వ్యవహరింపబడు చున్నను ఆరెంటికిని భేదమున్నదనియు, ప్రణవము అగాధతత్వరహస్య యుక్తమనియు, నారహస్యములు సద్గురు పరంపరాముఖమున నెఱుంగవలయుననియు పాఠకులకు మనవిచేయుచున్నాను. అంతమాత్రమున లోకవ్యవహారము దోషయుక్తము గాదనియు మనవి. పైనవకమందు బ్రహ్మశబ్దమునకు వృద్ధిపొందునది యనియు, ఓం శబ్దమునకు నాదమొసగునది యనియు సర్థము భావింపవలయును. తక్కిన పదముల యర్థము లాయా మంత్రభాష్యముల గనవచ్చునని విస్తరభీతి విరమించితిని. పైబిందువు ననుసరించి తనశిల్పనైపుణ్యముచే బింబమను నొక గోళకయంత్రము నిర్మితముకాగా ఆబిందువు బింబాకారమయ్యెను. అందుండి నలుగురు పురుషులుగను, ముగ్గురు స్త్రీలుగను, ఇద్దరు సపుంసకులుగను మొత్తము తొమ్మిండుగురు వెడలిరి. వారి యైక్యరూపమగు నవకమే ప్రణవమయ్యెను. ఆమె ఆబింబమునకు ఆత్మయని పేరుపెట్టి ఆయాత్మయే నేన్నది కావుననే ఆత్మయన్నను నేనన్నను తానన్నను ఒక్కటియే యయినది.

శ్లో. యచ్చాప్నోతి యదాదత్తే యచ్చాత్తి విషయానిహ
యచ్చాస్య సంతతోభావ స్తస్మాదాత్మేతి కీర్త్యతే॥

అను లక్షణమునుబట్టి అన్నింటిని బొందుచు విషయోపభోగ మొనర్చుచు సంతత భావముగలది ఆత్మ యని తెలియుచున్నది. “ఆతతీత్యాత్మా” అను వ్యుత్పత్తినిబట్టి చూచినను గమనశీలము — లేక చలనశీలముగల పూర్వోక్త బింబరూప యంత్రమున కాత్మశబ్దము తగు చున్నది. ఈ యాత్మ సత్తు

చిత్తుల సమైక్యముతో జరుపు ప్రేమలీల యానందస్వరూపము కావున నిది సచ్చిదానంద లక్షణము, సచ్చిదానందస్వరూప మునై, లక్షణత్రయ స్వరూపత్రయ యుక్తమై ప్రకాశించినది.

ఇట్టి మాయాశక్తి ఆత్మనామము పొంది పదునైదు శిల్పములుగల బ్రహ్మపట్టణమును నిర్మించి పంచదశీనామమును గూడ పొందెను. పదునైదు కళలుగల పున్నమనాటి చంద్ర బింబము తనకు పరుడు (భిక్షుడు) ను భర్తయునగు సూర్యుని నుండి పదునాటవకళను బొంది పోడశకళాపరిపూర్ణమైనట్లు, ఆత్మ నామము పొంది పంచదశీయైన తాను తన మూలస్థానమగు నద్వైతాత్మ్యుండి పదునాటవకళను బొంది పరిపూర్ణయై భర్త సమాగమార్హకాగా నామెయందు కేవలద్వైత పరమాత్మ తేజస్సు ప్రతిబింబించి ప్రత్యగాత్మరూపపురుషుడుగా భావింప బడెను. ఇట్టి యిరువురు నొకరు మహాకారణదేహముగాను నిఁకొక రందు ప్రతిఫలించిన మహాకారణదేహిగాను నయి మహాబ్రహ్మాండనాయకులగు ఆదిమదంపతులై యొప్పిరి. దీని పూర్ణవివరము జగచ్చిల్పము రెండవభాగమునగల బ్రహ్మపట్టణ నిర్మాణ వివరణమును వీతికయందు గాంచనగు.

జగచ్చిల్ప తత్వము సంతరవలోకనముచే నెఱింగిన శిల్పి యోగులగు పంచరీమండలమువారు మానవులు తరించుటకై శ్రీచక్రనిర్మాణమును శాసించునట్టి “బిందుత్రికోణ వసుకోణ దశాంశ యుగ్మమ్” ఇత్యాది లక్షణములుగల శిల్పశాస్త్రమును రచించుటేకాక శ్రీచక్రమునువేర నృప్తితత్వ మూలమగు బ్రహ్మ పట్టణ నిర్మాణమును మహాకారణరూపమును గ్రహించుటకు బిందువును బంగారుచేతను క్రింది నవాంతస్తులు నవలోహముల

చేతను నిర్మించియు, హిరణ్మయముని చెప్పినాగు గాన చక్రము నంతటిని బంగారుమయముగాగాని చేసియు ఉపాసకుల కందించి లోకోద్ధరణము నర్పిరి. ఈచక్రమే ప్రణవతత్వమును గూడ తెలుపుచున్నది. ఇట్టి యీ శ్రీచక్రపు సనాతనతత్వము కలిలో మఱుగుపడుచున్నది యేవేవో క్రొత్తసిద్ధాంతములతో అశ్రీవిద్యను కామ్యసిద్ధులకై యుపయోగించుకొను చున్నారు. తదనుసారమే ఆధునిక శాస్త్రములును కొన్ని బయలుదేరినవి. శ్రీశంకరాచార్యునివాడు మాత్ర మివిశేషముల నన్నిటిని తడవక శ్రీచక్రస్థ బిందువునే గ్రహించి “సహస్రారమధ్యస్థ బిందుస్వరూపమ్” అని గానముచేసినారు.

ఈ బిందువునందలి ద్వైత (బింబప్రతిబింబ) భావముచే నేర్పడిన ఆదిమదంపతులు, వారి పూజాపురస్కారములు పంచర్షి మండలము వారికాలమున (కలికి పూర్వము) ప్రచారములో నుండెడివి. ఈపురాణదంపతుల సృష్టితత్వ చరిత్రము నుగ్గడించు పురాణములును నాడు ప్రచారములో నుండెడివి. ఇటీవల ఏ జానియు ఏమహాకవియు ఆదిమదంపతీధ్యానమొనర్చిన పాపమున జ్ఞబోలేదు. ఒక్క కాళిదాసమహాకవి మాత్రము పూర్వసంస్కార వాసనాఫలముగ పేగులేవిపెట్టినను “జగతః పితరౌ వందే” అని ఆదిమదంపతీ సమస్కారము చేసినాడు. ఇందు కాలేడు శిల్ప సంస్కార సంపన్నుడగుటయే కారణము.

మ హా బ్రహ్మం డ ము

ఇది కారణములకెల్ల మహాకారణమగుటను, బ్రహ్మాండములకెల్ల మహాబ్రహ్మాండమగుటను దీని కీవేగు పెట్టవలసివచ్చినది. ఇది నిరాకారమగు కేవలాత్మశక్తి అధిష్ఠానముగా నేర్పడిన

సాకారమహాబ్రహ్మాండము. దీని కధిపతు లాదిమదంపతులగు హిరణ్మయ ప్రత్యగాత్ములు - లేక గాయత్రీ విశ్వకర్మలు. వీరు సకలభువనసృష్టి సలుపుచుండగా నది హిరణ్మయమండలమై యొప్పుచుండును.

బ్రహ్మాండము

ఇది నిరాకార విద్యుచ్ఛక్తి యధిష్ఠానముగా నిర్మితమైన సాకారబ్రహ్మాండము. దీని కధిపతులు బ్రహ్మాండదంపతులైన చంద్రసూర్యులు విద్యున్నిలయమగు బ్రహ్మాండమున గ్రహ నక్షత్రాదులు శిల్పకౌశలముచేత సంచరించు చుండును. ఇది రజతమయ మండలముగా నొప్పును. కొంద టీ మండలము తామ్రమయమని చెప్పుచున్నారు.

పిండాండము

ఇది పంచభూతములలోని నిరాకార ప్రాణశక్తి అధిష్ఠానముగా నిర్మితమయిన సాకారపిండాండము. దీని కధిపతు లవిద్యా జీవులను దంపతులు. వీరు బ్రహ్మాండ మొనగునట్టి కాలగతుల దెలిసికొనుచు జనన మరణముల కగు కర్మముల నొనర్చుచుండురు. ఈ పిండాండము అయోమయమండలమై యొప్పును.

ఇట్లు కేవలాత్మశక్తియు, విద్యుచ్ఛక్తియు, ప్రాణశక్తియు నను త్రిశక్తులును నిరాకారములే. జీవుడుగూడ నిరాకారుడే. పంచభూతములలో వాయ్వాకాశములు నిరాకారములే. విద్యుత్ ప్రాణాదిశక్తులు నిరాకారము లయ్యును శిల్పమహిమచేత ఆద్భుతకార్యము లొనర్ప గలుగు చున్నవి. ఇట్టితఱి ఈ శక్తుల కన్నిటికిని మూలభూతమగు నాత్మశక్తి యెన్ని చిద్విలాసములను బచరింపనేరదు? ఆత్మశక్తి ఆయా విలాసముల (రూపముల)

బ్రకటించుటయే శిల్పము. ఆదిమదంపతులు కారణభూతులై
84 లక్షల జీవరూపములను గల్పించుటయు శిల్పమహిమ కాదా?
కావున మావు డిట్టి సృష్టి శిల్పము నెఱింగినగాని, ఆ శిల్ప
మార్గమున స్వస్థానము జేరి ప్ర విమలానందము పొందనేరడు.

“ సేశ్వలత్వముగను నిర్వికల్ప సమాధి
సత్యలోకమేగి నిత్య మచట
విశ్వశిల్పి నల్పు విశ్వకర్మల సత్య
శీలనమ్మొసర్చ శిల్పమగును.”

ఈ జగచ్ఛిల్పము ననుసరించి పంచభూతములతో ప్రపంచము నిర్మాణమైనట్లు సానగాది పంచఋషులును మన్వాది పంచ బ్రహ్మలును, పంచవృత్తులచే జగదుపకరణ శిల్పముల నిర్మించి ప్రాణిలోక కృతజ్ఞతకు పాత్రులైరి. ప్రాణుల యైహికలీల యంతయు నీ శిల్పముతోనే ప్రకాశించుచున్నది. శిల్పములేనిది మానవుల యాటసాగదు.

“ జనుని జన్మమొదలు జన్మాంతమగుదాక
నీడ నీలువ, జలకమాడ, ద్రావ,
పండ, గట్ట, గుడువ, నుండ శిల్పవిశేష
ణములుగాక జీవనమ్మొలేదు.”

“ విశ్వశై ల్పికమగు విశ్వజీవిజనాళి
కవసరమ్ములై న యన్నివసులు
శిల్పరచన మగును శిల్పేతరంబైన
పనియొకండు గానబడదు జీవ!”

శిల్ప ప్రభావమిట్లు పా. మార్గముగను విహితముగను పరిపూర్ణరూపము నొంది మానవుల కుపయోగించుచున్నను, దాని ప్రశంస గ్రంథములలో విశేషించి యగపడక పోవుట దేశ చార్భాగ్యమో, కలిమాహాత్యమోగాని సత్యదృష్టలకు మాత్రమిది శోచనీయాంశ మనుట నిజము. ఇది కలి ప్రభావ మను వారిలో నేనొకడను. కలిలో అసత్యమునకు మూడుపాళ్లు బలమున్నను, ఒకపాలు బలమైనను సత్యమున కుండవలయునుగదా ! వేదములందు సృష్టికర్తృత్వము చేతను, పరాత్పరత్వము చేతను, భగవంతుడు షిశ్యకర్మనామ మందియుండగా, పంచమూర్తులలో నొకడగుషిష్టమూర్తి పరాత్పరుడుగా దేశములో బేర్కొనబడుట లేదా ? పెక్కురు ఋషులు సీచజన్మలని వజ్రసూచికామలలో బేర్కొనబడినను వారి ప్రభావమునకు లోటుగలిగెనా ? ఇట్టి పెక్కు విషయములనుగూర్చి నేను బాల్యమునుండియు విచారపడుచుండు వాడను. ఇట్టి ప్రకృతిచిత్రమునకు చింతిల్లుచు ఆ ఒకపాలు సత్యమైనను బయటపడదా యని తలంచుచు అత్యంత పూర్వయుఖలైన సాగగాదుల శిల్ప సామ్రాజ్య చరిత్ర తెలిసికొన వెరవు లేదాయని వెదకుచుండ 1921 సం॥ ఫిబ్రవరి (అనిగుర్తు) ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతాను బంధములో శ్రీపానుగంటి లక్ష్మీనృసింహము పంతులుగారు 'సాక్షి' వ్యాసములలో వ్రాసిన " శిల్పుల ప్రాశస్త్యము - వారి పతనము " అను శ్వాసములో పెక్కు విషయములు కన్పెనెనె. పిమ్మట 1934 ఫిబ్రవరి భారతి సంచికలో బ్ర॥ చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు వ్రాసిన "మహాత్ముడు హిందువుడుకాదా? హరిజనులు హిందువులు కారా" అను వ్యాసము కాననయ్యెను. ఆ వ్యాసమంతయు శిల్పుల

యొక్కయు, శిల్పముయొక్కయు, చరిత్రతో నిండియుండెను. ఆదిమశిల్పప్రవర్తకులగు బ్రహ్మలు ఐదుగురనియు వారివలననే పంచవిధశిల్పము లేర్పడెననియు, సృష్టియై దేశ మనాగరక దశలో నున్నప్పుడు ప్రథమమున నాగరికతను మార్చినవారు పితౄనియు, పితౄనియు రై నందున పంచాననము వారై రనియు, పితౄ యాద్యైవము సృష్టికర్తయగు విశ్వకర్మయనియు, మొదలగు అత్యంత ప్రాచీనచరిత్రాంశము లెన్నియో అందు వివరింపఁబడినవి. దానిం జదువుటచే నా యుత్సాహము మఱింత యినుమడించెను. అది శ్రీ గాయత్రీమాతృసేవా ఫలముగా నెంచి 1948 సం॥ లో యీ జగచ్చిల్పగ్రంథమును రచింపప్రారంభించితి. ఈ గ్రంథము కర్మకాండము, ఉపాసనా కాండము, జ్ఞానకాండము నను మూడుభాగములుగా విభజింప వచ్చును.

అందు మొదటిదైన కర్మకాండములో సృష్టితత్త్వము. దానికి హేతుభూతులైన ఆదిమదంపతులు, తనువులు - అవస్థలు, కర్తవ్యము ఆదిమదంపతీ మంత్రరహస్యము, తదుపాసనా ప్రాధాన్యము, పిండబ్రహ్మాండములు, జ్ఞానవిజ్ఞానములు మొదలగు ననేకాంశములు కర్మసంబంధములు వివరింపఁబడెను.

రెండవదగు నుపాసనాకాండము ఆదిమూలముతో నారంభమయి శ్రీచక్ర బ్రహ్మపట్టణముల యైక్యరహస్యమును వివరింపుచు తదుపాసనా ప్రాధాన్యము నుగ్గడించుచు, దేవలోకము శిల్పసామ్రాజ్యము మొదలగు సనాతన రహస్యములను బయలుపఱచి దానికి కారణమగు కలిమహాదేవి ప్రభావమును తాకుచు ముగియుచున్నది.

ఈ కాండములో పద్మములందు వివరింపబడిన విషయములకును, బ్రహ్మపట్టణ వివరణముచేసిన పంచనములోని విషయములకును, నించుక భేదమును, క్రమవిపర్యయమును, నుండవచ్చును. దానికి కారణ మా విషయములు పంచనములోనే విస్తరముగా వివరింపఁ దలచుట.

ఇక మూడవదగు జ్ఞాన కాండము సృష్టిపరిణామముతో నారంభింప బడుచున్నది. ఈ సృష్టిపరిణామము జ్ఞానకాండాత్మకము. ఈ పరిణామము 24 విధముల కాన్పించినది.

వానిలో శిశువు, బాల, యవలి అను మూడు పరిణామములు మాత్రమే నేను వ్రాయగల్గితిని. పిమ్మట పంచభూతములు, పంచమూర్తులు, బ్రహ్మాండ పిండాండములు, జీవాఽవిద్యులయత్పత్తి వివరింపబడెను. ఈ ఆవిద్యాజీవులే పిండాండాధిపతులగు దంపతులు. శరీరములను యంత్రములుగను, రథములుగను, సౌధములుగను- సకలాధ్యక్షులును నాదిమదంపతులును నగు గాయత్రీ విశ్వకర్మలు నిర్మించిరి. తనురథ నిర్మాణముచేత వారాదిమ రథకారులును, శరీర సౌధనిర్మాణముచేత ఆదిమ వాస్తుపురుషులునై జగదారాధ్యులుగా నొప్పిరి. శరీరమును సౌధముగా పోల్చి చెప్పటచేత పారమార్థిక రహస్యములు వివరింప వీలుచిక్కినది. ఆవిద్యాజీవుల నందు గృహప్రవేశము చేయించుటకును, ఆ ఆల్మగల నడవళ్ళనుగూర్చి బోధించుటకును, చక్కని యవకాశ మేర్పడినది. పరమార్థసాధకులగు సజ్జను లీ యంశములను తమ సాధన ప్రణాళికలో నుపయోగమునకు తెచ్చుకొని మేలు పొందుదురని యాశించుచున్నాను. అట్లే ఆగామిసంచిత వ్రాతముల కిచ్చిన వ్యాఖ్యా

నములగూడ సాధకులు లోతుగా విచారించి అనుసరింతురని వాంఛింతును. సత్యపథ్యాది సాధన విధానముగూడ ముముక్షువుల కత్యంతావశ్యక మని భావింతును, గ్రంథము దురవగాహ విషయములతో నిండియుండుటవలన నీనివేదికలో కొన్ని విషయములు విస్తరముగా బ్రస్తావింపఁ బడినవి. ఈ గ్రంథము చేత పాఠకులగు సాధకులకు సృష్టిశిల్పములకు గల గాఢసంబంధము తేటపడి వారి పారమార్థిక సందేహములు దీరి వారి మార్గములు సుగమము లగునెడల నా కృషి సఫలమైనదని భావింతును.

కృ త జ్ఞ త

ఈ గ్రంథము నూరు పుటల వరకు అచ్చు పడినను భావప్రపంచమున మునిగి భాషాపటిమను పాటింప నై తిని, తదుపరి: తెనాలి కళాశాలలో ఆంధ్ర పండితులుగా పనిచేయుచున్న 'ఉభయభాషాప్రవీణ' 'దర్శనాచార్య' బ్రహ్మశ్రీ కొండూరు వీర రాఘవాచార్యులుగారు ఈ గ్రంథమునుచూచి భావపటిమకుఁదోడు భాషాపటిమకూడ నున్న బాగుండునని తమ సహజాదరాభిమాన సహనశక్తులతో తక్కిన భాగమునంతయు పరిష్కరించి యిచ్చుటేగాక ఉపోద్ఘాతమునుగూడ వ్రాసి నన్ను కృతజ్ఞతాబద్ధుని చేసిరి. వారు పాండిత్యములో పెద్దవారైనను వయస్సులో చిన్నవారైనందున ఇతోధికముగా దేశ, సంఘ, భాషాసేవాది సత్కార్యముల నొనర్పవారి కాయురారోగ్యైశ్వర్యములు కలిగించునటుల జగచ్చిల్పియగు నా విశ్వకర్మ పరబ్రహ్మను ప్రార్థించు చున్నాను. ఈ గ్రంథమును విని అభిప్రాయము నొసంగిన కవిసార్వభౌమాది

విరుదాంకితులను, ఆంధ్రప్రభుత్వాస్థాన కవులును, బహు
గ్రంథకర్తలునునగు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిల
వారికిని, తమ పరిషత్పక్షమున ఈ గ్రంథమును ప్రకటింప
ననుమతించిన ఆంధ్ర శిల్పకళాపరిషత్తువారికిని, నా కార్థికాది
లోపము లెన్నియున్నను వానిని సరకుసేయక గుణగ్రహణ
పాకింబై గ్రంథమున కీ రూపమును కల్పించి యిచ్చిన
జానకిరాం ప్రెస్ మేనేజరుగారగు బ్రహ్మశ్రీ పోచిరాజు
పుండరీకాక్షుడుగారికిని, గ్రంథ ముద్రణకు విరాళ మొసంగిన
దాతలకును నా కృతజ్ఞతాభివందనము లర్పించుచున్నాను.

జగచ్చిల్పమున జ్ఞానకాండమునకు శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీపాద
కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు ది 2-3-56 -వ తేదీన ప్రత్యేకముగా
నభిప్రాయ మొసంగిరి. అది యపుడే ముద్రణమాయెను. తదు
పరి తక్కిన రెండు కాండములనుగూర్చిగూడ నభిప్రాయ
మియుండనికోర, నట్లే యొసంగిరి. ఆ రెంటినికలిపి త్రికాండా
త్మకమగు నీ జగచ్చిల్పములో నిష్పాడు ముద్రించినాడను.

ఇట్లు

గ్రంథకర్త.

ప రి చ య ము.

ఈజగచ్చిల్పము ఉపనిషత్తులతో తులనాగదగిన యొక మహాగ్రంథరాజము. దీనికర్తలు శ్రీకొలవెన్ను పర బ్రహ్మతీర్థులవారు, తీర్థులవారు కొన్ని జన్మములనుండియు తత్వజ్ఞానాపరు లనవచ్చును ఈ జన్మములో వారి జ్ఞానము పరిపక్వమయినది. వారి సాధనవిధానము సిద్ధిపొందినది. నా విద్యార్థిదశనుండియు శ్రీ తీర్థులవారితో నాకు గాఢ పరిచయమున్నది. నా హృదయముగూడ ఆధ్యాత్మిక వాసనా విలసితమగుట చేతను, చిన్నప్పటినుండియు తత్వసారస్వతమును ముఖించుచున్న కారణమునను వారితోడి నా నైర్యము దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచుండెడిది. ఆనాటికే వారు గాఢముగా గాయత్రీసముపాసనము చేయుచుండెడివారు. ఆ యుపాసన మందఱు చేయునట్టిది కాదు. అది యొక ప్రత్యేకతను గలిగి నట్టిది. అనేక పారమార్థిక రహస్యములను తమ యీ ధ్యాన యోగ సాధనములో సాక్షాత్కరింపజేసికొని జగద్రహస్య మును బ్రకటింప వా రా విశిష్టోపాసనమును జేసెడివారు. వారు ధ్యానముద్రనుండి వచ్చినపిదప ఎన్నెన్నో రహస్యము లను ముచ్చటించుచుండెడివారము. ఆ సంభాషణములో ఎన్నో క్రొత్తభావములు వారు వినిపించువారు. గాయత్రీమంత్రార్థ భావస్వరూపముల నేమి, సృష్టిప్రణాళికా రహస్యముల నేమి, గాయత్రీ విశ్వకర్మలు పంచశీర్షు లయిన కారణమేమి, ఎన్నెన్ని భావములనో సహేతుకముగను, స్వానుభవ పూర్వకముగను వినువారిబుద్ధికి నచ్చునట్లయిన వినుచువారు.

వా రాయా వేదాస్త్ర విషయముల బోధించునప్పుడు - ఉపని
షత్తులలో విహరించుచున్నట్లు - అంతకుమించిన యొక స్వాను
భూతిప్రపంచములో సంచరించుచున్నట్లు తలంచువాడను.
ఏ భావములలోనైన ఏకీభావము కదురకున్న మతాకసారి
ధ్యానానంతరము చెప్పెదమనువారు, అట్లే మఱల శ్రోతలబుద్ధికి
నచ్చునట్లుగా విషయములను దెలియపఱచుచుండువారు.
యుగయుగాంతర రహస్యములు, తంత్రములు - ఎన్నియో
ఒక మహర్షికివలె వాచికా సమాధిదశలో సాక్షాత్కార
మగుచుండెడివా అని అప్పటిలో ననుకొనువాడను. అది
నిజమే యని నేడీ గ్రంథమువలన తీర్థులవారు రుజువు చేసికొను
చున్నారు. నా చిన్ననాట నేను విన్న భావములు, విమర్శలు,
రహస్యములు, ఇంక నెన్నో విశేషములతో నేడీ గ్రంథమున
దర్శనమిచ్చినవి. ఇది అతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు చేయ
దగిన పని. ఈ పనిని చిరతపస్సుచే తీర్థులవారు చేసి ఆ ఋషి
త్వము తమకు గలదని చెప్పక చెప్పుచున్నారు. జ్ఞానపారమ్య
మును బొందినవాడని ఋషి శబ్దమున కర్థము. ఋషులలో
ఋషి, మహర్షి, పరమర్షి, దేవర్షి, బ్రహ్మర్షి మున్నగు
కొన్ని యంతరములు గలవు. బ్రహ్మర్షిని మించిన ఋషి చెప్ప
బడలేదు. కాని, పరబ్రహ్మఋషి యని యేల యొక విభా
గము చేయరాదు? నాదృష్టిలో ఈ గ్రంథకర్త యొక పర
బ్రహ్మఋషి. నాదృష్టిలోనే కాదు, ఈ గ్రంథమును చదివి
భావించినపిమ్మట మీదృష్టిలోగూడ వీరు పరబ్రహ్మఋషి
కాగలరని నా నమ్మకము. ఇది అభిరూపముతోగూడిన
యతిశయోక్తి కాదు, మఱి సత్యసమ్మతమగు స్వభావోక్తియే.

అర్హుడగు నాధ్యాత్మికాధికారికి సర్వసమర్థుడగు సద్గురువు లభించుటకై చూర్వజన్మసుకృతము, ఆసుకృతముగూడ వీరికి చేకూరినది. వీరి వేదాంతగురువులు శ్రీమన్మధువు సుబ్బయాచార్యులవారు. శ్రీ ఆచార్యులవారి సంప్రదాయము అనుభవప్రధాన మైనది, అనేకాధ్యాత్మిక రహస్యములకు నిర్బాహమగు సమన్వయమును గూర్చినట్టిది. ఆ సంప్రదాయ రహస్యములను బిడికిట బట్టిన శ్రీతీర్థులవారు తమ తపశ్శక్తిచే వానికి క్రొత్త మెఱుగులు పెట్టుకొన్నారు. అష్టోత్తర శతసంఖ్య రహస్యమునుగూర్చి నేను పెక్కురు పండితులను, పరివ్రాజకులను, పరమహంసలను శ్రీవిద్యోపాసకులను అడిగితిని. కొందఱు తటపటాయించినారు. మఱికొందఱు సీభ్య నమలినారు. ఇంక కొందఱు తారహస్యములు తెలియకున్న వేదాంతవిజ్ఞానము పూర్తికాదా యన్నారు. పుస్తకములు పెదకితిని. అగపడ లేదు. ఆ రహస్యము సీగ్రంథము అనుభవసమన్వితముగను తర్కానుకూలముగను వివరించుచున్నది. (చూడు 110పుట) ఇట్టి మహావేదాంత రహస్యము లెన్నో వీరికి సంప్రదాయ సిద్ధముగా కరతలామలకము లయి యున్నవి. ఇది గూడ సీగ్రంథగౌరవమునకు హేతువే.

ఏతద్గ్రంథస్థ విషయము

జగచ్ఛిల్పము:- జగదుత్పత్తికి హేతువులు ప్రకృతి, పురుషుడు. ఈ రెంటిలో ప్రకృతి జడము, త్రిగుణాత్మకమును. అది ఇరువదినాలుగు తత్త్వములై వెలయును. ఈ రహస్యము

సాంఖ్యాదివర్సనములందు ప్రపంచితము. ఇక పురుషుడు సచ్చి దానందరూపుడు; జ్యోతిస్స్వభావుడు. ఈ పురుష తత్త్వపు నెలుగుచేతనే తే.త్రమగు శరీరాది జడవర్గము ప్రకాశించుచున్నది. ఇట్టి ప్రకృతి పురుష సంయోగజన్యమే జగత్తు. తద్విలాసమే జగచ్చిల్లుము. సృష్ట్యాదిమకాలము నుండియు ప్రపంచమున భౌతికాధ్యాత్మికవాదములు రెండును ప్రచలితములయియే యున్నవి. ముందు సూచించిన ప్రకృతి పురుష తత్త్వములతో జడమును - భూతాత్మకమును నగు ప్రకృతి యొక్కటే ఆదిమపదార్థ (matter) మనియు, దాని పరిణామమే పురుషుడుగాని, ఆత్మగాని యనువారు భౌతికవాదులు. వీరు పురుషతత్త్వము - లేక పరమాత్మతత్త్వము ప్రత్యేకించి “నాస్తి” (లేదు) అన్నందున నాస్తికులయినారు. ఇక ప్రకృతి పురుష తత్త్వముల రెంటి నంగీకరించినవారు ఆధ్యాత్మికవాదులయినారు. ఈ ఆధ్యాత్మికవాదము నూతనగాగొని మన వేదాంత వృక్షము శతసహస్రశాఖలతో - నానావిధ భేదములతో వికసించినది. ఏ తదాధ్యాత్మికవాదమునే ఈ గ్రంథముగూడ వివరించుచున్నది.

విశ్వసృష్టికి కారణభూతులగు ప్రకృతిపురుషులే ఆదిమ దంపతులగు జగత్పితలని ఆర్షకవివాణి. ఈ జగత్పితల తత్త్వముతోనాటు ఆత్మతత్త్వమునుగూడ సంపూర్ణముగా ఆకళించుకొన్నగాని సాధకు డమృతుడుగాడు. ఇందు కాలని సృష్టితత్త్వమవగతము కావలయును. పిండబ్రహ్మాండముల స్వరూప స్వభావములు గోచరింపవలయును. ఆ పిండబ్రహ్మాండములకు గల సంబంధము, కార్యకారణభావము, వానికి సంబంధించిన

వింక నెన్ని యో రహస్యములు తెలియవలయును. సాధకుడగు
 వాడు తనను, తాను నడయాడుటకు సృష్టింపబడిన దేహ
 రథములను, ఆ రెంటికీ సంబంధమునుగూర్చుకర్మమర్మములను-
 ఆకర్మముల నాచరింపవలసిన విధానములను, సాధనములను -
 ఇదియది యననేల, సృష్టిలోని ప్రత్యక్షపరమాణువుల రహ
 స్యములను గూడ సంపూర్ణముగా గ్రహింపవలసియున్నాడు.
 ఇంత సమగ్రమగు తత్వజ్ఞానమును, సృష్టిశిల్పరహస్యమును
 కరతలామలకముచేయట కీ గ్రంథము పూనుకొనుచున్నది.
 కావున అవశ్యకమైనపట్టుల యథార్థమగు తాత్వికవిమర్శనము
 గూడ చేయక తప్పదయ్యెను. మొత్తముమీద ఈ గ్రంథ
 మును పూర్తిగాగాని, కొంతగాని యవగాహనము చేసికొను
 టకు విశిష్టుడగు నధికారి కావలసియున్నాడు. అసలు వేదాంత
 శాస్త్రమే ప్రత్యేకాధికారి నపేక్షించుచున్నది. ఆ యపేక్ష
 ఈ గ్రంథమునకుగూడ అత్యంతావశ్యక మందును. జిజ్ఞాసువు
 నకు - వేదాంత పరిభాష తెలిసినవానికి - హైందవశిల్ప సభ్య
 తలో ప్రవేశమున్నవానికి ఈ గ్రంథస్థవిషయము సులభముగా
 నుండును. ఏ నవలవలెనో, సాటకమురీతిగనో చదివి యానం
 దింప ననువైన కృతిగా దీనిని భావింపరాదు. ఇట్లంటినని
 విషయములోను - బోధనపద్ధతిలోను ఆకర్షణశక్తి లేదేమో
 యని భావింపవలదు. తత్వజ్ఞానాభిరుచికలవానికి - లేదా, కనీస
 మాసక్తియైన నున్నవానికి ఇది సులభముగా గ్రాహ్యమగు
 చునే యుండును. కొన్నిరహస్యములు మాత్రము గురుముఖ
 ముననే యెఱుంగవలసినవి ఇందు గలవు.

కొన్ని విశేషములు.

ఇంకను ఈ గ్రంథము జగత్పితల యథార్థస్వరూపము నెఱుకపఱచి, వారియెడ భక్తిప్రపత్తులను బురికొల్పుచు పాకకునిగూడ తత్వస్వరూపునిగ జేయుచున్నది. బాహ్య ప్రకృతిలోని చంద్రసూర్యులను తలిదండ్రులనుగా జెప్పట, జ్యోతిశ్శాస్త్రములో చంద్రసూర్యులు మాతృపితృ కారకు లగుటచు సమన్వయించుట అనుభవసమునకు - శాస్త్రమునకు - చక్కని యనుసంధానమును గూర్చుచున్నది. 'జ్ఞానమ్ విజ్ఞాన మాస్తిక్యం' అన్న గీతాసూక్తికి సరియగు వ్యాఖ్యానము చెప్పబడినది (పుట 68). ఆదిమూలమును భాగము సృష్టి ప్రణాళికను నిరూపించుచున్నది. ఇందు సూక్ష్మములగు అవ్యక్త మహాదహంకారములు, త్రిగుణములు, త్రికర్మములు మున్నగునవి యెట్లు జగన్నిర్మాణమునకు హేతువులయ్యెనో వివరింపబడెను. అందలి బ్రహ్మపట్టణము, అమృతసరస్సు, ఆ సరసిలో విహరించు హంస జీవాత్ముడగుట, సృష్టి పరిణామములోని వర్ణనము మొదలగు నిదియంతయు సత్యసమ్మతమును కవితాపూర్ణమును సగు మనోహరార్థ గుంభనము. బ్రహ్మపట్టణవృత్తాంతము విస్పష్టమగుటకు చక్కని చిత్తరువు గూడ పొందుపఱుపబడినది. గాయత్రీ విశ్వకర్మల దాంపత్య మేమి, సానగాది పంచఋషులచే జరిగిన నాగరికతా విస్తరణ మేమి, ఆగామిసంచిత ప్రారబ్ధకర్మల రహస్యములేమి, అతి మనోహరముగను, సహేతుకముగను విమర్శింపబడి విస్తరింపబడినవి.

ఈ గ్రంథమున “దేవలోకము - శిల్పసామ్రాజ్యము” అనున దొక ప్రముఖఃపుటము. మొదట యజుర్వేదమున నుగ్గడింపబడిన పంచశిల్పములు - తరువాత స్కాందాది పురాణములలోను, శిల్పశాస్త్రములలోను మానవనాగరికతా విస్తృతికి కారకులైన తీరు నాధారముగా జేసికొని వారి లోకసేవా విధానమును తీరులవాడు సమగ్రముగా వివరించినారనవచ్చును. ఈ వివరణము నేటి మానవప్రపంచమును గలతెప్పెట్టు పెక్కురాజకీయాధిక సాంఘికసమస్యలకు పరిష్కారములను సూచించుచున్నట్లున్నది. ఈ యంశములను విజ్ఞులు పూర్ణముగా నాలోచింపవలయును. ఇంకను దేవలోకములో నింద్రుని ఖండవ, సందనవనముల యదంతములు, బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, ఇంద్ర, సూర్యవేదములు, మనుశిలానగరాది విశ్వవిద్యాలయములు, పంచబ్రహ్మలు, పంచమూర్తులు మున్నగు విషయములన్నియు ఒకనాటి శిశ్వభద్రతను తెలియజేయుచున్నవి. ఇంద్రుడు మహాశిల్పియనుట, ఆ యింద్ర విశ్వకర్మకు - సృష్టికర్తయగు విశ్వకర్మకు గల పోలిక చక్కగా సమన్వయింపబడినది. ఇందుకు వలసిన వేదమంత్రముల యాధారములును జూపబడినవి. ఇట్టి రహస్యములే పెక్కులు కోయంబత్తూరు వ్యవసాయకళాశాలాధ్యక్షుడు పండిత నారాయణగౌడ్ వ్రాసిన “ది మెస్సేజి ఆఫ్ ట్యూంటీయత్ సెంచరి” అనుఆంగ్లగ్రంథముననుఅగపడుచున్నది. దేవలోకములోని పరిపాలనవిధానము కలరూపున నిరూపింపబడినది. పంచవేదముల ప్రశంస యిందు సరిక్రొత్తది. అందలి విషయవిభాగక్రమమును క్రొత్తదిగ నే కనిపించును గాని ఇందు పంచమవేదమగు ప్రణవవేదముయొక్క ప్రస్తావన స్కాంద

మహాపురాణములో సగపడుచున్నది. పంచక్షులకాలమున ఈ వేదములను గొందఱు చదువరాదను నిషేధములేదు. చతుర్వేదవిభాగము జరిగి వర్ణవ్యవస్థ తలయెత్తినపిమ్మటనే గొందఱు మానవులు వేదవిజ్ఞానమూలకైరి. విశ్వవిద్యాలయములు, వాసిద్ధుష్టి, బ్రహ్మతత్త్వజ్ఞులగు బ్రాహ్మణులధర్మము విశేషించి తెలియదగినవి. ఇట్లనేక విమర్శనిరూంశముల నీ పాత్రము అమృతముగా మనముందఱనిడుచున్నది. ఇంద్రుడు - గోత్రధీతు - మేఘవాహనుడు అను నాములను బొందుట సోపపత్తికముగా నిరూపితమైనది. అట్లే సింహాసనము, అష్టదళపద్మము, సహస్రారము, పంచకర్మములు మున్నగు పలు శబ్దముల సార్థకత వివరింపబడినది.

సృష్టిపరిణామములో ప్రకృతి పురుషుల సమ్మేళనము, ఆదిమ దంపతిత్వము సుప్రకటము చేయబడినది. ఆదిమ దంపతులను విశ్వశిల్పకారకులుగను, గాయత్రీ విశ్వకర్మలుగను చెప్పుట వేదములలోని అత్యంత నిగూఢమగు రహస్యము. గాయత్రీ విశ్వకర్మ లిరువురు పంచతత్త్వాత్మకులును, పంచమూర్త్యాత్మకులును, పంచశక్తి - పంచబ్రహ్మస్వరూపులును, పంచకర్మప్రవర్తకులును, పంచశీర్షులును అగుటచే వారి దాంపత్యచిత్రణము యుక్తులకును, శాస్త్రమునకును, అనుభూతికిని సమ్మతమైన సత్యావిష్కారము. నిఖిలశీవకోట్లకు వాసయోగ్యములైన వసతులను (దేహములను) గల్పించినవారిని ఆదిమవాస్తు జనకులనుట ఎంత యొప్పిదమో చూడుడు. “వా రాదిమ శిల్ప దంపతు లనుట కవిమాటయూ, లేక వస్తుతః సత్యమా” అని మనము భావింపవచ్చును. ఆ యంశమునే

తరువాతిగ్రంథము సమర్థించి సమన్వయించుచున్నది. పిమ్మట దేహాయంత్ర సృష్టి వర్ణనము. శరీరయంత్ర మద్భుతముగా కల్పింపబడినదికదా! దానిని కవి మనోజ్ఞముగాచిత్రించినాడు.

ఈ శరీర మొక రథమని కతోపనిషత్తులో మనోహర వర్ణనము కలదు. సుందరమును, ఉపయోగకరమును అగు సీ రథమును నిర్మించిన రథకారు డెవడు? ఎవడో యొక డున్నాడు. ఆ రథకారుని చేరుకొనుట కీ జీవరథకున కీ రథమని ఆయుపనిషత్తు హృదయము. ఆ యాదిమరథకారుని దెలిసి కొనిగాని జీవు డమృతుడు కాజాలడు. అప్పటికిగాని యీతనికి జన్మ పరిపూర్తి కాదు. ఈయంశము నీకవి యిట్లు సూచించెను—

“తండ్రి ప్రత్యగాత్మ తల్లి హిరణ్మయి

దంపతులయి నీకు తనురథాలు

రచన చేసినట్టి రథకారదంపతి

పూజనమొనర్పఁ బూనరాదె!”

రథస్వరూప వివరణములో తనురథసృష్టికిగల యుద్దేశ్యమును మానవులు వమ్మొనర్చుచున్నారని కవి చింతించినాడు.

దేహ మొక యంత్రమును, రథమునుమాత్రమే కాదు. అదియొక సాధముకూడను. అది సాధమైన నేగాని పత్నీ సహితం డగు జీవు డందు (గృహ) ప్రవేశమయి మోక్షపురుషార్థమును బడయలేడు. అందుకే తరువాతిగ్రంథములో సాధాభివర్ణనము చక్కగా జేయబడినది. దేహసాధములోని యేడంతస్తులను గూర్చిన సప్తచక్రాభివర్ణన మద్భుతముగా నున్నది. సాధకు డెన్నియో రహస్యముల నా ఘట్టమునందు దెలియగలుగు

చున్నాడు. ఆధారమును మఱుగుచొడ్డి యనుట, మణిపూరకమును వంటయిల్లనుట, అనాహతమును నిద్రింపదగిన పడకట్టినుట, గాలికి నెలవనుట, విశుద్ధమును విశ్రాంతిభవనమనుట, సహస్రారమును దేవమందిరమనుట సాధకుల యూహలను సాధనమార్గమునకు ద్రిష్టచున్నది. ఈరీతిగా నేడంతస్తులతో - ఏబదినాలుగు తిరుగుడుమెట్లుగల మేడ తయారైనది. దీనిని నిర్మించుట కెంతటిశిల్పకౌశలము కావలయునో చూడుడు. ఈ మేడ తయారగుట కైదునెలలు పూర్తిగా బట్టిచది. ఆరవ మాసమున అవిద్యాజీవులను - వధూవరుల గృహప్రవేశము. పింజోల్పై తీయైనదాది యాటవ మాసమున జీవప్రవేశము జరుగుచని వేదాంతశాస్త్ర సుప్రదాయము. ఈ సందర్భమున ఏబదినాలుగుమెట్ల మేడ యని దేహమును గూర్చి చెప్పట సామాన్యముకాదు.

తరువాత వధూవరులనుగూర్చి చేసిన బోధ, గురు మహాదేవుని ప్రబోధము మొదలగునవి గర్భస్థ శిశువునకు గలుగు జ్ఞానమన్నమాట. అటుపిమ్మట అవిద్య కొంతకాలము మఱుగునడగా (రికిన పద్యము చూచుచది) జీవున కాత్మదర్శనమైనది. తిరిగి మాయ యుద్ధపడుట, జీవుని విచారము, భార్య ప్రతారణము, గురుని జీవప్రబోధము - ఇది యంతయు సృష్టి పరిణామమే కదా!

ఈ సందర్భమున గురు జొనర్చిన ప్రబోధ మంతయు సాధనప్రణాళికయై యున్నది. ఏమార్గముల ననుసరించినచో జీవుడు దుఃఖదూరుడై యాత్మముక్తి నందునో తరువాతి గ్రంథము రూపించుచున్నది. ఈ ఘట్టమున 109 వ పుటలో

వివరింపబడిన కర్మతత్త్వనిరూపణము సాధకులకు మిక్కిలిగా
తోడ్పడునట్టిది. “గహనా కర్మణో గతిః” కర్మగతి సులభ
ముగా తెలియబడునదికాదని గీత పలుకుచున్నది. కావుననే
గీతాకారుడు కర్మాకర్మ వికర్మలనుగూర్చి ప్రస్తావించినాడు.
ఆ కర్మప్రస్తావన కా యా భాష్యకారులు పలురీతుల నర్థములు
చెప్పిరి. పలువు రా ఘట్టమున ఆగామిసంచిత వ్రాత్యములను
తడవనేలేదు. గీతాకారుని దృష్టి ఈ త్రికర్మములమీదను
ప్రసరించుచుండకపోదు. అట్టి ఘట్టములలోని గంభీరార్థమును
క్షీణులవారి యీ పద్యము వివరించుచున్నదా యని నాకు
తోచుచున్నది.

“అనుభవించు కర్మ మది అకర్మంబౌను
దానియందు కర్మ మూనరాదు
ఆచరించు కర్మ మది కర్మమకాగాన
దానియందు కర్మమూను జీవ!

అను భావము చాల గంభీరమైనది. జీవు డీ జన్మమునం దనుభ
వించు కర్మము పూర్వజన్మములో చేసికొన్నట్టిది. కావున
దానిని కర్మమనరాదు. ఆ పూర్వజన్మకర్మము ననుభవించుచు
జీవుడు కొంత యాగామికర్మమును సృష్టించుకొనుచున్నాడు.
అట్టి యాగామినే బంధకముకాగల కర్మనుగా భావించవలయు
నట. ప్రారబ్ధ మెట్టి యోగితైనను అనుభవింపక తప్పదు.
ప్రారబ్ధముననుభవించుచు యోగియగువా డాగామిని సృష్టించు
కొనకుండ మెలకునగా నడచుకొన్న, నట్టివాడు కర్మబంధ
విముక్తుడు కాగలడు. ఈ రహస్యము కర్మమర్మముల నెఱింగి

ఆనుభవించుచు కర్మ చేయగల ఉత్తమోత్తమ సాధకునితో
 లేక సిద్ధునితోగాని తెలియనట్టిది. ఇట్టి మహాధ్యాత్మికరహస్య
 ములను ఈ గ్రంథముఖమున వెల్లడించిన తీరులవారు అశేష
 ముముక్షు సాధక ప్రపంచమునకు మోక్షమార్గ దర్శకులై
 యుత్తమ వేదాంతదేశికులై వారి శాశ్వతకృతజ్ఞతకు పాత్రు
 లగుచున్నాడు. ఇట్టి విశేషము లనేకము లీ గ్రంథమున గలవు.
 వాని నన్నింటిని విస్తరభీతి నీ చిన్న పరిచయముతో వివరింప
 జాలను. ఇట్టి విశేషములచేతనే యీ కృతి ఉపనిషత్ప్రాయ
 మగుచున్నదంటిని.

తరువాత కామాదులజయించు పద్ధతి, త్రికరణములు,
 వాని కర్మగతులు, యజ్ఞశిల్పములు మున్నగున దంతయు
 సాధకు డాచరించవలసిన సాధనవిధానమే. ఈ రీతిగా—

అఖిలసృష్టి సలుపనయ్యె జగచ్ఛిల్పి
 సృష్టిరచనమెల్ల శిల్పమె యగు
 సృష్టిలోని జీవకృతు లాను శిల్పము
 అంత శిల్పమయమె అగును జీవ.

అని చెప్పుచు జగచ్ఛిల్పము ముగియుచున్నది.

మహనీయమగు నిట్టి జగచ్ఛిల్పము నెఱుంగక, జగ
 చ్ఛిల్పి తత్వమును దెలియక, సాధనవిధానముల ననుసరింపక
 “అహం బ్రహ్మాస్మి” అను వాచావేదాంతమును మాత్రము
 ప్రకటించుట అనుభవపరులగు తీరులవారి కిష్టముకాదు. కావు
 ననే “నిత్యకర్మిష్ఠు”డగు కన్నతండ్రి నుదాహరణముగాజూపి

“అవశ్యం పితరారాచారం” అను నీతిసూత్రమునకు ప్రాధాన్యము నిచ్చినారు.

ఈ గ్రంథములో “ప్రణవ” శబ్దమునందలి “నవ” పదమునకు త్రిభూతములు - త్రిగుణములు - త్రివర్ణములు నని యర్థముచెప్పట కొత్తరహస్యము. త్రివర్ణములతో గూడినది ప్రణవమని యింతవరకును వినుచున్నాము. తనురథ నిర్మాత లగు నాదిమ దంపతులను - గాయత్రీ విశ్వకర్మలను రథకారులనుటయు, దేహమును సాధమనిచెప్పటయుగూడ నద్భుతార్థ రహస్యవివరణమే. ఇంకను ఏబదినాలుగు తిరుగుడుమెట్ల మేడ నుగా దేహమును బోల్చుటెంతయు నెన్నదగినది.

శ్రీతీర్థులవా రీ గ్రంథమున వ్రాసిన పద్యములన్నియు ఆటవెలుదులలోనే నడిపినారు. వేదాంతవిషయ బోధ కాట వెలుదుల నుపయోగించి కృతకృత్యుడైన మొదటికవి వేమన యోగి. అట్లే వీరును దేశిచ్ఛందమును నాటవెలదిలోనే వేదాంతబోధచేసి “అభినవ వేమన” యైనారు. వేమనగారి శైలి, నడక మున్నగులక్షణములు వీరిపద్యములకు నలవడినవి. తీర్థులవారు భాషాపండితులుకారు. అనగా భాష రానివారని కాదు; కొనలుచూచిన పండితులుకారనియర్థము. కావుననే కొన్ని భాషాదోషము లగపడును. జానశిజ్ఞానములలో సాటి లేని పండితులే. కావుననే ఒకఋషియై సత్యములను జాటి నారు. గ్రంథనిర్మాణ విధానములోగూడ వీరెక్కువ శ్రద్ధ చూపలేదేమో అనిపించును. ఆయా విషయములను వరుసగా గూర్చుకొనుటలోను, పునరుక్తి వాటిల్లకండ చూచుకొనుట

లోను వీరు ఉపేక్షవహించిరా యని రచనాశిల్పము నెఱిగిన
పండితుల కనిపించును.

తత్త్వరహస్య భరితమగు సీ మహత్తర గ్రంథమును
పాఠకు లర్థము చేసికొని యుండలి విషయముల నాచరించి ధన్యు
లయినచో గ్రంథకర్తగారి కృషి సఫలముకాగలదు. తీర్థులవా
రిట్టి గ్రంథముల నింక ననేకములను వ్రాసి భాషాసేవయొనర్ప
నా జగచ్చిల్పి యనుగ్రహించునని యాశించు విసీతుడు —

ఆంధ్ర శిల్పకళాపరిషత్తు,
మధ్యభి - భాద్రపదము
తెనాలి. 6-9-56

ఇట్లు
కొండూరు వీరరాఘవాచార్యులు

పండితాభిప్రాయములు

జగచ్చిల్పము

ఇది పరబ్రహ్మతీర్థకవి విరచితము. ఈయన ఇంటిపేరు కోలవెన్ను. శ్రీకృష్ణనిపేణుగానమువలె ఈయన కవితాగానము కోలలకు వెన్ను గల్గించుచు, మనోహరమగు ఆనందసస్యము నొసంగి శ్రోతల కెప్పుడయగలదు. కొంతవడి శ్రీ వేమన గారి పద్యాలవొత్కి యీ పద్యాల కున్నట్లు చెప్ప నొప్పు. ఈయనపద్యములన్నియు నాటవెలదులే. “నాట్యకళాసక్తి వెల్లి విరియు ఈ కాలమును ఆటవెలదుల (నాట్యకన్యల) కన్న ఆనంద దాయక వృక్షతేవి?” ఈ కవికిని నాకును సుమారు నలువది సంవత్సరములక్రింద నొకమారు కల్గిన పరిచయమే. మరల మొన్న చూచుటయే. ఆనూత్రపుమైత్రియే తనపు స్తకమునందు నాభిప్రాయము వలయుననుకోదుగోత్రో ఈ కవివరుని మొన్న మాయింటికి రప్పించినది. అబ్బా! “శ్లో! సతాంసాస్తపదీ” అనుసూక్తి యొత్తసత్యమో గదా! కవిత్యము శుద్ధము, మృదులము, సరళము. అందరికిని అందుబాటులో నుండును. విషయము వేదములు మున్నగువానిలోని విషయమే. దానిని చిత్రముగా మార్చి రచించుటలో ఈయన ప్రతిభ గొప్పది. ఉదాహరణకు ఒక విషయము జూపుదును. ప్రణవ, శబ్దమున ప్ర, ఉపసర్గను లాగినచో, (నవ) అను పదము మిగులును. ఈపదమునకు, తొమ్మిది అని అర్థము. ౧ అవ్యక్త ౨ మహత్తు ౩ అహంకారం ౪ సత్యము ౫ రజస్సు ౬ తమస్సు ౭ అ ౮ ఉ ౯ య్. మొత్తము తొమ్మిది సంఖ్య సరిపెట్టి, అనుభవమునకు

పచ్చనట్టి విలక్షణార్థములగు భావములను కవి పద్యములలో
సంపినాడు. ఇట్టివి చాలగలవు. ఈ గ్రంథము విద్యార్థుల కత్యవ
సరమనియు సర్వాదరణీయమనియు నా ఆభిప్రాయము.

గుంటూరు }
1-10-56.

‘అవధాన శిరోమణి’
డా. శ్రీ కృష్ణాచార్య.

—

‘శతావధాని’ వేలూరి శివరామశాస్త్రి

తమ జగచ్ఛిల్పము చదివి ఆనందించితిని. ఇందలి
విషయములు ఎంత దొడ్డగో తెలుపనక్కఱలేదు. వానిని
ఈ ఆటవేలదు లెంత తేటగా ప్రదర్శించినవోకదా! ఒక
ఛందస్సుతో ఒక లయతో ఒక సముద్ర మెచటికొ ప్రయా
ణము చేయుచున్నటులున్నది. జగచ్ఛిల్పములోని మీశిల్పము
బలే! వేమన్నతరువాత, బ్రహ్మంగారితరువాత, వారి భావనా
తంత్రువు జగచ్ఛిల్పములో అనుస్థాతమయినది. (బ్రహ్మం
గారి రూపకాతిశయోక్తియు (Mysticism), వ్యతిరేకలక్షణయు
అన్యదుర్లభములు) మీ శిల్పమునకును ప్రతిభకును జయ
వెట్టుదును.

చిరివాడ }
19-9-56.

—వేలూరి శివరామశాస్త్రి

ప్రభుత్వాస్థానకవులు, కవిసార్వభౌమేత్యాదివిరుదాంకితులునగు

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలవా రొసంగిన

అ బి ప్రా య ము

శ్రీరస్తు

జగచ్చిల్పము

ఇదియొక వేదాంతగ్రంథము. జగత్తు సర్వమును శిల్పమే
యని చెప్పెను. దీనిని బ్రహ్మశ్రీ కోల వెన్ను పరబ్రహ్మశ్రీరథశిల్పా
చార్యులుగారు రచించి యున్నారు. ఈ గ్రంథమునకుఁ బీఠిక
వ్రాయవలయునని నన్నుఁ గోరెనారు. కాని నాకది సాధ్యముకాని
దిగా కానుపించినది. శిల్పాచార్యులుగారు గొప్పగొప్పవేదాంత
గ్రంథములు చదివి ఆ గ్రంథానుసారముగా ముక్కకు ముక్క
యెత్తి వ్రాసిన గ్రంథము కాదది. ఆచార్యులుగారు తమకు
గలిగినగొప్పఅనుభవముచేత వ్రాసియున్నారనుట నిశ్చయము.
ఈగ్రంథమునకు కవిగాఁ జే విపులమైన టీకవ్రాసి ప్రకటించినపుడే
గ్రంథ ప్రభావ మెఱుంగ వచ్చెడిని. లేకున్న అనుభవసిద్ధమైన
వారి యభిప్రాయము సామాన్యముగా నితరులు తెలిసికొన
సాధ్యము కాదనుట నిశ్చయమై క్రియే. గ్రంథములనుండి యె
వ్రాసిన వ్రాతలకు గ్రంథములే సమాధానము చెప్పును గావున
అట్టివాని కెట్లులైన వ్యాఖ్యానములుగాని, పీఠికలుగాని వ్రాయుట
సులభసాధ్యమని మఱియుం జెప్పుచున్నాను. అయినను వారి
కోరికం ద్రోసిరాజనఁజాలక నాకుఁ దోచినట్లు ఇట్లు వ్రాయుటకు
సాహసించితిని.

జగచ్చిల్పము మూడుకాండలుగా విభజింపఁబడినది.
అందు మొదటిది కర్మకాండము. రెండవది యుపాసనా కాం

డము. మూడవది జ్ఞానకాండము. ఆదిభాగమగు కర్మకాండము మొదట సృష్టితత్వముం దెలుపుచు నాదిమదంపతులఁ జేర్కొని వారివలన జగత్తను సంతానము కలిగినదని చెప్పుచున్నది. లోకములో సంతానమునకుఁ దల్లి ముఖ్యురాలు. కావుననే ప్రథమపూజార్హురాలగుచున్నది. ఇట్లు గావింపక—

“తల్లిఁ దండ్రు పిడి యిల్లాలినింగూడి
యిల్లువదలి యద్దెయిల్లు చేరి
కల్లకీండ్లమైతి నుల్లాసముగఁజేసి
తల్లిదండ్రులన్నఁ దలఁపఁబోరు.”

ఇల్లుపిడి యనఁగా అజ్ఞానమునవాడు స్వస్థానమగు బ్రహ్మపదమును విడిచి, అద్దెయిల్లు చేరియన నజ్ఞానమగు సంసారమునఁ జేరి, తల్లిదండ్రులను దెలియనివాడై పతనమగుచున్నాడని యభిప్రాయము.

తనువులు - ఆత్మలు

“తనువనంగ నొక్క తనువేమొ గాదింక
తనువునందు నాటు తనువులుండు
జాగరమున కూర్చుభాగాన మూడును
దిగువయందు మూడు దీరియుండు.”

ఇందు షట్తనువుల రహస్య ముగ్గడింపఁబడినది. ఇట్లే యింక ననేక పరమాద్భుతవిషయముల నుదహరించినారు.

కర్తవ్యము

“సృష్టి యొకటెయైనఁ జేయుదు రిరువురు
తల్లిదండ్రులనగ నెల్ల పుడును

వక్త్రమొకటయైన వాక్కు జిహ్వయు నందు
రెండుపనులు చేయుచుండునట్లు.”

జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియములు వేరువేరుగానే యుండును
గాని జీహ్వేంద్రియము వాగింద్రియమును గలసియుండునని
యద్భుతవిషయము లిట పేర్కొనిరి.

మాతృపూజ

“తల్లితత్త్వ మరసి ధ్యానింప నేర్చిన
తస్మయత్త్వమైన తత్త్వ మొసంగి
తత్త్వమార్గమందుఁ దండ్రి తత్త్వమొసంగి
తా నదేమొగాని గానకుండు.”

ఇందువలన తల్లినే ముందు ధ్యానింపవలయుననియు,
దానివలన తండ్రిని సేవించినవాడగుననియు, లోనగు సంగ
తులు వివరించి దీనివలన దంపతిపరమైన గాయత్రీమంత్రము
నాదిని ధ్యానించి తదనుగ్రహము వడసి తరువాత తదర్థమగు
తండ్రిని తెలిసికొని విజ్ఞానవంతులగుచుందురు.

పిండబ్రహ్మాండములు

కార్యకారణరూపముల నిరూపించి ఆకాశమున నచ
లమై భాస్కరుఁడు వెలుగుచుండ వాని విద్యుదాధారమున
చంద్రనక్షత్రాదులు చలనరూపము నొందునని వ్రాసినారు.
ఈ సందర్భమున సూర్యాదిగ్రహముల పిండాండాధిపత్యములు
నిరూపించి వీరే సమస్తభూతకోటికి జీవనాధారము లగుచుండు
రనియు చెప్పినారు. అంత సత్త్వరజస్తమోగుణముల శబ్దో
త్పత్తియు తత్ఫలములుంజెప్పి అస్తిన్యాస్త్యకతను బహువిధము

అగు సుదాహరణములతో తెలిపిరి. అవి చదివితీరవలయును. అటు కానబడుచుండు జగి మెప్పుడు కానబడకుండునో అప్పుడు కానబడని బ్రహ్మము కానబడునని జక్కగా నుడిపిరి. విద్యుక్తాపము కానబడనవచ్చును శిల్పరచనచేరూపము కానబడునట్లు సరమేశ్వరుండు కానబడినవాడై వాని తేజశ్శక్తి విశ్వశిల్పమువలన గానబడునని చెప్పిరి.

గ్రహములు నేవశలు శిల్పలే

దేవేంద్రుడు గొప్ప శిల్పియనుచు ననేక పేదప్రమాణములచేగూడ నిరూపించి గ్రహములు శిల్పులని మున్నే చెప్పిరి. జ్ఞాన విజ్ఞానములు - జ్ఞాన మనగా తెలిసికొనదగినవి తెలిసికొనుట, జ్ఞానులు దాని నాచరించుట విజ్ఞానము.

ఆ ది మూ ల ము

ఇదియే యుపాసనాకాండము. ఆదియైన మహాకారణమునకు మూలమైనదిగాన నాదిమూలమనియు, అది కొన్ని పరిణామములచే బిందువుగా నొనర్పబడినదనియు అందుండి తోచిన నవకవర్గము నాధారమున బ్రహ్మపత్తనమును, దాని మధ్యమున గర్భాలయమును, అంతరాలయము, ధ్వజము ప్రాకారము లా మాయాదేవి నిర్మించినట్లును, ఇంక కోట అగడ్తలు బురుజులు దానిచుట్టి త్రీపురాలు, త్రీవేణులు అడవి మున్నగునవి నిర్మింపబడి ఆ పత్తనమునకుఁ బోవ మార్గముగ బ్రహ్మబిలమును నిర్మింపబడి అందు నాలుగు కవాటములు, దానియందుఁ బడి యారచ్చు లేర్పడి నవనియు, ఆ బిలము బ్రహ్మకు వాక్కుగాను అందా ప్రకృతి రసనగాను పలుకు

వెలండియై శబ్దము పలికించుచుండఁననియు, అదియే సరస్వతి
యనియు వ్యవహరింతురనె

“త్రోవ తుదిక లోన స్థూల సూక్ష్మముల
సమృతరసము సరసియందుఁ బార
సకల కర్మరూప శబ్దామృత ప్రవా
హమె సరస్వతి యన నాఖ్యనొందె.”

పంచఋషి మండలము

ఈ యజనాభి దేశమున పాఠశాలలు షట్కర్మలు,
షడ్గణములు, షట్సమాధులు, సారస్వతము, వేదములు,
పంచఋషులు, వారి విశిష్టత లోనగునవియెల్ల శిల్పసామ్రాజ్య
ముగా నేర్పజినననియు, బ్రహ్మపట్టణమును నొక చిత్రపటము
చూపి దానిగూర్చిన వ్యాఖ్యానముగా వృత్తాది బ్రహ్మకార
పర్యంతము పదియైదు శిల్పకర్మము లొనర్చి ఆ మాయాశక్తి
పంచదశినామము నొందినదని చూపి ప్రస్తుతాచరణమున
నున్న శ్రీచక్రమునకును పైనుదహరించిన బ్రహ్మపట్టణము
నకును సంబంధము చూపఁబడెను.

సృష్టి పరిణామము

ఇది మూడవదగు జ్ఞానకాండమును శృంగారకాండ
మనియుఁ జెప్పినారు. అందు మాయ యను కాంత కొంత
కొంత విలాసములం జూపుటంజేసి శృంగారమని చెప్పుటయు
సమంజసముగా యున్నది. ఈపేరు పెట్టుటకు మరియొక మంచి
కారణముకూడ నున్నది. వీ రొకనాటిరాత్రి నాలుగుగంట
లయినప్పుడు తెల్లవారుఝామున జాగ్రదవస్థలో జ్ఞానావలోక
నము చేయుచుండ సృష్టిపరిణామము లోచనగోచరమైనది.

అప్పు డందులో నిరుపదినాలుగు పరిణామములు కానుపించిన వట! తెల్లవారినపిమ్మట వ్రాములకుఁ బ్రారంభించి రాత్రి తోచిన యిరుపదినాలుగును వ్రాయ నెంచి వివరముగా వ్రాయ లేకపోయిరట! కాని యందు మొదట శిశువు, తరువాత బాల, ఆతరువాత యువతిగాను తోచుట మాత్రము వ్రాయ కలిగి యాయువతి చర్యలంబట్టి దీనికి శృంగారకాండమని పేరు నొప్పనని చెప్పట సమంజసము.

ఈ భాగమున పైన బేర్కొనిన యువతీవిహారము 50 పద్యములలో నిమిషింపఁబడియున్నది. అప్పటికి దంపతిత్వ మేర్పడినది, శిశువు క్రమముగా బాల, యువతియై దాంపత్య నందము నొందువఱకు గల భాగము మిక్కిలి చక్కగా శాస్త్రోక్తముగాఁ జిత్రింపబడి సృష్టిత త్వప్రకాశము జేయుచున్నది.

పైనఁ బేర్కొనిన శృంగారములోఁ బ్రణవోత్పత్తియగు నందు “ప్ర” యనుదాని నుపసర్గగ నెంచిన “నన” యేర్పడు. ఆ నవకము త్రిభూతములు, త్రిగుణములు, త్రివర్ణములనఁబడి నదై జగత్కారణమగును. ఇట్లే పురుషులు ప్రణవమను ఓంకార మున కిట్టి మహాదర్శము చెప్పియుండలేదు. అకార ఉకార మకార ములు మాత్రమే చెప్పియున్నారు. ఇట్లు నవశబ్దము నిరూపించి చెప్పట నవనవత్వమును వెల్లడించుచున్నది. పైఁ జెప్పిన దంపతుల గాఢప్రేమయే క్రీడయైనది. అదియే విశ్వసృష్టి! అట్టి ప్రణవార్థము వలననే ప్రపంచసృష్టి కారణమైనది.

ఈసృష్టిలో మొదట బ్రహ్మాండము. అది కాలగతులం దెలుపును. విమృత్తుచే నన్నిగ్రహములు నేర్పడి పెద్దగడియారము వలెఁ దిరుగుచుండును.

మాయయందు ప్రతిఫలించిన బ్రహ్మచ్ఛాయ అద్విష్టాన
చైతన్యము ఈ మూడును గూడి యీశ్వరుడై జన్మించెను.
ప్రత్యగాత్మ యను జనకు నాదేశమున బ్రహ్మాండ మండల
ప్రధానమంత్రిగా నుండెను.

పిండాక్షము. ఇది కాలగతులఁ దెలియ గలుగునట్లు
హృదయమునందుఁ జిన్న గడియారమువలె చలించు చుండును.
జీవుఁడు పిండాండ వ్యాపకుడై జనన, మరణ దుఃఖసామ్రాజ్య
వృద్ధిచేయునట్టివాడయ్యె. ఈసందర్భములో సూచించిన అవిద్య
జీవుఁడలహంకారము, మహత్తులోనగు నెన్నో విషయములిందు
అపురూపముగాఁ జూపియున్నారు. ఈసమస్త సృష్టికిఁగదిదంపలు
తాట గాయత్రీ విశ్వకర్మలుగా నెసంగి సర్వసాక్షీగా నున్నారు.

సకలభువన సామ్రాజ్య జీవకోటి సదనములకు వాస
యోగ్యమైన వసతి గల్గింప వారు జనకులైరి. సమస్త శరీర
ములు యంత్రములుగాను, రథములుగాను, సౌధములుగాను
నిర్మించిరి. తల్లి గాయత్రీ యంశముచేత తనువు యంత్రము
లయ్యెను. అందు దండ్రీ విశ్వకర్మ యంశమున తేజము అలరు
చుండును.

ఇంక రథములు— రథములను శరీరముల నొంది తల్లి
దండ్రుల విషయముల తెలిసికొనుటకుఁ బోవ ప్రయాణ ప్రయ
త్నము చేయక పొట్టకూటికై న పోరు సలుపుచుందురు.

సౌధము— దానికి నేడుఅంతస్తులు అవ్వినోకములుగను
చక్రములుగను, శాలలుగను, కమలములుగా నుండును. అందు
నయిదు మాత్రము భూత సంబంధములు. యెండు మాత్రము

పారమార్థికములు, అందులోనొకటియిహమురెండవదిపరము, వాస్తు విహితమైన భూమిమీద రెండు నిట్రాడులు (కాట్లు) పాదములు పునాదులు అని మూడు కీళ్ళగలిగి కూరుచుండి లేచి పాటుచుండగలవు. ఆపాదములలోని కమ్ములుపది చిట్టచివర పది ప్రేళ్ళయందు నిరునది యెనిమిది చిన్నముక్కలుండును. చీల మండలకు పదినాలుగు ముక్కలు. అపైన నాలుగు బాదు కమ్ములు ఇత్యాదులు రెండు వందల పైచిల్లర కమ్ములు (ఇవి నెమ్ములు) అని తెలియందగు. ఇది అంతయు శరీరతత్త్వము నిరూపించి ఆధార కమలమందు బ్రహ్మ నిలిచియుండె.

ఇట్లు ఆధారచక్రము, స్వాభిప్రాయచక్రము, మణి పూరము, అనాహతము, విశుద్ధము ఇట్లు నిర్మించి దానికి దగు నధిష్ఠాన దేవతల నేరుపజచి ఇందు నారవదియైన యాజ్ఞేయ చక్రమున సూర్య దేవతాకముగా చేయబడె. ఆగ్నేయమందు ద్వితీయ పుత్రుడైన జీవుడు ప్రవర్తించుచుండును. ఏడవదియగు సహస్రారము దేవమందిరము దేవతార్చనార్థము నిలుపబడె. ఈ దేహమును సాధమునకు ౧4 మెట్లు. ఇట్లు ౧ నెలలు నిర్మాణముచేసి సాధమునందు సూత్న దంపతుల (అవిద్యాజీవుల) పెండ్లిచేసి ప్రవేశపెట్టబడెను.

ఇట్లు బహురీతుల శరీరతత్త్వముంజెప్పి సహస్రార దేవ మందిరమందు స్వస్వరూపానుసంధానమందునుండె అవిద్యయను భార్య యైహిక సంబంధమునఁ గ్రిందికి లాగినట్లును దాని వలన జీవునకు దుఃఖావస్థ కలిగినట్లును, బుద్ధి కథిపతియైన గురునిగూర్చి ప్రార్థింపగా అతఁడు ధర్మోపదేశ మిక్రిందివిధమున గావించును.

“అ॥ చింతపింః మింక జీవుడ! నావల్ల
సమపదేశములను సంతసమున
నాలకింపుమోయి యాకాంక్ష నెప్పుడు
నందువలన సుఖము లందఁగలవు.”

“అ॥ కారణంబులేని కార్యముల్ గనరావు
కార్యములకు భార్య కారణంబు
భావి కర్మములకు భార్య క్రిందికిఁద్రొమ్మె
సంతమాత్రమునకుఁ జింతయేల.”

ఇట్లనేక విధంబుల దేహతత్త్వ ముపదేశింపఁబడును.
పిమ్మట పేర్కొనదగినది ఉపనయన తత్త్వవివరణము. ఇందలి
రహస్యము ప్రతి సాధకుడు యెఱుంగదగినది. తరువాత నిహపర
ప్రసంగముచేసి కర్మతత్త్వము—

“అ॥ అనుభవించు కర్మ మారబ్ధమకాగాన
ననుభవింప నద్ది యంతమొందు
ఆచరించు కర్మ మాగామియకా గాన
సంచితమను కర్మ సలుపుశీవ!”

కామక్రోధాదులయందును వానినిఁ దగినవిధమున నడంచివేయు
మనియు, మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములు నలుగురు నీకు మం
త్రులు వారి వ్యాపారము నిరూపించుచు పిమ్మట సత్య పథ్య
ములగూర్చి చెప్పుచు:—

“అ॥ సత్యపాలకుండు సత్యస్వరూపుండు
సత్యవాగ్విభుండు జనకుడౌట

సత్యవాక్కుతోడ నిత్యంబు నీవుండి
బసకు పూజ నెట్లు సలుపుచీవ."

పిమ్మట త్రివిధ యజ్ఞములు వాని ఫలములు నిరూపించిన వెనుక
శిల్పముల గురించి చెప్పచు—

“అ॥ రాజ్య తంత్ర, యంత్ర, రాజకీయోద్యోగ
రాజ్యపాలన స్వరాజ్య శిల్ప
మాతృదేశసేవ పితృసేవనమ్మును
సలుపు పనులు శిల్పములగు జీవ.”

“అ॥ విశ్వశైల్పికమగు విశ్వజీవి జనాళి
కవసరమ్ములైన యన్ని పనులు
శిల్పరచన మగును శిల్పేతరంబైన
పనియొకండు గానబడదు జీవ.”

“అ॥ కామ్యరహితముగ జగచ్ఛిల్పులను లక్ష్య
మెంచి సలుపు రచన లెవ్వయైన
సత్యజీవనమున సహకరించు నవెల్ల
శిల్పకర్మములయి చెల్లుజీవ.”

తరువాత మండలత్రయముల బేర్కొని ఆత్మశక్తితో నిర్మింపఁ
బడిన మహాబ్రహ్మాండమందు ప్రత్యగాత్ముఁ డధిపుఁడుగా నుండి
హిరణ్మయమండలము గ్రాలుచు సకలభువనసృష్టిచేయుచుండు.

బ్రహ్మాండము:- విద్యుచ్ఛక్తిచే నైనది. దాని కధిపతి
సూర్యుడు. అదియే రజితమయమండలము.

పిండాండము:- ప్రాణశక్తిచే నైనది. దాని కధిపతి
జీవుడు. అదియే అయోమయమండలము.

ఇట్లు బేరొని తరువాత ఋషులప్రభావము వర్తనముం జెప్పి అనేక కావ్యపురాణదులు కళలు విపులముగా వివరించుచు తమ కృతజ్ఞతంబ్రకటించి పిమ్మట సన్యాసమునుగూర్చి, బాహ్యవేషమునకన్న అంతరసన్యాసమే ముఖ్యమని చక్కగా నిరూపించి చివర —

“ఆ॥ ఆటవెలదులందు మాటాడఁ దల్లిగా
యత్రిప్రేరణంబు నందఁగలిగి
మాతకరుణఁజూపు మార్గాన నీ జగ
చ్ఛిల్ప కావ్యమును రచించినాడ.”

అని గ్రంథసమాప్తి చేసినారు. ఇట్లు నానావిధములగు నీ బ్రహ్మసృష్టియంతయు శిల్పమని ప్రమాణీకరించుచు, దీనికి “జగచ్ఛిల్ప” మని పేరు పెట్టినారు. ఇది జిజ్ఞాసులగు వారికి పరమోపదేశ మొనరించు గురువై తరింప జేయగల దనియు, దీనివలన మముబోంట్లకుఁ దెలియని యనేక విషయములు దెలిసికొనవచ్చు ననియు జెప్పుచున్నాను. ఇది చదువరులకు నూతనమార్గముగా దోచినను ప్రకృతిసృష్టి చిత్రదర్శనమున సంతయు సనాతనమనియె టోచును. ఈ గ్రంథమంతయు 900 ల, ఆటవెలది పద్యములలో మనోహరముగా రచించినారు. ఇందలి భాషయు, కవితయు, సహజసరళములు మృదు మధురములునై వేమనపద్యముల బోలియున్నవి. శైలిసులభమేగాని కథాంశమతిగోప్యమగుటచే నెల్లరకు సుబోధమగుట కష్టము. దీనికి విపులమైన తాత్పర్యమును వ్రాసి ప్రకటించినచో కవిగారు లోకోపకారము చేసినవారగుదురు. ఇది పాఠశాలలో వేదాంత

మధ్యసించువారికి మిక్కిలిగా నుపయోగించు సనియు చెప్పు
చున్నాను. ఈ గ్రంథనిర్మితియందు పరబ్రహ్మతీర్థశిల్పచాతుర్య
వారెంతయో శ్రమపడిరనియు, నెన్నో గ్రంథముల పరిశీలించి
తదరావబోధము గావించుకొని కొన్ని సంవత్సరములలో
దీనిని పూర్తిగావించి యందురని భావించుచు వారి పరిశ్రమ
కచ్చులపడుచు వారి పరిశ్రమను ప్రజలు గ్రహించువారై
వారి నాదరింతురనియు, వారికి పరమేశ్వరు డాయురారోగ్యై
శ్వర్య భాగ్యము లొసంగి రక్షించు గాతయనియు ప్రార్థింపుచు
నింతటితో విరమించుచున్నాను.

రాజమండ్రి }
16-9-56 }

ఇట్లు
శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి
ప్రభుత్వాసానకవి.

From

Dr. K. Satchidananda Murty,
Head of the Philosophy Dept.,
Andhra University.

Waltair,
March 15-55.

Dear Mr. Tirtha,

Thank you for your kindness in sending me your book Jagat-silpa. I have cursorily glanced through it. Your efforts to bring out the importance of Silpa are praiseworthy. In the present context India is in great need of Siipa arts, crafts and technical skills of every variety and I hope your book will enable at least some to see how our ancient books gave great importance to this.

With all good wishes.

Yours sincerely,
(Sd.) K. S. MURTY.

సరస్వతీపుత్ర పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులుగారి

అభిప్రాయము.

కడప.

23-4-57.

అయ్యా,

తమరు దయతో బంపిన 'జగచ్చిల్ప' మను కావ్యమును జూచితిని. రచన చాలా అందముగా నున్నది. వేదాంతమును పద్యములలో జెప్పటచాలకష్టము. దానిని చక్కగా జెప్పగలశక్తి ప్రాచీనులలో యొక పోతన్న కే యబ్బెను. మీరచనలో నాతని ఛాయలు కొన్ని కనపడుచున్నవి. శిల్పశబ్దమునకు మీరొసగిన వ్యాఖ్యానము బాగుగా నున్నది. సంతోషము.

ఇట్లు,

(Sd.) పుట్టపర్తి.

చిన్న మనవి

జగచ్చిల్ప గ్రంథప్రకటనము పూర్తిగాక పూర్వమే
 ఏతద్గ్రంథకర్తలగు పూజ్యశ్రీ కోలమెన్న పరబ్రహ్మతీర్థుల
 వారు పరమ పదించుట తీరని విచారము గలిగించినది. ఆ
 గ్రంథములోని ఆదిమూలము - లేక శ్రీచక్రరహస్యమునకు
 సంబంధించిన దీర్ఘమగు వివరణము ముద్రణము కాకుండగ నే
 యుండిపోయెను. తీర్థులవారి జీవితఫలమును-వారి కీర్తికి ధ్వజ
 ప్రాయమును నగు ఈ జగచ్చిల్పమును పూర్తిచేసి లోకమున
 కందించుటకు, వారు చిరకాలము నిష్కామముగా నేవచేసిన
 శ్రీయలవర్తి ఆంజనేయశాస్త్రి విశ్వబ్రాహ్మణ సంస్కృత
 పాఠశాలా పాలకవర్గమువారు పాఠశాల మూలనిధి నుండి
 రెండువందల రూపాయలిచ్చి సాయపడిరి. శ్రీవారి ధర్మపత్ని
 యగు సాధ్వీ బాలనాగమ్మ గారికి ధర్మసంక్రాంతమగు
 జీవనోపాధి యీ జగచ్చిల్ప గ్రంథమే. పాఠకు లీగ్రంథము
 నాదరించి సాయపడుదురని విశ్వాసము.

తె నా లి,

16-3-59.

}

కొండూరు వీరరాఘవాచార్యులు.

ఆ ది మూ ల ము

ఇది ఈ గ్రంథములోని రెండవభాగమునకు సంబంధించినది. దీనిని ఉపాసనాకాండ మనియు చెప్పవచ్చును. ఈ సాకార ప్రపంచ లేన నిర్మాణమునకు వీనిరాకార కూన్యతత్వము ఆదిమూలమయ్యెనో, సగుణము సాకారము అగు ఈ విశ్వజేహనిర్మాణమునకు వీనిరాకార సగుణ నిర్ణయ ద్వంద్వరూప జగన్మాత ఆదియయ్యెనో అట్టి కూన్య నికారము నుండి కూన్యనికారాకాశమునుండి బలిష్ఠమయిన నిరాకారవాయువు పుట్టినట్లు - మహాబలిష్ఠమయిన నిరాకారమాయ యొక్కటి జన్మించెను. అట్టి మాయయను జగన్మాతచే నిర్మితబడిన మహాబ్రహ్మాండమునకును, అందలి బ్రహ్మపట్టణనిర్మాణమునకును, ప్రణవమునుండి యేర్పడిన సృష్టి తత్వప్రకాశమునకును ప్రస్తుతము ఆచరణములో నున్న జన్మసంతరణ సాధనమగు శ్రీ చక్రరాజనిర్మాణమునకును పరస్పరమున్న సంబంధమును జూపుటకై యిందొక చిత్రపటము గూడ చూపబడినది. దీనికి సంబంధించిన వివరణమే యీ దిగువ పాండువేలుపబడుచున్నది.

శ్రీచక్రమున ప్రారంభింపబడిన బిందుమూలక తృతీయ మొకలు బ్రహ్మమువరకు నైన పదునైదు శిల్పకృతులొనర్చి ఆ శిల్పమత పంచదశీ నామము నందెను. అటుపొంది తన స్వస్థానమునుండి పరకళ నొకదానిని గూడ సంపాదించుకొని హేడకళాపరిపూర్ణయై అతితానామమున సహస్ర ముఖముల వెలయగలిగి సృష్టితత్వప్రకాశమున విశ్వనిర్మాతయైనది. ఇటు విశ్వ నిర్మాత్రీ తృతీయమునకు ముందు ఆదిమూల తృతీయ మేమో ప్రశ్నోత్తరరూపమున విచారితము.

ప్రశ్న:- ఆదిమూల మన దేని కాదిమూలము ?

ఉత్త:- మన కగపదు స్థూతప్రపంచమునకు.

ప్రశ్న:- ఈ మూలసృష్టి కాది యొకటున్నదన్నమాట !

ఉత్త:- ఔను.

ప్రశ్న:- ఆది యొకటున్నదికదా, మఱి మూలమేమిటి ?

ఉత్త:- అదికేని మూలమునకును ఎడతెగని సంబంధమున్నది.

ప్రశ్న:- అదెట్లు ?

ఉత్త:- ఒక చెట్టు నుపమానముగా దీసికొని చూచినచో ఆది యనునది విశ్వవృక్ష బీజమగును. దానినే కారణమనియు ననవచ్చును. ఆ బీజమునుండి కంటి కగ పడనిరీతిగా అభోగతిని కూకటివేరొకటి

భూమిలోనికి పోయి వృద్ధిచెంది బలమైనదగును. అదియే మహా కారణరూపమైన మూలము. ఇప్పుడు కారణరూపమైన బీజము సజీవములు కనబడెను. అట్లగపడినను అది నూత్నముగా రూపాంతరముల నొంది ఆనేకబీజముల నొసగజాలు నూతనమైన వృక్షరూప మునుబొంది ప్రకాశించుచుండును. మనని వృక్షమును జూడజాలు మమేకాని, మహాకారణమును మూలమును మాత్రము చూడలేము. తత్త్వరూపమును ఉత్తమసాధకులు ఊహామాత్రమున కనుగొనవలసి నదే. కావున దాని నిశ్చట భాషతో వివరింపబూనలేదు.

ప్రశ్న:-మీకు విశ్వవృక్షమన్నాదు, విశ్వమునువృక్షములోపోల్పకచ్చునా?

ఉత్త:- నేనన్న విశ్వకల్పము సమస్తాగమతో. అయినను ప్రపంచమునకు వృక్షమనియు వర్ణనలున్నవి. “ఉష్ణమాల మథ క్యాఖం” అనుటచే సంసారము వృక్షమని తెలియుచున్నది కదా! దీనినిబట్టి గూడ మూల మూర్ధ్వముగను, కాఖ అథోభాగమునను ఉండుననియు ఉష్ణమంతులి మూల మగోచరమనియు స్పష్టమగుటలేదా?

ప్రశ్న:- సృష్టి ప్రారంభమన్న మనము లేకుండ కాదుగదా! మనతోనే సృష్టియైనప్పు డది మనకు తెలియబడకుండుటెట్లు?

ఉత్త:- సృష్టి నీతోనే ప్రారంభమైనదన్నమాట నిజమే. నీవు లేకున్న సృష్టియు లేదు. అయినను నిన్ను గూర్చిన జ్ఞానము నీకు సంతృప్తి యుగా లేదునుమా! సృష్టి జరిగినప్పటినుండియు నేటివరకు నీవెన్ని కరీకములను ధరించితివో ఎన్నిటిని విడచితివో నీకు తెలియునా? పోనీ నీ తల్లి గర్భమున నీయీ కరీరసృష్టి యెట్లు జరిగినదో తెలియునా? అందు నీవెట్లు ప్రవేశించితివో యెఱుగుదువా? ఇట్లు నీ సీతినే నీవు తెలిసికొనలేకవుదు - ఇక సమగ్ర ప్రపంచమును గూర్చి యెట్లు తెలిసికొందువు? లోకములోని వృక్షమూలమును మానసికభావనతోనైన తెలియజాలుదుమాగాని పారమార్థికమగు విశ్వవృక్షమూలమును ఎంతమాత్రముగానేని మానసికముగాగూడ తెలియజాలదు. అది మహాకారణమును, హిరణ్యయమును అగు మహామాయ.

ప్రశ్న:- మాయకు మూలము లేదా?

ఉత్త:- ఉన్నదనకతప్పుదు. ఉన్నను దాని నేవిధముచేతను వర్ణింపలేము.

ప్రశ్న:- తెలియబడజాలని మాయ యొకటి ఉండుట, దానివల్లనే యీ సృష్టియంతయు జరుగుట, దానికిగూడ మూలమొకటి యుండుట,

దానినిగూడ తెలిసికొనలేకపోవుట - ఈ విచిత్రవిషయమును విప్రు లీకరించి తెలుపగోరుచున్నాను.

ఉత్తర: ఇది చిత్రమే గాదు - మహాచిత్రమును, గొప్ప విచిత్రశాటకమును గూడ. ఈ విచిత్రమైన గొప్పశాటకమున పాత్రధారణమునర్పి అభివయింప మొట్టమొదటనే మాయానూత్రధారురాతితో ఒప్పుదము చేసికొన్నాము. కాన శాటకము పూర్తియగునంతవరకు విరమింప వీలుకాదు.

ఇట్లు మనచే ఒప్పుదముజూపిన నూత్రధారిణి ఈ శాటకమును తనకు సంబంధులగు ఇరువదినల్వరకు “కంట్రాక్టు” ఇచ్చినది. ఆ సంగతి మనకు తెలియదు. అదిగూడ మన క్షేమమునకే కావచ్చును. కాబట్టి మనము కంట్రాక్టుపొందినవారికి అధీనులమైయున్నాము. వారు తమ పని పూర్తికానిది మన సొంతపనులు చూచుకొననియరు. మనము మన సొంత పనులలో నున్న వారికి నష్టముకదా. ఇందుచే వారికి బదులమే మూలమైన నూత్రధారిణిని గూడ మఱచిపోతిమి. మనము తెలివిగఱవారమైనచో కంట్రాక్టుపొందినవారికి వస్త్రము గలుగజూడ ఒప్పుకొన్న దానికి రక్షక కాలములోనే ఒక్కొక్క శాటకరంగమును పూర్తిచేసికొని వారి మంచికి పాత్రులమైనచో కొంతవరకు మనకు పరమగు బ్రహ్మాండమున (చంద్ర సూర్యుల) జరుపబడు బ్రహ్మాండ శాటకకాల కవాలములు తెలుపబడును. అప్పుడా శాటకమును తిలకించుచు మన నూత్రధారిణిని కొంతవరకు జాపకముంచుకొగలుదుము.

వైసాధన ప్రకారము నూత్రధారిణిని జైల్లో నుంచుకొనిగెనినను దానిని కొందఱు సాధకులు చూడలేకపోవచ్చును. అమాయానూత్రధారిణిచే చూడబాలనివారు దానిమూలము నెట్లు కాంచగలుగుదురు? ఇట్లు తన మూలమును తన్ను గుర్తింపలేనివారై ప్రజలు మూలములేదని నాస్తిక రౌదురేమో యను తలంపున గాబోలు నామె తనకు మూలమైన నిరాకార తత్త్వము తన సృష్టియం చెల్లెడల జ్ఞానులగువారికి తెలియబడుచుండ తల యొనని మహాబ్రహ్మాండమున నిరాకారమగు నాత్మకీచేతను, బ్రహ్మాండమున నిరాకారమగు విద్యుచ్ఛక్తిచేతను, పిండాండమున నిరాకారమగు ప్రాణశక్తిచేతను, శిల్పసాధనమున పాత్రలు రూపవంతములై జగన్నాటక మాడుచున్నట్లు చేసివది. ఎట్లగు !

బ్రహ్మాండమంతయు విద్యున్మయము గదా. అందు ప్రధానమైనది చంద్ర సూర్యులు. అందును ముఖ్యము సూర్యునింబను. ఇది ఆచంచలము.

తక్కిన చంద్రాదులు చంచలములే నిరాధారముగా తరుగు విలుగులులేక
పరస్పరాక్షాంక శక్తితో తిరుగుచున్నవి. సావరజంగమములతోను అపార
సముద్రముతోను గూడిన భూమిని సూర్యుడు దిగమున కొకసారి గజిర
రీతిగ తనచుట్టు త్రిప్పుకొనుచున్నాడే! దేని యాధారముచేత? ఆయాధా
రము నిరాకారమగు విద్యుత్లేకదా! దానికి రూపమున్నదా? ఒక పిం
డాండమున కిల్పప్రభావముగల సకల విగ్రహముల (జీవుల) జనన పోషణ
ముల కేది మూలమో తెలియునా? అది ప్రాణశక్తియేగాదా! అందుండి
రాగల రూపములను జాడకలిగినట్లు ఆప్రాణశక్తిని చూడజాలుచున్నామా!
కనుక మాయములమునున్న ఆత్మీయగుటకు బాహ్యమగు సృష్టివ్యరూప
మందే బాహ్యములగు నుపమానములు చూపబడినవి.

ప్రశ్న:- మీరు వివరించిన సృష్టిశిల్పముననున్న బాహ్యోపమానముల
వలన నిరాకార తత్వమునుండి సాకారసృష్టి యంతయు జరిగి
యుండునని సులభముగానే తెలియుచున్నదిగాని, ఆత్మ, పర
మాత్మ, బ్రహ్మ, సచ్చిదానందములని వాని కాయానామము
లెల్లైర్పడెనో వివరింపగోరుచున్నాను.

ఉత్త:- ఈ నామములన్నియు ఆమాయ ఎన్ని పరిణామములు పొందెనో
ఆ పరిణామములకు దగిన అర్థమునే నూచించుచు ఏర్పడినట్టివి.
అసలుమూలమునబట్టి యేర్పడినవికావు. నామరూపరహితునకు
నామములు రూపములు కల్పించుట యెట్లు? వీని యర్థములు తరు
వాత వివరింపబడును.

ప్రశ్న:- అయిన నిక ఆ జగత్కార జన్మవృత్తాంతమును గూడ ఆదిమూల
వృత్తాంతము నెలవిచ్చినట్లే నెలవీయగోరెద.

ఉత్త:- జగన్మూలమును నిరాకారము, అఖండము, ఏకము అనిమాత్ర
మనగలిగివారు. ఇంకను దాని వేమియు కానిదనియు ఆస్నారు.
ఇట్లునుటకుగూడ కారణము లేకపోలేదు. ఎట్లన;

1. ఏమీ కానిది

విశ్వహేతువగు నా నిరాకారమునుండి విశ్వోత్పత్తి కొంతో
యేమో నిష్క్రందనిలమునుండి వెలువడిన కిరణములవలె ఒకటిల వెలు
వడి ఆహ్వానముగా జాలెను. అది మహల జన్మస్థాన మలంకరించుచు
వెలువనుచు నిట్లు మూడుసార్లు రాకపోకలుచేసేయు ఏమియు కాననిదై
ఏమీకానిదిగూడ అయ్యెను.

2. ఏమీ చేయనిది

అది పెవిధముగానే మఱల అంతర్భాష్యముల త్రివారము గమన మొనర్చి శక్తిహీనతచే ఏమీచేయజాలని దయ్యెను.

3. ఏమీ కదలనిది

పెవిధముగానే కొంత సాకాశముతో మఱల మూడుసార్లు జరిపి యే చెత్తస్వమును బొందక ఏమియు కదలనిదయ్యెను.

4. ఏమీ అనరానిది

పెరితిగానే మఱల మూడుసార్లు రాకపోకలొనర్చి వైసజరిగిన వానియందనునానిము గలదొటచే ఏమియు అనరానిదయ్యెను.

5. ఏమీ లేనిది

పెరితిగానే మరలమూడుసార్లు జరిపి జరిగివచ్చినన్నియు శూన్యముగా కాగా ఏమీలేనిదయ్యెను. ఈవిధముగా పదునైదు పరిణామలీతలు పొంది ఆ పంచదశ భావములే పంచదశ సోపానములుకాగా, తానును నిరాకార ముగనై అఖండమును ఏకమును కాగలిగినను ఏమియులేనిదైతోప “యా మా సా మాయా” ఏది లేదో అది మాయ అని వర్ణింపబడెను. ఇట్లుంటుచే ఆసలు లేనిదని తలంపరాదు. ఇంతకుపూర్వ మేమియు లేనిదిగనుక ఇదివఱకు లేనిదని భావము.

నిరాకారమును అఖండమును కాగలిగి ఏకమునుండి తాను రాగలిగిన హేతువుచేత తాను రెండవదనబడినను, ఆ ఏకమునకు మాత్ర మీ ద్వంద్వభావ మంటనీక తానుమాత్రమే ద్వంద్వభావమునుబొంది కాశ్వత ముగ నుండదలచెను. ఈ ద్వంద్వభావస్థితి నిట్లు గ్రహింపవచ్చును. ఆ కాశమునుండి వాయువుదప్పించి ఆకాశమునకంటె స్పర్శగుణము వధికముగా పొంది ద్వంద్వమైనట్లు.

ఇంతవఱకు పెనిదినరించిన ఏమీకానిది మొదలగు పంచకము మూడేని సార్లు రాకపోకలుచేసి పంచదశయైనది. ఇట్టి పంచదశకళలతో పరిపూర్ణత చిక్కలేదు. కావున తాను పోదశకళా ప్రపూర్ణయగుటకుగా నామె తాను పొందిన పదునైదుస్థితులకు తనకు మూలస్థానమైన పరమగు నద్వైత తత్వమునుండి యొక్క పరకళను సంపాదించుకొని ప్రాది కలుపుకొని తాను పోదశకలాపరిపూర్ణయై పదునాఱు మూలద్రవ్యములు గలదాయెను. ఈ పదునాఱును ఛాది జగన్నాటక ప్రవృత్తికి మూలధూతములు. ఇది యంతయు నుహాకారణము.

ఇక కారణమును బ్రహ్మాండమునందలి చంద్రబింబమున పోడకళలున్నవి. ఇచ్చట ప్రతిచంద్రాక్షరీ మాంశమునటపన్నవి పదునెను కళలును, సూర్యునినుండి గ్రహించిన పక్షి కళలును వాతవాయునని గ్రహింపవలయును.

అట్లే పాంచభూతి మైన పిండాండమున సదాకాశము, చిదాకాశము, ఆకాశము; సద్వాయువు, చిద్వాయువు, వాయువు; సద్గ్ని, చిద్గ్ని, అగ్ని; సజలము, చిజలము, జలము; సద్భూమి, చిద్భూమి, భూమి అని పదుపైడిను, గాయుజ మల సంయోగముచే నేర్పడినదియు విమృత్యుయోగము గలదియు నగు ప్రాణశక్తియును గలసి పదువాటగుచున్నది. ఇట్లు మహాబ్రహ్మాండమున మహాకారణరూపముగను, బ్రహ్మాండమున కారణరూపముగను, పిండాండమున కార్యరూపముగను పదునాటు సంఖ్యకల పాత్రల నేర్పటచుకొన్నది. ఇంకను ఆమె ఆణువున పరమాణువుగాను, మహాత్మున మహాత్మరనుగానునై 'పునరపి బీజం పునరపి వృక్షః' అను శ్వాయామున భూర్భూకంత్రియము గలదైనది. ఆమె కేమికొదవ! ఈ జగచ్చిత్తును అనంతమైన కర్మజలప్రవాహము కాగా, మహాబ్రహ్మాండము పునాదికాగా, ఆత్మగోళక వర్తలాకారణంత్రమును నిర్మించెను. అందు మూలతత్త్వమునుండి పొందిన కళలు ప్రతిబింబింపజేసెను. అది తేజోమయమై వెలుగొందెను. అయినను అగోచరమే!

ఇట్లే బ్రహ్మాండమునందును సూర్యగోళమును విద్యుద్భృతమును నిర్మించెను. అందు కర్మజలప్రవాహమును నింపి విద్యుత్కళను ప్రతిబింబింపజేసెను. అదియు తేజోమయమై వెలుగొందెను. ఇది మనకు గోచరించును.

ఇట్లే పిండాండమునందును కర్మజలప్రవాహము నిల్పుటకు ప్రాణశక్తియు క్షగోళకయంత్రమును నిర్మించెను. ఇదియు తేజోమయమయ్యెను. మహాబ్రహ్మాండము పరమాత్మాధిష్ఠానము. బ్రహ్మాండము ప్రత్యగాత్మాధిష్ఠానము. పిండాండము జీవాత్మాధిష్ఠానము. పిండాండము తరింపసాధనమైనట్టిది.

ప్రశ్న:- సూర్యమండలములోని కర్మజలప్రవాహ మెప్పుడును ఎండనట్టిదందురుకగా. సూర్యునిబుపుజేడిమి కది యావిరియై యెండిపోతా?

ఉత్త:- అట్లేండకపోవుటే సృష్టిశిల్ప మర్చము. ఆ మర్చమును గ్రహించుటంత మలభమైన పనికాదు. సూర్యమండలాంతర్గతముగ కర్మజలము ఎప్పుడును ప్రవాహరూపముగా నుండుటచేతను, విద్యుదభివృద్ధికి

జలప్రవాహ మనసరముగుటచేతను తనకు వెలుపలనున్న ఖండజలము లను తన వేడిచే ఆవిరిరూపముగా నాకరించి యింకింపజేయునట్లు తనకును జగత్తునకును మూలమై తనలోపలనున్న జలమును సూర్య శింబము నారింజాలదయ్యెను. దీని నీ దిగువ ఉదాహరణముతో స్పష్టముగా నెఱుంగవచ్చును. భూమిమీద నున్న జలమునందు సూర్యశింబము ప్రతిబింబించినట్లుదు ఆ బింబమునకు వేడిమి యుండునో లేదో యెన్నడైన గమనంచినావా? ఆ ప్రతిబింబమునకును వేడి యుండుచునేయున్నది. కావుననే జలప్రతిబింబిత సూర్యుని మనము చూడజాలకున్నాము. ఆ జలము మాత్రము చల్లగానే యుండును. ప్రతిబింబమునందు వేడియున్నను ఆ ప్రతిబింబము తన వేడిమిచేత తన కాధారమైన నీటిని ఆవిరిగామార్చి యింకింపజేయలేదు. దాని నింకింపజేయుటకు గగనముందలి సూర్యునకే శక్తి యుండును. అట్లే సూర్యబింబమునందలి కర్మజల ప్రవాహము నింకింపజేయుటకుగూడ అందు బింబించిన సూర్యగ్రహమునకు శక్తి చాలదు. అది పరమాత్మకు ప్రతిబింబమునంటిది కాన ఆ పని చేయజాలకున్నది ఆ పని చేయుట కొక్క పరమాత్మబింబమునకే సామర్థ్యమున్నది. ఇంకను ఆ బ్రహ్మాండశిల్పరచనాప్రభావముచేత సూర్యశింబము తనలోని విద్యుచ్ఛక్తిచేత నాగరిములతో గూడిన భూదేవిని తనచుట్టును దినున తొకసారి ఆకర్షించుకొని తిరుగు నట్లు చేయుచున్నది. అంతియేకాక సముద్రములోని క్షారజలమును ఆవిరిరూపముగా నాకర్షించుకొని పరిశుద్ధమైనర్పి మేఘమండలమున నిల్చి జీవోపయోగాగ్ధమై భూమిమీద వర్షింపజేయుచున్నది. ఈ మొదలైన రహస్యముల నొకప్పుడు మహానుభావులు కాస్త్రములందు వేదిధముల వెలయించియున్నారు

ప్రశ్న:- ఎవ్వరు - ఎవరు - ఎందుకోసమై ఆహ్నార్య?

ఉత్త:- సృష్టికార్యము ముగిసినపిమ్మట అవసరమైన యొక సమయమున సాక్షగ, సహితన, అహభూన, ప్రత్న, నుపర్ణులను పంచముఖులు సృష్టితత్వమును మొదటగా నెఱింగినవారలగుటచే లోకసంగ్రహము-లోకానుగ్రహము చేయవలసినవారగుటచే తామెఱింగిన యీ తత్వరహస్యములను శ్రీచక్ర - బ్రహ్మపట్టణాదులుగా నిరూపించి కాస్త్రరూపమున వెలయించినారు. ఈ పంచర్షుల విషయమి గ్రంథమునందలి 118వ పుటలో విస్తరముగా కాంచవచ్చును.

ప్రశ్న:- శ్రీచక్ర స్వరూపమును గూర్చియు తద్రహస్యమునుగూర్చియు సమగ్రముగా నెలవీయగోరుచున్నాను.

ఉత్త:- అది అనాదియు, అద్యంతకూన్యమును, అఖండము, ఆకారరహితమును. అట్టిదానినుండి సతను లేక వెడలగా అది తానెయ్యె అందుండి చిత్తనువని వెడల, ఆ చిత్తు తానెయ్యె సత్తు చిత్తను ద్వంద్వభావములతో ద్వయప్రకాశము పొందగలిగెను. అట్లు పొందగలిగిన తాను ఆ రెంటి యాధారమున ఆపంచదశి ఈ క్రిందివిధమున తన శిల్పప్రకాశమున బ్రహ్మపట్టణమును శ్రీచక్ర రూపమున రూపొందించెను.

1

వృత్త నిర్మాణము.

1

జ్ఞానశ్రీ.

మహాకారణము.

చిద్రూపము.

నిరకకాళమైన సత్తునుండి వెలువడిన చిత్తు తానొక యవకాళమును గల్పించి యా యవకాళమునకు నాధుగా అనేకాంతత్వావములు గల యావరణరూపముగు వర్తలాకారము (వృత్తము) ను రూపొందించెను. అది యన్నిటికిని మూల మగునట్లును, అణువుగను, మహాత్ముగను, భావి జగ చ్చిల్లి నిర్మాణహేతువగు శిశ్యలోకపట్టణ కల్పనకు హేతువుగను ఒప్పి ప్రకాశించెను.

ఈ వృత్తమును నిరాకారమగు విద్యుత్తు సాకారముగా ప్రకాశింప నిర్మించిన గాజబుడ్డిగా భావింపవచ్చును. అట్టిదానిలో నీ సత్తు బోధిత్రిగా వెలుగొందెను. చిద్వస్తువు తనదైన యంత్రశిల్ప నైపుణిచేత నిర్మించిన యీ వృత్తమునందు మీది యఖండసత్తును విందురూపమగు ఖండసత్తుగా రూపొందించెను.

ఇట్లు రూపొందించిన యణుస్వరూపవిందువును వృత్తాంతర్భాగమున వింబరూపమున ప్రకాశింప జేసెను. అట్లునర్పిన యా వింబసాన్నిధ్యమున తాను జ్ఞానస్వరూపముతో “చిద్రూప” నామము నొందెను.

2

విశ్వశ్రీ.

భగవత్తత్వము

2

భగవత్తీ.

ఆ వింబమునుండి భావి జగన్నిర్మాణ కృత్యముల నిరవేర్చుకొననో యన కిరణజాలము వెలువడి తద్వింబమధ్యమున స్థూర్పతిని పొందుచును, మరల నందుండి యశోగతిని బహిర్గతిని పొందుచును నిట్లు రాకపోకలు

జరుగుచుండ, ఆ బింబము క్రిందిభాగమున మహాకారణమును నొక యంత్రమును నిర్మించి అందు నా బింబమును ప్రతిఫలింపజేసి ప్రత్యగాత్మగా ప్రకాశింపజేసెను (ఇది భావి జీవులచే నాయా కర్మఫలముల ననుభవింపజేయునను వ్యుత్పత్తిచే దాని నాత్మయని యనుటచే నాత్మయయ్యెను). అందుండి మాయరూప మొకటి వెలువడి యూర్ధ్వభాగముల గంచరించి తా ననాత్మ నా బరగెను.

ఇట్లు కిరణములవలగాని, అనాత్మయగు మాయకుగాని, రాకపోకల నా బింబాత్మ మార్గ మయ్యెను. ఈ మార్గమే యోని (కారణము). యోని భగవద్దయిన సహస్రాక్షములు. ఇట్లు కిరణమాయల రాకపోకలకు మార్గము భగము. గల బింబరూపాత్మ విశ్వములమగు భగవద్వస్తువు నా బరగెను. అట్టి భగవద్వస్తువునందే జగత్సృష్టికి మహాకారణములైన తొంబదియారు మూలద్రవ్యముల చిహ్నములను గర్భితములుగా నుండునట్లునయ్యెను. ఇట్లు భగవత్తత్వమును వెలయించిన యాచిహ్నావము అనాత్మయైన ప్రకాశరూపమాయ స్త్రీలింగ మగుటచేతను, జగత్తు పుట్టుటకు తాను ప్రధానద్రవ్య మగుటచేతను, స్త్రీత్వముచే స్త్రీయై భగవత్తామము నొందెను.

8

3

శిల్పశ్రీ

భగవదాలయము

శిల్పసందర్శి

తేజోమయమగు భగవత్తత్వముయొక్క వరులముపై నిరవకాశముగ నున్న అఖండప్రదేశ మంతయు తన భావి విశ్వకర్మల సృష్టిసంకల్ప బీజములచే నింపివైచెను. అటుపిమ్మట తాను నిర్మింపజూపు ప్రతివస్తు మధ్యంబునను, ఆ భగవత్తత్వమే సాక్షిమాత్రముగా వెలుంగునట్లును, అఖండప్రదేశమందు గల ప్రతివస్తువు తానే యగునట్లును, ఆ భగవత్తత్వము తనకు మాత్రమే గోచరించునట్లును, ఒక భగవదాలయముగ గట్ట నెంచి పై వరులకారమును సహస్రారమున అనేక చిచ్ఛత్తుల వెలయించి అందుండి సహస్రకాంతులు వెలయునట్లునర్చి ఆ కాంతులనెదు చిత్ర విచిత్రపు రంగులుగల మణులు సాపించిన అంగారులుండుకల దీర్చి దిట్టమైన గర్భాలయము గట్టివైచెను.

ఇట్లుండ నా భగవత్తత్వమునుండి అశోమాగ్నమున తన్మాయ రెండయ్యెనన మెరుపుతీగలవలె నిరువురు పురుషులు వెలువడిరి. ఆయిరువురి నుండి యొకస్త్రీ వెలువడెను. ఆయిరువురు పురుషులలో నొకడు తాను

మాత్రమే వ్యక్తపడి మరల నూర్చుముగా నాత్మమధ్యంబున జేరి తాను వ్యక్తపడకుండుటయే గాక పై సహస్రకాంతులను పరిచరివిధంబుల ప్రజ్వలించజేసి ఆ ప్రోజ్వలకాంతులచే నా భగవత్తత్వమును గూడ వ్యక్తపడకుండజేసి అవ్యక్తడను నామముతో నా గర్భాలయ ద్వారపాలకుడుగా నుండెను. మరియు నా భగవత్ గర్భాలయము నిర్మించినట్లే ఆ చిచ్ఛక్తులను వివిధవర్ణ కలలుగాఁ జేసికొని వానిచే భగవదంతరాలయమును గట్టెను. ఇట్లుండ నూర్యకీరణములచే నభిజల మావిరిగా మారి ఆయావిరి మేఘరూపము దాల్చి యా నూర్యకీరణమునే గప్పిపుచ్చి నట్లు ఆ యిరువురి నుండి వెలువడిన యాస్త్రీ ఆజ్ఞాశాంధకారస్వరూపిణి గావున (మేఘమువలె) మీది గర్భాలయాంతరాలయముల గప్పిపుచ్చి పై వికాలభాగ మంతయు మహాద్రూపమున అంధకారమేఘమును వ్యాపించి (వ్యాపించజేసి) తాను మహాత్మను నామముఁబొంది ఆంతరాలయ ద్వారపాలకగానుండెను.

మీది యిరువురు పురుషులలో రెండవవాడభోమఖండై క్రింది భాగముననున్న మహాద్రూప మేఘాంధకార మధ్యమున ముగ్ధ మేర్పరచుకొని తద్ద్వారమున మేఘముందు మెరుయు మెరుపువలె క్రిందికిఁబారి బాహ్య ప్రదేశ మంతయు నాక్రమించి తన మెరుపును వెక్కుమెరుపులుగా నొసర్చి ఆమెరుపుల తేజస్సు నుషణయముగు నెండగను, ఆయెండలో నెండమాపులను, అందు జలంబులుండునట్లును తద్ద్వారా భావిజగత్తు పిహాసల దీర్చుటకోయన కర్పితాభేదములుగల అహంభావమును దారువుచే ధ్వజమెత్తి అందు జయనూచకముగా చిఱుగంటలను ఘంకాల మ్రోగించి సర్వసమరుడై అతదహంకార నామమొందెను.

మరియు నా చిచ్ఛక్తుల సధికంబులుగా పెంపొందింపజేసి వానిచే లోహములును, మణులును, శిలలును నిర్మితములు కాగా వానిచే నూత్తి, సూక్ష్మ, కారణ, మహాకారణ స్వరూపములగు ప్రాకార సప్తకము నిర్మించి యింక నా చిచ్ఛక్తులను వెక్కు ఆటవెలదులుగాగూడ గావించెను. అంతియేగాక పైని వెడలిన అవ్యక్త మహాదహంకార త్రయము వెంట నలుగురు స్త్రీలును, ఇద్దరు పురుషులును, ఋత్తము ఆరుగు రవర రిల్లిరి. పైముగ్ధురితో నవకసంఖ్య యయ్యెను. ఆ నవక సంఖ్యయందు స్త్రీపంచక ముందును, పై ఆటవెలదుల సంఘము ఆ నవకమందుగల స్త్రీపంచకమును నూత్రధారలముగా నెన్నుకొన సహంకారుడు నూత్రధారుడుగా నుండ స్త్రీపంచక పర్యవేక్షణమున మహాకారణరూపముగా

భావి “జగత్సృష్టిశిల్ప సామ్రాజ్య” మను మహానాటకమును భగవదాంధ్రాచరణమందే నిత్యము ప్రదర్శింప నా భగవతి యాహ్వాపించెను.

ఇట్లు నిర్మింపబడిన యాలయమున తన శిల్పనైపుణితే గర్భాలయమును కపాలయము బాగాడుచే చేయబడగా నది హిరణ్మయ కాంతిలభ్యోను, “సత్యో కిమం సుందరం” అనుకీర్తి సత్య మంగళ సౌందర్యముల ప్రకాశింపగా నీ భగవదాలయ నిర్మాత్రియైన భగవతి “శిల్పసుందరి” యను నామము సంపెను.

ఈ యాలయ మన్నిటికిని మూలచిహ్న మగుట దీనిని లింగాలయ మనియు, భావి జీవి జిజ్ఞాసువులకు మంగళప్రద మగుట శివాలయ మనియు పేర్కొనుచుండును.

4

ప్రణవ స్పృష్టి

4

ప్రణవక్రీ మహాకారణములో మహాకారణము. ప్రణవేర్వరి

“ఊర్వమూల మథ క్షాబ” మను ఉపనిష ద్వాక్యానుసారము పంచభూతస్పృష్టి యల్లు, స్పృష్టితత్త్వము పైనుండి అతినూత్నముగా ప్రారంభింపబడి క్రిందికి ప్రసరించినకొలదిని బహుళవ్యాప్తి గలదై యొప్పెను. సత్యలోకములో దేవస్థానము, దానిదిగువ నొక సౌధమును, దానిదిగువ గొప్ప కోటయు, దాని నావరించి గొప్ప పట్టణము మొదలై నవి నిర్మింపబడుట యాలోచింపగా హిందూసంప్రదాయమున కాదర్శ మగును. ఇంక నీ దేవాలయము దిగువ నచాంతస్తులతో నొకసౌధము నిర్మింప నిశ్చయించెను. అందుకు పరికరములు అవ్యక్తాది నవకము. (అనగా లోగడవి మహాకారణస్వరూపములనియు, ఈనవకము మహాకారణములో మహాకారణము లనియు గ్రహించవలెను) అవ్యక్తాది నూత్నభూతత్రయము, సత్త్వాది గుణత్రయము, ఆకారాది వర్ణత్రయము మొత్తము నవ సంఖ్య యయ్యెను. ఇది భావి జగచ్ఛిల్ప నిర్మాణహేతువగు ప్రణవ మనగను, భావి జగదుపకరణశిల్పసాధన లోహఖనుల స్పృష్టి హేతువులగు నంతస్తు లనగను, భావి బ్రహ్మపట్టణ నిర్మాణమునకు ప్రాణబీజ మనగను వెలయును. ఈ నవకము భావి లోహ నవకమునందు నాలుగుమాత్ర మొక్కొక్క గుణము కలవిగాను, తక్కిన యైదును ద్వంద్వగుణము అనగా మిశ్రమగుణము కలవిగాను, పై నవలోహములు నుత్పత్తియాటకు మూలములుగా నుండును. భావి నవలోహ హేతువులగు ఈ ప్రణవలోహములను సేకరించి అట్టివానిని ప్రత్యేకముగా కరగి పోతపోసి గణితప్రకా

తను పాటి పాడుగు గల కన్నులగునట్లు నిర్మించెను. ఆ తొమ్మిదింటిలో
 బాలుగొకవిధముగను విద్యోకవిధముగను ఉండును. అందు నాల్గింటిలో
 మొదటికన్ను చూడురెల్లును, రెండవది నాలుగురెల్లును, మూడవది ఆరు
 రెల్లును, నాల్గవది తొమ్మిదిరెల్లును బాగు గలవై యుండును. అందీనాలు
 కన్నులు ఒక్కొక్క గుణము గలిగిన నాలుగు లోహములతో చేయబడిన
 వగును. తక్కిన విధింటిలో మొదటికన్ను రెండురెల్లును, రెండవది
 మూడురెల్లును, మూడవది యైదురెల్లును, నాల్గవది ఆరురెల్లును, విదవది
 తొమ్మిదిరెల్లును బాగు గలవై ద్వంద్వగుణములు (పల్లములు) గల
 యైదు లోహములతో కన్నులుగా సిద్ధపడబడినవి. మరియు ఆ తొమ్మి
 దింటిని ఒక్కొక్కదానిని చూడుభాగములుగ జేసి రెండు వంతులపైటి
 అన్నిటిని ముక్కొనములుగ నొనర్చి ఆ తొమ్మిదింటియందును ముక్కొ
 నములు కలిపిన రెండుకొనలను అతుపలు పైటి గట్టిమోతలు మోగున
 జేసవలెను. ఈ తొమ్మిదింటిని ఒకదానిపై మరియొకటి అమర్చి కూర్చు
 చేయుటలో శిల్పమర్మముచే మధ్యనిర్మిత రూపరహితముగు (కన్నడని)
 పంబము నాధారముగ నేర్పరచుటలో నవాంతస్తులచే వెలంగు నేక సంధ
 సాధరాజగు నిర్మితమయ్యెను.

అందు ముక్కొనములుగాని, చూడురేఖలు గూడిన మర్మస్థాన
 ములుగాని, రెండురేఖలు గూడిన సంధులుగాని, అంతస్తులుగాని
 మొత్తము 96 సంఖ్యగల శ్రీచక్రచక్ర సాధాకారము ధాన్యకాశిని
 బోలిన ముక్కొనపుటాపుతి గలదయ్యెను. ఇట్టి నవరస పాదముల
 తోడను, నవ వర్ణములతోడను, నవలోహ కాంతులతోడను, తన శిల్ప
 వైపునని అయిదుహత్వరూపమున నవరత్నఖచిత మహోన్నతానమున
 నవ్యసౌందర్యకళ లుట్టిపడునట్టి శ్రీచక్రచక్ర రాజసాధమును నిర్మించెను.

తొంబదియారు సంఖ్య వివరము

ముక్కొనము 3, అష్టకొనము 8, దశకొనద్వయము 20 చతు
 శకొనము 14 చూడురేఖలు గూడిన మర్మస్థానములు 18 రెండురేఖలు
 గూడిన సంధులు 24, సాధమునం దేర్పడిన అంతస్తులు 9, మొత్తము 96
 ఐనవి. ఇవే భావి పురుషప్రమాణమని కొందఱనుభవజ్ఞులు చెప్పుదురు.

మరియు 1 ముక్కొనము, 2 అష్టకొనము, 3 దశకొనద్వయము,
 4 చతుశకొనము, 5 అష్టదశములు, 6 షోడశదశములు, 7 త్రివిధ
 యము, 8 భూపురత్రయము, 9 చతుర్ద్వారములు, ఈ తొమ్మిదిసంఖ్యను

నవగ్రహ మూలములుగా తీసికొని ఏగీతలు ఎంతెంత దూరము లుండ వలెనో వైవ అష్టదశములకు పోడశదశములకు మధ్య నెన్నిపాళ్ళ కొలత లుండవలెనో ఆటై త్రివలయము, భూపురత్రయము, చతుర్ద్వారములు వీని కన్నెన్నిపాళ్ళు. ఎంత కొలత లుండవలయునో విచారింపగా శిల్ప కాస్త్రప్రకారమైన సంఖ్య 96. ఇదియే పురుష ప్రమాణమని మఱికొందరు కాస్త్రకారు లందురు.

మొదటివారు ప్రణవమును నవచక్రముండే 96 సంఖ్యచూపించిరి. రెండవవారు నవచక్రమును, తక్కిన అష్టదశములు మొదలు చతుర్ద్వారముల వరకు బోయి నవగ్రహమూలములని లెక్కచేసి 96 సంఖ్య చూపిరి. ఇదియు సమంజసమే. కాని దీనికన్న మొదటివారు చూపిన విధమే అనుభవమున కుచితముగా గన్పడును. ఎట్లన, మొదటివారు ముక్కొణములు గలిగిన నవసంఖ్యయందే వైతత్త్యములన్నియు చూపినారు. జగత్సృష్టి యంతయు ముక్కొణము (భూతత్రికము) మొదలు పెక్కు ముక్కొణములు గలిగిన నవశబ్దాత్మకమగు ప్రణవముతోనే ప్రారంభమైనది. కనుక ఇదియు ముక్కొణములుగల నవకముతోడనే ప్రారంభింపఁబడినది గావున దీనిని ప్రణవచక్రమనియు చెప్పవగును. అట్లగుట మొదటివారు చెప్పినదియే మిక్కిలి సమంజసము.

ప్రణవ శబ్దార్థము

నవశబ్దమునకు ముందు “ప్ర” అను ఉపశర్త చేర్చబడగా “ప్రణవ” శబ్దమయ్యెను. ఈ నవసంఖ్య అవ్యక్తారులని లోగడ నిరూపణ చేయబడియే యున్నది.

రెండవవారు చెప్పినట్లు ప్రణవచక్రమును దాటిపోయి 96 సంఖ్య చూపించి సృష్ట్యాదిమకాలమున లేక దేవాసుత విభాగ మేర్పడిన మధ్య కాలమున బయలుదేరిన రాహుకేతువులను గలిపికొని నవగ్రహములని, వారి ననుసరించి సృష్టితత్త్వ త్రతిపాదకమగు నీ ప్రణవచక్రమునకు 96 సంఖ్యను సరిపుచ్చుట సమంజసమో, లేక మొదటివారు చెప్పినట్లు అది మూలమగు ప్రణవచక్రములోనే 96 సంఖ్య నిగూఢార్థమును గ్రహించుట సమంజసమో తత్త్వనేత్ర లాలోచింతురుగాక.

అజనాభదేశము

సూర్యుడు మొదట నుదయమైన దిక్కు పూర్వదిక్కుయ్యెను. సృష్టి కూడ మొదటిదగు తూర్పుదిక్కుననే ప్రారంభింపఁబడినది. ఈ దిక్కు

అజాని సృష్టికి వాభివంతి ప్రదేశమగుటచే నీతూర్పుదిక్కున “అజనాభ కేశ” మని పేర్కొట్టిరి. (హగవత పంచమస్కంధము జూచుము) సృష్టి పంచభూతములచే నగుట నీ భూప్రదేశమునుగూడ పంచబుడములుగా విభజించి కలదటవైన తూర్పుదిక్కుననున్న బండను సృష్టి కాల్రయ మగుట కాల్రయబండమనిరి. అది త్రిమముగా “అకియా” గ మఱెను. కాక అజనాభమన్నను అకియా యన్నను నొక్కటే యగును.

శ్రీనగరచక్రమున నాల్గుకోణములు ప్రాగ్దిక్కుగా నెందుకుండ కలెనన, తూర్పుదిక్కున నూర్వమగుదయించి అధ్యాత్మికాలోగ్యము వీయ కత్తయాలను, బ్రహ్మసృష్టి యిచ్చుటనే వెలసినదగుటను, ఎచ్చట సృష్టి వెలసెనో అది దిక్కునందే సృష్టితత్వ మెరుంగుటకనగను, ప్రత్యక్షమగు బ్రహ్మాండమున నూర్వనమహ్మరముచే తన్ను పాసించువాని కాధ్యాత్మికాలోగ్యము లాసంగు నూర్వమగుదయించు దిక్కుగుటను, తరించుటకు చిహ్నములుగా నాల్గుకోణములు తూర్పువైపుగా నుండును.

తూర్పుదిక్కున కెదురుగానుండు పశ్చిమభూమి సృష్టి ప్రారంభము కాని దేశమగుటను, అది దిక్కునగల శక్తిమాచకములగు నైదుకోణములు ప్రకృతిప్రాధాన్యము గలవగుటను చచ్చటివారు పారమారికమగు అధ్యాత్మిక తత్వమును తెలియలేని వారలగుదురని తెలుపుటకోయన చిహ్నములుగా నైదుకోణములు పశ్చిమముఖములుగా నుండునని యెరుంగవలెను. అందువలనే పాశ్చాత్యులకును, అజనాభదేశవాసులకును విపరీతద్వైత భేదములుగల్గెనని తెలియవలెను. ఋతువులు మున్నగుకాలధర్మముగ, ఇంకననేక సితగతులు వసుమాలించుటంబట్టి దెలిసికొని సృష్టితత్వముల యాధ్యాత్మికాలోగ్యకర్మ లాచరింపదగిన ప్రకృతిసౌకర్యము విదేశముననున్నంతగా నితరదేశముల గన్నడకుండుటేగాక విపరీతములుగా గూడనుండును.

శ్రీచక్రము ఆదిమదంపతీచక్ర మనదగును. తూర్పుముఖముననున్న పురుష (శివ) సంబంధములగు నాల్గుకోణములు పారమారికమగు నాధ్యాత్మికము దెల్పుటయు, పశ్చిమముఖముననున్న స్త్రీ (శక్తి) సంబంధములగు నైదుకోణములు నైహికమగు నాలోగ్యమునే దెల్పుటయు చూడ ఈ ద్వింద్వభావమే దంపతీత్వమని తెలియుచున్నది. ఇందుకు—

శ్లో॥ “చక్ర్యారి శివచక్రాణి శక్తిచక్రాణి పంచ చ,

నవచక్ర మిదం క్షేయం శ్రీచక్రం శివయో ర్వపుః.”

(అని త్రిపురసార సింధువు.)

కావని నవనందనములకి ద్వంద్వభావముతో నొప్పు శ్రీచక్రము నుపాసించుటన్నను ఇహపరనాథముల ద్వంద్వభావముతోనొప్పు కవ శక్త్యాత్మకమును నామమదంతి - ఉపాసన మన్నను నొక్కటే యగును. ఇట్టి అనుదంపతీయుక్తమును శ్రీచక్రోపాసన నిష్కామముగా జేయు దగినది. కాని కామముతో చేయుట లెగనిదని పెద్దలందురు. మరియు కామ మేకచ్ఛకును లెగనిదందురు ఇట్టి యుపాసనమున్నను కామసంకల్పములతో అనేక కారకులు కాస్తములలో చేర్చుట కేమిష్టేతువో పెద్దబాహించుచుకాత. పెవిధమున నహంతస్తులుగల శ్రీచక్రగరనిర్మాణ మొనర్చి చికిల్పముందరి “ప్రణవేశ్వరి” నామ మొందెను.

5

5

రాజ్యశ్రీ

రాజదుర్గస్థమి

రాజేశ్వరి

ఈ సవలోహపాథమును చుట్టి రాజధానియన నొక రాజదుర్గమును నిర్మించడలంచి భావి బ్రహ్మాండమునందు పర్వతఖనుల సృష్టిమూలమున నెనిమిది బురుజులను, దానిపైని నానావిధ కల్పవృక్ష సృష్టిమూలమున పదునాడు బురుజులను నిర్మించెను. ఆ అష్ట పాదశ సంఖ్యలుగల బురుజులు సూర్యచంద్ర సంజ్ఞలని యెరుంగవలెను. అచటదగు సూర్యుని సంజ్ఞయన బీజసహితములగు నానాత్వ శిలా పర్వత లోహఖనులును, భానుదీప్తిచే పగటికాలమందే వృద్ధిపొందుచు, అచలములుగ నుండునట్లును, చలన యుక్తదగు చంద్రసంజ్ఞయన బీజసహితములగు నానావిధకల్పవృక్షాదులు చంద్రకాంతిచే రాత్రులందే వృద్ధిపొందుచు కొంత చలనభావము గలిగి యుండునట్లును, నిర్మితము లయ్యెను. చంద్రునిలోని పాదశకశలకును ఈపదునాడు బురుజులును చిహ్నములు.

ఎనిమిది బురుజుల సంజ్ఞ సూర్యున కెట్లు చెల్లునో యోచింప వలయును. సూర్యునిబురుజులలో నేడు రంగులున్నట్టిప్పుడు వాడుకలో నున్నది. ఈ యేడింటిలో నలుపు గాని తెలుపుగాని చేరలేదు. తెలుపు నలుపులు ప్రత్యేకవర్ణములు కావని వారి యభిప్రాయమేమో; అట్లేనను వారు తెక్కించిన యేడింటిలో ప్రత్యేకవర్ణములుకాక మిశ్రములు గానున్నవే. ఆసలు తెలుపు నలుపులు ప్రత్యేకవర్ణములేకాని మిశ్రములు కావు. సూర్యుడు సప్తాస్వదనుట యీ సప్తవర్ణములనుబట్టియే కాబోయను. పాశ్చాత్యు ల్నినినబట్టియే (వైలెట్, ఇండుగో, గ్రీన్, బ్లూ, యెల్లో,

అరంజి, రెడ్) సప్తవర్ణము లనినాగా? ఏనికన్నిటికిని మనభాషలో
 పేర్లు కన్పడవేమి? ఎట్లయినను ఈ సప్తవర్ణములనుమాట యుక్తియుక్త
 ముగను అనుభవయోగ్యముగను లేదు. మన హిందూసంప్రదాయములో
 సంచభూతములలో నాకాశమునకుదక్క తక్కినవానికి ప్రత్యేక వర్ణము
 లున్నవని యుపనిషత్తులు చెప్పుచున్నవి. భూమి పసుపురంగు, జలము
 తెలుపు, అగ్ని యెఱుపు, వాయువు నలుపు ఈ నాలుగువర్ణములను
 విశ్రేణు చేయగా నెనిమిదివర్ణము లేర్పడును. ఈ యెనిమిది వర్ణములే
 సూర్యునిలో నుండును. ఈయంశమునే శ్రీనగరచక్రములోని యెనిమిది
 బురుజులు సూచించుచు నవి సూర్యచిహ్నములై యుప్పించవి. ఆరాజ
 దుర్గపు బురుజులముట్టు భావి సముద్రస్పృష్టి క్షేత్రపులన వృత్తములను
 ఎగాభములైన యగడ్డల నిర్మించెను. ఇది భావిబ్రహ్మాండముడలాభిసత్తి
 యగువాడును, సమష్టిభావము గలవాడును, సర్వజ్ఞశక్తిగలవాడును,
 తనకు భావి ప్రథమపుత్రుడు నగువాడును, ప్రజ్ఞానమూర్తి మహా
 రాక్షేంద్రుడు వైషండలమేల రాజమహాచిహ్నమున నిరాజమర్ణమును
 నిర్మించెను, ఇట్లు నిర్మించిన యాశిష్టసుందరి ప్రజ్ఞానరాజున తీర్థ్వియై
 తాను శ్రీ రాక్షేర్వియను నామును నొందెను. “రాజ్యశ్రీ.”

6

6

ఆండ్రీ ప్రాకారములు బ్రహ్మాండేశ్వరి

రాజదుర్గపు టగడ్డలకు పైనున్న వృత్తపంచకమును బురుజుల
 మధ్యనున్న వృత్తద్వయమును కలిసియైన వృత్తసప్తకము భావి గ్రహ
 సప్తక చిహ్నములని యెఱుంగవలెను. ఈ గ్రహసప్తకాభివ్యక్తముననే
 భాస్వాది యేడువారము లేర్పడినవి. ఇట్లు గ్రహచిహ్నములును, సముద్ర
 చిహ్నములును, వృక్ష చిహ్నములును, పర్వత చిహ్నములును, వైవిధ
 మున బ్రహ్మాండోత్పత్తి మూలములుగా నిర్మించిన యాశిష్టసుందరి
 “బ్రహ్మాండేశ్వరి” అను నామ మొందెను. “ఆండ్రీ”

7

మహాకారణములో కారణము

7

కోశశ్రీ పంచకోశములు పంచకోశేశ్వరి

ఆగడ్డలకు వెలుపలనున్న వృత్తపంచకము కోశపంచక చిహ్నము
 లనియు నెఱుంగవలెను, వెలుపలినుండి లోపలికి వరుసగా మొదటిది
 అన్నయకోశము. ఇది విదువిషయముల బలముగలిగి కతిసాంశముతో
 గూడిన వృద్ధివీసంబంధముగలదై ఆయాస్సున లోహముచే నిర్మింపబడెను.

దీని నెన్నివిధముల కాపాడుచుండినను ఎప్పటికప్పుడు దురహంకార కర్తృత్వాని గుణములనెదు త్రువ్వఁ పట్టుచుండి క్రమముగా నశించి పోవును. ఇది 24 ఇంద్రియములుగల స్థూలశరీరము.

జాతయగు జీవుడు తన జననస్థానము ఆకాశారాంశమును గోళక మయ్యెను, విహికనామ్రాజ్యము నేత నాశ్లేయమందున్న దర్బారుజేరి రాజ్యాధికారియై జాగ్రదవస్థయందు అన్నమయకోశసత్త్వమైన జీవత్వ మనుష్యత్వాది ధర్మంబుల పాలింపను, ప్రారబ్ధకర్మల ననుభవింపను, ఆగామికర్మల నిర్మించుకొనను ఆస్థానియై యుండును.

ప్రాణమయకోశము

ఇది నాలుగు విషయములుగల ద్రవాంశముతోగూడిన జలసంబంధముగలది. తుత్తునాగలోహముచే నిదినిర్మితము. దీని నెంత శోధింపఁ జూచినను ఎప్పటికప్పుడు దుశ్చింతనత్వమను (నీటినాచువలె) త్రువ్వపట్టుచుండి నూత్మశరీర నిర్మాణభాగ మగుచు ప్రాణమయకోశ నిష్ఠమైన తుత్తిపాసాది ధర్మంబులు గలిగి కర్మేంద్రియ పంచకముతోను, ప్రాణ పంచకముతోను, చిత్తముతో గలిసి 11 ఇంద్రియములు గలదై లింగ శరీరమున స్వప్నావస్థయందు జీవు నస్వతంత్రునిగాఁ జేయుచుండును.

విజ్ఞానమయకోశము

ఇది మూడు విషయములుగల తేజోంశముతో గూడిన అగ్ని సంబంధము గలదై తామ్రలోహముచే నిర్మితము. దీని నెంత కీలించినను ఎప్పటికప్పుడు దుర్నిశ్చయమను (నిప్పుబుసవలె) చిలుమును గూర్చుచు నూత్మశరీర నిర్మాణభాగ మగుచు జ్ఞానేంద్రియములును, బుద్ధియును, అహంకారమును కలిసి యేడింద్రియములుగలదై స్వప్నావస్థయందు జీవుని అస్వతంత్రునిగాఁ జేసి వైచును.

మనోమయకోశము

ఇది రెండువిషయములుగల చలనాంశముగూడిన వాయుసంబంధముగలదై వంగలోహముచే నిర్మితము. దీని నెంత స్వాధీనము చేసికొనవలె నన్నను ఎప్పటికప్పుడు సంకల్ప వికల్పములను ద్విస్వభావపు మెత్తదనము గూర్చుచు నూత్మశరీర నిర్మాణభాగము పంచుకొనుచు మనస్సు జ్ఞానేంద్రియములతోగూడ నారింద్రియములుగలదై సంకల్పవికల్పములను త్రాసుచిప్పతియందు అధికకర్మ మెట్లు వంగిన తానును వంగుచు జీవుని

గూడ వంగునట్లు చేసి నూత్నశరీరమున స్వప్నావస్థయందు నస్వతంత్రుని గాఁజేసి కలలఁ గల్పించును.

మరియు ప్రాణమయ, విజ్ఞానమయ, మనోమయ శోశములు మూడును 19 ఇంద్రియములుగలవై నూత్న (లింగ) శరీరముగా నేర్పడి అన్నమయ శోశాధిపతియై జాగ్రదవస్థనున్న జీవమూర్తిని ఆత్మయస్థానము నుండి వికుడచక్రమువరకు దిగువ కీడ్చి అతడు జాగ్రదవస్థలో ననుభవించుచు చేసిన కర్మభాగమంతయు మఱపుఁజేందించుటే గాక తాము కల్పించిన కలకలభయంతయు సత్యమని తోపింపఁజేసి అస్వతంత్రునిగా నొనర్చును. జీవుడు జాగ్రదవస్థ నున్నతరి విష్యుడనియు, స్వప్నావస్థ నున్నతరి తైజసుడనియు, సుషుప్త్యవస్థనున్నతరి ప్రాజ్ఞాదస్య నామములు వహించును.

మరియు ఈ నూత్నశరీరము జీవుడు జాగ్రదవస్థలో సంపాదించు శోన్న కర్మభాగమును కారణదేహమునందు దాచిపెట్టుటకును, కారణ శరీరమందు నిల్వయున్న కర్మభాగమును జాగ్రదవస్థయందు ననుభవించు నొసంగుచుండుటకును మధ్యవర్తియై యుండును. ఇది జీవ సంచార మార్గమనియు, అభోభాగమనియు, విహితాధికముల యవస్థయనియు భావింపవలెను. ఇంక నూర్చ్యములుగా నున్న తనువులు, ఆవస్థలు ఈశ్వర భావములనియు, పారమార్థికములనియు, వానిని పొందుటకు యోగ మూర్తులకుగాని సాధ్యపడదనియు నెఱుంగవలయును.

ఆనందమయ శోశము

ఇది యేకవిషయ బలముగల బయతఁగతోగూడిన అకాశసంబంధము గలదై రజతలోహముచే నిర్మితము. దీనిని తెలియ నెంత ప్రయత్నించినను ప్రీయము, మోదము, ప్రమోదము అను వృత్తులతోగూడిన ఆజ్ఞానమే ప్రధానముగాగల ద్వంద్వములైన యంతఃకరణద్వయముగు మనోబుద్ధులతోగూడి జీవుని కారణదేహములో సుషుప్త్యవస్థయందు ముంచివైచి యస్వతంత్రుని జేయుటయేగాక ఆజ్ఞానానందవార్ధి నోలలాడించు చుండును.

వివరణ :- అంతఃకరణ మనగా! మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారములను నాలు కరణములుగాని రెండెప్పుడును శావు. ఆనందమయ శోశమైన కారణశరీరమున సుషుప్త్యవస్థయందు మాత్రము చిత్తమిక్రమముగు

అంతరింద్రియములు భూతసంబంధము లెట్లయ్యెను ?

జ్ఞానరూపియగు జ్ఞాత అహంకారరూపుడై అపానవాయువుతో గూడి ప్రాణేంద్రియముద్వారా గంధమును గుర్తెరిగి పాయుతింద్రియముచే మలవిసర్జనము చేయును. ఇవి పృథివీతత్వకార్యములు. ఇట్లే జ్ఞానరూపి జ్ఞాత చిత్తరూపుడై ప్రాణవాయువుతోగూడి జీహ్వేంద్రియముద్వారా రసమును గుర్తెరిగి ఉపకేంద్రియముచే జలవిసర్జనము చేయుచు నానందించుచుండును. ఇవి జలతత్వకార్యములు. ఈ విధమున అహంకారము, చిత్తము, బుద్ధి, మనస్సు క్రమముగా పృథివి, జలము, అగ్ని, వాయువులు పైఅంతఃకరణములకు సంబంధములుగా తెలియబడుచున్నవి. ఇట్లగుట అంతరింద్రియములు భూతసంబంధములనియు, సంఖ్యకు నాలుగనియు తెల్లమగుచున్నది.

మరియు అన్నమయకోశము అహంకార ప్రధానమైనదిగను, ప్రాణమయకోశము చిత్తప్రధానమైనదిగను, విజ్ఞానమయకోశము బుద్ధి ప్రధానము గలదిగను, మనోమయకోశము మనస్సు ప్రధానముగా గలదిగను అగును. అహంకారము, చిత్తము, బుద్ధి, మనస్సులు గలవై కోశము లిట్లు క్రమముగా నేర్పడియుండ నాల్గవదైన మనోమయకోశము మూడవదిగా నుండునట్లును, మూడవదైన విజ్ఞానమయకోశము నాల్గవదిగా నుండునట్లును వాడుకలోని కెందులకు కచ్చెనో తత్వవేత్త లాలోచించెదదగాక !

మనశ్చిత్తములు బుద్ధ్యహంకారములు నేకీభవించుటకు మరొక కారణమును గలదు. వీనికి మూలభూతులగువారు వాయుదేవుడు గంగా

మనస్సును, అహంకార మిశ్రమమైన బుద్ధియును, సుషుప్త్యవస్థ ననుభవింపజేయ ప్రధానములై రెండుగా నేర్పడి యుండును. అట్లగుట స్థూల శరీరమునకు 22 ఇంద్రియములనిగాని సూక్ష్మశరీరమునకు 17 ఇంద్రియములనిగాని భావింపరాదు.

అనందమయకోశము కారణశరీరమున గాఢాంధకారమగు సుషుప్త్యవస్థయందు నజ్ఞానానంద మనుభవింపజేయుటకుగాను వీవృత్తులందుండగాదనియేమొ అంతఃకరణచతుష్టయ మొక దానియందు మలియొకటి మిశ్రమములుకాగా వృత్తిరహితమై రెండుగా నేర్పడెనని గ్రహించవలెను. కొందరు పైరీతి ధ్రువప్రమాదవకులగుటచే నేమొ సూక్ష్మశరీరమునకు 17 ఇంద్రియములని చెప్పుచుందురు.

దేవియును, అగ్ని దేవుడు, సూర్యుడును. అజంటలు అల్పగ అగుటచేత
వీరివలన ప్రధానత త్యములుగానైన అంతరింధ్రియములు నాల్గును వాని
మూలభూతముల జాడనే యవలంబించి సుఖ స్వస్థవశ్యముందు నూతన
సృష్టికి నై యేమో, యొకటొకటి యేకీభవించి నాల్గును రెండుగా నైత్యమై
యొండవచ్చును. రెండవదియు నాల్గవదియును, మొదటియు మూడవదియు
నేకీభవించును.

ఇట్లు వారి పిండాండములకైన పంచకోశముల మూలములుగా పంచవృత్తములను నిర్మించి యాకల్పముందరి పంచకోశేశ్వరి యను నామ మొందెను. “కోశశ్రీ”.

8 ఆష్టదశపద్మము. 8
సాంఖ్యశ్రీ (కారణస్వరూపము) సాంఖ్యస్వరూపిణి

ఈ పద్మదళములు అష్టభూత చిహ్నములు. భావి పంచభూతములకును, మొదటగలిగిన అవ్యక్తాది త్రిభూతములకును, కారణములుగా నొప్పును. అట్లులేన ఎనిమిది దళములయందును కారణ (మహాకారణములు లోగడ చెప్పబడినవి) గుణత్రయమొక్కొక్క దళమున ప్రవేశించి తాండవ మాడుచుండగా గుణములసంఖ్య 24 అయ్యెను. ఇవి భావి చతుర్వింశతితత్త్వ చిహ్నములై యొప్పును. ఇట్లు దళములపై నిరుపది నాల్గు గుణముల వెలయించి నాట్యమాడునట్లనర్పటయే గాక భావి ప్రపంచమునకు సకలవిషయ వ్యవహారముల వృద్ధిపరుప చిహ్నములుగా అష్టదళములయందు నొక్కొక్క దళమున నూటయిరుదిదైదు అంతస్సత్యముల నేర్పరుప భావి సహస్రకర్మమాలములై సహస్రకాంతులచే సహస్ర సంఖ్యాత్మకముగా నొనర్చిన యాశిల్పమందరి సాంఖ్యరూపిణి యను నామ మొందెను. “సాంఖ్యశ్రీ”.

9 ఆత్మ త స రో వ ర ము 9
ఆత్మతః (కా రణ రూ పము) ఆత్మతరూపిణి

దీపికలకు తెలుసుటకు ఆ సహస్రదళములు కోమలముగా వృద్ధి
పొంది ప్రకాశింప పద్మముదిగువ నొకసోవరము నిర్మించి వానియందు
భాదినజ్జానుత మృతిభయ నాశనమునకోయన నెప్పుడును ఎండనట్లుగా
నమ్మతరసము నింపివైచెను. అందుచే సోవరమధ్య వెలుంగుచుండు

సహస్రకాంతులుగల జ్యోతిని ఆపోజ్యోతియని శర్మించిరి. ఇట్లు నిర్మించి అమృతసరోవర నిర్మాత్రమున నా శిల్పమందరి అమృతరూపిణీ నామ మొందెను. “అమృతశ్రీ”.

10

త్రీ వేణులు

10

కర్మశ్రీ మహాకారణములో సూక్ష్మము విశ్వకర్మరూపిణి

అమృతసరోవరమును చుట్టి పైకనుక్కొని పుటాకృతిగా భావి ప్రసంగ విశ్వకర్మల జలప్రవాహముల మూలములుగా గంగా, యమునా, సరస్వతులను నదులను వరుసగా త్రవ్వ వానిని భావి - ఆకామి, సుచిత, ప్రారబములను కర్మత్రయ జలములచే నెప్పుడెండనటుల నింపివెచ్చెను. ఈ నదీత్రయములోని అజ్ఞానమును కర్మరూపజలమును, అమృతసరోవరము లోని జ్ఞానమును సమృతరూపవయస్సును కలియఁజేడగా పరమహంసయన నొకదానిని రూపొందించి అమృతసరోవరమున విహరింప నాజ్ఞాపింప నది వానిని వేరుపరచు చుండును. పైరీతి నెండిపోవని నదీత్రయమును కర్మ జలములచే నిండియుండునట్లు నిర్మించిన యా శిల్పమందరి విశ్వకర్మ స్వరూపిణి యాయెను. “కర్మశ్రీ”.

11

త్రీ పుర నిర్మాణము

11

త్రీపురశ్రీ

(సూక్ష్మము)

త్రీపురసందర్శి

ముక్కొని పుటాకృతిగానున్న మూడునదుల కోణములయందును మూడు పురములను నిర్మించెను. ఆ పురముల క్రిందిభాగమున నా మూడునదులు ప్రవహించుచుండును. ఈ పురముల త్రినాదు లెవ్వయో, వుద్యమ లెవ్వయో, పైకప్పులు ద్వారము లెవ్వయో యీ గ్రంథమున “అడిమూల”మును శ్లోకక్రింద 9 వ పద్యము మొదలు చదివినచో విఘ్నముగా తెలియును. నదులయొక్క మూడు కోణములయందు నిర్మించిన మూడుపురములలో రెంటియందున మాత్ర మొక్కొక్కదానిలో తొమ్మిది గృహములచొప్పున పదునెనిమిది గృహములును, మూడవదానియందేడు గృహములను నిర్మించి యీ మూడవపురము ముంగిట పై మూడునదులును త్రివేణీసంగమమున నేకనదిగా కలిసి ప్రవహించునట్లు చేసెను. పై త్రీపురగృహముల సంఖ్య ఇరువదై దయ్యెను. ఇవి భావి పాంచభౌతిక సాంఖ్యనూత్రమున నేర్పడు నింద్రియగోళముల చిహ్నములని యెరుంగ

తలెను. ఇట్లు త్రిపురనిర్మాత - త్రిపురమహారాజయైన యా శిల్పసుందరి త్రిపురసుందరి యను నామ మొందెను. “త్రిపురశ్రీ”.

12 భువననిర్మాణము 12
భువనశ్రీ (సూక్ష్మము) భువనేశ్వరి

పై పురమాలం దింక ననేక గృహంబులను నిర్మించి వానిని త్రిపురమమలుగానొనర్చి ఆత్రిపురములను రాజధానులుగను, త్రివేణీసంగమముగలిగిన పురమును కేంద్రరాజధానిగను తన శిల్పనైపుణిని తీర్చిదిద్దెను. ఇట్లు భువననిర్మాతయైన యా శిల్పసుందరి “భువనేశ్వరి” యను నామము నొందెను. “భువనశ్రీ”.

13 బ్రహ్మబిల నిర్మాణము 18
కబ్బిత్ర (మహాకారణమునో స్థూలము) సరస్వతి

పిమ్మట కేంద్రరాజధాని మధ్యనుండి కావ్యాముగను, స్థూలముగను, చిహ్నదుర్గ ముఖద్వారము (తలవాకిలి) నొకదాని నిర్మించెను. తరువాత నూత్నాంతరమున రాజకోటకు మధ్యమద్వారముకట్టి నిర్మించెను. దాని కంతరమున కారణమును నొక ద్వారమును దాని కంతరమున మహాకారణమున జిజ్ఞాసువులు సభదీర్ఘుట కైన నొక రాజదర్బారు భవనమును, దానికొక ద్వారమును నిర్మించెను. అవి క్రమముగా స్థూల సూక్ష్మ కారణ మహాకారణములన పరాదివాక్కులనెను కవాటములతో బ్రహ్మబిలమున చిత్రమగు నొక సుందరమాన్దమును నిర్మించెను. అది బ్రహ్మవక్త్రమున నందు జిహ్వా యను అమృతోపసరోవర మిట్లు నిర్మించెను. మీది అమృతసరోవర మధ్యనుండు కమలపుమధ్యవెల్లు ఆత్మభాను ప్రకాశముచే గలుగు నుష్ణకాంతులు పద్మతళములందు బ్రసరింప నవి వికసించును. క్రింది అమృతసరస్సుగూడ నుప్పొంగి బుడగలై యా బుడగ లావిరిగానయి పైకెగసి పద్మదళములపై బడునట్లు వర్షింప నట్టి వర్షాస్పృతము పారలి బ్రహ్మబిలద్వారముననుడి ప్రవహించుటలో నితరత్ర పారి క్షీణింపక బిలమునందే వెలుపలినుండి లోపలికి లోపలినుండి వెలుపలికి నెడతెగక ప్రవహించుచుండును. ఇన్నిధమున బహువిచిత్ర శిల్ప సౌందర్యమున బ్రహ్మబిలము నిర్మించి బ్రహ్మబిలామృత సరసిగను, తత్సరోవరనిర్మాత్రుగను నైన యా శిల్పసుందరి “సరస్వతి” యను నామ మొందెను. “బ్రహ్మలోకే బ్రహ్మసరః ఆశ్రయత్వేన ఆస్యా

అస్తీతి సరస్వతీ" (లింగాభట్టియము) బ్రహ్మతోకమందు బ్రహ్మసరస్సు నాశ్రయించి జడీరూపముగా ప్రవహించుననిగాన సరస్వతి, "శబ్దక్రీ".

వీణ

బ్రహ్మచిల మనెడు బ్రహ్మవక్త్రమునందు ఆమృతోపసరిసి ప్రథమింప శాస్త్రవాహిన్యములో యన పరా పశ్యంతీ మధ్యమా వైఖరీ యను వాల్మీకిధనుల వాక్కుల నిర్మించును. అందు నొక్కొక్కదానియందు నాస్త్వోపస్థన జిహ్వాయనెడు పుష్కల వెలదిచే వర్షింపబడు ఆమృతైవ పదునారగు శబ్దములనెడు మెట్లను నిర్మించి వానిని వైఖరీవాక్కును వీణపై స్థిరముగా బిగింపుచేసి ఆమెట్లపైని ప్రణవాంశలనెడు నవలోహ రంతువులను వరుసగా కూర్చుచేసి నిలిపి యాబ్రహ్మచిలమును విశ్వమోహన మైన వీణగా రూపొందించెను. దానియందు భావివిశ్వస్పృహకై శ్రీకార ప్రారంభమన సర్వమంగళ గీతికలను నతగాగ మాలికతో నాలాపించును.

14

14

కృతిక్రీ

మహారణ్యము

ప్రకృతిజీవి

భగవత్పట్టణమునకు మునుత్తువులగు జ్ఞానులైనను ములభముగా బోకుండురు గాకయని యేజు పట్టణము చుట్టును దట్టమైన చీకటిగల గొప్ప అడవిని నిర్మించెను. అందు విషయవాసనలను బీజములను నాటి వృక్షములుగా పెంపుజేసెను. మరియు కేంద్రరాజధాని దిగువనున్న త్రివేణీసంగమమున స్నానమాచరింపవచ్చు ననధికార ముముత్తువులనందు కేరసీక పతనముగావింప నానంగమ తీరమునకు తమ పితృసల దీర్చు కొనెడు నెలమున రాగల్గునట్లు లైహికవిషయవాంఛలు, రాగాదులు వనెను ఘోరమృగంబుల సృష్టించి పెంపొందింప జేయఁచుండును. ఇట్టి మహారణ్యముతో గూడినట్టియు, భౌతికత్వార్పరంభమునకు హేతు వైనట్టియు, మహాకారణశరీరమధ్య వెలయించిన ఆత్మకన భగవత్పట్టణమును (పురుషు) తన శిల్పనైపుణ్యమైన కృతులతో నిర్మించి తాను ప్రకృతి నామమును వడనెను. "జగత్స్వారింభః క్రియతే అనయేతి ప్రకృతిః" దీనిచే జగత్స్వారింభము చేయఁబడునుగాన ప్రకృతి. ఇట్లు నిర్మించిన పురుషును శరీరమునందు నాభగవత్తత్త్వమును ప్రత్య గాత్మను నివసించజేసి, ఆప్రత్య గార్మను పురుషనామమున వర్ణించ జేసెను. "పురి శరీరే శేత ఇతి పురుషః." (లింగాభట్టియము)

పురమనగా శరీరము. అందుండువాడు కనుక పురుషుడు. “వ్రతరోతి పురుషోప వోగార్థం శబ్దాది వోగ్యానితి ప్రకృతిః”. పురుషోపవోగము శారీరక శబ్దాదివస్తువులను చేయునదిగాన ప్రకృతి. (లింగాభిప్రాయము ఇట్లు పురినిర్మాతయును, పురమునందు నివసించు ప్రత్యేకాత్మ (పురుషుడును) ఇద్దరై పురుష ప్రకృతిపురుషులైరి. “ప్రకృతిశ్రీ”.

15

బ్రహ్మశ్రీ

బ్రహ్మనామము

15

బ్రాహ్మీ

ఏ సద్వస్తువు సాధారణమున వైపురము ననేకరీతులగు కృతులచే నిర్మించి గొప్పదగుచుంట్ల వ్యాప్తిపరచి తానును పురస్వరూపమునేదాల్చి వృద్ధిపొందించి తానును వృద్ధిపొంది “చంద్రచంద్రికా” న్యాయమున “చంద్రకరణ” న్యాయమున అచంచల బింబమందు చంచలకరణము లతలిల్లి వృద్ధిపొందుచుంట్లు నిర్గుణాత్మయందు సగుణాత్మకముగా తానవ తలిల్లి చంచలత్వమున పట్టణస్వరూపయై తా బొందు వృద్ధి మొదలగునవి తన సాధారణముగు సాత్త్విక నంటగట్టర దలంచి వృద్ధిపొందు వాడనియు వృద్ధిపొందింపఁ జేయువాడని అర్థముగల “బృహత్సతీతి బ్రహ్మ” యను నామముఁ గల్పించిన దాయెను. ఆత్మక వృద్ధిక్షయదు అందుననుట విరుద్ధము. వృద్ధిని పొందునట్టి యగ్రముగల బ్రహ్మనామముచే నొప్పు చుండుటయుఁజూడ “మేఘగమనచంద్ర” న్యాయమున బ్రహ్మనామము భ్రమగా ప్రకృతిదేవి కల్పించె ననదగును. అట్టి బ్రహ్మక సుబంధించిన తాను (ప్రకృతి) ఆపురుషుని సాంగత్యమున పురుషుండు బ్రహ్మనామము జూందగా, స్త్రీయైన తానును “బ్రాహ్మీ” యను నామము భరించెను.

ఇట్లు చిద్రూపము మొదలుకొని బ్రాహ్మీవత్సవగుల పంచదశ నామములతోను, పంచదశకృతులతోను, పంచదశభాగములతోను (ఆవరణలతోను) పంచదశకళలతోను సత్యలోకమునందు బ్రహ్మపట్టణమును దన మర్మశిల్పవైభవమున నిర్మించిన యాశిల్పసుందరి “పంచదశి” అయ్యెను. పిమ్మట తనచేత నిర్మింపబడిన సత్యలోకనిర్మాణ మంతయు తిరిగి యొక్క సారి తిలకించి తానొక్కతే యగుట తరువాతి కార్యక్రమమునకు సమర్థముకాని తనయస్వతంత్రత దెలిసికొన్న దైతనస్థాని మాశ్రయింప మార్చునుగు బ్రహ్మజిల ముఖద్వారముజేరి క్రమముగా నొక్కొక్క ద్వారము దాటుచు, వాచ్యార్థత్యాగములతో నూర్వగతి ప్రయాణ మొనర్చి అన్నిటికగ్రమైన బిందుసన్నిధింజేరి అట వృత్తముగు గర్భా

అయ్యు నుంగిల జేరగా లోగడ తానొనర్చిన పంచదశకృతులన్నియు గన్నదకన్నంత నిష్కామయై సాలోక్యపదవి నందుటయు, నింక నా వృత్తను మహాకారణ శరీరముగాగ అది తానేయై సామీప్యపదవి నందుటయు, నింక వాల్మీకిమంతు నవన్యభక్తి హేచ్చ చిద్రూపియైన తాను చిద్రూపమై సారూప్యపదవి నందుటయు, నింక సాయుజ్యపదవి నొందు స్వతఃజను, ఆత్మలక్షణముగు నానందమొందు నర్హతను, నింక భావిజగత్సృష్టి నొనర్చు సర్వస్వతంత్రత సంపాదించుకొనుటకునైన తనకు పరమైన ఆత్మలోని యొకపూర్ణకళ నందగలిగి పంచదశయైన తాను షోడశకళాపరిపూర్ణుడునగుటకు నాత్మబిందువునిట్లు భర్తగావరించెను. “వశేష్ఠ్యం” (వశేష్ఠియం) “యద్వరం వర్తమన్వీతి శ్రేష్ఠం తద్వరం” ఆత్మజేజన్మున వరింప న్వత్త గలిగిన దౌటచేతనే ఆపురుషుని వరించినది. అతిశ్రేష్ఠమైన జేజన్ము గలవాడగుటచే ప్రత్యగాత్మ పురుషుడు వరింప బడినాడు. పంచదశ తనకు పరముగానున్న ఆత్మజేజన్మునుండి పదు నావదిగా నొకపూర్ణకళను పొందగలిగి షోడశకళాపరిపూర్ణయయ్యెను. ఇట్లైన తాను అణమహాస్వరూప మైనట్టియు, మహాకారణమైనట్టియు, మహాకొమలముగు తనవు తానేయును అతితయన పీఠాధ్యాయును సహస్రకాంతులతో వెలుగొంది అలితాదేవి యయ్యెను. ఇట్లైన తానును సహస్రాత్ముడైన ప్రత్యగాత్మ పురుషుడును ఆదిమ దంపతులైరి.

ఇట్లు షోడశకళలుగల సర్వస్వతంత్రయైన యా అలితాంబ విశ్వ సృష్టి వెయింప నా సహస్రారమునుండి చిచ్ఛక్తిరూపమున క్రిందికి బ్రహ్మబిలపు తలవాకిటివరకు వచ్చి అట్లెఖరీవాక్కుజేరి తన కొమల కంఠమున సత్యలోకవాసీయగు బ్రహ్మమే సత్యమనియు అతని నైజ కళయే మంగళమనియు, అతని జేజన్నే అతిసుందరమనియు వచించెను. ఇట్లు సత్యము వచించి “సత్యవతియు” మంగళముగా వచించి “సర్వ మంగళయు” సుందరముగా వచించి చారువాక్కు (చార్మకృత్) గలది యైన ఈ మొదలైన యింక ననేక విశేషములచే నీ అలితాంబ సహస్ర నామములు గలదయ్యెను. “సత్యం శివం సుందరమ్”, పిమ్మట పంచ భూతములములగు పంచతన్మాత్రిల సృజించెను.

కారణము - పంచభూతసృష్టి.

మందుగా నపుంసకముగు నాకాళమును సృష్టించెను. అందుండి పుంస్త్యముగల వాయువును, అందుండి పుంస్త్యముగల అగ్నిని, అందుండి

స్త్రీత్వముగల జలమును సృష్టించి ఆ జలమునకు పెక్కు రెట్లుగల అవగా
ద్రవ్యమును గల్పించి అందు మిశ్రమము చేసెను. అట్టి అవగాజలమునుండి
తన్మధ్యభాగమున కతిసాంశముగ స్త్రీత్వముగలదానినిగ భూమిని
కల్పించిన దాయెను.

మరియు నా శిల్పముందరి పంచభూతమధ్యముడగు అగ్నియొక్క
తేజస్సునుండి కొన్నికళలను తాను పొందిన ఆత్మకళలోని అణుమాత్ర
భాగమును సమ్యేకసపరచ నది మహావిద్యున్నిలయముకాగా దానిని తన
సన్నిధియందే యుంచుకొనెను. ఆ నిలయమునుండి యా మహావిద్యుత్తును
రూపరహితముగ సంతట వ్యాపింపజేసెను.

సూక్ష్మము

ఇంక భావిపిండాండముల కొరకైన బ్రహ్మాండముకంటే గమపి
రూపమున నిర్మించెను. అందు రూపరహితముగు నా విద్యుత్తును రూపాం
దింప దలంచి బ్రహ్మాండమున తన శిల్పనైపుణిని భూతరహితముగు నొక
గొప్ప సూర్యగోళక యంత్రము నిర్మించి, అట్లా తన శిల్పప్రభావమున
బిందువును, వర్షమును యంత్రమును నిర్మించి రూపులేని సద్వస్తువును
ఆస్థిను అందు బింబాకృతిగా రూపాందింపజేసి హిరణ్యయ మండలాధి
పునిగా ప్రకాశింపజేసినట్లును, శిల్పితా నొనర్చు వాయుజలరహితముగు
గాజుబుడ్డమధ్య ద్వంద్వభావము గలట్టియు, రూప రహితమై నట్టియు,
విద్యుత్తును ద్వంద్వకంతువుల మేళవింపజేసి అత్కానిచే నందు జ్యోతి
రూపమున రూపాందింపజల్లు అందు తనసన్నిధినున్న విద్యున్నిలయము
లోని విద్యుత్తు నెల్లప్పుడు ప్రవహింపజేసి చండతేజమున ప్రకాశించు
నట్లొనర్చెను. అగోళకము సూర్యమండలమున దానిని తనయంత్రశక్తిచేత
నిరాధారమున బ్రహ్మాండ మధ్యమున నిలిచి సుస్థిరముగా నుండున
ట్లొనర్చెను. ప్రత్యేకాత్మయను నందు లోకవిభుడుకాగా నితడు లోక
మిత్రుడగును. * అతడు బ్రహ్మాండజనకుడైన నొడు పిండాండ జనకు

* వివరము :- అతడు జగత్తున యయ్యను అతని తనయుడగు
జీవి గాంక్షినపుడే జనకుడని గ్రహింప బడగలడు. బ్రహ్మాండవర్తియైన
సవిత్వమూర్తిని గాంచి నట్లతనిని గాలించలేదునాన సవిత్వమూర్తి పిండాండ
జనకుడయ్యెననియు జీవి పంచభూతములదాటి బ్రహ్మాండమున సవిత్వ
మండలమున కేగినగాని యాప్రత్యగాత్మ భగవానుని దర్శనములభింపదు
గాన నతడు బ్రహ్మాండజనకు డయ్యెననియు గ్రహింపవలెను.

దగును. అతడు సహస్రశాతుడు. ఇతడు సహస్రకేరణుడు. అతడు హిరణ్యమునుండల మధ్యవర్తి. ఇతడు విద్యున్నయమండల మధ్యవర్తి. అతడు ప్రత్యేకతమయను విశ్వకర్మభగవానుడు. ఇతడును సూర్యుడను విశ్వకర్మభగవానుడే. అతని కితి యే యుపమానమగును. ఇట్లు సవిత్పరమమని ప్రత్యేకభగవానునిగా బ్రహ్మాండమున నిల్చెను.

మరియు తాను నిర్మింపబోవు తొంబదారు తత్త్వములకు మూలము అన తొంబదారు మూలద్రవ్యములను నిర్మించి శ్రీచక్రనగరమున నిల్పి వెచ్చింట్లు. భావిభావ్యాశీర్వాదకరణ * లోహాది ధాతుమూలములన సవిత్పరమమని తేజస్సన (అణువునందు) తొంబదారు మూలద్రవ్యముల నిల్పివెచ్చెను. ఇతడు దినకరుడును, అతడు నూర్పడినకరు డగును. అతడూ అచలుడే. ఇతడూ అచలుడే. ఇతనిని (Protons) ధన విద్యుత్తుచేత నుత్పన్నమన ప్రజ్వరిల్లజేసి దినాధిపతిగా నుంచెను.*

మరియు ద్వంద్వభావముగను, చతుస్సవభావముగను చంద్రగోళ మొకటి నిర్మించెను. అది సూర్యభగవానుని సతీమణియన భానుకాంతి యొప్పుడు చంద్రగోళమునందు పరునైరు కళలుగా పొందుపట్టినట్టి దానికి పరమునగు తన పదునారవ కళాంశమును ప్రసరింపజేసెను. అట్లైన చంద్రబింబము పదునారు కళలతో భావిపిండాండముల కాహారమునకై కించిచ్చలన భావముగల వృక్షలతాదులగు స్థావరముల నిర్మించు కొరకు వలసినన్ని బీజభేదములనొసంగి రాత్రి నిర్మాతయగు నట్లొనర్చెను. చంద్రబింబము (Electrons) ఋణవిద్యుత్తు గలిగి చల్లనికాంతిచే ప్రకాశించును. దీని పూర్వవిశేషములతో గ్రహవక్షాత్రాది గణితములతో పిండ బ్రహ్మాండములను కీర్తికయందు వర్ణింపబడెను. చంద్రశబ్దము స్త్రీలింగ మగుట సమంజసము. అంగమునను తురకమునను హిందీలోను స్త్రీలింగము గానే భావింపబడెను.

సూర్యచంద్రులలో నొకరు ధనవిద్యుత్తుతోను, మరియొకరు ఋణ విద్యుత్తుతోను ప్రకాశించుచుండురు. ఎట్లన:- సూర్యునిలోని ధనవిద్యుత్తు చంద్రుడు మొదలగు వారందరు పంచకొనుచున్నను, ఎప్పటికి తరుగనిదై యుండును. చంద్రుడు ఋణవిద్యుత్తు గలవాడు. కృష్ణపక్షమున తన

సూర్యతేజస్సుచే బీజరహితమగు పర్వతములు లోహాభిములు మొదలైనవి గలిగి దినమందె వృద్ధినిొందుచుండు ననువిషయము లోగా పూర్తిగా వ్రాయబడి యున్నది.

లోని కాంతి కర్ప అగుచుండగా శుక్లపక్షమున మరల నూర్యుడను భర్త నుండి విద్యుచ్ఛక్తిని పొందుచుండును; కావున ఒకరు ఋణవిద్యుత్తును, ఇంకొకరు ధనవిద్యుత్తును గలవారుగా నుండురు.

సూ ల ము - పిండాండస్పృష్టి.

పిండాండస్పృష్టికి తనభర్తతో నేకీభవించి యిరువురి యన్యోన్య భావమున నిట్లు సంకల్పించిరి. జనచర, భూచర, గగనచర మిథునస్పృష్టి మూలములను సంకల్పబీజముల నెన్నిటిని తలంపవలెనో అన్నిటిని మంచి వానిని విశ్వమంతటా వెదజల్లిరి. అంతట దాంపత్యములుగల స్వస్థజాల మేర్పడియెను. అందు ఆదిమదాంపతులను కాశ్వతజనకలని తెలిసికొగల వివేకశంతులగు జనులందురు. అందు జగదుదరణ కొరకును స్పృష్టితత్త్వమును తెలిసికొగలిగి సోదరులకు తెలియజేయునట్టి పంచమహాబుద్ధులుద్భవించిరి. వారు తమయోగనిష్ఠతో నూర్యమండల మార్గమున హిరణ్యమండల మరిగి అచట తమతండ్రియొక్క జగచ్ఛిల్పమంతయు నారసి భూమండలమున దానిని నిల్పదలంచి అప్పటి సోదరబృందమునకు కడువకట్ట నుండగా వలయుసౌకర్యములను సృజించి యొసగి సంజ్ఞారూపమున నున్నభాషను విఘ్నేశ్వర మొనర్పదలంచి ప్రకృతిజేషి ధ్యానావలోకమున ఆమెస్పృష్టించిన నాలువాక్షుల వెలువడు నాలుగక్షరములను అందు అంతరములను వానితోనైన పదునారచ్చులను ఆయాస్థానముల పల్కునాల్గులను కనిపెట్టి వాడుకలోనికి తెచ్చిరి. ఇవి ప్రకృతిచ్ఛిష్టిలోని వాక్షులచే వెలువడిన భాషకనుక దీనిని ప్రాకృతభాషగా వ్యవహారము నుంచిరి. దీనిచే ఏజగత్పితలు జగచ్ఛిల్పలై జగత్తునిర్మించికో, యెవరి త్రేమమారసి బ్రహ్మాండములో స్థావరముల నిర్మించికో, అట్టిమార్గమునే యనుసరించి సోదరుల శ్రేయస్సుకై యీ ప్రపంచ జ్ఞానమొంది తామును శిల్పులు గావలయునో అట్టివి తెలియదగినట్టి వెన్నిటినో తెలియజేయు నట్టివే వేదములు కాస్త్రములును. పురాణదాంపతుల చరిత్రలవ్రాసి నవి పురాణములుగా నెన్నోగ్రంథములు ప్రాకృతభాషలో వెలయించిరి. మరియు సత్యలోకపు జగచ్ఛిల్ప సామ్రాజ్యముపగిది మానవలోకమున జగదుపకరణ శిల్పసామ్రాజ్యము నిల్పిరి. స్థానము త్రివిష్టపము. పాలకుడు శిల్పసామ్రాజ్య చక్రవర్తియగు దేవేంద్రవిశ్వకర్మ. వానికృతులు భర్ష సాధక-నిరోధక యంత్రయానములు, ఆకాశయానములు, జలాంతరాయము అను నోడలు మొదలైన మానవోపయోగ్యము లవెన్నియో అవన్నియు.

అతనికి శిల్పరసాయనకాల ఖాండవవనము. శాసనసభకేసరి నందన వనము. ఆహారము, హార్వీరేతస్కులుగాజేసి మంచిమేళనూనూ నూతన శిల్పనిర్మాణమునకైన బుద్ధితత్వము నభివృద్ధిపరచునట్టి ఆమృతరసము. అందుండువారు సర్వ శిల్పములం దాతితేరిన నిష్కాములైన శిల్పలే. అది దేవలోకము.

మరియు విద్యున్నిలయములుగానున్న యన్నతమగు మూడు పర్వతమాలయందు మూడుపురంబులనెడు మూడుయంత్రములను నిర్మించిరి. అందు మూర్త్యులించులోని విద్యుత్ప్రసాద మెల్లప్పుడు వెడతెగక ప్రవహించు ట్లానిర్పిరి. వానియుఁదయోగము మానవుల కవసరమగు దీపికలు, మారత్రవణ, దూంధ్యప్తి, గగన గమనాదియంత్రములు. ఇట్టి యజనాభదేశమున ప్రతిపురములను ప్రతిష్ఠించిరి. అందుండువారు నిష్కాము శిల్పకళేణులైన అసురులే.

దిబ్బుఖోపాసన — జ్ఞానమార్గము

సానగాది పంచదులు తమ యోగనిష్ఠలో గనుగొన్న హత్పదేవిని గానముచేయునట్టి బిడ్డల రక్షించునదిగాన గాయత్రీ యను కేరున సంబోధించి ఆమెను విశ్వరూపిణిగా భావించి పంచభూతములే పంచవదనములుగ సంతరించి పంచదిక్కులయందు నాపంచవదనముల దలంచి దిబ్బుఖోపాసనము మానసికముగా తామాచరించుటే గాక, దేవలోకమునగల శిల్పిలందరిచేగూడ నాచరింపజేయుదురు. ఈమార్గము మానవలోకమున నాచరింప న్నత తేదనియే జ్ఞాన పంక్తిమఖములుగా లోహ, శిల, దాద, పత్రాదులయందు రూపించి మానవులచే నర్పింప జేయుదురు.

ఉపాసనామార్గము

బ్రహ్మపట్టణమున నిర్మింపబడిన శ్రీగర చక్రమువోలి బంగారు లోహముచే ననేక చక్రముల నిర్మించి యర్హతగలవారలచే నాయా సాగములయందు పంచదశనామముల వహించిన దేవి నాహ్వానించి నిష్ఠామ మార్గాన నుపాసించున ట్లాజ్ఞాపింతురు.

భక్తి మార్గము

బ్రహ్మపట్టణమున నిర్మింపబడిన భగవదాలయమరీతి మానవ లోకంబున శిలలచే భగవచ్చిన్నామన “లింగాయమాలు” (శివాలయ ములు) అజనాభదేశమున ప్రతియూరను ప్రతిష్ఠలనొనర్చి ఆయా యూరి వారలచే పూజించున ట్లానర్తురు.

శ్రీ ర యా త్ర లు

అంతఃకర్మలగు ఆరామి సంఘిత ప్రాచ్యబ్రహ్మసంగమశ్లోతి తెలియ
పరుచు చిహ్నుములొనక బాహ్యమున భూభాగమునందు గంగా
యమునా సరస్వతులను వక్షిత్రియ మొక్కచో కరియునట్లు నిర్మించి
వానిలో స్నానమాచరించి అచట యేర్పరచిన దైవచిహ్నుములగు
నాలయలింగముల దర్శించి ఆనందమును పొందుదు.

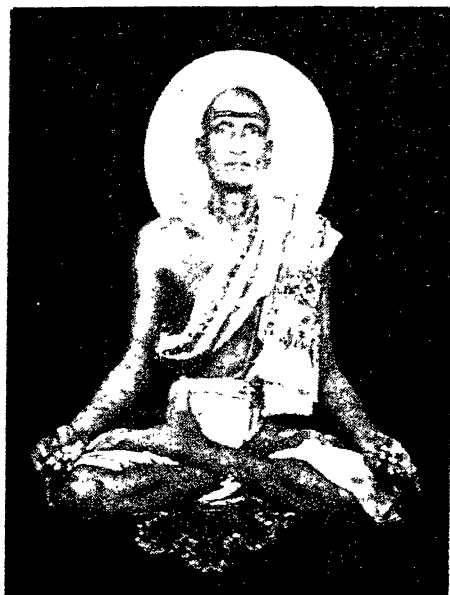
సూర్యనమస్కారము

“శరీర మాద్యం ఖలు ధర్మసాధన” మృత్యుశీతి మానవుం
డాలోగ్యవంతుడై నిశ్చలమానసుడైకాని పరసాధన మారయలేదు నాన
ఆకలి కన్న మెట్టో పరసాధనమున కాలోగ్యమట్లు. అట్టి ఆలోగ్యమునకు
ధంగము గలుగకుండ సూర్యలింబులలోని విద్యుచ్ఛక్తి సేత్రములద్వారా
తనవులో ప్రవేశించి అచ్చటి కోశములను నాడిమిండలము నేరోజు
కాలోజు కుభ్రపరచి ఆలోగ్యమున నానందింప జేయజాలినట్టి సాధనము
లను “సూర్యయంత్రముల” నిర్మించిరి. వానిని విద్యాఅనుములలో నెరు
మతములను పరీక్షల నుత్తీరులై సూర్యనమస్కారము లొనర్చుట యం
దనుభవజ్ఞులగు మానవోత్తములనేర్పి వారిని రాజ్యాధిపతులుగాజేసి వారి
రాజ్యప్రజలకు నిత్యము వైసూర్యయంత్రముల నాయమున ప్రజలకు ఆరుణో
దయమున అరుణకాంతులు నాడిమిండలమున ప్రసరింపజేసి ఆనంద
మొందింప వానిని ప్రజల కిత్తురు. అగ్ర్యాపము కుడిరిన పిమ్మట యంత్ర
సాయములేకయే అనుభవముపొందు విధానముల వభ్యాసపరచి యుత్తీరుల
జేయ నాజ్ఞాపింతురు. అట్లాచరింప జేయువారే సూర్యమోక్ష పురాణులు.

ఇట్లు రాజులేమి, మానవులేమి, దేవతలేమి, ఋషులేమి, బ్రహ్మ
లేమి, మూర్తులేమి దేశమునకు జేయవలసిన సేవలన్నియు ఒకరికొకరు
సోదరభావమున నొనర్చుచు, నిత్యకర్మలుగా భక్తి కర్మములేమి, యుషా
సనాఖాగములేమి, జ్ఞానమాన్దములేమి, అదిమదంపతి పూజలేమి, మనో
వాక్కాయముల నహింసాత్మక మార్గములేమి, ఆలోగ్యాధ్యాత్మికముల
సూర్యనమస్కారములేమి నిత్యమంగళములతో సర్వసంకటలతో
నెల్లప్పు డాచరించి యానందవారిజేలి యాడుచుండురు.

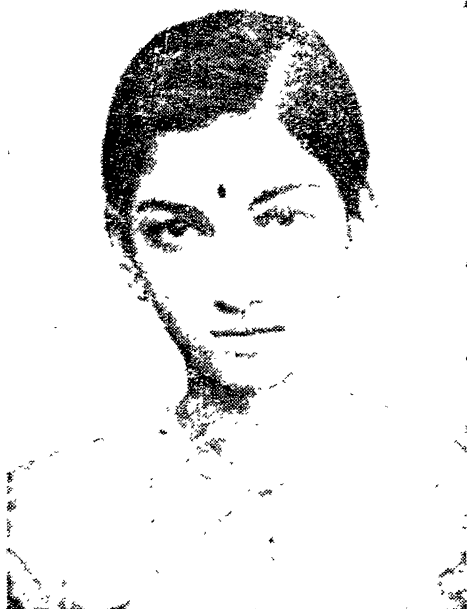
— గ్రంథ కర్త.

(శ్రీ) తీర్థలవారు వ్రాసిన వ్రాతప్రతిలోని చివరి నాలుగు పుటలు
నష్టమైనందున ఈ శ్రీచక్రవివరణము అనమగ్ర మైనది.)

స్వర్గీయ శ్రీ కోలవెన్ను పరబ్రహ్మతీర్థులు.
 విశంభ సంగ్రహాదిక శుంగ శుక్రవారము (22-11-58)
 బ్రహ్మోక్తినివము.
 గ్రంథకర్త:

డా. శ్రీ. పొన్నపల్లి పార్వతీదేవి

(గ్రంథకర్తసారి దాహిత్ర)

జననము : బహుధాన్య సం॥ ఆశ్వయుజ శు ౧౫ ఆదివారము.
(9-10-1938.)

మరణము : విజయ సం॥ ఆషాఢ బ ౧౫ గురువారము.
(30-7-1953.)

స్వర్ణీయ శ్రీహంస వల్లి పార్వతీదత్త సంగ్రహచరిత్ర.

తన నాల్గవయేట వచ్చినాని మాటలతో తన తండ్రివద్ద తెలుగు అక్షరములకుంటే నుండుగా ఇంగ్లీషు అక్షరములన్నియు పలుకుటయేగాక చక్కగా వ్రాయుటగూడ నేర్చుకొన్నది. తన పేరునకు వలయు అక్షరములను తెలిసికొని ఇంగ్లీషులో తన పేరునుగూడ వ్రాయ నేర్చినది.

హుస్సేపేటలో వీరుండెడి యింటి కెదురుగానున్న యింటిలో శర్మగారు రనువారొకరుండెడివారు. వారికి సంతానము లేకుంట అతి ప్రేమతో యాపిల్లను తనయింటికి తీసికొని పోవలెనని యెంతయో ప్రయత్నించెనుగాని ఫలించలేదు. శర్మగారింట్లో ఒక కమ్మెరాయును, ఒక టైత్తుమిషను నుండెడిది. ఒకనాడు తన తండ్రి శర్మగారింటికి యెత్తుకొనిపోగా వాడు టైత్తు చేయుచున్నాడు. అది చూచి యేవుప్పులు నొక్కితే యేయే అక్షరముల పడుచున్ననో వాని నన్నిటిని చక్కగా గ్రహించినది కాబోలు, అమ్మా టైత్తుచేస్తావా అని అనగానే క్రిందికి దిగి టైత్తుమిషనువద్ద కూర్చొని నిమిషమాలోచించి తనపేరును టైత్తు చేసిందది. ఆ కాగితమును చూచి సంతోషమునకు మేరలేక వెంటనే తన తల్లికి చూపించుట కేమా త్వరితగతి నింటికి వచ్చిచేరెను. ఈ జరిగిన పనికి మరిపెము ఆశ్చర్యము సంతోషములలో మునిగియున్న శర్మగారు ఫాటో తీయలేకపోయెను. అందుచే యీ అమ్మాయికి ఒక ఫాన్ టెన్ పెన్నును బహుమానముగా నిచ్చిరి. ఒక రోజున వీధిగుమ్మమువద్ద కూర్చొని ఆ పెన్నుతో వ్రాస్తూయున్న సమయముకనిపెట్టి శర్మగారు ఫాటోతీసిరి. మరియుక రోజున ఉదయమున వీధిగుమ్మమున కెదురుగా నిలిబడి సూర్య సమస్కారము చేయుచున్న దృశ్యముగూడ శర్మగారు చూచి ఫాటో గూడ తీసిరి.

పార్వతీదేవి కడవయేట నెదవనెల యెదవరోజున వేడుక కొరకు అక్షరాభ్యాసము చేయనిశ్చయించి ప్రయత్నించితిమి. కాని సాధ్యము కాలేదు. ఉపాధ్యాయుడు బడిపిల్లలు వచ్చిచేరిరి. ఈమె యింటిలోనుండి బయటకు రాలేదు. ఎంతచెప్పినను మారాడదు, అంగీకరింపదు. తుద కిట్లన్నది. “అక్షరము లన్నియు వచ్చిన నీమ్మట శాకక్షరాభ్యాసము చేస్తానంటారు. మీకేమైన చేదస్తమా?” అని కంఠమెత్తి యిటులికిపడ బలికినది. అందుచే మేమేమియు చేయజాలనివార మైతిమి. అలరిచేయు పిల్లల జూచినపుడు సహించనిదై ముఖము చిట్టించుకొని “బేడోగరలో,

వెడబాయ్" అని అనుచుండెడిది. తన లొమ్మిదవయేడు పూర్తి కాక పూర్వమే ఘట్టుపొరము చదువ స్కూలులో చేరినది. అది మొదలు స్కూలుపైసలు వరకు వీళ్ళాగూడ తప్పకుండా పైవేటుగూడ లేపం దగనె పదునెదవయేట స్కూలుపైసలు పరీక్షలో ను తీరు రాలెనది. తన స్కూలులో అబద్ధ మౌడనట్టియు, మితభాషిణులైనట్టియు తనకు నచ్చిన నలుగురు పిల్లలుమాత్రము తనకు స్నేహితురాలైరి. వారికప్పుడవుడు ప్రేమతో విందులు చేయుచుండెడిది.

స్కూలుపైసలు చదువుచున్న కాలములో తన పాఠ్యగ్రంథములలోని పాఠములయందు గలిగిన సందేహములు తన తీచరు నడిగిననుతీరనట్టి సిత గర్వపుడు కినిసి వానినన్నడిగి తెలిసికొను చుండెడిది. దానిలో కొల్పోయి దశలలో కామారదశను గురించిన దొకటి. ఇంక నితరములైన బ్రహ్మచర్యాది చతురాశ్రమములు నతీతములగు మానవ ధర్మములు నెన్నింటినో తన సహజ సునాదమంజుల వచనములతో నన్నుడుగుచుండెడిది. అందులకవి ఇప్పుడెందుకమా నీస్కూలుకు సంబంధించినవి కావుగదా, సిమ్మట తెలిసికొందువులేయన మారకుండెడి. పెద్దవానైనను ఇలా కిగానైన నేకారణముచేనెనబలికిన యన్యతవచనములు తనచేవి సోకినోనట నుండక విముఖత్వముచూపి వెడలిపోవును. తల్లి పిల్లలయం దేకారణముచేనెన కినిసి కఠినోక్తులు పల్కిన నెంత కఠినహృదయముమ్మా యని వెడలిపోవును.

పుస్తకాల బీరువా మధ్యనున్న అరలో నట్టలచే నిర్మించుకొన్న మందిరమున నొక సరస్వతీదేవి చిత్రవటముపెట్టి ఆపటము వెనుకప్రక్క తన క్లాసు నెంబరును వేసి ప్రతిరోజు అగరుకుత్తిచూపి నమస్కారముచేసి స్కూలునకు పోవుచుండును.

ప్రతి సాయంత్రము స్కూలునుండి యింటికి రావడముతోనే నేను వ్రాయుచున్న "జగచ్చిల్ప" గ్రంథములోని చితుగా వ్రాయబడిన పద్యములగుల కాగితములను వెనుకగానచ్చి దొడ్లోకి తీసుకొనిపోయి చదివి మరల యధాస్థానమున పెట్టుచుండును. అట్లే యొక రోజున తీసికొనిపోయి చదివి తాతయ్యా! యీపద్యమున మూడవపాదమున క్షము చెప్పుమని సవినయముగా బల్కెను. ఆపద్యము "జగచ్చిల్ప"మున 111 వ శ్లోలోని 180 వ పద్యము. దాని రచన కొంచెము కష్టముగానే జరిగినది. దాని మూడవ పాదము "బ్రహ్మమయ జగమును భ్రాంతియైన విధమ్ము" అని వ్రాయబడెను. ఆమె దాని క్షమడుగగనె తప్పుపట్టిన

దని గ్రహించి వెంటనే “అయిన విధమ్మ” కాదమ్మా “పొందు విధ”మ్మని చెప్పి దిద్దితిని. అంతి సత్యని వెల్లెపోయెను.

వివాహమునకొని నిరపరచిరి. ఎవరైన వివాహపుప్రశంస తెచ్చి నపుడు “నావివాహ మైకపుడు చూదాములే” అని యనుచుండును. నాతోగూడ నొకనాడై యున్నది. ఆనేమిటమ్మా అట్లందువన “గృహ సాశ్రమమున సంసారసాగరమునబడి యేమిసౌఖ్యముల ననుభవించు చున్నాడు తాతయ్యా” యని యేమేమో వైరాగ్యబోధ నల్పము “సతే గాని తాతయ్యా! నీజగచ్చిల్లు గ్రంథమును త్వరలో పూరి చేసి కొ”మ్మని ప్రోత్సాహముగా బల్కినది. ఇట్టి ధోరణుల గాంచ నామె మనస్సుకృతము తెలిసికొ లేకపోతిని.

ఇంతలో నామెకు టైఫాయిడ్ జ్వరముతగిలి తగ్గినట్లే తగ్గి తక్కుమపెట్టగా గుంటూరు స్త్రీలకాలేజీలో ప్రవేశపెట్టి తండ్రి ప్రయత్నించి స్థానము సంపాదించెను. ఆకాలేజి ప్రిన్సిపల్ ఫీజుకట్టకుండిన యొక పిల్లను తగ్గించి తనకు స్థానమిచ్చెనన్న వార్తవిని “నాకొరకు ఆపిల్ల విద్య పాడుచేసి నాకు సీటు తీసికొని వచ్చినావా నాన్నా!” అని ప్రశ్నించెను. అందుల కెవ్వరును మాటాడలేక పోయిరి. తన కాయుర్దాయము లేదని గ్రహించిన దేమా? మందు నేవించుటయం దుపేక్షాభావ మూనెడిని.

ఆనాడు మంగళవారము. పాయంకాలము నాలుగంటలవేళ తల్లిని పిలిచి “అమ్మా! నే నానందముగా నున్నాను. నీవును అమ్మమ్మయును సంతోషముగా నుంటారు కదూ?” అని అటుండెదమని అనిపించుకొని చేతిలో చేయి వేయించుకొన్నది. పిమ్మట తల్లి, తండ్రి, ముత్తవ, తాతయ్య యై పిరతండ్రులు బంధువులను వరుసగా నొక్కొక్కరిని పిలిచి మూడు ఉదరణుల గూర్చి నీరును అందరిచేతను పోయించుకొని త్రాగెను. కొంతనేపటికే మరల తల్లిని పిలిచి “అమ్మా! శేపు సాయం త్రము 9 గంటలకు సినిమా నాటకము పూర్తియైపోతుందమ్మా, అని ఆలోచించి, కాదమ్మా శేపు సాయంత్రం ప్రారంభమై యెల్లండి ఉదయము 9 గంటలకు పూర్తి యైపోతుందమ్మా!” అని చెప్పినది. అట్లే బుధవారమునా డైదుగంటలకు మగత ప్రారంభముకాగా గురువార ముదయాన 9 గంటలకు క్షుణ్ణమును మిత్రబృందమును దుఃఖవార్ధి ముంచి మందహాసవదనముతో తన భౌతికదేహమును వదలివేసినది.

— కోలవెన్ను పరబ్రహ్మతీర్థులు.

అ శీ స్సు లు

సీ. శ్రీలసత్తైరేయ ఋషిగోత్రజాదు నాల్గ
 వంశపయోధి జైవాత్మకుండు
 అచ్చమాంబికకు సాంబయ్యశ్రేష్ఠికి వంశ
 పావనుడైన ప్రజాత్రకుండు
 అమలాకులగు వెంకమాంబ కోటయ్య దం
 పతుల కతిప్రియ పాత్రకుండు
 అల రాజమాంబికా యల్లమందయ్యల
 పూర్వపుణ్యోద్భూత పుత్రకుండు

గీ. ప్రాజ్ఞ మాణిక్యమా మనఃస్వామి నాదు
 సత్కృతి ప్రకటనకుఁ బ్రోత్సాహి సుగుణ
 కారి సాంబయ్యశ్రేష్ఠి వాంఛాఫలమ్ము
 శ్రీజగచ్చిల్పి యొసఁగి రక్షించుఁగాఠ.

సీ. సత్పాఠ్యమలను ప్రచున్న దానము ముఖ్య
 ధర్మమార్గ మటంచు దలచి యేమొ
 తనయూరు తనపేరు తానిచ్చు ధన మింత
 యని వెల్లడించరాదని వచించి
 వినయమైతర్పగా ధన మొసంగినవాని
 సతము సజ్జనమైత్రి సల్పువాని
 కాయ యంత్రముల నిష్టామబుద్ధిని మర
 మ్మతులనొనర్చు సన్తాన్యతముని

గీ. నాజగచ్చిల్పకృతి ముద్రజాప్రణయిని
 ఆయురారోగ్య నిత్యభాగ్యము తెసంగ
 మహిత గాయత్రి విశ్వకర్మయు సతంబు
 చెరిగి యాశీర్వదించి రక్షింతుగాఠ.

"మచ్చిచ్చ" ప్రసిద్ధిచిన పూర్తి తాళపూర్వమే
 నా ప్రణకు ప్రోత్సహించి రు. 116 - తానంగి
 తన పూర్వార్థిమానమునునూపిన దాతలు

శ్రీ నాథ సాంబయ్య క్రేష్టి గారు

పి. శ్రీ పులివర్తి కేశవాచార్యులు గారు

వారి భార్యగారు పి. పద్మా గారు

ఈ గ్రంథముద్రణకు ధనసాహాయ్య మొనర్చిన దాతలు

శ్రీ ఊరుపేరు చెప్పవద్దన్న గుర్తివార	రూ. 340
శ్రీ యలవర్తి ఆంజనేయశాస్త్రి విశ్వబ్రాహ్మణ	
సంస్కృత పాఠశాల మూలనిధి నుండి ...	200
,, కలకిపాడు కోలవెన్నగ్రామముల విశ్వబ్రాహ్మణసంఘమువారు	140
,, నాళ్ల నాంబయ్యశ్రేష్ఠిగారు (తెనాలి) ...	116
,, బండరుపుర విశ్వబ్రాహ్మణ సంఘమువారు ...	116
,, తెనాలిపుర విశ్వబ్రాహ్మణ సంఘమువారు ...	108
,, పామిట్ల విశ్వబ్రాహ్మణ సమాజమువారు ...	85
,, కోట ఈశ్వరమ్మగారు (ఏలూరు) ...	50
,, కామరూప వీరభద్రయ్యగారు (కోట్లకల్లు) ...	50
,, పులివర్తి కేశవాచార్యులుగారి భార్య వీరమ్మగారు (గుంటూరు) ...	50
,, బచ్చి ఆదిలక్ష్మమ్మగారు (తెనాలి) ...	35
,, గిరిరాజు మహాలక్ష్మిదేవిగారు (బెజవాడ) ...	35
,, యలవర్తి శేషమ్మగారు (బండరు) ...	28
,, లక్ష్మిశ్రేష్ఠి సీతారామమ్మగారు (ఏలూరు) ...	25
,, నందిపాటి వెంకట్రామయ్యగారు (తెనాలి) ...	25
,, ఆరూరి వీరమల్లయ్యగారు (వితానగర్) ...	25
,, కొండూరు వీరమల్లయ్యగారు (అంగలకడదురు) ...	25
,, బచ్చి ఆంజనేయులుగారు (తెనాలి) ...	25
,, మొహరీల సీతారామమ్మగారు (ఏలూరు) ...	25
,, దీవి కోటేశ్వరరావుగారు (చిల్కలూరుపేట) ...	25
,, కాటూరుగ్రామ విశ్వబ్రాహ్మణ సంఘమువారు ...	20
,, కొండూరు నాగాచార్యులు, కోనూరు సుబ్బయాచార్యులుగారు (పెరవలి) ...	24
,, చీమకర్తి వెంకటలక్ష్మయ్యగారు (గుంటూరు) ...	20
,, జగ్గపాత్రుని వీరభద్రాచార్యులుగారు (బెజవాడ) ...	20
,, బచ్చి రామచంద్రరావుగారు (తెనాలి) ...	20
,, కొండూరు శ్రీమరాచార్యులుగారు (అంగలకడదురు) ...	20
,, కొండూరు విశ్వసాధముగారు (వల్లభాపురం) ...	15
,, కొమ్మూరు బుచ్చయ్యగారు (తెనాలి) ...	10

,, పోష్టుమేన్ నూర్యవారాయణగారు (తెనాలి)	10
,, గుత్తికొండ నమయ్యగారు (కాజి) ...	10
,, కోల్వెన్ను సత్యవారాయణగారు (కంకిపాడు)	10
,, కొత్త భావయ్యచౌదరిగారు (పంగంజాగర్లమూడి)	5
,, పొన్నపల్లి మబ్బయ్యగారు	5
,, బోళ్లపాడు విశ్వబ్రాహ్మణసంఘమువారు ...	8
,, మానుకొండ విశ్వక్రష్ణాణ సంఘమువారు ...	16
,, కలవపానులపాడు విశ్వబ్రాహ్మణసంఘమువారు, డాక్టర్ గారు	7
,, యల్లయ్యపాత్రుడు (బెజవాడ) ...	5

—(0)—

శ్రీ రాచకుళ్ల సోమసుందరరావుగారు

లెహ్మానియ్ డిప్యూటీ డైరెక్టరు, హైదరాబాదు:

రూ. 25

జ గ చ్చి ల్ప ము

ప్రణవ ధ్యానము

శ్రీమహాప్రపంచ సృష్టియందును పరి
 బ్రహ్మచేంగట గుణ చర్చ భూతి
 త్రివిధత్రికము నందుఁ బ్రవేశింపఁగతిచే
 బ్రణవమయ్యో దానందబ్రహ్మతెలుఁ.

గాయత్రీ ధ్యానము

ఏశ్వజననియగుచు విశ్వసామ్రాజ్యస్థ
 పట్టమహిషియగుచుఁ బ్రజల నెల్లఁ
 గరుణఁ బ్రోచునట్టి గాయత్రీమాతకు
 వందనములొనర్తు డెందములరె.

మాతౌపితృ ధ్యానము

నానివాసమగుచు నేనొనర్చునుచున్న
 నిఖిలకర్మములకు నిలయమైన
 తనువుగన్నయట్టి తల్లిదండ్రుల డివ్య
 పాదపద్మములకుఁ బ్రణామలింగములు

సకలదంపతీ ధ్యానము

విశ్వసృష్టిలోని వివిధ స్వరూపాల

సకలజీవహాస జంగమముల

తనువులను శృంగరించి దయతోడఁ బోషించు

సకల మిథునములను సన్నతెంతు. ౪

ఆదిమదంపతీ ధ్యానము

ఆదివిశ్వసృష్టి కాధారులగువాని

ఆదివిశ్వ శిల్పలైనవారు

ఆదివిశ్వకర్మలందించువాటన

ఆదిదంపతులమదాత్మఁదలతు. ౫

గురు ధ్యానము

జన్మసఫలమొందు సాధనంబునొసంగి

తత్వబోధసుధలఁ దన్నినెలయు

నమలమడుపు సుబ్బయాచార్యసద్గురు

చరణ గరిష్ఠముల సుస్మరింతు. ౬

జ గ చ్చి ల్ప ము

సృష్టి తత్వము

అదివిశ్వసృష్టి యయ్యెనెట్టలు ? మూల
మెవరు ? దానినెందు కేర్పరించె ?
దీనిమర్మమేమొ తెలియంగలేమైనఁ
దెలి మనెంతుమిటులఁ దెలియువరకు.

౧

సృష్టి నెంచవిపుల చిత్రనాటకమాను
సృష్టి నెంచనాది శిల్పమాను
సృష్టి నెంచ సత్యశీలనాకరమాను
సృష్టితత్వమెంచి చెప్పఁదరమె ?

౨

అఖిలసృష్టితత్వమానందముగఁదోచుఁ
దెలిసినట్లెయుండుఁ దెలియకుండుఁ
దెలిసి వెలియనట్టిస్థితి జగచ్ఛిల్పంబు
తెలియఁగునె దాని సులభముగను.

౩

విశ్వసృష్టిఁగూర్చి వేర్వేరుశీతులఁ
బండితాళితెలియఁబరచినారు
ఏకమార్గమునకు నెందులకోరారు
అందియందనట్టిదగుటనేమొ.

౪

అందియంపనట్టి యాసృష్టిమూలము
 స్వప్రకాశమండ్రు సాక్షియండ్రు
 అప్రమేయమండ్రు గాద్యంత సూన్యంబు
 నందు రరియభివృద్ధిమోహదండ్రు. ౫

ప్రకృతినుండి సృష్టిపరిణామిలైటండ్రు
 ప్రకృతిసృష్టి స్వస్వభావమండ్రు
 ప్రకృతిపురుషు లైకృతభావమందగ సృష్టి
 యయ్యెనండ్రు కొండరాద్యజనులు. ౬

ఘడికతీతమందు రహమాయనరాదు
 ద్వైతమనగరాదు దానినెప్పుడు
 గావ్యనగరాదు కొంచెబనగరాదు
 జడమనగరాదు చలముగాదు. ౭

అత్మయన్ననది యనాత్మలోలందును
 అచలమన్న చలన మమరియుండు
 యేకమన్ననది యనేకంబు నెతోచు
 బ్రహ్మమన్ననందు న్యాప్తియుండు. ౮

ఎట్టలెంచి నామమేర్పరించిన నది
 అథ్యుక్తమగు దదక్షిణాస్య
 మైన పరమునైన యా మహాత్మ్యంబు
 నెంచి నామమేర్పరించు టెట్లు. ౯

అచలమైనఁగాని అణువైనఁగాని అ
నాత్మయైన నాత్మయైనఁ దుదకు
ఏదిగానిదందు రెదిగానిదానితో
యెప్రయత్నమూను పెట్టులగును. ౧౦

అనుపమానమైన దాద్యమందనిదండ్రు
ఎంచరానిదందురెంచుచుల్లదు
ఎంచలేనిదాని నెంచబూనుటకన్న
నెంచదగినదాని నెంచరాదె. ౧౧

వాక్కుకందదండ్రు వచియింపలేవుండ్రు
చెప్పరానిదండ్రు చెప్పుచుండ్రు
చప్పలేనిదానిఁ జెప్పఁబూనుటకన్న
జెప్పదగినదానిఁ జెప్పరాదె. ౧౨

చెప్పదగినదానిఁ జెప్పఁబూనుటయన్నఁ
జెప్పదగిన స్థూలసృష్టి విధము
వగుసతప్పకుండ వర్ణించి శోధించి
చెప్పరాదెసూక్ష్మ సృష్టిదెలియ. ౧౩

స్థూలసృష్టి జగము శోధించితరచంగ
నందుసూక్ష్మతత్వ మందనగును
స్థూలదాగువులను శోధించితరచంగ
శబ్దదునగ్ని తేజమందునట్లు. ౧౪

చెప్పఁదగినదానిఁ జెప్పియట్టులుఁ
 జేయనేర్పెరింగి చేయుచున్న
 స్వానుభవమునదియె సాక్షాత్కరించును
 గాన దానిఁజెప్పఁబూనుతుల ?|| ౧౫

చెప్పనేర్చినంత చేయనేర్చినచేడు
 చేయనేర్చినంత చెప్పలేడు
 చెప్పనేర్చుటెంత చేయనేర్చుటదేమా
 తెలిసి తెలియనట్లు తెలుపరాదె, ౧౬

చెప్పఁగలుగుతెలివి చెప్పటయందుండ
 చెప్పఁగలిగినంత చేయలేడు
 చేయఁగలుగుతెలివి చేయుటయందుండ
 చేయగలిగినంత చెప్పలేడు. ౧౭

చేయఁగలుగుతెలివి చెప్పఁగలుగుతెల్వి
 రెండురెండువిధములుండునవ్వి
 తెల్లిపరముగాగ నిల్లాలిపరముగాఁ
 బరమునిహయకీర్తిబరగుచుండు. ౧౮

పారమార్థికముగఁబడయఁగల్గిన తెల్వి
 యైహికమునఁ దానినందఁజేయు
 నైహికసుఖములను ననుభవించెడు తెల్వి
 పారమార్థికముగఁబలుకుచుండు. ౧౯

విద్దియైనఁగాని యేమైననుంఁగానిఁ
జెప్పఁదగినదానిఁ జెప్పఁబూని
మనకు మనమె సాక్షీయనుకొని మనజన్మ
మూలమొందెదము విశాలదృష్టి 20

జగముపుట్టుచుంట జగము పెరుగుచుంట
జగముచచ్చుచుంట జగములోని
అక్షల జీవరానులందు మానవునకు
జ్ఞానబలము దివ్యమైనదండ్రు. 21

జనుడు తెలియలేన జగము లేదందురు
అక్షలకునుఁ దెలియదండ్రుగాని
నాధ్యమైనయంత సత్యంబు కోధించి
తరచిచూచెదము నిదానదృష్టి. 22

వికిమునను సృష్టిగాకయుండుటఁ జేసి
ద్వంద్వమునను సృష్టి దనరెనేమొ
ద్వంద్వమన్న నాది దంపతులౌ వార
లాది సృష్టికర్త త్రొయేమొ. 23

అదివిశ్వసృష్టి కాదినంపతులైరి
భూతపంచకమునఁ బొడమెజగము
అల్లనేతలెల్ల నుల్లసమునఁగాంచె
అత్రముగనుసృష్టిజేసిరేమొ. 24

అదిదంపతులకు నానందమదియేమొ

పిల్లలంగనంగం బ్రేమమేమొ

అల్లరెపుడు సేయు పిల్లలంజూడ వి

నోదమేమొనిత్యమోదమేమొ.

౨౫

అట్లుగాకయున్న యల్లకల్లోలాన

కల్లకీండునగుచు బిల్లతెల్లం

గారణంబులేని కలహంబులొందంగం

దల్లిదండ్రులిట్లు చొల్లంగలరె.

౨౬

అపలు తల్లిదండ్రీ యానందమదియేడ

పిల్లలొందు దుఃఖభీతియేడ

సత్యరూపమైన సందీప్తి యదియేడ

అనృతరూపమైన యంధమేడ.

౨౭

తల్లిదండ్రీజాతి పిల్లలకున్ హదు

పిల్లలందుజాతి భిన్నములగు

విత్తనంబొకండు పృష్ఠంబొకటియశానె

నృప్తిశిల్పమర్థ చిత్రి మేమొ.

౨౮

జగముఁజేయనొందు సంకల్పములనంగ

వివిధభిన్నజాతి విత్తనములు

ముందె న్నీయించి యందు రేమొదాన

నఖలభిన్నవిశ్వ మయ్యెనేమొ.

౨౯

సృష్టిగాంచనాత్మసృష్టిచిత్రితమాను
యైపటికపుడు తనువునెంచనందు
నొక్కముఖము మాదిరొకముఖంబుండదు
నొట్టికైనగాని కోటికైన.

30

ఒకపైచూచెరమ్మనొకపైచూచెనందు
నిందియంబులైదు నెల్లెడలను
అట్టిముఖమునున్న యైదిండియములనో
నిన్నికొత్తమార్పులెట్టులగునో.

31

సంతకమ్ములందు స్వాభావికములందు
వర్తనమ్ములందు వాక్కులందు
సకలవిధుల నొక్కటొకటికి మార్పులు
నుంతయైన లేక జూడలేము.

32

పురణమొందినట్టి మనుజురూపమునైన
బోలుమనుజుడొక్కఁడుఁ బుట్టబోడు
నిజముగానెయిట్లు నిర్మించిరా? లేక
మాయసృష్టిశిల్ప మర్కమగునో.

33

బౌల్యయావనములవార్ధక్య కౌమార
ములముఖాలమార్పుగలుగువాని
నెట్లుతెలిసికొందురెంచంగ నేత్రాల
కళలనెంచితెలియగలరొయేమో.

34

సృష్టిశీల్పమెన్న నృప్తమశానదికాదు
 సృష్టిశీల్పులసలె నృప్తపడరు
 ఎన్నోవిధులసృష్టియెప్పటికప్పుడు
 నూతనమైయుగును ప్రాతదైన

32

ప్రళయమునందు పాపవై తనుగర్త
 మాకలైన నేడు వంతెగాని
 ఆననముననున్న జ్ఞానేంద్రియంబులఁ
 జేరి వానిపనులఁ జేయలేవు ||

33

బౌద్ధతనువు బాము బడయగల్గు కొలంది
 నికుగూడ బలము సోకుచుండి
 అనుట వినుట కనుట తినుట గ్రహించుట
 ఆటపాట నడక లమరియుండు ||

34

బౌద్ధతనువునందు బాలుండ వగుదువు
 యౌవనమునందు యౌవనుడగు
 వృద్ధిపొందఁ దనువు వృద్ధుడ వౌదట్టి
 దేహమందునుండి దేహివగుదు||

35

జొగరమున నీకు స్వాతంత్ర్య మున్నట్లై
 గడిపి గతఫలము గట్టికుడుపు
 నస్వతంత్రుఁజేసి యల స్వప్నసుపులన్
 నడుపు దేహవాసనా బలము ||

36

నీస్వదేశమందు నీస్వగృహంబందు
 నీయధీశమైన నెలవుఁదప్పి
 అన్యదేశమందు నన్యగృహంబున
 సన్వతంత్రక్షవగు దన్నివిధుల॥

రం

నీదుజన్మభూమి నిఖిలార్థదంబగు
 లోకమన్న సత్యలోకమగును
 స్థానమష్టభూతదళపద్మమైన న
 విద్యుఁగూడ నవ్వివీడనయ్యె॥

రం

ప్రట్టభూమియన తపోభూమి యయ్యెను
 నీకు జనసమాఖ్య లోకమయ్యె
 ద్విదళపద్మమందు విహరింప నయ్యె నీ
 కఠిన విధులు మూడుఁ గలుగనయ్యె॥

రం

తల్లిదండ్రీ వీడి యిల్లాలినింకూడి
 ఇల్లువదలి అడ్డెయిల్లుఁజేరి
 క్లరిండ్రమెత్తి నుల్లాసముగఁజేసి
 తల్లిదండ్రులన్నఁ దలపఁబోవు॥

రం

అనుభవింపఁ దగిన ఆరభమనియెడు
 భార్యయందు నూత్న భావమూని
 శాశ్వతాను ఠాగ జన్మ పరంపర
 లంతు లేని సంతు గాంతువోయి ।

రం

నిజలదేహములను నీదు దేహంబుచు

పుట్టుచుంట పెరిగి పట్టుచుంట

అనని దిరుగుచుంట అన్నియు సమముగాఁ

గాంచుదువు నిజమ్ము గాంచఁ బోవు :

౪౬

ప్రాతదేహమందు ప్రాతసేతల నెన్నొ

ఆచరించి ఫలము ననుభవింపఁ

క్రొత్త తనువుఁ దాల్చి క్రొత్తసేతలు చేతు

విట్టులంతు లేని పుట్టుకలను ||

౪౭

ప్రాతవాడ ఏవు నూతనుఁ డగుదువు

నూతనుడవు మరల ప్రాతవాడ

వగుదు క్రొత్తప్రాత లననేమొ గుర్తించు

తెలివిలేక యేమొ పలుకుచుందు ||

౪౮

తెలివిగలదటంచు తెలిసికోఁగలనంచు

తెలియఁబడెనటంచుఁ దెలుపు నీవు

తెలియఁబడిన దాని తెలిసికొన్నట్టుల

తెలియఁబడు విధానదెలుపఁగలనె ||

౪౯

నాశరీర మంచు నాయొందియములంచు

నానిలయము దేహమానటంచు

భావగర్భితముగ భాషింపనేర్తువు

ఏదృఢాత్మ బుద్ధి నెంచియేమొ ||

౫౦

దేహమందు వెల్లు తెలివియేనేనంచు
తెలివిపంపుఁజేసి దెలుపుదుగద
దేహబాధలన్న దేహానికేగాని
దేహికంటదంచు దెలుపుదుగద॥

౫౦

దేహబాధలెల్ల దేహానికా? నీక?
తెలుపుమయ్య మరల తెలివి గలిగి
దేహమునకెయర్చు దేహంబుతో పాటు
బావురుందెదేల నీవుఁగూడ॥

౫౧

అనుటయందు పలుకు వినుటందు కనుటందు
తెలియజేయుటందు తెలివిచూలి
దేహబాధలన్న దేహంబుతోఁగూడి
బావురొందవలసె నీవుఁగూడ॥

౫౨

నీదుదేహమందు నిర్మితంబులునైన
అవయవముల కెదియొ తెవులుగల్గ
దేహబాధలనుచు దెలిపెద వీవెగా
దేహమది జడంబు దెలుపఁగలదె॥

౫౩

పలుకులుడిగి మోము వెలసెల్ల బారంగ
కనులుమూయ మనసు కలతఁజెంద
అబ్బయమ్మ యనుచు తబ్బిబ్బులొందుట
దేహివైన నీవ? దేహమాన?॥

౫౪

బాల్య యౌవనాద్యవస్థలు గన్పట్టు
 దేహమందు నీవు తిరుగువరకు
 దేహమందు నీవు తిరుగుకుండిన దేహ
 మేయవస్థలన్ వహింపఁగలదు॥

౫౫

నీవు తనువు కొరకు నిర్మింప బడితివా!
 నీకుఁగాను తనువు నిర్మితంబ?
 ఎవరి కేది గూర్చి ఏర్పడెనో దాని
 గుట్టు తెలుపఁగలవె రట్టు లేక॥

౫౬

బ్రహ్మమాదు వీవు మామయమా కాయమ్ము
 తెలివి నీవు జడము దేహమాను
 ఇట్టివికట మైతి యెట్టులయ్యెనో దాని
 గుట్టు తెలియరాదె రట్టు లేక॥

౫౭

ఒకటినిత్యమా మరొకటి యనిత్యమా
 ఒకటి తేజమా మరొకటి తమము
 వీనిరెంటి మైతి విపరీతమా దీని
 గుట్టు తెలియరాదె రట్టు లేక

౫౮

పుట్టకుండనొకటి పుట్టినట్లుండును
 పుట్టి పెరిగి యొకటి గిట్టుచుండు
 పుట్టి గిట్టునటి పోడిమదేమొ యా
 గుట్టు తెలియరాదె రట్టు లేక

౫౯

దేహిగల్గకున్న దేహంబు రాబోదు
దేహమలరకున్న దేహిరాదు
ఓత్తొముందొ లేక వృక్షంబో యనునట్టి
చందమయ్యె నిట్టి జాడఁ జూడ

౬౦

ఏదియుండొ మూలమెంచి శోధింపంగ
దేహికారణమ్ము దేహియగుట
దేహితలచుకొన్న దేహార్థకర్మముల్
కట్టికుడుప తనువు పుట్టు నేమొ॥

౬౧

మాతృగర్భమందు మాయపిండాండంబు
ఏరసాయనమున నేర్పడియెనొ॥
అట్లులైన పిండమందున నీవెట్లు
జేరునదియు నైనఁ జెప్పఁ గలవె॥

౬౨

స్వప్నతుల్యమైన జగము సర్వముమిథ్య
బ్రహ్మనత్యమనుచుఁ బలుకుదింక
నఖిలమున కతీతమకా “అహంబ్రహ్మస్మి”
అనుటనీవుబ్రహ్మమైతివిగదా

౬౩

రక్తనాళములును రక్తంబు చర్మంబు
పలలమస్థిమజ్జ పరికరములు
ఏరసాయనమున నేర్పరించెనొ బ్రహ్మ
బ్రహ్మమైననీవుఁ బలుకఁ వేల॥

౬౪

దేహమందు నీవు దేహివైవెల్లాంది
 దేహజనన మేమొ తెలియకున్న
 తనువుస్పష్టిజేయు తల్లిదండ్రులఁ గూర్చి
 యేదృఢాత్మ బుద్ధి నెంతువయ్య॥

౬౫

నిన్నుగన్నయట్టి నీతల్లిదండ్రులఁ
 డెలువకుండ నీవు తెలియలేవు
 అదియ సూలరూప మంశమాత్రమేగాని
 దంపతీత్వమేమొ దలపలేవు॥

౬౬

ఏకదంపతీత్వ మెంచలేనప్పుడ
 నేకదంపతీత్వ మెంచగలవె
 ఆది దంపతీత్వ మనలే తెలియవిధ
 నేక మాదితత్వమెంచుటెట్లు॥

౬౭

ఆది దంపతులకు నర్థంబదేమన్న
 భూతజాలమూల జాతమన్న
 నేకమేమొదాని నెంచంగ రాదయా
 స్వానుభూతి సుప్ర సన్నమగుట॥

౬౮

ఎందరేని విధుల నెంతనేర్చుననైనఁ
 జెప్పలేనిదాని జెప్పుచుండ
 నేమన్నదాని నేమాత్రమెంచకు
 మెంచదగిన దాని నెంచుమయ్య॥

౬౯

ఏమిగానిదాని నేమేమో తలపోసి
కాన రానిదానిఁ గానఁబూని
ఆచల మచల మంచు నాత్మయాత్మయటంచు
నేకమేకమంచు నెంచుటేల!

20

భావశోధనమున భాసింపఁగారాఁడు
పూనిపల్కనంద రానివాఁడు
వర్ణనంబునేయఁ బ్రత్యక్షమున్ గాఢు
వానిఁగూర్చి హాసఁబూనుటేల?॥

21

వానితో సమానుడైన తేజోమూర్తి
వానిసాటియైన జ్ఞానమూర్తి
వానితోడ సరిసమానుడైయుండు వి
లక్షణముగ లోకచక్షువలరి॥

22

అచలు డప్రమేయు డాద్యంత శూన్యుండు
కర్మసాక్షి విశ్వకర్మ సముడు
భాస మానుడతడు ప్రత్యక్షుడైనంబు
భానుమూర్తిఁగూర్చి పల్కురాదె॥

23

నిత్యమేకమనుచు ప్రత్యక్ష రహిత శూ
న్యమునుగూర్చి ప్రాకులాడుటేల?
ప్రాకులాడరాదె ప్రత్యక్షమున నున్న
భానుబింబమరసి ప్రజ్ఞగలిగె॥

24

శబ్దరహితపరుని శబ్దయుక్తంబైన
వాక్కుచేత బలుక వలను పడునె
రూపరహిత పరుని రూపయుక్తంబైన
కనులచేతజూడ గలుగనొనె॥

2౫

—: ఆదిమ దంపతులు :—

మనలంగన్న వారు మన తల్లిదండ్రులు
తల్లిదండ్రులంగన్న తాతలెవరు
వారివారింగన్న వారిమూలంబెన్న
నాది దంపతుల మోదముగద॥

2౬

మనము వచ్చినట్టి మార్గంబునకు మూల
కారకులయియున్న కారణమున
అసలు దల్లిదండ్రులై రింక నెందునన్
చారికన్న దిక్కువేరెగలరె॥

27

తెలిసి తెలియకున్న తెలియకున్నను గాని
తెలిసికొనుటకైన తెలివివొసగి
తెలియజేయువారు తలిదండ్రులే గదా
తల్లిదండ్రులమది దలచరాదె॥

2౮

ప్రస్తుతమున భూతపంచకంబుదలంచి
పాంచభౌతిక ప్రపంచమొంచి
తనువునెంచి కన్నతల్లిదండ్రుల నెంచి
అఖిల దంపతులను సరయుమవల॥

29

పంచభూతములును పంచీకరణమొంది
 యిరువదైదునయ్యె నిందియముక్తి
 లవి ప్రపంచమంత దళిలాండ పిండాండ
 తనువులందు నిండి తాండవించు॥

౮౦

ఇందియములకెపుడు నిందియాధిపు లిచ్చు
 సకల కర్మచయము సాంఖ్యమొడుగి
 సాంఖ్యసూత్రమకాను జగముగుణింపంగ
 నెక్కముల విధంబు లెక్కొకును॥

౮౧

తనువురూపమొంది తాండవంబొనరించు
 నట్టియిందియముల కధిపులెవరు
 తనువుగన్నయట్టి తలివండి సములె నూ
 తల్లిదండ్రులఖల దంపతులును॥

౮౨

తాననంగ నేమొ తనదేహమున నేమొ
 తనువు నిలయమైన తత్వమేమొ
 తనకు దేహమునను తగులాట మదియేమొ
 తరచిచూడవలె నిదానదృష్టి॥

౮౩

తల్లియంశచేత తనదు దేహముంగల్గె
 తండియంశచేత తాను గల్గె
 తల్లిదండికన్న తత్వంబు శోధింప
 తనువు నిలయమాట తధ్యమేమొ॥

౮౪

ద్వైతభావమొంది తను తేజములచేత
జగమెయైన సృష్టిజాలమందు
నొకరు గానుపించి యొకరుగన్నడకుండ
దల్లిదండ్రిలిట్లు దనరిచేమొ॥

౫౫

తనువుతల్లియౌను తండ్రి తేజంబౌను
దేహమధ్యముననె తేజముండు
తనువు తేజములును ద్వైతంబనగనొప్పు
ద్వైతమన్నతల్లి తండ్రిలు సుమ॥

౫౬

తల్లిరక్తమాను తనుచర్మః పూంసంబు
నయ్యె తండ్రిపీర్య మస్థి మజ్జ
తల్లిదండ్రి రూప తనువు ద్వంశ్వబ య్యె
నట్టితనువు నిలయమయ్యె నీకు॥

౫౭

ధర్మసాధనమున తనువు ముఖ్యంబౌను
తనువనంగతల్లి దండ్రులౌను
తల్లి దండ్రురూప తనువును నీవెట్లు
గాంచుచున్నవిధిద లంచవేమొ॥

౫౮

తనకు నిలయమైన తనుమధ్యమున వెల్లు
పీర్యవ త్తరమ్ము వీడకున్న
తల్లి యందువెల్లు తండ్రిస్వరూపాత్మ
తత్వమెరుగబుద్ధి తత్వమందు॥

౫౯

తనువు పోషణమునఁ జగనూర్థ్వరేతస్సు
 గలిగి దివ్యదేహ కాంతిగలుగు
 తల్లి సేవపలనఁ దనువుఁ బల్లిగఁజూడఁ
 గలిగి తండ్రిగఁఁచు కాంతిగలుగు॥

౯౦

ధర్మ సాధనమునఁ దనువు నారోగ్యంబుఁ
 కెందికాయసిద్ధి నొందుటకును
 అర్ఘ్యపందనంబు లాభానునకునిత్తు
 దుణ కిరణకాంతు లలరువేళ॥

౯౧

తనువులు - అవస్థలు

తనువనంగనొక్క తనువేమొగాదింక
 తనువునందునారు తనువులుండు
 జాగరమునకూర్చి భాగానమూడును
 దిగువయందుమూడు వీరియుండు॥

౯౨

ఊర్ధ్వతనువులందు నూర్ధ్వద్వక్ష్పకృతయోగి
 వరుల కానుదిరుగ దిరుగవీవు
 తిరుగ గల్గినట్టి దిగువశరీరాల
 దిరుగుచుండి వానిఁదెలియ బోవు॥

౯౩

సూల తనువువీడి సూక్ష్మంబుఁగనియట
 స్వప్నమందుఁగన్న చరిత నెల్ల
 సత్యమని తలంచి జాగ్రచ్చరిత నెల్ల
 మరచిపోవునట్టి దరయఁగలవె॥

౯౪

స్వప్నమందుఁజేరి జాగ్రచ్చరితనెల్ల
మరచిపోవునట్టి మర్మమేమొ
స్వప్నమందుఁబొందు ఊణిక చరిత సత్య
మని దలంచుచిత్ర మకానదేమొ॥

౯౫

జాగరమునచీవు స్వాతంత్ర్యముంబూని
లహముతోడఁగర్మ లాచరించి
పై శరీరములను బరికించవనిట్లు
కన్నతల్లిచేయు చున్నదేమొ॥

౯౬

నీదుజ్జేమమరసి నిన్ బరీక్షింపంగ
దినదినమిటుబుద్ధిఁ దెలుపుచుండు
జననిభావమేమొ కన లేక కడుమంచి
కలను గంటినంచు కులికెదీవు

౯౭

స్థూలమందు గూడఁ జూడలేనట్టివి
స్థూలమైన జగముఁ జూడగల్గిన కన్ను
స్థూలమైన ముఖముఁ జూడదేమొ॥

౯౮

పై శరీరములను బ్రాకనేర్చిన యోగి
దిగువతనువులెంచి తిరిగిరాఁడు
దిగువతనువులందు దిగుగనేర్చినభోగి
పైశరీరములకుఁ బ్రాకఁబోఁడు!

౯౯

యోగశక్తుఁ డూర్ధ్వ భాగంబునందుండి
నిర్మల పరయోగ నిద్రనుండు
భోగరతుఁడు దిగుప భాగంబునందుండి
మాయకలల సైద్ర మరిగో యుగంబు ||

౧౦౦

సూలముచక్రుఁ బైన సూక్ష్మంబునంగ వింకఁ
కారణంబునంగఁ గ్రాలుచుండు
కారణముల కెల్లఁ గారణంబగు మహా
కారణంగమనంగఁ గ్రాలుచుండు||

౧౦౧

సూలమైన తనువుఁ జూడగల్గినయట్లు
సూక్ష్మమైన తనువుఁ జూడలేవు
కారణంగమేమొ కాంచలేవిక మహా
కారణంగమెట్లు కాంచగలవు||

౧౦౨

సూల కారణంబు సూక్ష్మదేహంబౌను
సూలదేహమందె సూక్ష్మముండు
సూక్ష్మమును గ్రంహించ సూలకారణమాను
తనువు లిట్టులుండు ద్వందగతులఁ||

౧౦౩

సూల దృష్టినిలిపి సూక్ష్మంబునంగన వచ్చు
సూక్ష్మమందు నిలిపి జూడనగును .
కారణంబు నట్లె కారణంబున మహా
కారణమను తనువుఁ గాంచనగును

౧౦౪

సాధనమునఁ బరులు జక్కంబడుచు గాన
సాధనములు నాల్గుఁ జక్కంబరచి
సాధనములు నాల్గు స్వాధీన మందుంచ
సమతతచువులవియె సాధ్యమగును॥

౧౦౫

కర్తవ్యము

తాను వచ్చినట్టి దారిఁగన్గొని పూనిక
దారిత్రప్పనట్టి దారినడువ
దారి కడ్డములగు తనవులలోనుండి
అదిపితృప్రదేశ మరుగఁగలవు॥

౧౦౬

ద్వైత దేహజగతి తల్లి మార్గఁబులోఁ
దనువులనెడు నదుల దాటి పోన
సంత్యమందు మోద మగు హిరణ్మయి ప్రత్య
గాత్ర పితరులఁగన నర్హుఁడౌదు॥

౧౦౭

అదిదంపతులన మారాధనము నేయ
బిడ్డలందుమంచి ప్రేమజూపి
మనమువారిఁగాంచ మార్గసౌకర్యాలఁ
గలుగ జేసిస్మృష్టిఁ దెలియఁజేయు॥

౧౦౮

సృష్టియొక తెయైనఁ జేయుదురిరువురు
దలిదండ్రులనగ నెల్లపుడును
వక్త్రమొకటియైన వాక్కుజిహ్వయునందు
రెండుపనులఁజేయు చుండునట్లు॥

౧౦౯

బ్రహ్మపనికిసాయ పడువృద్ధిగనిమాయ
సాయపడడుబ్రహ్మ మాయకెపుడు
వాక్కుపనికిసాయ పడుజిహ్వగని సాయ
పడదువాక్కుజిహ్వ పనికి నెపుడు |

౧౧౦

జననికనుటఁబెంప పనులరెంటినొనర్చు
నొక్కపనియుబీజ మొనగుఁదండ్రీ
యనుటతినుటరెండు పనులొనర్చునుజిహ్వ
వాక్కువచన మొక్క పనియొనర్చు ||

౧౧౧

సత్యలోకమందు సాక్షియైన యనాది
బ్రహ్మమనగఁదండ్రీ వరలుచుండు
బ్రహ్మదేహమై హిరణ్మయకోశగా
యత్రయనగఁదల్లి యలరుచుండు |

౧౧౨

జనకుడై నబ్రహ్మ సత్యరూపుఁడౌట
సత్యవాక్కుతోడ నిత్యమున్న
సన్మతదోషమన్న నాసింపదందుచే
జనకునిత్యపూజ సలిపినట్లు ||

౧౧౩

అంగసౌప్తవంబు నలరనాధ్యాత్మిక
జ్ఞానమలరజిహ్వ చపలముడుగ
పథ్యముచువహించి పరమాన్నముభుజింపఁ
దల్లిపూజజేసి దనరినట్లు ||

౧౧౪

చెప్పతరముగాని సృష్టిశిల్పజగంబు
ద్వంద్వరూపమొంది తనరియుండు
అందుఁబిల్లలెప్పు డర్చింఁగారాదె
ఆదిశిల్పవిభుల నాత్మదలచి।

౧౧౫

ఖండ దేహములన ఖండరూపమొనర్చి
తనువుతల్లిగాను దలచికొలిచి
తల్లిజగమునందుఁ దండ్రిజాడ నెరింగి
ఆదిదంపతులను నరయఁగలవు॥

౧౧౬

మాతృతత్వమరసి మదిఁగొల్పినేర్చిన
జననిరూపమాను జగమదెల్ల
జననిరూపజగము వినుతింపనేర్చిన
ఆదిదంపతీత్వ మరయఁగలవు॥

౧౧౭

సకలదంపతులు

అర్కబింబమొక్క పైననందు సనేక
కిరణములుజనించి పరగునట్లు
ఒక్క తల్లి దండ్రు లొప్పిరెప్పుడు పెక్కు
తల్లిదండ్రులొట తధ్యమేమొ॥

౧౧౮

మనుజజాతికాది జననీ జనకులట్ల
అఱలజీవజాతి కంతటికిని

ఓర్మిపేర్మిగలుగు నొక్కొక్క తలిదండ్రు
లుండిర న్ననశ్య మున్న దేమొ॥

౧౧౯

సకలజీవజాతి సంఖ్యయొచ్చది నాల్గు

లక్షలనెరి బుధులు లక్షణమున

అట్టిజీవజాతి కన్నెంటికందరు

తల్లిదండ్రులాది దనరిచేము|

౧౨౦

అఖలజీవజాతి కన్నెంటి కందరు

తల్లిదండ్రులుంట తధ్యమగుట

అట్టితల్లిదండ్రు లాకారభేదాలు

గలిగి యొకరినొకరు గలియఁబోరు||

౧౨౧

సాకారవిధానము

బహుళసంఖ్యగలుగు బహుళ స్వరూపాలఁ

గలుగు దంపతులను గన్న యట్టి

ఒక్క తల్లిదండ్రు ఒక్కరూపముగాక

బహుళరూపులనుట భావ్యమగు నె||

౧౨౨

ఏకరూపులయియ నేక రూపములైన

జీవకోటిఁ గనెడు చిత్రమేము ?

భిన్నరూపములగు విశ్టలఁ గన్నట్టి

వార లెట్టిరూప వంతులొగద||

౧౨౩

వివిధరూపములను విశ్వమందు నెలింగి

విశ్వజీవులకును శాశ్వతముగ

విశ్వకర్మలందుఁ బ్రేరేపణముఁ జేయ

వారు విశ్వరూపు లైయోయేము||

౧౨౪

అఖిలజీవజాతి కగ్రజుండైనట్టి
జ్ఞానవంతుడైన మానవుండు
మాతర పితరులకు మానవాకారంబు
సల్పునెంచి యిటుల నిల్పెనేమొ॥

౧౨౫

ఆది పితరులకు నరాకారమొసరించి
ప్రార్థనంబునేయ రాదనేమొ
మానవాతిరేక మాన్యదైవత రూప
మేర్పరించు మార్పు నెంచిరేమొ॥

౧౨౬

ఆవయవంబులందు నన్నిసమానమై
ముఖములెల్లు నూత్న ముఖములౌట
పదనములను బ్రహ్మ వర్చస్సు వెలిగొంద
పదనములకు మార్పు పలచిరేమొ

౧౨౭

అఖిలభిన్నరూప మైన ప్రపంచంబు
పంచభూతములను బరగ నా ప్ర
పంచ రూపధరులఁ పంచభూతచ్ఛాయ
లనగఁ బంచ శిరము లయ్యె ననిరి॥

౧౨౮

మోక్షపూజ

అట్టి పంచశీతు లాకారమొకటిగ
నాది దంపతులుగ వైరివాగు
అట్టి తల్లిదండ్రు లందు తల్లిని ముందు
అర్చనంబునెము దక్షిణమానుక

౧౨౯

♦ తల్లి గొల్వ నేర్వ నెల్ల భూతగణాలఁ
గన్నతల్లలెల్ల గనబడుదును
అట్టితల్లిగణము నర్చింపఁ నాది దం
పతులఁ జూపి కానఁ బడరు వారు

౧౩౦

సాకారము. ఆదిమదంపతీత్వము.

♦ శిల్ప ప్రధానముగు సామ్రాజ్యము నేలిన పంచర్షి మండలమువారి కాల
మున పంచర్షి సాకార విధానమున నాదిమదంపతీపూజలు మున్నగునవి ప్రజల
యందాచరణలో నుండెడివి.

పిమ్మట సారస్వత ప్రధానముగు సామ్రాజ్యము నేలిన సప్తర్షి మండల
మువారి కాలమున కైశికధానిములన్నియు సన్నగిలుటయే కాక జనకునిపట్ల
పంచముఖములకు చతుర్ముఖములనియు, బ్రహ్మాదు దైదుగురకు ముగ్ధురనియు,
మొదలగు మార్పులెన్నియో కాగల్గినవి.

బ్రహ్మాదు దైదుగుని యొగతతోపనిపెట్టుట, నింకనితర గ్రంథములు
నుడువుచున్నవి.

పంచభూతములకు పంచపాలముబండుట సహజమేగదా?

పూర్వవాసనాఫలవిశ్లేషముననే మొఁ కాభిదాసమహాకవి తనకావ్య
రంభమున “జగతఃపితకావందే” యనిప్రార్థించినాడు.

పంచర్షి మండలము

♦ శ్రుతి: “ప్రాచీదికాం.....సానగరక్షిః” యజుః
కాండ ౪. ౩. ౫.

యల్లై పంచముఖులకు పంచమంత్రాలున్నవి. తూర్పు మొదలుకొని
యూర్ధ్వమువరకు పంచదిక్కులుగా యజురంభమున యీ పంచమంత్రము
లచే పంచముఖులు ప్రార్థింపబడుదురు. శిరిసాగ్రపదాయులగు నాభి నేది
స్థాది ఋభువులు యజ్ఞసదశ్యులుగను, శిల్ప కల్పకులుగను, యజ్ఞకల్పమున
వర్ణింపబడిరి.

భూమి మాతగొల్వ భూజంబుల నొసంగు
 భూజమాతఁ గొల్వ పుష్పమొసంగు
 పుష్పమాతఁగొల్వ పుష్ప మధ్య ఫలంబుఁ
 గృహ నొసంగి తా నచ్చక్క మగును॥ ౧౩౧

నామరూప మొందు ప్రేమ జగన్మాత
 కాంచి పెంచినట్టి కారణమున
 తండ్రికన్న మున్నె తల్లి పృథ్వీక్షమా
 ఘోర జగ మనంగ నులభముగను॥ ౧౩౨

జనని తను జగంబు నచ్చక్కఁ బూజింప
 జగమునందు వెలుగు జనకుఁజూచు
 దేహమందు వెలుగు తేజంబునుం జూచు
 దాన దేహ మమతబూనిరాదు॥ ౧౩౩

తల్లితత్వమరసి ధ్యానింప నేర్చినఁ
 ఓన్నయత్వమైన తత్వ మొసంగి
 తత్వమార్గమందుఁ దండ్రి తత్వ మొసంగి
 తా నదేమొగాని కానకుండు॥ ౧౩౪

అందుచేత నేమొ యగ్రిజన్ములు గాగ
 హిందు సాంప్రదాయ హిత మతాన
 కాలసంధి వేళ గాయత్రి మాతకే
 వందనములు సల్పు చుందురేమొ॥ ౧౩౫

— * దంపతీ మంత్రము * —

కనక శ్రీ పరముగ గాయత్రి మంత్రంబు
పరగు నర్థమగును పురుష పరము
మంత్రమయ్యెఁ దల్లి మంత్రార్థమకా తండ్రి
ఆది దంపతీత్వమై వెలింగె॥

౧౩౬

అట్టి జనక పరము నర్థమై వెలిగొందు
శబ్ద జనని మంత్ర జపమొనర్చి
తల్లియందు తండ్రి తత్త్వార్థమున్ గాంచ
ముందు తల్లి గొల్చుచుండు రేమొ॥

౧౩౭

అయ్యగారి తేజ మాధారముగఁ గొని
అఖిల సృష్టిజేయు నమ్మగాదు
అఖిల సృష్టియ నెడు అమ్మ మార్గంబున
అయ్యగారి జేరనొ క్రిమంబు॥

౧౩౮

కలదు నకల జనని గాయత్రి మంత్రాన
సవితృమూర్తి విశ్వ జనక సముండు
ప్రాణికోటిఁ బ్రోచు ప్రత్యక్ష దైవంబు
సర్వసాక్షి యతఁడు సర్వసముండు॥

౧౩౯

కలిగి సవితృమూర్తి గాయత్రి మంత్రాన
నిహ పరముల రెంటి నిచ్చునవియ
అంగ సౌష్ఠవంబు నాథ్యాత్మిక కానంద
బలము నిటుల నిత్యఫలము లనగ॥

౧౪౦

♦ గాయకులను బ్రేమగాంచి రక్షింప గా
యత్రిపేరదల్లి యలరెట్టి
విశ్వజననిఁ గూర్చి విశ్వార్థాయవి
పించినాఁడు భక్తిఁగలచి బుధుఁడు

౧౪౧

తండ్రి లక్ష్మణుఁడని తల్లిని భావించి
తల్లి కరుణబూని తండ్రిఁ జూపు
అందుచేత శాశ్వతానంద కరిమైన
పర హితార్థ జన్మ పదునాఁడు గురుఁడు

౧౪౨

తల్లి లక్ష్మణుఁడని తండ్రిని భావించి
తండ్రి కరుణబూని తల్లిజూపు
అందుచేత హి కానంద కరిమైన
స్వార్థ సహిత జన్మ పదునాఁడు గురుఁడు

౧౪౩

తల్లి దండుగిలను సదాలక్ష్మణుని గొల్వ
జీవకోటి సేవఁ జేయఁజాలి
కామ్యరహితమైన కర్మ జేయఁజాలి
కారణ జనియతను కాఁగలండు!

౧౪౪

♦ “గాయత్రోతాయతే యస్మాద్భూత్రితేనకన్యతే”
గాయత్రీయే శబ్దలక్షణమునఁ గావున గాయత్రీ, గాయత్రీకల్పము
ప్రకారే “వేదానురాగ సంయతా
విశ్వకర్మన్నితిదేనా వాక్ష్మీన్యమరాః!

యజుః కాం. ప్ర 3 అ 3

సవతు గాయత్రీనిగూర్చి విశ్వకర్మయని పిలిచెను.

—* తల్లి దండ్రీ పూజ *—

సృష్టి సకమునందు సృష్టికర్తనుగాంచ
సృష్టికర్తయందు సృష్టిగాంచ
సృష్టియన్న కేమొ సృష్టింపబడుటేమొ
సృష్టమగును సృష్టసృష్టి నెల్ల||

౧౮౫

కర్మభావమందు కర్మభావంబు న
కర్మభావమందు కర్మభావ
మునను గాంచి కర్మములనేయు ప్రాజ్ఞుండు
కర్మలేనివాడై కాంగలండు||

౧౮౬

తల్లియనాను కర్మ తండ్రియగు నకర్మ
తల్లి భావమందు తండ్రి గాంచి
తండ్రి భావమందు దల్లిని గాంచుటే
తల్లి దండ్రీ పూజ దలచినట్లు||

౧౮౭

ఏది చూతమన్న నెంత శోధించిన
వివిధ రూపమైన విశ్వమందు
గడ్డిబోచమొదలు దొడ్డబ్రహ్మముదాక
దంపతీత్వమెపుడు తనరుచుండు

౧౮౮

ఆదిదంపతులనదాజ్ఞచొప్పున గాంచి
పెంచి పెద్దచేసి పెండ్లి జేసి
పిల్లవాండ్రుగూడ తల్లిదండ్రులజేసి
తల్లిదండ్రులంత తరలుచుండు||

౧౮౯

ఉదయమందుభాను డుండునుచల్లంగ
సాయమందునుండు చల్లంగాను
మధ్యమున జనించి మధ్యమ్మునంబోవు
వేలకేరణములుగ వేడిజూపి

౧౫౦

ఆదిపితరు లిరువు రాదిజన్మమునను
సంత్యమున నిరువురు నలరియుండ్రు
మధ్యమున జనించి మధ్యమ్మునంబోదు
రిట్టులధికపితరు లిహముజూపి॥

౧౫౧

లక్ష్య మొక్కటగును లక్షణమొకటెను
లక్ష్యలక్షణ విలక్షణమున
లక్ష్యముంచఁదాన లక్షణుఁడైనను
అక్షయండునగు విలక్షణుఁడుగ॥

౧౫౨

తండ్రి భావమందుఁ దా లీనమైయున్నఁ
తల్లి భావమెల్లఁ గల్గయగును
పుష్పమధ్యఫలము పొడమి పెంపొందంగ
పుష్పమెల్ల లయముఁ బొందినట్లు॥

౧౫౩

సూలమైన జగము జూడకుండగఁజూచి
వీనులందు దృష్టి లీనపరచి
విశ్వస్పృహ రవము విన్నంతఁ గన్నంతఁ
దలపఁవలయు సతము నిలుపవలయు॥

౧౫౪

ఏకలక్ష్మ్యమందు నేకీభవింపంగ
 నేకమాను నట్టి యేకమందు
 అనెడు వినెడు కనెడు పనులెవ్వి లేకయా
 యేకదివ్య జేజమే వెలుంగు॥

౧౫౫

సర్వహీనమైన సర్వసాక్షిత్వమ్ము
 దరిసి జేరంగలుగు ధన్యునకును
 మంత్రహీనమాను తంత్రహీనముభక్తి
 హీనమాను కామ్య హీనమాను॥

౧౫౬

ఆటవెలఁదియందు మాటలాడితి నిట్లు
 భావకోధనమునఁ బ్రశ్నలంది
 స్థూల విశ్వస్పృహ జూచి పల్కితిగాని
 అనుభవైక వేద్య మగుటఁగాదు॥

౧౫౭

పిండ్రబ్రహ్మాండములు

చంద్రభాస్కరులను జననీజనకు లట్లు
 సూలరూపముగను జూపివాఁ
 మూలకముగ భుక్తి ముక్తులై బాపించు
 తల్లిదండ్రుగూర్చి దలచరాదే॥

౧

కారణంబులేని కార్యమండ దటండ్రః
 కారణంబదేమొ కార్యమేమొ
 కార్యకారణముల కలయిక నదియేమొ
 గానివానిఁ దెలియగలమొ లేమొ॥

౨

ప్రభవఖండమైన బ్రహ్మాండముదయించి
 కారణంబు నగుచుఁ గ్రాలుచుండు
 ఖండరూపమైన పిండ్రాండ ముదయించి
 కార్యరూపమగుచుఁ గ్రాలుచుండు॥

౩

భవమునొందె పిండ్రబ్రహ్మాండములుగాను
 ఖండరూపముగ నఖండముగను
 రెండురీతులుగను నుండి విశ్వంబెల్ల
 కార్యకారణములఁ గ్రాలుచుండు॥

౪

కారణంబునగుచుఁ గ్రాలు బ్రహ్మాండాన
 నుండు కార్యరూప పిండ్రమలరి
 కారణమునొప్పి కార్యముండిన యట్లై
 కారణంబునుండు కార్యమందు॥

౫

కాలుపిండములుగ బ్రహ్మాండమందున
గ్రహములెల్ల దిరుగు గగనవీధి
ఖండరూపమాల నఖండరూపంబు
నచలచలములననలరియుండు॥

౬

అచలనూపుడగును ఆభానుమండంగ
చలననూపుడగును చంద్రుమండు
లక్షలాదిగాంగ నక్షత్రములు సదా
చలనరూపమొంది సంచరించు॥

౭

లక్షలాదిగచల నక్షత్రములతోన
అచలముగ నువుండు సలరియుండు
అచలమందు చలన మమరియుండినయ్యై
అచలముండు చలన మందునూడ॥

౮

గ్రహములమరియుండి బ్రహ్మాండమందున
చలనరూపమొంది సంచరించు
అచలుడగుచు నభిమునందు నూర్జ్యంబుండు
గ్రహములెల్ల నేలు ప్రభువనంగ॥

౯

ఖండపిండములకు గ్రహములన్నీటికి న
ఖండరూపమొంది యుండుఁగాని
ఆకాసమున మాత్ర మాభానుబింబంబు
ఖండరూప మొంది క్రాలుచుండు॥

౧౦

అక్షయంబులైన నక్షత్రములు నెల్ల
గ్రహములెల్లవాని గణిత గతిని
అవ్వియొకటి కొకటి యాకర్షణీయమై
నిరతమ శసమునఁ దిరుగుచుండు॥

౧౧

అట్లుతిరుగుటకు నివాధారమాదాసే
హేతువేమొగాని యెంచిచూడ
వినులమైనయట్టి విద్యున్నహాశక్తి
యొక్కనుండవలెను నిక్కముగను॥

౧౨

అట్టిస్పృశక్తి కాధారులైన రట్టి
భూరిశక్తిగల్గు వారెయగును
వారిగొప్పశక్తి వీరలకెట్లయ్యె
గొప్పయంత్ర మొకటిఁగూర్చిరేమొ॥

౧౩

పృథులయంత్రమందు నేర్పడు విద్యుత్తు
నంతనర్కబింబ మందునిలిసి
యేరుపాటుఁజేసెఁ బారంగనందుండి
సర్వగోళకములఁ జాలునంత॥

౧౪

ఒక్కనిముసమైన యూరకుండనియట్లు
యొక్కకాలమైన మొక్కవోని
యంత్రముల సృజించు యాజగచ్చిల్లుల
నాదిదంపతులన హర్షముఁగద॥

౧౫

గ్రహములెల్ల దిరుగ ఘనమైన విద్యుత్ప్ర
భావమునికేజేసె భానువిభుని
అచలగూపమైన యాభానుదీప్తిచే
చలనమొంది తిరుగు చంద్రమూర్తి॥

౧౬

అంబరమునభాను డాజగచ్చిల్పుల
యాజవడసి గణితమంతఁదెలుప
గగనవిధిదిరుగు గ్రహరాశిమొదలైన
గణములెల్ల నొక్కక్రమవిధాన॥

౧౭

అచలభాను విద్యుదాకర్షణంబున
ధరణి భానుజుట్టి తిరుగుచుండు
భానుదీప్తిచేత భాసించి చంద్రుండు
ధరణి నాశ్రయించి తిరుగుచుండు॥

౧౮

అచలమైనయట్టి యాభానుబింబంబు
విద్యుదాలయముగ వెలయుచుండ
నంతనుండి బింబమందుండి చలనమా
కీరణజాలమెపుడు ధరణిబారు॥

౧౯

గ్రహములైనగాని రాసులైననుగాని
తారలైనగాని తారతమ్య
మెంచివేసికెట్లు లేర్పరించిరొయట్టి
లెక్కమీరకొక్క ఫక్కిదిరుగు॥

౨౦

కాలచక్రమిట్లు క్షణఘటికాయామ
గతులచేతఁ దిగుగడగికడఁ
పవలురాత్రులకుఁ బ్రతిపక్షమునకును
వివిధభిన్నసంజీ వెలయుచుండు!

౨౧

ఒక్కపవలు గాదు మొక్కరాత్రియుఁ గాదు
ఒక్క నెలయు ఋతువు నొక్క వర్ష
మొక్క యుగముఁ గాదు పెక్కు యుగాల్టిట్లు
మొక్కవోక నొక్క ఘడియఁ దిరుగు!

౨౨

ఎటికట్టుదిట్ట మిట్టుల నైనేసి
అద్భుత జనకమ్ములైన వీని
ఎవరికోస మెప్పు డేర్పరించెరొ యింత
కే ప్రయోజనమ్ము యెంచవలయు॥

౨౩

అఖిల గ్రహము లెల్ల నాజగచ్చిల్పుల
కొరకు సృష్టిచేసి కొనిర? కాదు
నీనిమిత్త మేమొ నీక్షేమమున కయి
తల్లి దండ్రి లిట్లు తలచిరేమొ॥

౨౪

సారజూడు మీవు బ్రహ్మాండ మందున
గగన వీధి జరుగు గణిత మెల్ల
అఖిల జీవకోటి కాదర్శమా నట్టి
గణిత గతులనేర్చ గలవా లేవా॥

౨౫

అట్టి గణితగతుల నాదర్శముగ గొని

అనవరతము భక్తి నాచరింప

నెట్టి వేళలందు నెన్ని విధంబులొ

అన్ని విధుల సుఖము లందగలవు॥

౨౬

ఖండ కూపమొంది కార్య కూపంబైన

పిండ జాలమున కజాండ మెప్పుడు

బ్రతుకుటకును వలయు పరికరంబుల నెల్ల

నవసరమ్ము కొలది నందజేయు॥

౨౭

ఊరనున్న చెరువు నీరము తనయారి

ప్రాణికోటి క్లృత బంచుకీతి

ఖండ పిండముల కఖండ బ్రహ్మాండంబు

పంచభూతములను బంచుచుండు॥

౨౮

నిర్దిష్టముగను నీ ష్టేమమునకయి

గ్రహము లాచరించు గణిత గతుల

నాశ్రయించి వాని నాచరించుట నీకు

లెక్కగొనుట కగును నిక్కముగను॥

౨౯

లెక్కసేయ, మూల మెక్కాలు రావలె

యెక్కములను గొనక లెక్కరాదు

లెక్క దెలియమూల మొక్కబ్రహ్మాండంబు

నుండ నయ్యె పెక్కు పిండములకు॥

30

గగనవీధిఁ జరుగు గణితకృమంబున
 లెక్కలరసి దెలియ నెక్కములగు
 అట్టి గణితగతుల నాచరించుట యన
 నిక్కమైన మంచిలెక్క లగును॥

30

లెక్కగొన్న వాడు లెక్కింపఁబడుచుండు
 లెక్కగొననివాడు లెక్కగొనడు
 లెక్కగొన్న జన్మ మొక్కటైననుచాలు
 పెక్కుజన్మలేల లెక్కచేటు॥

31

ఘడియఘడియకును సకారణంబైనట్టి
 కాలగణితగతుల గ్రాలుచుండ
 యేఘడియలవల్ల నేప్రయోజనమౌనొ
 ఆప్రయోజనముల నందరాదె॥

32

లెక్కగావినవలె లెక్కగాననవలె
 లెక్కగాకవవలె నిక్కమరసి
 పెక్కుమాటలేల నొక్కనిముసమునైన
 లెక్కగొనెడుపట్ల సొక్కిపోక॥

33

నిన్ను గూర్చిగాదె సిద్ధితంబయ్యె బ్ర
 హ్మాండ మొక్కలెక్కనుండియుంట
 అట్టిగణితములను నాధారముగగొని
 యరసియాచరించు టర్హమౌను॥

34

సీవిధంబిటుండ సీకుటుంబమువారి
కందరికిని నందరధిపతులయి
వారివారి కర్తృఫలితక్రమంబుల
నందజేయుచుండు రసవరతము॥

3౬

జనసేకగును చంద్రు డినును జనకునకు
కుజుడు సోదరులకు గురుడు సుతుల
కాయువునకు శనియు జాయకు శుక్రుడై
ఆధిపత్యమిట్లు లలరియుండు॥

3౭

నిన్నుగన్నయట్టి నీతల్లిదండ్రులు
దెలుపకుండనీవు దెలియలేవు
అఖిలదంపతులను నసలేతెలియవంచు
కన్నకడుపు కరుణగాంచెనేమో॥

3౮

అసలు తల్లిదండ్రు లానందమయులౌట
సిల్లలనంగనెంత ప్రేమగలదో
తమ్ముసూలముగను దర్శింపలేరని
సూలమందెదారి జూపినారు॥

3౯

తల్లిదండ్రులెవరొ సిల్లలుగనలేరు
గానబాహ్యమందె కాంచిమనగ
వారిపోల్కిజూపి నారుబ్రహ్మాండన
చంద్రసూర్యులన విచక్షణమున॥

౪౦

జననికారకునిగ చంద్రునిగాజేసి

జనకకారకునిగ సవిత్వజేసి

చంద్రసూర్యులనిట జాయాపతులఁజూపె

జ్ఞానపథముగా ప్రసన్నముగను॥

ర౧

♦ పితృ పదమ్మునకును విభుజౌట నినుడు వి

లక్షణమున లోక చక్షువయ్యె

జనని యింటి విభుడు చంద్రుడై లక్షణ

మున చరించు లోక మనసు నయ్యె॥

ర౨

జనని చంద్రుడయ్యె జనకుడు సూర్యుజౌ

జనక తేజమునకు జనని వెలుగ

ఒకడు రేవిభుత్వ మొకడు దినవిభుత్వ

మొకడు నిశయు వెలుగు నొక్కజౌను॥

ర౩

—*చంద్ర లక్షణము*—

చీకటియన నద్ది చీకటి యనరాదు

వెలుతురన్నదాని వెలుతు రనదు

వెలుగు చీకటియును గలసిన దాటచే

ద్వంద్వరూప రాత్రి దినరియుండు॥

ర౪

♦ శ్రు॥ చంద్రమామనసోజాతః | చక్షిన్మాత్యోఽజాయత |

యజురాచణ్యకప్రశ్న ౩ ఆ ౧౩ దశ ౧

వివరణ: మనస్సు ప్రకృతిసంబంధమాటచేతను, ప్రకృతి మాతృవగుటచేతను మన
స్సున కధిపతియగు చంద్రునిగూడ మాతృస్వరూపముగను, చక్షువు తేజోసం
బంధమగుటచేతను, తేజస్సు పరమాత్మయగు పితృవగుటచేతను, చక్షువున కధి
పతియగు సూర్యునిగూడ పితృస్వరూపముగ భావించవలెను.

—♦సూర్య లక్షణము♦—

అచలమైన సూర్యునందు నచేకముల్
చలన సహిత కిరణములు జనించి
అన్న దిశలయందు వ్యాపించి యొడయె
ప్రబల తేజమొందుఁ జవలనంగ॥

౪౫

—*చంద్ర సూర్య లక్షణము*—

అనుపమానమైన యాచంద్ర సూర్యులు
కాల జగమనంగ గ్రాహిజేసి
పవలు రే లొనర్చి బాలింపుచుందురు
పితరుజ్జుల గణిత గతిని సతము॥

౪౬

చంద్రుడనెడు తల్లి చల్లదన మొసంగి
దినకరుడను తండ్రి తేజ మొసంగి
ధరణి కాజ్ఞసేయ తనయుల కాహార
మునకుఁ దగిన సస్యముల నొసంగు॥

౪౭

అట్టి చంద్రభాను లాధారులైయుండి
అంది యందనట్టి పాదుగలిగి
అఖిల జీవకోటి కన్నాదు అందిచ్చి
తనరియుందు తల్లిదండ్రు లట్లు॥

౪౮

అంది యందకుందు రాచంద్రసూర్యులు
అవని జలము లిరువు రందియుందు
అందియును సమస్త మర్పించి పోషించు
కన్నతల్లి దండు లన్నిచిధుల॥

౪౯

అంగసౌష్ఠవమున కారోగ్యమున పూర్ణ
 బింబకళల దర్శనంబు జేసి
 జనని చంద్రగుర్చి చాంద్రాయణ వ్రత
 మాచరించు చుందు రనుభవమున॥

౫౦

అనవరతము భక్తి నాధ్యాత్మిక కారోగ్య
 సంపదలకు కాల సంధివేళ
 సూర్యజనక గూర్చి సూర్య నమస్కార
 మాచరించుచుండు రనుభవమున॥

౫౧

—*భూత దాంపత్యము*—

భూత పంచకమునఁ బొడసూపు చుండియు
 దంపతీత్వ మనఁగఁ దనరియుండి
 ధరణి తాస్మజించు స్థావరంబుల యందు
 ద్వైతభావమింకఁ దనరియుండు॥

౫౨

పంచభూతములును పతి సతు లయిరెట్టు
 లందు స్త్రీలు నౌదు రవని జలము
 వాయువును వరించి వరలు గంగాదేవి
 అగ్నిని వరించు నవఁదేవి॥

౫౩

అగ్నిదేవు వలన ననయంబు భూదేవి
 స్థావరాత్మకమగు సంతఁ గనును
 వాయుదేవువలన వరలి గంగాదేవి
 భూమిగన్న సంతఁ బోచుచుండు॥

౫౪

బయలునందు వెడలు పవనాగ్నుల దలంచి
గంగభూమి యిరువు రింగితమున
స్థావరముల నిట్లు జనన పోషణముల
సర్వప్రాణికోటి నాకుచుండు॥

౫౫

అట్టి భూజలంబు లనవరతంబును
ఎలమి నొకరి నొకరు కలిసి మెలిసి
అఖిల జీవకోటి కాహార మిత్తురు
అఖిల తరుల ఫలము లందజేసి॥

౫౬

ఆకసంబు నుండు నాద్యంత శూన్యమై
అంతటను వెలింగి యన్నిటికిని
నన్ని పనులొనర్ప నవకాశము నొసంగు
సర్వశూన్యమయి నెసంగుచుండి॥

౫౭

—*స్థావరములు, ద్రైవిధావము*—

స్థావరంబు లనగ జంగమంబు లనంగ
రెండు రీతులుగను నుండు నందు
నుండు స్థావరములు రెండు తెరంగుల
తరులనంగ నొప్పి గిరులనంగ॥

౫౮

అట్టి స్థావరంబు లచలముల్ చలములై
యచల గిరులు చలన మైన తరులు
గాగ బీజరహితమైన పర్వతములు
నలరు బీజయుక్తమైన తరులు॥

౫౯

మొనట బిందువుగను పి*ప పంకంబట్టు
 తెన్నొళ్ళట్టి పెరిగి చిన్న పెద్ద
 కతి నీరులు నయ్యిగాన్నించు వార్ధియం
 దెన్నొ రత్నములను గన్నవిధము॥

౬౦

అచలగిరుల గనులనరయంగ వలెనింక
 లోకపోషణకగు లోహములను
 శిల్పకృత్యములకు శిల్పోపకరణాల
 కల్పనకవి సృష్టిసల్పఁబడియె॥

౬౧

* వి వ ర్ణ ము *

భానుడొసగు చంద్రభాసంబు నదిపొంది
 ధరణిమాతగాంచు స్థావరముల
 నందుతడులపంట లందిచ్చిజంగమ
 సంఘజీవనముల సల్పుచుందు॥

౬౨

జంగమములకొరకు స్థావరంబులుశయ్యె
 స్థావరములకొరకు ధరణియయ్యె
 ధరణి కమృతరసముకొరకు చంద్రుండయ్యె
 చంద్రకాంతికొరకు సవిత్పడయ్యె ॥

౬౩

యేదితల్లిగాదు యేదితండ్రీయుగాదు
 విశ్వమెల్లదిప్పి వెతకిజూడ
 సూలమందుఁగాని సూక్ష్మమందునఁగాని
 తల్లిదండ్రీలేని తావు లేదు ॥

౬౪

ఇందరొక్కరొక్కరెన్ని విధాలనో
కలసిమెలసిపనులు మెలగుచుంటు
సెన్నుగూర్చిగాదె నీక్షేమమునవాని
నన్నిఁదెలియరాదె చిన్నితండ్రి॥

౬౫

—*చక్కబ్బ జనని భావము*—

సత్య గుణముఁ దమము సమిశ్రళి మొందంగ
ద్వంద్వరూపమయ్యె తద్గుణంబు
ఆది విశ్వసృష్టి కాధార మయ్యెను
అది రజోగుణంబు నైయెసంగి॥

౬౬

వెలుగు చీకటియును కలసిన చాటచే
ద్వంద్వ రూపమయ్యె తన్నిశయును
అఖిల సస్యసృష్టి కర్త మై తగినేయ
నది రజనిపేరు నందగలుగు॥

౬౭

నెలకు నెలకుఁ గొత్త నెలబాల బింబంబు
పోడశ కళలంది శుద్ధమందు
ఆది సస్య సృష్టి కాధారమౌ రజ
నీ కరాఖ్య రజని కాకరమయి॥

౬౮

నెలకు నెలకుఁ గొత్త నెలతయౌ జనయితి
 గర్భమర్థమయి తగ్గఁ ధరించ
 శోడశాహములును శోభిల్లు నందాక
 అది రజస్వలాఖ్య యెయెసంగి॥

౬౯

ఆట వెలదు లెట్లు లాటలాడించిన
 నట్లు లాటలాడు టయ్యెగాని
 ఆటవెలదు లాట లరంబు గ్రహియించి
 అనుభవమున మాట లాడనైతి॥

౭౦

-+అస్తి నాస్తికతలు+-

అస్తి గాగ నొకడు నాస్తి గా మరొకరు
అస్తి నాస్తి రెంటి నేస్తమునను
సిఱల భువనములను నిర్మించి పోషించు
తల్లి దండ్రుగూర్చి తలచరాదె॥

౧

అస్తియనుచునండు నాస్తియనుచునండు
వానియందునేది వాస్తవమొక్క
అస్తి నాస్తికలియ నయ్యెనేమొజగమున్
ఏకముననుసృష్టి గాకయుంట ॥

౨

నాస్తియన్ననందు నాస్తికముండును
అస్తికతయటన్న నాస్తియుండు
యస్తి నాస్తికతలు నానార్థములుగాగ
అస్తి నాస్తిజగము నయ్యెనేమొ॥

3

ద్వైతమున్నదాని ద్వైతంబనగరాదు
అనరుద్వైతరహిత మనుచుదాని
సృష్టిశిల్పమెంచి జెప్పలేమనను
దెలిసికొనుటకింక దలతుమునుచు॥

౪

వాగతీతపాట వచియించుటకురాదు
అంతులేనిశక్తి యెయ్యెసంగు
కనులకింపుగాను గన్పడినట్లుండి
కానుపించకుండు కలయనంగ॥

౫

అన్నివిధులసృష్టి యానందముగదోచి
దెలిసినట్టెయుండి తెలియబడదు
ద్వంద్వరూపజగము ద్వంద్వభావంబుండు
పాలునీరుగలిసి పరగినట్లు॥

౬

పాలు నీరు గలుప బహు సులభమె గాని
పాలు నీరు వేరుపరుపలేము
నిప్పు వేడిగాగి నీరు పోయినచో
పాలయందు ద్వంద్వ భావముండు॥

౭

కాగుచున్న పాల గర్భంబు నందుండి
మీగడనగ నొకటి మెరయు నింక
జూడనగుచు వెన్న శోధించి తరచంగ
నట్టి వెన్నపాల నంటకుండు॥

౮

నీటి మయమగు ధర ణీతెలంబందురా
నీరు గానబడదు నీటికొరకు
శిల్ప సాధనమున కల్పించి నిర్మించు
కొన్న కూపమున ప్రసన్నమగును॥

౯

ఆననంబులోని అక్షి సర్వజగము
గాంచి యాననమును గాంచనట్లు
సృష్టికర లోని జీవుండు సృష్టిని
గాంచి సృష్టివిభుని గాంచలేడు॥

౧౦

దృష్టియనగ రెండుఁతులుగా నొప్పు
నంతరమున బాహ్యమునగ నుండి
యంతరమున బాహ్యమైన యారెండును
నాననమును నెఱుఁడు గానలేవు॥

౧౧

ఆననమున బుట్టి అక్షి సర్వము గాంచి
ఆననమున నదేము గానలేదు
ఆననమును గాంచ లేనంతమాత్రాన
ఆననంబు నాస్తి యనగదగునె॥

౧౨

జ్ఞానవిభునిసృష్టి జాలంబుగాంతువు,
జ్ఞానవిభునిమూర్తి గానలేవు
జ్ఞానమూర్తిగాంచ లేనంతమాత్రాన
అట్టిమూర్తినాస్తి యనగదగునె॥

౧౩

సూలవృక్షమందు సూక్ష్మబీజంబుండు
వీజమందుసూల వృక్షముండు
వృక్షమైనగాని బీజమైననుగాని
సూలత గనకున్న జూడగలమె॥

౧౪

సూలజగమునందు సూక్ష్మతత్వంబుండు
సూలభముగను దాని జూడలేము
సూక్ష్మతత్వమందు సూలజగంబుండు
సూలభముగను దాని జూడలేము॥

౧౫

సూలజగమునందు సూక్ష్మతత్వంబును
 సూక్ష్మతత్వమందు స్థూలతయును
 దానియందుదీని దీనియందునదాని
 గాంచన స్తినా స్తి కతలుగందు॥

౧౬

పంచభిః ప్రవృత్త బహ్యమయం జగ
 త్తేరిగాని గాన డబడదేమొ
 గానబడడు జగము గాంచకుండుట నేర్ప
 గానబడని యజుని గాంతువేమొ॥

౧౭

పలుకు పలుకుచుంట పలుకుట వినుచుంట
 వెలుగుచుంట దీప ములు నెసంగి
 బండ్లసేడ్చుచుంట బరునైన చక్కాలు
 దిరుగునట్లు వడిగ తిగిప్పమంట॥

౧౮

విశ్వమయము నైన విద్యున్నహాశక్తి
 వేనవేల పనుల వెలయజేసి
 విశదపడ దదేమొ విమృతస్వరూపమ్ము
 వెలయు పనుల జూడ గలిగినట్లు॥

౧౯

విశ్వమయుడు నైన విశ్వసృష్టి విభుండు
 నిశ్వసృష్టి జేసి విశదపరచు
 విశ్వసృష్టి జగము విశదం బయినయట్లు
 విశదపడ డదేమొ విశ్వకర్త॥

౨౦

వివిధ కార్యములను విద్యుత్తు నెలయించి
తానదేమొ గాని గానబడదు
వివిధ స్పష్టి నెల విశ్వకర్త సృజించి
తానదేమొగానె గానబడడు॥

౨౦

విశ్వమయము నైన విద్యున్మహా దీప్తి
విశ్వమంత నెపుడు వెలుగబోరిన
విశ్వమంత వెలుగ విద్యుత్తు యొక్కటై
విశ్వశూన్యమగుచు నెలయుచుండు॥

౨౧

విశ్వమయమునైన విద్యు దాధారాన
విశ్వమను జగంబు వెలయుచుండు
విశ్వమొకటై యన్న విద్యుత్తు శూన్యమై
అంధమయ జడంబె యలరుచుండు॥

౨౩

విశ్వకారణమ్మ విశ్వత్ప్రభావమ్మ
విద్యు దాశ్రయమ్మ విశ్వమగును
విశదపరతురట్టి విశ్వ విద్యుత్తుల
నేను పరచి శిల్ప వేదవిదులు॥

౨౪

విశ్వమయమునైన విద్యున్మహాదీప్తి
విశ్వమెల్ల వెలి నెలయదన్న
పవన రహితమైన బలుబులందున నద్ది
మేఘమందు నొకట మెరయుచుండు॥

౨౫

బ్రహ్మమయమగు ప్రిపంచమంతయు నండు
గాని బ్రహ్మమందు గానబడడు
జ్ఞానవంతులైన మానవోత్తములందు
బ్రహ్మ తేజమొకట బయలువగును॥

౨౬

విద్యుదాశ్రయమైన వెలుగొందు నీపాలు
వెలయుచుండ జూడ గలవుగాని
వెలుగ కారణమగు విద్యుత్స్వరూపంబు
గాంచగలవె తెలివి గలిగినీవు॥

౨౭

నీశరీరమందు నీలిచి యాటాడించు
నిందియముల మొదటి యిందియమగు
సర్వకర్మములకు సంకల్పము లొసంగు
మనసురూపమైన గనగలా వె॥

౨౮

అంతదూరమేల ఆయిందియములతో
గూడియెల్లనాట లాడునీవు
నేను నేననియెడు నీస్వరూపంబైన
తెలిసికోగడంగి దెలియగలవె॥

౨౯

సృష్టిజగములోని జీవుండవీవౌట
సృష్టిజగమదెల్ల సృష్టమగును
సృష్టితీతుడైన సృష్టికర్తనుగాంచ
సృష్టిలోని వానికెల్లగును॥

౩౦

యేకత తత్త్వమున ననేకంబులగునట్లు
 ఆసహస్రకీరణు డగునుసాక్షి
 అంతకన్నసాక్ష్య మరయంగ లేమయా
 సవిత్పాదజనక సముపగాన॥

30

అచలసూర్యబింబ మందుననేకమూల్
 చలనకిరణపాళి గలిగినట్లే
 బ్రహ్మమందుమాయ ప్రభవించిజ్జమెల్ల
 సృష్టిగలిగెనన్న కష్టమగునె॥

31

ప్రకృతి తత్త్వమందు పరతత్త్వ ముండును
 ప్రకృతి రహితమగును పరమనంగ
 ప్రకృతి తత్త్వమెల్ల పరిశోధనము జేయ
 ప్రకృతి రహితమైన పరమె తెలియు॥

33

అస్తియన్ననాత డాస్తికుడుంగాడు
 సద్విచారణంబు సల్పుకున్న
 అనుభవంబుతోడ నాచరింపకయున్న
 అస్తియన్నగాని నాస్తికుండె॥

34

నాస్తియన్ననతడు నాస్తికుడుంగాడు
 నాస్తియనెడుజగతి నాస్తిగాంచి
 సాధనముననాస్తి శోధకుండైయున్న
 నాస్తియన్నగాని అస్తికుండె॥

35

ఆటవెలదులవని నాటకచూడంగ
దలచియొక్క సూత్ర భాగునెన్ని
సూత్రభాగునాజ్ఞ చొప్పుననాటాడు
టదియెరింగిమాట లాడుఁ బెరుక॥

3౬

గ్రహాలు దేవతలు శిల్పలే

ఆదిశిల్పవిభుఁ డాదిసంతానమై
అఖిలశిల్పబనుల కారణుఁడగు
బయలునందుశిల్ప వినులొనర్చుగ్రహాలు
శిల్పవంశమన ప్రసిద్ధముసుమి॥

౧

అందు చంద్రసూర్యు లగ్రశిల్పులునయ్యి
సాయపడుదు రిట్లాసంగి సతము
నీటిచలువకన్న మేటి శీతలమును
నిప్పువేడికన్న గొప్పవేడి॥

౨

నీ స్వదేశ పూర్వభాస్వచ్ఛరితమేమొ
నాకు లెవఁగో దేవలోకమేమొ
నకలశిల్పబట్టి సామ్రాజ్య మజనాభి
దేశమేమొదాని దెలియుచుయ్య॥

3

♦ భరతుండు రాజ్యమునకు గాకిము స్మజనాభి దేశంబు బరంగుమండె.

—భాగవతిము (పంచమస్కంధము)

అమృతకరునిచలన నిమృతస్కృనుగ్రహించి
అమరులగుచునింక ననిమిషులయి
నూత్న శిల్పములప్రయత్నించి గాంతుడు
కౌషవాల్మీకి యిష్టప్రప్తి॥

౪

విశ్వదీప్తి భానువిద్యున్ద హాశ కి
సాధనములచేత సంప్రహించి
సకలశిల్పపనుల నాధిపతీర్తుడు
దేశరక్షణకగు దివ్యప్రప్తి॥

౫

దివ్యప్రప్తిని లో దేవేంద్రుడుండును
అమృతభాండముతో కంఠయుండు
కశ్యపాదిశిల్ప కర్తలుండును మహా
శిల్పకర్మశాల జెలగుచుండు॥

౬

ఖాండవ వన మొక్కటుండె నిందుగ్గిరి శిల్ప
సాధనములకగు రసాయనముల
సజ్జుచుండురెపుడు శిల్పవిధాతతా
మనుషుడూదులై స మాన్యులందు॥

౭

కర్మ కులకు వలయు వర్షంబొసగుసాధ్య
యంత్రములస్మరించి యంత్రమునను
మేఘజలమొసంగు మేఘవాహనుడన

♦ విశ్వకర్మయనగ బిరుదుగలిగి॥

౫

అఖిలమునుస్మరించ నయ్యె జగచ్చిల్పి
వానివలన శిల్పవంశ్యుడవయి
రాజితజగదుపకరణ శిల్పి నై చిరం
జీవియగుము దేశసేవగడసి॥

౬

యజ్ఞమునను వర్ష మవతరించునటంచు
అర్జునునకు కృష్ణుడననుగాని
యజ్ఞమూలములగు యజ్ఞోప కరణాలు
శిల్పకర్మలని వచింప లేదు॥

౧౦

శిల్పకర్మలని వచించినయంతయా
వర్ష ధారలుట్టి పడున! కాదు
వర్ష యంత్రమునను వర్షించుగానియా
మేఘవాహనుని సమేతమైన॥

౧౧

♦ శ్రుతి: సప్రథమస్సంకృతిశ్చిత్వకర్మా

.....బృహస్పతిశ్చిత్వాత్॥

యజుర్బ్రాహ్మణపర్వం

ఉత్తమమైన నూతన శిల్ప నిర్మాణ కృత్యమువాడు సంకృతి యన
బడును. అట్టివాడే విశ్వ కర్మయును అత డింద్రుడే. (విద్యారణ్యుడు.)

పర్వతాగ్రభాగ పర్యాప్త హిమశిలా
ఖండతతులు ద్రవముగా కరంగి
వెల్లివిరియ దేశ మలకలోలమా
గతిని సంప్రదించి కరుణతోడ || ౧౨

పర్వతములచుండి ప్రవహించు నీటిని
నదులమార్గమున నెనర్ప గిరుల
తలలగొట్టి వజ్రధారల గోత్రభి
త్తనగ బరిగె ప్రజల హాయిగూర్చి || ౧౩

అయిదు సింహముఖము లమరగా పింహాన
నము నలంకరించు నమరపురిని
దేవశిల్పిచంద్రు దేవేంద్రునాశిల్పి
రాజవగుము శిల్పరాజ్యమేల || ౧౪

4. ప- పద్యమునకు, దేవతలు మృతిభయనాశనము కొరకు చంద్రునిలో నున్న అమృతమును, శివుయంత్రసాధనమున మొట్టమొదటగా గ్రహించిరి. తదాది చంద్రునికి అమృతకరుడని నామము గగ్గెను.

5. ప- పద్యమునకు, సూర్యబింబమునుండి వరమాణుశక్తిని శివు యంత్రసాధనమున గైకొని ఆశక్తిచేత కొన్ని లోహముల గరగించు చుందురు. యీ విధానములు కాశ్యపశిల్పమునం దున్నవి.

6. ప- పద్యమునకు, దేవేంద్రుడు గొప్ప శిల్పియని, లోగా చదివి యున్నారు. యీతని వాహనము స్వేతగజ మని ప్రతీతి. ఆ యింద్రుడు

వర్షము కురిపించు వర్షసాధకయానము తెల్లనైన గజాకారము గలదియు, ఐరావత మను పేరుగలిగిన విమానమనియు, గ్రహింపవలెను. యిందుకు ఉత్తరహిందూస్థానమున “ విశ్వకర్మపూజ ” యను చిత్రపటములు ఒక్కముఖముతో యేనుగవాహనముపై నెక్కిన మానవరూపముతోను, పూజాద్రవ్యములు గలిగి పూజించుచున్న యొక భక్తునితోను, చిత్రింపబడిన చిత్రపటములు ప్రకటితములై యాపటముల నెల్లరు పూజింపు చుండురు.

అంతేగాక న్యూఢిల్లీ రైల్వేస్టేషనున కెదుటి భాగమున “ విశ్వకర్మ టెంపుల్ ” అను బోర్డుతో విశ్వకర్మదేవాలయ మొకటి కట్టబడి యున్నది.

దేవలోకమున పరిపాలించిన మహేంద్రులలో యితడొక యింద్రుడు. యిత డింద్రవదవి నధిష్టించి కశ్యపవిశ్వకర్మవలన పట్టాభిషిక్తుడైన వాడిత డొక్కడే. యీతని పట్టాభిషేకము మామ శు ౧౩ లు. ఢిల్లీరాజువాని ప్రభుత్వమువారు “విశ్వకర్మ హాల్ డే” యని వత్సరమున కొకరోజు శరపు. యిప్పటికిని తేదీ అమలలో నున్నది. యితడు భువనవిశ్వకర్మ పుత్రుడు. భావనవిశ్వకర్మ నామముచేతనొప్పు దేవేంద్రుడు.

యిందుకు. శ్రు. ఏతేన హవా ఐంద్రేణ మహాభిషేకేన కశ్యపో విశ్వకర్మాణం భావనమభిషేచ । తస్మాదు విశ్వశర్మా భావనః ॥

[ఐతరేయ బ్రాహ్మణ పంచికా ౮ ఖం ౨౧ అ ౪]

యింక — “ విశ్వకర్మా భావనః సర్వమేదే ” [అని నిరుక్తము]

శ్లో॥ భువనోనామయోదేవో । విశ్వకర్మా ధతత్సుతః
ప్రసిద్ధో యస్సశాస్త్రీషు । భావనః సురవదఃకే ॥

[విష్ణురహస్యము]

ప్రసిద్ధో శిల్పి శాస్త్రీషు అని పాతాంతరము.

ఇట్లెన్నో గ్రంథములయందు యితనిగూర్చి వర్ణితములై యువిన్న. యిట్లగుటకు పూర్వపుటింద్రు లెవరును పొందనట్టి పట్టాభిషేకము నిత

దొక్కడే పొందిన కారణమునను, యింక నీతనిచరిత్ర బహుచిత్ర విచిత్రమైన దగుటను, యింద్రవరంపరాగతమగు ధర్మములకన్న, యొక నూతనములైన ధర్మ మార్గముల నవలంబించి, యుగపురుషుడుగ విలసిల్లి శ్రుతులు సైతము కొనియాడ దగినంత విఖ్యాతిని పడయ గగ్గెను. యిప్పురుషుని యొక్కయు, దేవలోకము యొక్కయు సంపూర్ణచరిత్రము నాచే వ్రాయబడుచున్న “చరిత్ర చంద్రిక” యను గ్రంథమున పంచర్షిమండల మను భాగమున జూడనగును.

విశ్వకర్మ — విశ్వకర్మబిరుదు

సత్యలోకమందున్న సహస్రార పంచరీకమథ్యంగత హిరణ్మయ కాంతిగలదై, కారణములకెల్ల కారణంబగు మహాకారణదేహమన దేవాది దేవతా రూపముగలదై సకలభువనములను సృష్టించి జగన్మాతగనై తా గన్నబిడ్డల ధ్యాన గానముల నాలించి రక్షించుటచే గాయత్రియను నామము పొందినదై. ఆ సహస్రారమునుండి చిచ్చుక్తిరూపమున నాజ్ఞేయము వరకు దిగివట్టి అచ్చట బ్రహ్మాది పంచకర్తలకు సృష్ట్యాది పంచకర్మల నాజ్ఞాపించు చుండుటచే పంచకర్మరూఢియై ఆ పంచకర్మలే ప్రధానాంగములుగా శిర సావహించి యుండుటచే పంచకర్షములు గలదై యొప్పెను. అట్టి పంచ శిరస్సులుగల గాయత్రి స్త్రీరూపమునొందిన తనువురూపముగలదాయెను. తద్రూపమైన మహాకారణశరీర మధ్యభాగమున తదధిష్ఠావ చైతన్యమగు పృథ్వీగాత్రమును పురుషరూపమున దేవాదిదేవుండును, పంచకర్షిములు గలవాడునునై కర్మరూపిణియైన గాయత్రియను తనువునందు పృథ్వీశించి కర్మవిభుండై చైతన్యరూపమున సర్వకర్మలను ప్రేరణ చేయుచుండుటచే తాను విశ్వకర్మనామముపొంది సకలఖండజీవహృదాకాశమున సాక్షిమాత్రు డగుచు తా నఖండరూపమున సదా ప్రకాశించు చుండును.

యందుకు, శ్రుతి. —

“ ఏషదేవో విశ్వకర్మా మహాత్మా । నదాజనానాం హృదయే సన్నివిష్టః ॥
హృదామసీషా మనసాఽఙ్గీహో । యఏతద్విదుర మృతాస్తై ధవన్తి ”
[క్వేతాశ్వతరోపనిషత్]

యింకను. శ్రుతి. — “ ఛీమహిధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ”

సః = మాయొక్క, ధియః = బుద్ధులను, యః = ఎవడు, ప్రచోదయాత్ = ప్రేరేపణచేయుచున్నాడో (అనగా మనోబుద్ధులు మొదలైన అంతఃకరణములను యెవడు సంకల్ప వికల్పాత్మక సమస్త కర్మలచేత ప్రేరేపణచేయుచున్నాడో యనుట) అట్టి కర్మప్రేరకుడు సర్వకర్తాధికారియై విశ్వకర్మనామమును పొందినవాడయ్యెనని యర్థము.

గాయత్రీ మంత్రము:— మంత్రగత శక్తాత్మకము జనని యనియు. ఆర్థాత్మకము జనకు డనియు, పీ రిరువురు ఆదిమదంపతులనుట.

గాయత్రీని వేదమాతగను జగజ్జననిగను, విశ్వకర్మను పరమాత్మగను జగజ్జనకుడుగను వేదములు మొదలగునవి వేనోళ్ల చాటుచున్నవి.

అవ్వీశ్వకర్మ. అదియందు పంచభూతములను సాధనములుగా గొని సమస్త భువనములను యెప్పటికప్పుడు నూతన విధానమున సృష్టికర్మ నల్పుచుండుటచేత నతడు జగచ్చిల్పి యయ్యెను.

దేవేంద్రుడు. అదియందు పంచలోహములను సాధనములుగా గొని ఆ జగచ్చిల్పి యొనర్చు నూతన జగత్సృష్టి విధానము ననుసరించి నూతన జగజ్జనులకగు నూతనజగదుపకరణశిల్పంబు లొనర్చి. జగదుపకరణశిల్పియు నైన మన దేవేంద్రు డొక్కడె విశ్వకర్మనామ బిరుదమును పొందిన వాడయ్యెను [ఇతరు లెవ్వరికిని భృక్కులేదనుట].

12, 13 పద్యములకు, ఇంద్రపరాక్రమములు.

శ్రుతి : ఇంద్రస్యను వీర్యాణి ప్రవోచం ।
 యాని చ కార ప్రథమాని వజ్రీ ॥
 అహన్నహిమ స్వస్త్ తర్ద ।
 ప్రవక్ష్యా అభినత్పర్యతానామ్ ।

ఋ. ౧-౩౨-౧

వజ్రహస్తుడైన ఇంద్రుని పరాక్రమములు మూడు విధములుగా చెప్పబడెను: 1. మేఘహవమగు సర్పమును హింసించెను. 2. పివప బెంటనే భూమియందు జలమును ప్రవహింపజేసెను, 3. పర్వతములనుండి ప్రవహించు నదులిరువైపుల బడ్డారునుకొని ప్రవహించునటలచేసెను.

మం॥ యదిద్రాహా ప్రతమజామహీనామ్. [ఋ. ౧-౩౨-౩]

“ అహన్న హిమరిణా తస్త్వసింధూన్ ।
 అపావృణోదపి హితే వణాని ॥

ఋ. ౪-౨౮-౧

ఇంద్రుడు మొట్టమొదట మేఘములలో బంధింపబడిన జలములను వర్షరూపమున వర్షింపజేసి పర్వతములపైనుండి సప్తసింధువులు ప్రవహించు నట్లు చేసెను.

మం॥ ఇంద్ర ఆపోమనవే సస్రతస్కః ॥ [ఋ. ౪-౨౮-౧]

ఇంద్రుడు మనుష్యుల కొరకు ఉదకముల నొసంగెను.

వివరములు :

ఇంద్రుడు వజ్రాయుధము ధరించుటచే వజ్రీ యను నామమును పొందెను. వజ్రాయుధ మనగా నవరత్నములలో రత్నరాజమగు వజ్రమే

గాని యెంత తపించినను దధీచి మాత్రుని వెన్నెముక వజ్రాయుధము కాజాలదు. వజ్రము కఠినములగు శిలలు మొదలగు వానిని భేదించు శక్తి వంతమైనది గనుక దాని నాయుధముగజేసికొని పర్వత శిఖరముల భేదించుటచే యింద్రుడు గోత్రభిరు డయ్యెను మేఘము లెప్పుడును యెక్కువగా గొప్ప గొప్ప పర్వతపంక్తులపైననే విహారములు సల్పుచుండుట ప్రకృతి విచారము. అందుచేత పర్వతములపైన యెక్కువగా వర్షములు పర్జించు చుండి, ఆ వర్షజలప్రవాహము వెల్లివిరిసి దేశమున గల ప్రజలకు నష్టకష్టముల గల్గించు చుండుననుట అనుభవవేద్యము. పై యిక్కుల భావములజూడ ప్రవాహజలముల వలన వాధపడుచున్న ప్రజల రక్షింపదూని యే యే పర్వతములనుండి యే యే విధముగా జల ప్రవాహము ప్రవహించు చున్నవో ఆ యా వాటిని మరల్చి అనుకూల భూ ప్రదేశమార్గముల ప్రవహింపజేసి ప్రజలకు యే నష్టకష్టములు గలుగకుండా ఆయా పర్వతముల పై వాగముల యెత్తుగనుండి అడ్డుగలుగ జేయుచున్న ప్రదేశశిఖరముల వజ్రాయుధముచే భేదించి నదీమార్గమున ప్రవహింప జేసెననుట విశదమగుచున్నది.

ఇట్లెచ్చటచ్చ టవసరమో ఆ యా పర్వతశిఖరముల నరికిపైచి ప్రవహింపజేసినది మొట్టమొదట నిష్పసింధువులని తెలియు చున్నది. అందుచే ఇంద్రుడు లోకోపకారి యగు యొక మహాశిల్పి యనుట సత్యేతరముగాదు.

వారధి గట్టుచున్న రామచంద్రుని కుపచరించు చున్నదని యొక వుడుత వీపున మూడుప్లేగ్లతో నిమరగా సృష్టిలో లేని మూడు గీతలు వుడుతజాతి కంతటికిని రాముని వలన నేర్పడిన వనుటయు,

పక్షములుండి యెగురుచున్న పర్వతముల నొకదాని పక్షముల ఖండించుటచే అన్ని పర్వతముల పక్షములు తెగి పడియుండెననుటయు,

సృష్టివిరుద్ధములగు నిరాధారములైన కల్పితములే : జగదుపకరణ శిల్పి యగు దేవేంద్రుని శిల్పచైతన్యమును కప్పిపుచ్చుటకై వర్ణనాడంబరము అదే కల్పింపబడిన ఇంద్రుని గోత్రభిరుత్వమును, శ్రీరాముని కరస్పర్శ

మున గర్జన వుడుత గీతలును, దధిచి వెన్నెముక వక్షాయుధముగా మారుటయు అసంభవములు.

14 వ పద్యమునకు

సింహాసనము, ప్రజాపాలన మొనర్చు రాజులు మొదలు చక్రవర్తుల వరకును వారివారి యున్నతానములను సింహాసనములందురు. సింహము నకు పంచాస్యమని పేరుగలదు. కొందరు నిఘంటుకారులు, సింహము విశాలమైన ముఖముగల దగుటచే పంచాస్యమైనదనిరి గాని యది సత్య నిర్వచనముకాదు. ఎట్లనఁ నింహగమనము పంచదిగ్ముఖావలోకమైనదిగ నుండును, అనగా సింహము అడవిన సంచరించునపుడు వెనుకను ముందును యిరుక్కలను పైభాగమును అయిదు దిక్కులను తిలకించుచు ముఖము అయిదుదిక్కులయందును అయిదు విధములుగ మరల్చుచు నడచుచుండును గనుక సింహము పంచాస్యమైనదనుటచితము. ఇట్లే పరిపాలకులును ప్రపంచజ్ఞానము గలిగి పాఠభౌతిక ప్రజల నేలనపుడు పంచవిధముల (అనగా సృష్టి, స్థితి, లయ, తిరోధాన, అనుగ్రహ కర్మల) సత్య పరిశోధనముచే పాలించుటకు, సింహగమనముగూర్తుగా వారివారి యున్నతానములకు సింహవదనము (కిర్తిముఖము) గలదిగ లోకకల్యాణ మొనగూర్చు శీల్పయోగులు నిర్మించి వారిదే యొసంగబడిన రాజాసనములను సింహాసనము లందురు. మన మహేంద్రచక్రవర్తికి మాత్రము పంచసింహ వదనములు గల సింహాసనముండును. కారణము “ చరిత్ర చంద్రిక ” యను గ్రంథమున జూడనగును.

జ్ఞాన విజ్ఞానాలు

—(౧)—

చేయఁదగినదేమొ చేయదగని దేమొ
సూన్యతాన్యతముల సూత్రమేమొ
సర్వభూత దయయు శమదమాదు లవేమొ
పూని తెలిసికొనుట జ్ఞానమండ్రు. ౧

అది తల్లి నండ్రు బంధున బ్రహ్మాండ
మందు సంచరించు నట్టిగ్రహము
లందు నఖిల జీవులందు నెట్లుండుటో
వానిఁ దెలిసికొనుట జ్ఞానమండ్రు. ౨

భూమిగర్భమున నభోగర్భమున నున్న
నఖిలవస్తుగుణము లరయుటయును
లోకపోష సంచలోహ కల్పనము వి
జ్ఞానమండ్రు దేశసౌఖ్య మరసి. ౩

శిల్ప సాధన కగు శిల్పశాస్త్రమును
ధర్మశీల శిల్ప నిర్మితమును
వీని రెంటి మైత్రి విజ్ఞానమందురు
ఆర్య శిల్పయోగు లరసి తరచి. ౪

శిల్పశాస్త్రునిదులు శిల్పనిర్మాతలు
గణన శిల్ప విశ్వకర్మలెల్ల
వెలయఁ జేయు వారు విజ్ఞానతా దేశ
భాగ్యకర్మశాల భక్తులయ్యి.

౫

మాననీయములగు జ్ఞాన విజ్ఞానాల
జంట శాశ్వత ప్రశాంతయొక్క
సర్వమంగళాత్మ స్వాతంత్ర్య సామ్రాజ్య
పూర్ణతత్వ పదము పొందఁజేయు.

౬

శిల్పమాతృసేవ జీవనంబుగఁ గలు
శీలమున్న యట్టి శిల్పయోగి
దేశభాగ్యలక్ష్మి దీర్చి నిల్పును గాని
మోక్షమున్న దాను మురియబోడు.

౭

అఖిల జీవ కరుణఁ నాత్మయందు నెసంగి
యఖిల జీవసేవ నందగలుగు
నట్టి శిల్పయోగి యాత్మ సన్యాసియై
వేష భాషలన్న దోషమనును.

౮

జగతి జీవకరుణ జ్ఞాన విజ్ఞాన సం
పత్తిఁ గలుగు శిల్పి పరమునున్న
నిహము నున్న నెక్కటే చిరంజీవియై
అమరుడనగ నెప్పు ననిమిషుడయి.

౯

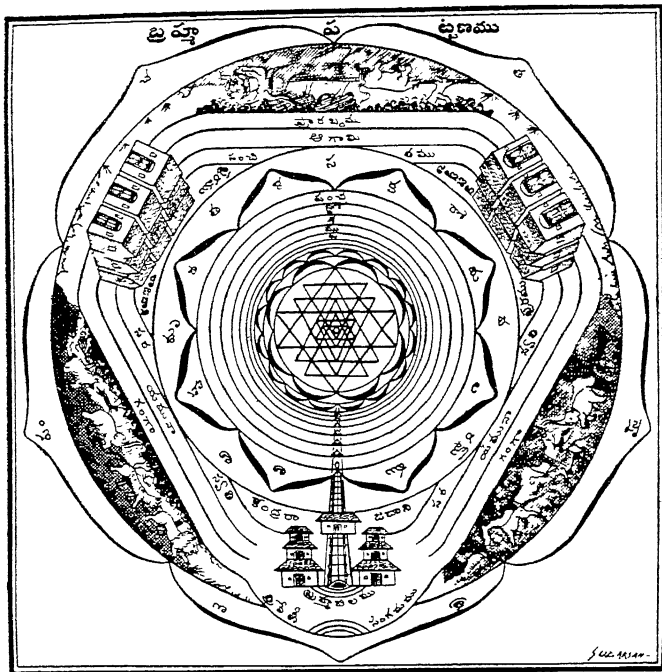
జనుడు పొందదగిన జన్మాంతమునకును
 నీడ నిలువ జలకమాడ త్రాగ
 పండగట్ట గుడువ నుండ శిల్పవిశేష
 యములుఁ గాక జీవనమై లేదు. ౧౦

దేశభాగ్యమునకు దేశోద్ధరణకును
 దేశ మంగళముల దీర్ఘ గలుగు
 జ్ఞానము గల సర్వమానవుల్ శిల్పులై
 పరగవలయు దేశ భక్తులయ్యి. ౧౧

“ విజ్ఞానం శిల్పశాస్త్రయోః ” అని అమరము.

శిల్పము, శాస్త్రము అనుట యిది ద్వివచనము అందు శాస్త్రమును
 గురించి వ్యాఖ్యకారకుడు షట్శాస్త్రములని నుడివినాడు. గాని అది సత్య
 దూర మగుచున్నది, శిల్పశాస్త్రము లన్నప్పుడు శిల్పమునకు సంబంధిం
 చిన శాస్త్రములే కావలెను. గనుక శాస్త్ర మనగా షట్శాస్త్రములని అర్థము
 చేసికొన గూడదు. ఎట్లైన శిల్పమునకును, శిల్పశాస్త్రమునకును సంబం
 ధము గలదగుటను, శిల్ప శాస్త్ర జ్ఞానముల రెంటియొక్కకలియక విశేష
 మైన జ్ఞానము గలదగుటను, విజ్ఞాన మనగా శిల్పమును, శిల్పశాస్త్రమును
 ననుట సమంజసము,

ఆదిమూలము

ఆదిమూలము

—:0:—

ఏకమగుట తేజమేమి సేయక యాది
మూల మనగ మాయలీల గలిగి
వెలికి లోపలికిని వెలయుచు కలియుచు
మెరయుచుండు బింబకిరణ సరణి ॥

౧

మాయలీల తత్త్వభాయతంబయి యన
స్యముగ నస్యముగ ననాత్మయయ్యె
లీలయందు తా విలీనమొందెనన న
నాత్మవలన తేజ మాత్మయయ్యె.

౨

ఆ యనాత్మ కొనియు నాత్మప్రభాచయం
బును హిరణ్మయాఖ్యమున నెసంగె
ఆ హిరణ్మయంబు నందున నా యాత్మ
ప్రతిఫలింపనయ్యె ప్రత్యేగాత్మ.

3

ప్రత్యేగాత్మమైతి, నిత్యంబు నీ హిర
ణ్మయ గ్రహించి చేతనముచు పొంది
మూలప్రకృతి నామమున దదీయవ్యాప్తి
వలన ప్రత్యేగాత్మ బ్రహ్మయయ్యె.

బ్రహ్మనామమున ప్రపంచసృష్టికి నేమొ
దైత్రభావగతి విధానమునకొ
భావిమార్గమునకొ బ్రహ్మాంబు మాయయున్
లింగభేదమున వెలింగినారు.

౫

కారణములకెల్ల కారణంబన మహా
కారణమును తనువు కాంతగాగ
ప్రకృతి తన్వీయందు బ్రహ్మాంబు పురుషుడై
ప్రకృతిపురుషులిట్లు పరలినారు.

౬

ప్రకృతి బ్రహ్మను తన భర్తగానెంచి ప్ర
పంచరచనకగు సృజింపబోవు
బ్రహ్మలోకమందు బ్రహ్మపట్టణము ప్ర
ధానముగ నొనర్పదలచి యిట్లు.

౭

బ్రహ్మలోకదేశ బయలున నావృత
ముగను త్రవ్వె నదులమూడినందు
కర్మజలమునింపి గంగను యమునాన
రస్వతులనుఁ బేళ్ల ప్రకృతిమాత.

౮

మూడునదులపైన మూడు పురంబుల
గట్టనెంచి ముందు దిట్టపరచె
ఆదిభూతములగు యశ్యక్తమహాదహం
కారములు పునాదులేరుపరచి.

౯

ఆదిమూలభూత మన్యక్తశక్తి, య
సంగఁ బ్రథమమగు వునాది పైనఁ
గట్టె, సత్త్వగుణ వి కాసకుడ్యములు, అ
కారవర్ణములను కప్పఁగూర్చి॥

౧౦

అలవిశాలమగు మ హద్భూతశక్తి య
నకా ద్వితీయమగు వు నాది పైన
గుణరజః ప్రభావ కుడ్యముల్ గట్టె, ఉ
కారవర్ణములను - కప్పఁగూర్చి॥

౧౧

అల బలీయమగు, న హంకారశక్తి య
నకా తృతీయమగు, వు నాదిపైన
గుణతమః ప్రభావ కుడ్యముల్ గట్టె, మ
కారవర్ణములను కప్పఁగూర్చి॥

౧౨

త్రివిధభూత, త్రిగుణ, త్రివిధ వర్ణంబుల
గొప్పపురములు సమ - కూర్చికట్టె
నాదబిందుకళల - నాణెంపు ద్వారాలు
త్రివిధములుగ దీర్చె త్రిపురములను॥

౧౩

మూఁడు నదులపైన మూఁడు ప్రక్కలయందు
మూఁడు పురములొక్క భువన మనఁగ
మోదమున న్సృజించె ముక్కుఁగముగ, నవ
ద్వారముల్ క్రమంబు దీరియుండ॥

౧౪

మూఁడునదుల నీరములు, మూడుపురముల
యంతరములనుండి యనుగమించి
మధ్యమమునఁజేరు మార్గంబొనర్పఁ ద్రి
వేణీసంగమ మన వెలసెనద్ది ।

౧౫

మూఁడు నదులపైన మూఁడు ప్రక్కల నొక్క
టొకటి మూటిచే, న వకమునయ్యె
నందు త్రిపురరాణ్మహాదేవి రాజ్యయై
త్రిపురసుందరి యనఁ దేదరిలు॥

౧౬

ఇట్టి పురములింక సృష్టించి మఱియును
రాజధానులుగను రాష్ట్రములుగ
భువనములుగ దీర్చి ముఖ్యకేంద్రము నొక్క
టెంచి, తనరెఁ ద్రిభువనేశ్వరి యన॥

౧౭

సూక్ష్మము

అన్నిటికిని నడుమ నవకాశమున బ్రహ్మ
మునకు సత్యలోక మును సృజించె (తలంచె)
సకల భువన విభవ సామ్రాజ్యమనసత్య
పాలనమున కేము భావిగతికి॥

౧౮

బ్రహ్మలోకమరుగ భావినుజ్ఞానాళి
మరణభయ వినాశ కరణమునన్
అమృతపూరితమగు నమృతసరోవరం
బొందొనర్చె నెప్పు డెండనటుల॥

౧౯

ఆ సరస్సునకా విహారమునకు, బ్రహ్మ
భావమైన 'హ'యును ప్రకృతిభావ
మైన 'స'యును గూడి యజువాసబిందువు
హసలమధ్యజేర హంసయయ్యె॥

౨౦

హంస మూడునదుల యందున్న నజ్ఞాన
మనెడు కర్మజలము నమృతసరసి
యందు నుండు జ్ఞాన మచుపయస్సుచురెండు
కలియుచుండ వేటుసలుపుచుండు॥

౨౧

సత్యలోకపుదరి సంగమించు త్రివేణి
సాక్షియైన యమృత సరసియందు
పరమహంస పేర బ్రహ్మవాహనమయి
తిరుగుచుండు మూడు పురములరసి॥

౨౨

అష్టదశపద్మము

అమృతసరసియందు సఖిలలోకాధార
సూక్ష్మభూత త్రికము స్థూలభూత
పంచకాదిమూల భవ్యాష్ట దశముల
పద్మమును సృజించె భావిగతికి॥

౨౩

అష్టవిధములైన యష్టదశంబుల
మూడు గుణము లందిగూడియాడు
నిండ్రియంబులగుచు నిరువదినాలుగు
నందు వేలకర్మ లలరునింక॥

౨౪

అట్టిపద్మమల సహస్రారమనవేల
గండుతుమ్మెదలు నఖండలీల
మధుర రాగ గాన సుధల జోలలఁబాడు
భావిబాలజనన భావమునకా॥

౨౫

శుద్ధసత్త్వమనెడు శుద్ధస్పటికశిలల్
గాజుకుప్పెల్ల కఱగికొలిమిఁ
బోతవోసిచేసె నూతన వర్ణ కాం
తులసతమ్ము దళము లురుచుండ॥

౨౬

అట్టిపద్మమందు నఖలలోకములకు
నేకచక్రపురి సృజించె నేక
చక్రపతిగ బ్రహ్మ సార్వభౌముండేల
సత్యలోకమందు సాక్షిగాఁగ॥

౨౭

కారణము ప్రాకారములు

అట్టి పురమునందుఁ గట్టెచు ప్రాకార
సప్తకమ్ము లోక సప్తకమన
వానియందు నాఱు ప్రాకారములకును
నరుసగాను నాల్గు వైపులందు॥

౨౮

ఏర్పఱింపనైన నిరువది నాల్గుఁగు
గోపురములుగట్టె గొప్పవి; యిఁక
గుప్తమైనరీతి సప్తమప్రాకార
మెంచి గోపురము సృజించె నెకటి॥

౨౯

బురుజులు - కోట

అందు బురుజులు పదియాఱును నెనిమిదిఁ
 గూర్చికట్టి రొక్క గొప్పకోట
 బురుజులనఁగ నెప్పు నిరువదినాలుఁగు
 నింద్రియముల భావిహేతువులకు ॥

30

చంద్రకాంతశిలల సానఁదీర్చియొనర్ప
 షోడశ శకలములు షోడశ కళ
 లనఁగ బురుజులు పదియాఱునునగు భావి
 కల్పవృక్షముల ప్రకల్పనకవి॥

31

సూర్యకాంతశిలల శోధించి సానలఁ
 దీర్చి యష్టవర్ణ దీప్తులలర
 నేర్పఁజింపఁబడియె నెనిమిది బురుజులు
 నష్టవర్ణతముల సృష్టికేము ॥

32

అట్టికోట మధ్యమందు షోడశవర్ణ
 కాంచనంబుచే సృజించిరిట్లు
 శిల్ప శిష్టశీల శ్రీచక్రరాజ సా
 ధమ్మునునవి యేవిధమ్మనఁగ॥

33

భూత వర్ణ గుణములౌ తొమ్మిది త్రికోణ
 ములుగ దీర్చి వాని మూలకముగ
 తొమ్మిదావరణలు తొమ్మిదంతస్తులుఁ
 బొందుపఱచె బిందు వందుపైన॥

34

మహాకారణము — బ్రహ్మాసనము

అందుఁబడియవదిగ సంతస్తువును, హిర
ణ్మయ విశిష్ట శిల్ప మర్మవిధిని
ప్రణవరత్నఖచిత బ్రహ్మాసనమ్మును
అణుమహత్ స్వరూప మున నెఱర్చె॥

3౫

నాదము

సృష్టి చిహ్నముగను నేర్పడు చక్రమం
దొక్క యావరణము నెక్కవిధము
నవవిధంబులైన నాదముల్ మ్రోగించి
నాదరూపిణి యను నామమొందె॥

3౬

నాదబ్రహ్మము

అన్నిటికిని నడుమ నవకాశబిందువు
నందు బ్రహ్మ, నాదమైన తాను
నిరువురాల్యగలుగ నెఱగి “ నాదబ్రహ్మ ”
లనఁగ దంపతీ సమాఖ్య నొందె॥

3౭

ప్రణవము

అట్టి నాదరాజ్ఞ యవ్యక్త మహాదహం
కృతి త్రికమ్మ, త్రిగుణ, త్రికమ అ. ఉ. సు.
త్రివిధ వర్ణములగు నవసంఖ్య ప్రగతిచేఁ
బ్రణవరూపిణి యనఁ బ్రణవతెక్కె॥

3౮

రాజరాజేశ్వరి

రాజయోగచక్ర రాజసామ్రాజ్య, స
 ర్వస్వతంత్ర సుస్వరాజ్యకల్ప
 సృష్టికిల్పరాజ్ఞ శ్రీరాజరాజేశ్వ
 రియను పేర సద్వరేణ్యయయ్యె॥

32

బ్రహ్మతేజ మనమ భానువ్రకాశము
 నఖిల బీజసృష్టి కాదియైన
 పద్మమంది పొందు పరితోషమునఁ గింద
 నలరు బుడగ లమృత జలము పొంగి॥

౪౦

అడవి

బ్రాహ్మరూప జనని బ్రాహ్మినామము నెంది
 త్రిపురములకుఁ బై ప్రదేశమందు
 నావృతముగ నతిభయంకరమృగ నిబి
 డాంధ తమనమైన యడవి నిల్పె॥

౪౧

బ్రహ్మబిలము

బ్రహ్మపురికిఁ బోవ పశ్చిమవీధిని
 నలఁతియైన బ్రహ్మబిలము నిల్పె
 నందు చండగతుల నడవి ఘోరమృగాళి
 వలన మృత్యుభయముఁ గలుగకుండ॥

౪౨

అమృతోపసరస్సు

అమృతసరసినుండి యావిరిరూపమై
 పద్మదళములందు పడఁగురియఁగ
 నా ప్రవాహరూప మమృతోప సరసిగా
 నలరునది బ్రహ్మబిలమునందు॥

౪౩

సరస్వతి

త్రోవతుదిన, లోన, స్థూలసూక్ష్మంబుల
 సమృతరసము సరసియందుఁ బాఱ
 సకలకర్మరూప శబ్దామృత ప్రవా
 హము * సరస్వతి యను నాఖ్యమొందె॥

౪౪

వీణ

బ్రహ్మబిలమునందు బహిరంతరములఁ గ
 వాటములను నిల్పె వరుస నవి, ప
 రాదివాక్చతుష్టయము దానినాల్గింట
 సరసి పెంపఁగఁ బదియాటునయ్యె॥ ♦

౪౫

* “బ్రహ్మలోకే బ్రహ్మసరః ఆశ్రయత్వేన అస్మాత్ స్తీతివా సరస్వతీ”
 బ్రహ్మలోకమందు బ్రహ్మసరస్సునాశ్రయించి సదీరూపముగాఁ బ్రవహించునది”
 గాన సరస్వతి (లింగాభిప్రాయము)

♦ శబ్దజనన మూలములగు వాగ్ద్వారములు పదియారంటియందును
 ముందుగనే యేర్పడినవి అచ్చులైన అకారాది వర్ణములు పదియారు
 మతియు వైఖరీ వాక్కుమొదలు పరావాక్కువరకు జాగ్రదాది నాలు
 గవస్థలును ఒక్కొక్కదానియందు నాలుగవస్థలేర్పడగా నైనవి పదియా
 రవస్థలని గ్రహింపవలెను.

బ్రహ్మబిల సదీప్రవాహ ధ్వనులగు, న
వ్యాక్తులనెఱు మెట్లవరుసపైన
ప్రణవతంతువులను పఱచి, నిర్మించిన
విశ్వమోహనమగు వీణయందు.

౪౬

భావరాగతాళ భరిత * భారతిపేర
విశ్వశిల్పియజని విశ్వసృష్టి
చిహ్నమనఁగనేమొ? శ్రీకారముగ జయ
మంగళములపాట పొంగిపాడు.

౪౭

* “ భిభత్తితి భారతి ” భరించునదిగాన భారతి.

(లింగాభట్టియము)

సృష్టిచిహ్నమునకు త్రికరణమేకనముగ భావ, రాగ, తాళముక్త భావి నాదశబ్ద విశ్వసృష్టితత్వముభరించి గానమొనర్చుటచే “భారతి” యను నామమును పొందినదయ్యెను. అట్టి భారతిచేయు గాన చిహ్నమును యీ దేశమునందే (అజనాభిదేశమున) జరిగి సృష్టియు నిచ్చుటనే ప్రారంభింప బడినదగుటచే యీ దేశమునకు భారతదేశమని పేరు గలిగినది. ఇటీవల జనించిన రాజమాత్రులగు ఇదభరతునిపేర దేశమును, శకుంతలకొడుకగు భరతునిపేర వర్షబిందములును, ఏర్పడినవనుట సమంజసముకాదు.

జగజ్జననియైన భారతీదేవి [భరతమాత] పేరును తప్పించి రాజాల పేర నొప్పించుట కేమిహేతువో. విమర్శకులైన పండితులు దీర్ఘముగ నూహించెదరుగాక.

సృష్టి యీ దేశముననే ప్రారంభింపబడిన దనుటకు మా
“చరిత్రచంద్రిక ” చూడుదు—

బ్రహ్మము - బ్రహ్మపట్టణము.

బ్రహ్మసంగరవాణి బ్రహ్మంబులోనుండు
పట్టణంబులోన బ్రహ్మముండు
బ్రహ్మపట్టణమన బ్రహ్మంబనంగను
ద్వంద్వభావమునను దనరియుండు॥

౪౮

అట్టి బ్రహ్మమునకు నాకారమునులేక
పట్టణంబై రూపభావమలర
బ్రహ్మపట్టణమునఁ బ్రభువుగావెల్లొంద
బ్రహ్మమిట్లు రూపవంతుఁడయ్యె॥

౪౯

దేహరూపమందు దేహంగములయట్ల
నగరమనెడు తనువు ననుజెలంగు
నట్లుజెలఁగువాని యఖిలేంద్రియములకు
సన్నిగోళకంబు లమరియుండు॥

౫౦

అట్లు లమరియుండు నా సత్యలోకాన
సకల భువనస్వప్తి సల్పనెంచి
సకల సాధనముల సత్యవతి యొసంగ
సత్యరూపుడుండు సాక్షిగాఁగ॥

౫౧

బ్రహ్మ సత్యమాట బ్రహ్మసత్యత్వమ్ము
వచనములుగ జిహ్వా పలుకజేయఁ
బలుకరింపనది వలుకువెలందియై
బ్రహ్మవక్త్రమందు బరఁగుచుండు॥

౫౨

వాక్కునాదమొసగి వచియింప శేకుంట
వాక్కునందు జిహ్వపలుకఁజేయఁ
వక్త్రమందు జిహ్వ వాక్కులొండొరులును
ఆలు మగలనంగ నలరియుండు॥

౫౩

వాగ్విభుండు బ్రహ్మ వాక్సతీగీర్వాణి
యందు శబ్దజనని యఖిలస్మష్టి
నలరు ప్రణవ వీణయందు గానమొనర్చి
శబ్దభువనస్మష్టి సలుపుటకును॥

౫౪

మూఁడు నదుల జలముఁగూడి యావిరిఁగాఁగ
మేఘరూపమున నమోఘమైన
వారిధారలం బ్రవర్షింపగాఁజేయు
విషిసతరు మృగాది వృద్ధిగాఁగ॥

౫౫

భయశమోటవికిని పంచదిక్కులయందు
పంచమాత్రలకు నివాసమనఁగ
పంచపురములను సృజించెను, అందుండి
భూతపంచకమ్ము బొడమునటుల॥

౫౬

ఆకసమ్మువాయు వగ్ని జలమ్మును
భూమియనఁగ పంచభూతములను
సృష్టిఁజేసె, నింక వృద్ధియందై దైన
భావములను తగి వ్రపంచ మనగ॥

౫౭

పంచభూతకమునఁ బ్రతిబింబితులఁజేసె
పంచమూర్తులను సృజించివారి
వాసములు సృజించెఁ బంచలోకములనఁ
బంచచక్ర కమల పంచకమః॥

౫౮

బ్రహ్మమూర్తి మొదలు పంచమూర్తుల నల
సృష్టి మొదలు పంచకృత్యములను
పంచచక్రకమల పంచలోకంబుల
పాలనం బొనర్పఁ బరఁగనుంచె॥

౫౯

జీవుఁడు

పంచలోకములకుఁ బైన దపోలోక
మనఁగ సృష్టిజేయ నల యవిద్య
యందు ప్రతిఫలించి యలరు బ్రహ్మచ్ఛాయ
యనెడు జీవుడేలు నందునుండి॥

౬౦

శ్రీమదాదిరాజ్ఞ చిచ్ఛిక్తియై సహ
స్రారమందునుండి సరగవచ్చి
యాజ్ఞసేయుచుండు సాజ్ఞేయమున మూర్తి
పంచకముకుఁ గర్మ పంచకమ్మ॥

౬౧

విద్యుదాత్మకముగ వెలయు బ్రహ్మాండంబు
సృష్టిజేసె మొదట శిల్పగరిమ
జీవరూపముగను సృష్టించె పిండాండ
తనువులెల్ల గొప్ప పనితనమున॥

౬౨

సావరములుగాను జంగమంబులుగాను
 ధి
 కోటకొలది సృష్టి కోరిచేసె
 నందు మానవాళి కన్నవస్త్రాలకై
 యల్లలాడు నట్టి యనసరమున॥

౬౩

కన్న ప్రజలొసర్చు గానంబు నాలించి
 రక్షణం బొసర్చు దీక్షఁబూను
 కన్నతల్లి పొందె గాదుత్రి నామంబు
 నామకీర్తనం బొసర్చు నుతులు॥

౬౪

పంచకర్మలనఁ బ్రపంచ హేతువులైన
 యైదుపనులు ముఖ్యమని తలంప
 నవ్వి పంచశిరములయ్యె గాయత్రికి
 రూపనామములిటు రూఢిసెందె॥

౬౫

పంచకర్మములకుఁ బ్రభువయిప్రేరేప
 కుండునౌటఁ బరియుఁగూడనిటుల
 రూపనామములను రూపొందె శ్రీ విశ్వ
 కర్మ పంచశీర్ష కల్పనమున॥

౬౬

ఆది దంపతులకు నలరు పంచముఖాల
 నుట్టిపడిరొ యనఁగఁ బుట్టినారు
 పంచముఖులు లోక భవ్యకళ్యాణ మ్మొ
 సర్ప సానగాది నామములను॥

౬౭

సానగాది ఋషులు మానవసోదర
రక్షణం బొనర్చ దీక్షఁబూని
యుండ తినఁగఁ గట్టఁ బండనెచ్చెనట్టి
సాధనములు ముందు సల్పిచూపి||

౬౮

ప్రస్తుతమున నిత్య వర్తన పథముకై
ప్రజల కవసరమగు పరికరములఁ
గల్పనమొనర్చి కల్పకులుగఁ జేసి
చేయదగినవన్ని చేసియింక||

౬౯

విశ్వస్పష్టి యొక్క విధమెరుంగఁ దలంచి
నిష్ఠదవమొనర్చి నిర్వికల్ప
సత్సమాధియందు సత్యలోకంబేగి
యజని శిల్పకర్మ లన్ని తెలిసి||

౭౦

భూనభోంతరాళముల వస్తుగుణముల
సాధనములతోడ సంగ్రహించి
యేవి దేనిఁగూడ నేప్రయోజకములో
ఆ ప్రయోగముల సమాచరింతు||

౭౧

లోకమంగళకర లోహఖనుల్ ద్రవ్య
పంచలోహముల సృజించుచుండ్రు
మేఘమందు మెఱుపు మింబసూర్యుని పర
మాణుశక్తి సంగ్రహమొనర్చి||

౭౨

సృష్టిజననిజగతి నెన్నికల్పించెనో
అన్ని తెలిసి వాని ననుభవమున
నెపటికపుడు భావ నేర్పఱించుచు సూత్ర
శిల్పశాస్త్రముల రచించుచుండు॥

23

పాఠశాలలు

పంచభూతయుత ప్రపంచవిజ్ఞానంబు
పసి తనమున నుగ్గుబాల వోలె
బాల బాలికలకుఁ బ్రథమశిక్షణముకై
పాఠశాల లేరుపఱచినారు॥

24

ఐదుతరగతులుగ నైదుగ్రంథముల ర
చించి, బడులబోధ, నేయుచుండు
సూటిఁదెల్పుచుండు సూర్యనమస్కార
సూత్రములను స్థూలసూక్ష్మములుగ॥

25

పంచమూర్తులెపుడు బ్రహ్మాండపిండాండ
ములను నేలు సృష్టి మొదలు పంచ
కర్మములకు శాస్త్రకారికల్ వ్రాసిరి
పాఠ్యపుస్తకములఁ బంచవిధుల॥

26

పంచభూతసృష్టి భావమర్మములను
పంచభూతతిత్వ భావములను
పంచమూర్తి కర్మభావపుస్తకముల
వ్రాయుచుండి బోధ నేయుచుండు॥

27

పంచముఖులు ముందు పంచకర్మలస్పృష్టి
తత్త్వమార్గముల విధమ్ముఁ దెలియ
మూలములుగ పంచమూర్తుల పేరిటఁ
బంచమతము తేర్పఱించినారు॥

2౮

బ్రహ్మకర్మఁ దెలియ బ్రాహ్మణుడందురు
విష్ణుకర్మ దెలియ వైష్ణవుడగు
శివుని కర్మఁదెలిసి చేరిగిన శైవుఁడౌ
నింద్రకర్మఁదెలియ నైంద్రుడండ్రు॥

2౯

సూరకర్మఁ దెలియ సౌరుఁడౌ; నిక బ్రహ్మ
స్పృష్టి విష్ణువుష్టి శివునినాశ
మింద్రుగోపనంబు నిను ననుగ్రహమును
నైదు తరగతులుగ నలరియుండు॥

౩౦

ఆటవతరగతిని నరసి నల్పిరి యద్ది
సత్యలోకమందు సల్పు విశ్వ
శిల్పియైన బ్రహ్మ సిద్ధాంతకర్మల
నరసి తెలిసికొనుటకై న వగును॥

౩౧

పంచవర్గములకుఁ బాలకులుగనుండి
సత్యలోకమందు జరుగుచుండు
సకలభువన శిల్ప సామ్రాజ్యమున జగ
చ్చిల్పియైన బ్రహ్మకల్పనమ్ము॥

౩౨

కాంచబూని నిర్వికల్ప సమాధిని
 బ్రహ్మలోకమందు పదవులొందు
 నట్టి యాటవదగు నా పరీక్షనుపొంద
 శిల్పబ్రాహ్మణులని చెలగుచుండు॥

౮౩

మట్కర్కాదులు

జన్మమంత గడవ జనుడుఁదా సలుపు మ
 ట్కర్కల ప్రభావ క్రమము లోక
 మట్కమట్కమాధి మడ్భానముల బోధ
 పఱతు రీవిధానఁ బంచములు॥

౮౪

అఖిల కష్టములను ననుభవించెడివేళ
 నూరకుండక పెరవారిపైన
 నల్పునిందయొక్క సంకల్పమాగామి
 కర్మమై చెలంగు మర్మగతిని॥

౮౫

సౌఖ్యమొందునపుడు సర్వసమర్థత
 నాత్మగౌరవమ్ము నందుఁ జూపి
 నల్పుచుండునట్టి సంకల్పమాగామి
 కర్మమై చెలంగు మర్మగతిని॥

౮౬

అనుభవింపఁదగిన యారబమునను సం
 కల్పరూపమై వికల్పరూప
 మై యెసంగునది యాగామికర్మమై
 యలరి సంచితమునఁ గలియుచుండు॥

౮౭

పరులవలన కీడు జరుగు ముందింద్రియా
ధివుల విన్నురణముఁ దెలిసి యటులఁ
జేయఁగీడురాదుగా యనుదలఁపు నా
గామి కర్మమునయి కలియునందు॥

౮౮

అనుభవించుటంద యాచరణంబుంట
వాని రెంటి వేరుపరుపరాదు
ఆటుజన్మముల సదాభ్యాసపరుఁడైన
వానిఁదెలిసి వేటుపరుపఁగలడు॥

౮౯

ఆటుజన్మలందు నాటుకర్మంబుల
నాటుగుణము లొప్ప నాచరించి
యాటిటను పరీక్షనంది పట్కర్మాధి
కారియైన తాను వేటుపరచు॥

౯౦

ఆరుకర్మలనగ నారబ్ధమాగామి
సంచితములరెట్టి పెంపనిటులఁ
జను నెఱొక్కదాని సంకల్పము వికల్ప
ములను యాటుకర్మములుగ నెప్పు॥

౯౧

షడ్గుణంబు లనఁగ సత్వరజస్తమో
గుణగణమ్ము లాటుగుణములయ్యె
సగుణ † నిర్గుణముల ద్విగుణీకృత మొనర్ప
నింక పట్నమాధు లెసగునవ్వి॥

౯౨

† నిర్గుణంబులనగ గుణశూన్యములని భావించరాదు. అమనస్క-
శబ్దమువలె అనగా మనస్సుండియు బాహ్యవిషయ సంకల్పము శూన్యము

ఆరులోకములకు నవలకునేగి ని
ష్కామ కర్మముల నఖండనిష్ఠ
శీలన మ్మొనర్ప సిద్ధించుప్రజలు
మట్టమాధులగు ప్ర సన్నములుగ॥

౯౩

ఆరులోకములన నాభూతపోలోక
మజుడు శిల్పకల్ప మరసిజేసె
ఖండపిండముల నఖండ బ్రహ్మాండము
లతడు విశ్వకర్మ డామృతగుచు॥

౯౪

అట్టిలోకములను నజుని లక్ష్యముజేసి
మట్టధిమార్గసంచరమున
సత్యశీలనమ్మ సల్ప జగచ్చిల్ప
కర్మములయి బ్రహ్మ కర్మములగు॥

౯౫

ఆఱుకర్మములగు నాఱుసమాధుల
నాఱులోకములకు నవలగతిని
నాశ్రయించి విధిని నారోహణమొనర్ప
నగును నిర్వికల్పమను సమాధి॥

౯౬

ఆఱుకర్మలైన యాఱుసమాధుల
నాఱులోకములకు నవలకేగి
యచటనుండి తిరిగి యవరోహణమొనర్ప
నగునది సవికల్ప మను సమాధి॥

౯౭

నొంది (అనగా) వికల్పమొనర్చి పరసాధనమునకగు యేకసంకల్పముగల
మనస్సుండియు లేనిదే యగును అట్లే నిర్గుణకల్పవిషయమునుగూడ తెలియ
నగును.

అటుదాటిపోయి యారోహణంబున
 సత్యశీలనమ్ము సల్పి నిర్వి
 కల్పమను సమాధి గల్గియుండుట జగ
 చ్చిల్ప కర్మమనఁగఁ జేలగుచుండు॥

౯౮

అంగునుండి మరల నవరోహణంబున
 సత్యశీలనమ్ము సల్పుచు సవి
 కల్పమను సమాధి గల్గుట జగదుప
 కరణములగు శిల్పకర్మములగు॥

౯౯

నిశ్చలత్వమైన నిర్వికల్ప సమాధి
 సత్యలోక మరిగి నిత్యమచట
 విశ్వశిల్పిసలుపు విశ్వకర్మల సత్య
 శీలనమ్మొనర్చు † శిల్పమగును॥

౧౦౦

శిల్ప శబ్దమునకు వ్యుత్పత్తిని విచారింపగా?

“శీలసమాధా” అనుభాషి ధాతువునుండియు, “శీల ఉపధారణే” అను
 చురాది ధాతువు నుండియు రూపము సిద్ధించుచున్నది. ఈ రెండరములును
 విరుద్ధములుగావు. శీలతి = సమాధధాతీతి శిల్పం; అనగా శిల్పము సమాధి
 సుఖదాయకమని తెలియు చున్నది. రెండవధాతువును బట్టిచూచిన శీల
 యతీతిశిల్పం; అనగా అభ్యసింపబడునదని యర్థము. ఈ యభ్యాసము
 సమాధి పక్షములో గూడ వ్యతిరేకముకాదు గదా!

సాధకుడగు వాడు సమాధి పరిశీలనముచే పయనించుచు బోగా
 సత్యలోకమున కేగును. ఆ లోకమున బ్రహ్మముండును. ఆ బ్రహ్మముచే
 నిర్మింపబడు మహాకారణాఖండరూపములగు మహాబ్రహ్మాండమున గల

ఆఱుజన్మలందు నాగామిరహిత ప్రా
రబకర్మముల శిరమునదాల్చి
అనుభవింప నిర్మలాంతః కరణత ని
ష్కామకర్మయోగిగా జనించు॥

౧౦౧

ఆఱుజన్మల వర కాగామిరాకుండ
ననుభవింపనేర్చి యలరియున్న
సంతవరకు నుండు యారబమణి ని
ష్కామ కర్మయోగిగా జనించు॥

౧౦౨

ఆఱుజన్మలందు నారబమొక్కటే
యనుభవింప నేర్చినంతి మగిడి
ఘోడవదగు జన్మమేర్పడుకాము
వత్సరములు మూడు వందలగును॥

౧౦౩

భవనంబులును ఖండరూపములగు పిండాండములనెడు జీవతనువులగు
భవనంబులును జగచ్చిల్పంబులై యొప్పును.

మరియు చిరంజీవులు గాఁదలంచిన నిష్కామకర్మయోగారూఢులు
సమాధులనెడు సోపానద్వారమున సత్యలోకము నటగి యందు సత్యపరిశి
లన మొనర్చి యచటి జగన్మూలములగు శిల్పంబుల దర్శింతురు,

ఆ జగన్మూల శిల్పవిభుండగు బ్రహ్మ విశ్వకర్మలకు విలక్షణుడై సాక్షి
మాత్రుడుగనున్నను ప్రకృతిమాతచే సమస్తజగత్తులు నిర్మింపఁడినవైనను,
కర్మసాక్షియైన బ్రహ్మముయొక్క తేజము నాధారముగఁగొని విశ్వకర్మలు
నిర్మింపఁబడినవగుటచేత నవి బ్రహ్మకర్మలుగా నాయెను,

పరమగురుఁడు బోధపరచె వీరబ్రహ్మ
 మాచరణముజూపి యల యహింస
 హిందు తురక లైక్యముంద నస్మశ్య రా
 హిత్య బీజముల సృజించినాటి॥ ౧౦౮

ఆఱుజన్మలందు నారించి శక్తిని
 గాంధిగా జనించి కార్యరూప
 ముగ ఫలింపఁజేసె మూడువందలకు రాఁ
 గలఁడు యాఱుజన్మలలం మరల॥ ౧౦౯

కర్మశాలలు

పాఠశాలలందు పఠియింపఁబడినట్టి
 శిల్పకర్మలను సృజించుటకును
 ఐదు తరగతులుగ నై 'మవృత్తులకర్మ
 శాలలను ప్రతిష్ఠ సల్పినారు॥ ౧౧౦

ప్రజల కవసరముగఁ బ్రతియూర నున్నట్టి
 కర్మకాదులకునుఁ గావలసిన
 నిఖిల పరికరముల నిర్మాణమొనరింతు
 సోదర ప్రపంచ శోభనారకు॥ ౧౧౧

పాఠశాలలట్లు ప్రతియూర నిల్పిరి
 కర్మశాలలెన్నె కాలుచుండఁ
 బంచవృత్తులకును ప్రతివత్సరము పరీ
 ట్టుల నెనర్చెదరు విశాలదృష్టి॥ ౧౧౨

గ్రామముల వెలుంగు కర్మశాలలయందు
ధర్మకర్మభావ యర్థములను
యనుభవమునఁ బిల్ల లాచరింపందగు
నటులజేయుచుందు రనవరతము!

౧౦౯

పంచమతములందుఁ బంచవృత్తులయందుఁ
బంచవర్గములను పంచఋషులు
పాలనమొనర్చి ప్రజలెల్లర వివేక
వంతులుగ నొనర్చి సంతసింతు!

౧౧౦

విశ్వబాలురెల్ల విజ్ఞానవంతులై
సర్వజీవసేవ సల్పుచుండి
పారమార్థికముగ భరిత మహానంద
మనుభవించుచుందు రతులగతుల!

౧౧౧

అన్నిటను పరీక్షలంద నుత్తీర్ణుల
జేసి రెండఱినె విశిష్టగతుల
అందుకడు సమరులౌట శిల్పబ్రాహ్మ
ణులు పొగడ్తలంది వెలయుచుందు!

౧౧౨

దేవలోకము - శిల్పసామ్రాజ్యము

భూతపంచకమున భూప్రదేశంబెల్ల
పంచఖండముల విభాగపరచి
పంచఖండములకు పంచనామములేర్ప
రించినారు మొదట పంచఋషులు!

౧౧౩

బ్రహ్మచేసె ముందు బ్రహ్మాండమంత భా
వ్యండ పిండకోటి తిండికొఱకు
స్థావరము లొనర్చె; నావలహిమశైల
దక్షిణమున నున్న ధరణియందు॥

౧౧౮

అఖిల జీవస్పష్టి యారంభమగుటను
యజుని నాభిదేశ మైన ఒగుట
నట్టిదేశమునకు యజనాభిదేశంబ
టంచు నామ మేర్పరించినారు

౧౧౯

సత్యలోకశిల్ప సామ్రాజ్యమా జగ
చ్చిల్పి విశ్వకర్మ శ్రవణీల
కల్పనమ్ముబోలు శిల్పసామ్రాజ్య మీ
భూతలమున నిల్పబూని ఋషులు॥

౧౨౦

విశ్వమానవులకు విద్యుత్సహాయ సా
కర్యములను యెన్నె గలుగజేయ
త్రివిధ పర్వతముల త్రిపుగాలొనర్చిరి
విద్యుదాలయముల వెలయునటుల॥

౧౨౧

ఉత్తరమ్మునను సమున్నతోన్నత దివ్య
వాసయోగ్యమైన పసుధ విశ్వ
కర్మశాల నెకటి గట్టిరి గొప్పది
విశ్వశిల్పములను విధిసెనర్ప॥

౧౨౨

దేవలోకమనియు దీర్చిరి నామంబు
దేవలోకమన్న త్రిపురములకు
కేంద్రరాజధాని కేంద్రప్రభుత్వ మ
ఖండలీల శిల్పమండలమన॥

౧౧౯

బ్రహ్మసృష్టి విష్ణురక్ష రుద్రునినాశ
మింద్రు గోపనంబు నిను ననుగ్ర
హములన తరగతుల నైదింటను పరీక్ష
లంది ప్రథముడౌచు నలరియింక॥

౧౨౦

అవని ముఖ్యములగు నారింట పైలోక
పట్టణములనుండు భవనసృష్టి
శిల్పమరయ నిర్వికల్ప సమాధితో
సత్యలోకమిగి చలనముడిగి॥

౧౨౧

నిత్యనూర్తి శిల్ప నిర్మాణజగముల
బ్రహ్మకర్మల ప్రభావములను
అరయ గల్గి భువిని నాచరణపరీక్ష
లందుఁ బ్రథముడౌచు నలరువాని॥

౧౨౨

నిర్నిమిత్తముగను నిష్కమియా జగ
చ్చిల్పియజుడు విశ్వసృష్టి సలుప
కామ్యరహిత శిల్పకర్మలచే తండ్రి
పనులకెపుడు సాయపడెడువాని॥

౧౨౩

ప్రజలె శిల్పమగుట ప్రజలకైన సమస్త
కృత్యములును శిల్పకృతులె యగుట
అవ్వికామ్యరహిత మగుటను నిష్కామ
శిల్పకర్మలెపుడు సల్పువాని॥

౧౨౪

దేవలోకమందు దేవేంద్రుడని నామ
కరణ మొసగి ప్రజగలిగి యనుభ
వాగ్రగణ్యునతని నధ్యక్షునిగనుంతు
రరసి “విశ్వకర్మ” బిరుదొసంగి॥

౧౨౫

బ్రహ్మపంచకమన పంచక్షులన మూర్తి
పంచకమన నుండ్రు భావములిడ
శాసన సభయందు సభ్యులుగానిండ్రు
నగ్రపదవిన పదునైదుగురును॥

౧౨౬

ఆరుతరగతుల సమగ్రాన నుత్తీర్ణు
లైన శిల్పకోటి నందరను వి
శిష్ట శిల్పముల స్పృశింపంగ దేవలో
కమున కంపుచుండ్రు శ్రమవిధమున॥

౧౨౭

ఖాం డ వ వ న ము

క్షీతి స్పృశింపబడిన సిద్ధాపథులందీర్చి
నాటిపంచి రొక్క షేటితోట
నిండ్రు శిల్పకల్పవృక్ష లతల్గలి
ఖాండవవనమునగ గ్రాలుచుండ॥

౧౨౮

అందు మయుడు ముఖ్యులౌ బ్రహ్మలుకా శిల్ప
కాండముషు లనేకులుండి విధిని
సల్పుచుందురెపుడు శిల్పరసాయన
శాలయనగ తద్రసాయనముల॥

౧౨౯

నం ద న వ న ము

వేలజాతులు కల పూలతోట స్మజించి
నందనవన మనుచు నందమర్చె
సింహవదన పంచ సింహాసనము కల
శాసన సభకొఱకు సౌధమొకటి॥

౧౩౦

పంచఖండములను పాలించుదురు విశ్వ
కర్మశాల త్రిపుర ఖాండవముల
దేవలోక సభల నేనశేతురు ఋషి

బ్రహ్మ మూర్తులను త్రిపంచకమ్ము॥

౧౩౧

అమృత కరునిలోని అమృతమ్ము నింపిన
అమృతభాండమింద్రు నండనుండ
యూర్ధ్వద్వక్ష్పధులుగ నూర్ధ్వరేతస్కులు
గాగఁ ద్రావుచుందు రమరులనగ॥

౧౩౨

పర్వతములనుండి ప్రవహించు ఘనవర్ష
జలమువలన బాధగలుగకుండ
నదులమార్గములను నడిపించి ప్రజలకు
సౌఖ్యమొసగు శిల్పచక్రవర్తి॥

౧౩౩

వర్షయంత్రములను వర్షనిరోధక
యంత్రముల సృజించి యవసరముల
వష్టిమిచ్చు నావు కర్షకులకు పశు
సస్యములు ఫలించి సౌఖ్యమొంద॥

౧౩౪

విశ్వశిల్పియైన విశ్వకర్మ యొనర్చు
విశ్వశిల్పరాజ్య విధముఁ దెలిసి
దాని పగిది నతిడు ధరణిపై శిల్పి నా
మ్రాజ్యమేలు దేవరాజ్యమనగ॥

౧౩౫

పంచభూతముల సృజించి యవ్వానిచే
విశ్వసృష్టిజేయ విక్లకర్మ
పంచలోహముల సృజించి యవ్వానిచే
నింద్రమూర్తి శిల్పసృష్టిజేయ॥

౧౩౬

పంచమూర్తుల కట పంచకర్మలొసంగి
ఆజ్ఞసేయ వారలాచరింతు
పంచవృత్తులిట సృజించి దేవతలకు
ఆజ్ఞసేయ వీరలాచరింతు॥

౧౩౭

సత్యలోకమందు నాలోక్యముఖ్య త్రి
పదవులుంచి బ్రహ్మ భాసీలంగ
మూర్తి బ్రహ్మ ఋషుల మూడుపదవులతో
దేవలోకవిభుడు తేజరిల్లు॥

౧౩౮

పంచక్షేర్దుడగుచు బ్రహ్మససమున ప్ర
పంచమెల్ల సల్పి పాలనమ్ము
సింహావదన పంచసింహాసనుండయి
దేవలోకమేలు దేవవిభుడు॥

౧౩౯

అగ్రలోకమగు సహస్రారమున సహ
స్రాక్షుడన నజుండు యలరుచుండ
వేయికనులతో దివిక్ నేలగా సహ
స్రాక్షుడనగ నింద్రు డలరుచుండు॥

౧౪౦

బ్రహ్మచర్య భావపటిమ గల్గినవార
లుంద్రుగాని వనితలుండరందు
మానవతులునగుచు మానవలోకంబు
నందునుండెదరు గృహస్థులుగను॥

౧౪౧

పనులొనర్చువారి వారినైపుణ్యముఁ
బట్టి పదవు లొసగ బడుచు నుండి
పశ్యేకప్రభృతులు పర్యవేక్షకులు ను
ద్యోగులౌ ననేకులుంద్రు దివిని॥

౧౪౨

అందునున్న పదవులన్నిటిని వహించి
బ్రహ్మఋషిపదమ్ము పరగుచుండి
వార బ్రహ్మలగుచు వారలే మూర్తులై
వార యింద్ర పదవి జేరగలరు॥

౧౪౩

ఇంద్రపదవివీడి యిష్టప్రకారమ్ము
జన్మమెల్ల బ్రహ్మచర్యమునను
గడపి దేశసేవకై సర్వమర్పించి
యార్యనామమొంది యలరుచుండ్రు॥

౧౪౪

దేవలోకమందు నేవారలెపుడైన
సిద్ధముగను పెండిజేసికొనెను
మననుఁగలువారు మానవలోకాని
కరుగుటకును నాజ్ఞకలదు దివిని॥

౧౪౫

సా ర స్వ త ము

బ్రహ్మవక్త్రమందు రసనశబ్దామృత
రస సరస్సునను సరస్వతీయగు
శబ్దజనని అట్టి సారస్వతమ్మున
గ్రంథ రచనజేయఁ గడగినారు॥

౧౪౬

వే ద ము లు

పంచభూతముల ప్రపంచంబుసృష్ట్యాది
పంచకర్మముల సృజించి వాని
పంచమూర్తులొగ్గి పాలించుట నెరుంగ
పంచవేదముల సృజించినారు॥

౧౪౭

నిర్నిమి త్రముగను నిష్కామముగ బ్రహ్మ
కర్మల ప్రభావమర్మమెఱిగి
ఆచరించుటకును ననుభవించుటకును
పంచవేదముల సృజించినారు॥

౧౪౮

నిత్యకర్మలందు నిష్కామమార్గాన
బ్రహ్మపురముజేరి బ్రహ్మకర్మ
ధర్మములను నచట దర్శనంబొనరింప
పంచవేదముల సృజించినారు॥

౧౪౯

విశ్వజీవులకును విశ్వంబునకును సం
బంధముంట విశ్వజీవభావ
మర్మముల నెఱింగి మనుటకు నైనట్టి
పంచవేదముల సృజించినారు॥

౧౫౦

పంచభూతముల ప్రపంచ విజ్ఞానంబు
వడసి జీవకోటి బ్రతుకుటకును
పంచకర్మలేలు పంచమూర్తులపేర
పంచవేదముల సృజించినారు॥

౧౫౧

పంచభూతములకు పంచతన్మాత్రల
పంచకర్మగుణము లెంచి తెలుపు
పంచవేదములను పంచమూర్తులపేర
పంచఋషులు మునుసృజించినారు॥

౧౫౨

మానవుడు తరించు మార్గములకొ జూపి
 యాచరణకు యోగ్యమైన వాని
 నెన్నిసల్పవలెనె నన్నింటి మర్మాలు
 చెప్పవేదములను చెప్పినారు॥

౧౫౩

ధరణి సగుణ పంచతన్మాత్రల విధమ్ము
 ధరణి బీజతత్వ ధర్మములును
 ధరణి వివిధగంధ మరయతత్వవిధమ్ము
 విశదపరుప బ్రహ్మవేదమండ్రు॥

౧౫౪

అవనినుండిన కఠినాంశ పదార వి
 జ్ఞానయుక్తములగు వానిలోన
 నేదిదేని కలియ నేరసాయనమానె
 విదితమగును బ్రహ్మవేదమందు॥

౧౫౫

వారిగుణ చతుర్థభావతన్మాత్రల
 వారిపోషణ సమకూరు విధము
 వారి వివిధరస వివర్థమాన విధమ్ము
 విదితపరుప విష్ణువేదమండ్రు॥

౧౫౬

అంబువందుగల ద్రవాంశ విజ్ఞానమ్ము
 జలము మధ్యమందు సంచరింప
 గలుగునట్టి యోడకల్పన మ్మిక నెన్నె
 వేద్యములగు విష్ణువేదమందు॥

౧౫౭

అనలుఁ ద్రివిధగుణములను గ్రహించు విధమ్ము
అన్ని లయ విధాన మరయు విధము
అన్నిరూప దశక మరయు విధమ్మును
విశదపరుప రుద్రవేద ముండు.

౧౫౮

అన్ని జలముఁ గూడ నావిరి రూపమా
దాన లోహ మార్గ యానములను
కల్పన మొనర్చు కల్పా లవెన్నియో
వేద్యములగు రుద్రవేదమందు.

౧౫౯

వాయు నిరుగుణముల వర్ణించు విధమును
ననిలుని యపిధాన మరయు విధము
పవను నందుఁ గలుఁగు స్వర్ణభావ విధమ్ము
విశద పరుప నింద్రవేద ముండు.

౧౬౦

అనిలు నందలి చలనాంశ విజ్ఞానమ్ము
వర్ష మొసఁగునట్టి వర్షమాపు
నట్టిగాలి నొసఁగు యంత్రనిర్మాణముల్
వేద్యములగు నింద్రవేద ముండు.

౧౬౧

అంబరైక గుణమునగు శబ్దతన్మాత్ర
మాకసము ననుగ్రహకృతి విధము
నాకసమ్ము శబ్దమేకమైన విధమ్ము
విశదపరుప సూర్యవేదమండు.

౧౬౨

అశనమున బయలు నంశ విజ్ఞాన దూ
రశ్రవణ నుయంత్ర రచన విధము
గగన మార్గయాన కల్పనములు నెన్నొ
వేద్యములగు సూర్య వేదమందు.

౧౬౩

అది యఖండమైన దగుదాని కాకాశ
మను మహాతలము విహారభూమి
ప్రణవ నాద మగును ప్రాణంబు పరమాణు
శక్తియను రథమ్ము యుక్తమగును.

౧౬౪

అద్ది యెంతదూరమైన తరంగ జా
లములతోడ శబ్దసముదయమున
గమనముం బొనర్చు గనురెప్పపాటులో
నాదవాణియై వినోదముగను.

౧౬౫

రూపు లేదు; దాని కాపురం బన్నింటి
మధ్యమమ్ము, సూర్యమండలమ్ము;
అచటనుండి వ్యాప్తమై సంతతమ్ము బ్ర
హ్మాండమెల్ల నిండుచుండు నది.

౧౬౬

దాని వర్ణన మవతార నిర్ణయమును
పూని తెలియఁగల విధానములను
విస్తరిల్లఁజేయు; విజ్ఞానయోగులు
పూస గ్రుచ్చినట్లు బోధమంది.

౧౬౭

పేరు బొందె నద్ది దూరశ్రవణ యంత్ర
ముఖ్య సాధనముల మూలమునను
విశ్వమందు వెలయు విద్యుత్తనగ దాని
విశద పరుప సూర్యవేద మండ్రు.

౧౬౨

భానుకిరణజాత పరమాణుశక్తిచే
మింటనంటు నట్టి మంట శేడి
గలుగఁజేయు యంత్రకల్పా లవెన్నియో
వేద్యములగు సూర్యవేదమందు.

౧౬౩

చంద్ర పూర్ణ కళల సామర్థ్యమునఁజేసి
మంచు శీతలమును మించు చలువ
నల్పు యంత్ర శిల్పకల్పా లవెన్నియో
వేద్యములగు సూర్యవేదమందు.

౧౬౦

ఋషులు భూతములును మూఁడు గుణంబులు
మూఁడు వర్ణములును గూడఁ బ్రణవ
యఖిల కారణమ్ము; నట్టి ఓంకారమ్ము
విశద పరుప సూర్యవేద మండ్రు.

౧౬౧

ప్రణవ సృష్టి విధము ప్రణవంబు నొందుడి
యఖిల భవన సర్గమైన విధము
సుకరముగను దెలుపు సూర్యవేదంబును
ప్రణవవేద మనియుఁ బ్రస్తుతింతు.

౧౬౨

మండలంబులన సమాధులనంగను

కాయములన పరకాయ మనఁగ

లోకములనఁ బరలోకం బనంగను

వేద్యములగు ప్రణవ వేదమందు.

౧౨౩

మూఁడు కాయములకు మూలమై తగి మహా

కారణమ్మను *పరకాయమందు

నరసి తెలిసి చేరనది పరకాయ ప్ర

వేశమనుచు ప్రణవవేద మిటుల.

౧౨౪

సూలమందు నుండి సూక్ష్మంబు నందుండి

కారణంబునుండి క్రమముగాను

కారణములకెల్ల కారణంబగు మహా

కారణమ్మనొందు క్రమవిధములు.

౧౨౫

పరగు కాయములకు పరమా యల హిరణ్మ

యమ్మనందు జీవుడల సమాధిఁ

బొందఁ గలుగునట్టి పూర్ణసాధనములు

వేద్యములగు ప్రణవవేదమందు.

౧౨౬

* సూల, సూక్ష్మ, కారణ, దేహములకు పరముగానుండు మహాకారణ శరీరమునే పరకాయ మందురు. దీనిని హిరణ్మయ కోశముగను చెప్పుదురు.

దీని యందు సమాధులద్వారా లక్ష్మ్యైక్య వాచ్ఛాన్యములఁ బోయి ప్రవేశించడమే పరకాయప్రవేశ మందుకు. దీనియొక్క సంపూర్ణ వివరములను, అచరింపదుగు సాధనములను గూర్చి నాచే రచియింపబడినట్టి శ్రీ సరసవాణి యను విదుషీమణికిని, శ్రీ శంకరాచార్యుల వారికిని, జరిగిన వాదోపవాదరూప ముగనున్న “సరసవాణి” యను గ్రంథముఁ జూడవగును.

అందరానియట్టి యంతస్తు లేకున్న
మేడ వెక్కడగిన మెట్లయందు
సులభముగను బోవగల కాలినడకను
వయనముం బొనర్చు పగిదిగాను.

౧౭౭

అంగసౌధముందు నగ్రభాగముఁజెంద
* హంసగమన క్రమము ననుకరించు
లక్షణంబులుగల లక్ష్యవాచ్ఛార్థముల్
వేద్యములగు వ్రణన వేదమందు.

౧౭౮

బ్రహ్మ సృష్టిలోని ప్రాపంచికం బెల్ల
బ్రహ్మమయ మటన్న భ్రాంతి యగుట
సృష్టి శిల్పమగుట, శిల్పి బ్రహ్మం బౌట
శిల్పమయ జగము విశిష్టమగుట.

౧౭౯

* జ్ఞానాజ్ఞాన మిశ్రమ దేహమును సౌధమునందు ఆధారాది యంతస్తు లేకుండును. అం దారుహిత్రము ద్వంద్వభావముగలవై వానికి నగ్రభాగమున నున్న యేడవదగు సహస్రారము మాత్రము కేవలము జ్ఞానమయమై యొప్పును. అట్టి దాని కేరవలెనన్న హంసహర్షముననే ప్రయాణము చేయవలయును. హంస మార్గమన, అజ్ఞానమును నీరమును విడచి, జ్ఞానమును తీరమును పొందుచుండు నట్టిదగును. అటులే సాధుషుడు గుర్వనగ్రహము పొంది హంసరూపముఁదాల్చి జ్ఞానాజ్ఞానమిశ్రిత ద్వంద్వములైన దేహసౌధసోపానములయందు, నూర్ణ్యగమన ప్రయాణము చేయలేకనదై యొప్పును. ద్వంద్వము లనగా ఆసోపానములు క్రిందు మీదులుగనుండి యొకదానికంటె నొకటి పైభాగమున నుండియుండుటచే వానియందు ప్రయాణము చేయునపుడు క్రిందిమెట్టుపైన కాలిడి, పైమెట్టుపైన పెండ్లవ కాలిడుచు, క్రమముగాబోవ క్రిందికాలు పైకాలుగను పైకాలు క్రింది దగుచు నవి ద్వంద్వభావము గలవై యొప్పు.

ఇట్లు మెట్టుచూడ వాచ్చార్థ లక్ష్యార్థములచే క్రిందిమెట్టు విడువఁ బడగా మై మెట్టు పొందబడినచే నీరక్షీరన్యాయమున వాచ్చార్థలక్ష్య గములు గల్గి ద్వింద్వభాషములతో నొప్పును. వాచ్చార్థ మనఁగా, విడుచుట. లక్ష్యార్థ మనఁగా, పొందుట యని యర్థము.

శ

శరీరము సాధమునందు ఆరంతస్తుల పరమ తిరుగుడు మెట్లవలె విషయ ములు మెట్లపైన గుండ్రముగా తిరుగుడు హంసగమనమున బోవలయును. ఈ మెట్లసంఖ్య అంతస్తు లన్నిటికిని సమముగా నుండక భేదముగల్గి మొత్తము ఏబదిసంఖ్యల విషయములు మెట్లచే నొప్పును.

సాధకుఁడు ఇట్లారంతస్తుల పరమ బోగా పోగా సత్యలోకంబు ఏడవ అంతస్తు చేరఁగలడు. దానికిని యెనిమిది సోపానములు గుండ్రముగా నుండును. అందు నాలుగారోహణమునకును నాలుగవరోహణమునకును తగినవై యుండును. (దీనినే అష్టదశ పద్మమందురు) దాన నవియు ద్వింద్వములేయయ్య నవి పారమార్థికములై యొప్పును. అచ్చటి, దాని మొదటి మెట్టునుండి నాల్గవ మెట్టువరకు నారోహణమున బ్రహ్మస్థానముఁజేరి జీవహంసయైన తాను పరమ హంసగా మారి అచటి పంచానన బ్రహ్మమునకు వాహనమై (అనఁగా, ఆ బ్రహ్మ యొక్క నిత్యకర్మల మర్మభారమును గుత్తెరింగి వహించడ మునుట.)

అచటి అమృత సరస్సునందు బ్రహ్మతో విహరించి వాని నిత్యకృత్యంబు లగు బ్రహ్మకర్మంబులైన సృష్ట్యాది జగచ్చిల్పకర్మంబుల నెల్ల సవగాహన మొన ర్చుకొని మరల తక్కిన నాల్గసోపానముల వైహికదృష్టి నవరోహణమొనర్చి స్వస్థానముఁజేరి అజగచ్చిల్పయగు జనకుని మహాకాణ రూపముగు జగచ్చి ల్పంబులకుఁ గార్యరూపములగు జగదుపకరణ శిల్పంబుల మనోవాక్కాయక ముగ నెలయించి సోదరప్రపంచమున కందఁచేసి పంచానన బ్రహ్మమున కగ్ర పుత్రు డనఁడగిన మానవాగ్రజుఁ డగుచున్నాఁడు.

ఇట్లు లారోహణావరోహణములకు మెట్ల సంఖ్య మొత్తము 108. వీనినే సనాతనార్హులైన పంచర్షులు జపమాలకు 108 ది పూసలుండ వలెనని తెల్పిరి. పరమహంస యెట్లు! బ్రహ్మవాహన మెట్లు! మున్నగు ప్రశ్నలకు “సరసవాణి” యను గ్రంథముఁ జూడవచ్చును.

*శిల్పమయః జగమ్ము కల్పించిన విధమ్ము

అజని సృష్టి శిల్పమైన విధము

బ్రహ్మమయ జగమను ప్రాంత పొందు విధమ్ము

వేద్యములగు ప్రణవ వేదమందు.

౧౮౦

పంచభూత సహకారము

అఖిల జంగమముల కాహారమునకైన

చీజములును వాని వృక్షములును

సృష్టిపోషణములజేసి ఫలముల న

యాచితిముగ నొసగు నవని మాత.

౧౮౧

అత్మస్వరూపమున బ్రహ్మమునకు వృద్ధిక్షయదు లుండుననుట సమంజసము కాదు. ఎందువల్లనన, అత్మ అఖిండపరిపూర్ణముగా నుండుటయు, కాగా నందుండి కలిగిన మూలకృత్తి తనమూలముగ నాత్మ నాధారముగగొని కల్పించిన జగత్తును వ్యాప్తిపరచి కర్మస్వరూపిణియైన తానును వ్యాప్తిని పొందుచుండును. తాను పొందిన వ్యాప్తిని తన మూలాధారమైన యాత్మకును పొందింప తలచి వృద్ధిపొందునను అర్థము గల్గిన బ్రహ్మమను నాహము నొసంగెను. తన యాధారమున జరుగుచున్న శిల్పకర్మమే వ్యాప్తి నొందుచుండును గాని తానెపుడును వ్యాప్తి నొందజాలడు గదా! - “బృంహతీతిబ్రహ్మ”

కర్మమన సృష్టి యగును. సృష్టియన శిల్పమగును. ఎట్లన, సృష్టియంతయు స్థావర జంగమాత్మకమైన జగంబగుటచే ఆజగంబు మానవ, వృగ, పక్షి, కీటకాది నానావిధ రూపములుగల విగ్రహములు గలదగుటచేత నది శిల్పమగును. కనుక “సర్వం బ్రహ్మమయం జగత్” అనుట కంటె “సర్వం శిల్పమయం జగత్” అనుట సమంజసము.

అబ్బి లవణ నీర మావిరిగాఁ జేసి
దాని మొయిలుఁజేసి దానినుండి
స్వచ్ఛజల మొసంగు జనని గంగాదేవి
యఖిల ప్రాణులకు నయాచితముగ.

౧౮౨

అగ్నిదేవుడు జలరాగ్ని నొసంగుచు
అఖిల ప్రాణికోటి కవనరమగు
నుష్ణతేజములను నొసంగుచు నుండు దా
ననవరతము దయ నయాచితముగ.

౧౮౩

ఒడలియందు సెప్ప డుచ్చాస్వస నిశ్వాస
ములును ప్రాణితతికి వలయునట్టి
గాలి నొసంగును సహకారమ్ము జూపించి
యనిలదేవు డెపు డయాచితముగ.

౧౮౪

ఆకాశమృత సకలార్థ సాధనమయి
యివ్వె యివ్వె యనక యెవ్వయైన
నన్నిపను లొనర్ప నవకాశము నొసంగు
సఖిలప్రాణులకు నయాచితముగ.

౧౮౫

జంగమములఁ బ్రోవ సహకార వృత్తిని
సాయపడెడు భూతసంఘమట్లు
మీరలెల్లరు సహకార సంఘులుగా
వర్తిలుడను వేదవంచకమ్ము.

౧౮౬

భూతపంచకమ్ము బూనిన సహకార
రీతినేని నాచరింపకున్న
అజ్ఞతౌటె కాక హాస్యాస్పదులు నౌచు
రంచు పలుకు వేద పంచకమ్ము.

౧౮౭

జడములైన నిట్లు సహకారములు మీకుఁ
జలుపుచుండఁ జేతనులగు మీర
లట్లొనర్పకున్న నగు పశుత్వము మీక
టంచు పలుకు వేదపంచకమ్ము.

౧౮౮

మీనుఖంబుకేని మీలోన మీరలా
భవనదంపతుల సుపుత్తుల మని
యొకరి కొకరు మైత్రి సుండకుండిన నాత్మ
పంచకులను వేదపంచకమ్ము.

౧౮౯

బకచయమ్ము నింగి బాల్లదీర్చి గమించు
జీవనమున కైక్య భావమూని
నేలబాల్లదీర్చి వేల చీమలు నిజా
హారరథము నీడుపు నైక్యగతిని.

౧౯౦

జాతియన్న నెంత సహకారి మనసొక్కొ
కాకి కన్నమొత గన్నడినను
కేకవేసి పిలుచు “కాకా” యనుచు తన
కులము దాని పంచుకొనుట కిటుల.

౧౯౧

జనులలోన జనులు సహకారముల నట్లు
 లాచరింపకున్న నంతులేని
 యఖిల జీవకరుణ నందుటెట్లైనని
 మించి పలుకు వేదపంచకమ్ము.

౧౯౨

సుతుల సోదరత్వ శోభనుగాంచ నా
 దర్శభూత ముఖ్యధర్మములను
 సూలముగ నజుండు చూపె బ్రహ్మాండమం
 దంచు తెలుపు వేదపంచకమ్ము.

౧౯౩

ఆదిసృష్టికర్త యాజ్ఞను భూతముల్
 తలను చాల్చి సేవ దగిలియుంట
 జనులు నట్లొనర్పఁజాలు సాధన సత్య
 పథముఁదెలుపు వేదపంచకమ్ము.

౧౯౪

జనులశోభకైన సహకారవర్గాల
 నేర్పరింపఁగల యనేకవిధులు
 ననుభవంబు నొంద నాచరించువిధాలు
 మించి తెలుపు వేద పంచకమ్ము.

౧౯౫

వేదశబ్దమొదవు విదధాతువున నుండి
 వేదమనగ నఖిల విశ్వగుతుల
 తెలియఁజేయునదియ; తెలియంగబడునట్టి
 సాంచభౌతిక ప్రపంచ మదియ.

౧౯౬

వేదశబ్ద మొదలె విద ధాతువున నుండి
వేదమున, “ సమస్త మై దనర్చు
సాంచభౌతిక ప్రపంచక్షణ్ణాన భా
వమగు దాని ” దెలియబరచు ననుట.

౧౯౭

ఆప్రపంచకమ్ము నజనాజ్ఞా బాలింపఁ
గర్తలైన పంచమూర్తులగుట
పంచఋషులు అట్టి పంచమూర్తులవేర
పంచవేదములు సృజించినారు.

ఆదిదంపతుల వినోదప్రపంచ ప్ర
వర్ణమాన నూత్నభావ మర్చు
విశ్వసచ్చరిత్ర విధమెల్ల విన్నప
పరచుచుండు వేదపంచకమ్ము.

౧౯౯

అమ్మగారి చరిత మయ్యగారి చరిత్ర
మమ్మయ్యయ్యగార్ల యైక్యచరిత
మమ్మ కరుణాగాంచ నగుచరిత్రమ కాని
యితర చరితమందు నింతలేదు.

౨౦౦

దేవలోకమందు దేవతలచరిత్ర
బ్రహ్మ, మూర్తి, ఋషుల భవ్యచరిత
మింద్ర సార్వభౌము నిద్ధచరిత్ర క
న్నడవు నుమ్మి వేదపంచకమున.

౨౦౧

హింసభావముల సహింసపు మానవ
వ్యష్టిభావమన్న నిష్టపడవు
స్వార్థమన్న తుద్రభావమ్మని సహింస
వలయు పంచవేదములు నొకింత.

౨౦౨

శిల్పరచనలోని జీవుండు తా నొట
శిల్పజీవనంబె ధీరము తనకు;
శిల్పమయ జగమ్ము కల్పించి తనుగన్న
శిల్పమాతృపూజ నల్పు మనును.

౨౦౩

శిల్పమాతృపూజ, శిల్పసామ్రాజ్య ప్ర
కల్ప శిల్పరచన నల్పుననును;
అన్నవస్త్రసంప దధ్యాత్మసౌఖ్య స్వ
తంత్రజీవన ప్రదాయి యనును.

౨౦౪

పంచఋషులు

వేదపాఠమందు వేదార్థములఁ దెల్పి
పారమార్థికమగు పనులనేర్పి
భవ్యులుగ నొనర్చు ప్రజలు సంతుష్టులై
పరగ సానగాది పంచఋషులు.

౨౦౫

బ్రహ్మ ఋషులు

ప్రకృతిజనని సృష్టి భావమర్కంబుల
నఖిలశిల్పిజనుల వ్యాప్తిపరచి
జనకుడైన బ్రహ్మ సాక్షితత్వముఁ దెల్పి
ఆదిబ్రహ్మఋషులు నైరి మరియు.

౨౦౬

పౌరుషేయులు

ఆద్యముషులు వారలైన కతమ్మున
వారలన్నిటఁ దొలివారతొటఁ
నాడిమూల పురుషు నాత్మపితగ నెంచి
పౌరుషేయైరి బ్రహ్మముషులు.

౨౦౭

గోత్రముషులు

అట్టి బ్రహ్మముషులు నైదుగురొక్కొక్క
దిశకు నేగి యైదుదిశల దనరు
ముఖ్యశిల్పి బృందమునకు “శిల్పబ్రాహ్మ
ణ” యన బిరుదొసంగి నిలిపి మరియు.

౨౦౮

ఎవ్వరేదిశలకు నేగిరో యవ్వారి
పేర గోత్రములను బెట్టినారు
ఐదుదిశలనున్న యైదుసంఘములకు
నైదుగురగు సానగాది ఋషులు.

౨౦౯

ఐదుసంఘములకు నైదువేదంబులు
నైదుసూత్రములను నైదుశాఖ
లైదు గోత్రములఁ బ్రసాదించి నిల్పితా
మాది గోత్రముషులు నైయెసంగి.

౨౧౦

శిష్యసంఘమందు శిల్పార్థగణ్యులౌ
దేశసేవకులగు ధీయుతులను

నెంచి నిల్పిరిట్లు * పంచవింశత్యుత్త
రశత గోత్రసంఖ్య బ్రహ్మముషుల.

౨౧౧

* దేవలోకమునకు దక్షిణముననున్న మానవ లోకంబునం దైదుదిశల యందు ననేక కర్మశాలలు స్థాపించి యందు బాలించు కర్మశాల శక్తులను శిల్పిసంఘమునకు పంచఋషులు తమ నామములనే గోత్రనామంబులుగా ప్రసాదించి తామైదుగురును, శిల్పిబ్రాహ్మణుల కాదిమగోత్ర ఋషులై విలసిల్లెరి.

మరియు దేవలోకమున క్రమముగా ఋషులుగను, బ్రహ్మలుగను, మూర్తులుగను రూపొంది మానవుల నుద్ధరింప నేతెంచిన శిల్పిగగణ్యులలో యోగసిద్ధులకు బ్రహ్మర్షి పదవుల నొసంగి గోత్ర ఋషులుగా గూడ నొనర్చిరి.

మొదట తామైదుగురును, పిదప యిరువదైదుగురును, పిమ్మట నూట యిరువదైదుగుర సంఖ్యవరకు గోత్రఋషులను పెంపొందింప జేసిరి. ఇంకను ప్రవర ఋషు లనేకు లేర్పడిరి.

ఓరి యవతరణమును, పృథ్విపరిణామవృద్ధి విధానమును, మొదలైనవిచూడ ప్రపంచ సృష్టివిధానము ననుసరించి యేర్పడినవైనట్లు తోచుచున్నది. ఫల్యన ప్రపంచ సృష్టికే మొదటగా పంచభూతములును, అవి యిరువదైదు సంఖ్యగను, పిమ్మట నూటయిరువదైదుగను, పిదప సహస్రంబుగాను విలసిల్లెను. అవి — నూటయిరువదైదు నూత్నదళంబులుగల యొకనూలదళంబును, అట్టివి యెనిమిది దళంబులుగల యొకపద్మముగను, అది సహస్రసారమన నజాని కాసనముగనై జగచ్చిల్ప సామ్రాజ్యపాలనాధికారిగా దాని ప్రాభవంబున వెలయు విశ్వకృతులు సహస్రముఖంబుల వెలుంగుచుండును. అనగా, ఒక్కొక్క దానికి నూట యిరువదైదు అంతరదళంబుల చొప్పున నెనిమిదింటికైనైన దళంబులసంఖ్య సహస్ర మగుటచేత నాఅష్టదళపద్మము సహస్రసారమనియు పేరుపొందెను.

మొదట సానగాని పంచఋషులును, వారిచే నిరువదైదుగురును, పిమ్మట నూట యిరువదైదుగుర సంఖ్యవరకు శిల్పమహర్షులు వృద్ధిపొంది వారివలన జగదుద్ధరణ కొరకు జగదుపకరణ శిల్పసామ్రాజ్యము స్థాపించబడి పాలింపబడుచుండ దాని ప్రాభవమ్మున వెలయు శిల్పకృతులు సహస్రముఖంబుల వెలుంగుచుండును.

ఇక్కారణమున జగచ్చిల్పి యాజ్ఞను పంచభూతంబులచే నేర్పడిన జగచ్చిల్పసామ్రాజ్యమునకును, జగదుపకరణ శిల్పులగు పంచఋషులచేత నేర్పడిన జగదుపకరణ శిల్పసామ్రాజ్యమునకును, సంబంధమేర్పడి యున్నది. ...

వేదములనెసంగు వివిధ సూత్రంబుల
వెన్నిగలవా వాని కన్నిటికిని
ధర్మ, కావ్య, శిల్ప, తత్త్వ, విజ్ఞాన పు
స్తముల గ్రాసిరిటు విశాల ఘణిత.

౨౧౨

అదిదంపతుల మహాజగచ్చిల్పమ్మ
సాంచభౌతికమయి పరగు; దాని
చరితమెల్ల పూర్ణ సారస్వతమ్మన
పంచకావ్యముల రచించినారు.

౨౧౩

అదిదంపతుల మహాకథ నవరసా
స్పద సనాద ప్రణవ భావమగుట
నవరసంబులుగల నవకావ్యములొనర్తు
ప్రతిరసంబున నవరసములొలుక.

౨౧౪

వేదశాస్త్రములను విరచించిరిటు నూత్న
భాషసృష్టినల్పి పంచఋషులు;
వారుదేవతాగ్ర పూరుషులౌట న
వ్వారి భాష దేవభాషయయ్యె.

౨౧౫

...దీనినిబట్టి సానగాది పంచఋషులు సృష్టికాలమునందో, అవసరమగు
కొంత పిమ్మట కాలమునందోగాని సృష్టితత్త్వము ననుసరించి యవతరిల్లి రనుట
సత్యేతరము కాదు.

ఈ సానగాది నూటయిరువదైదు సంఖ్యగల బ్రహ్మర్షుల నామములు
యిప్పటికిని శిల్పిబ్రాహ్మణుల గోత్రనామములుగా భాసిల్లుచున్నవి.

— ఋషి, బ్రహ్మ, మూర్తుల కథేదము —

ఋషిపదమ్మదీర ఋషులైన వారలు
బ్రహ్మపదము నంది బ్రహ్మలయ్య
మూర్తిపదము నొంది మూర్తులయ్యెద రిట్లు
థేదవృత్తులను నభిన్నులగుచు.

౨౧౬

— మువ్వరు పౌరుషేయులే —

ఆదిమూల పురుషుడైన విశ్వబ్రహ్మ
విభుడు జనకుడైన విధముఁ దెలిసి
సాంప్రదాయకముగ సంతానముగనైరి
పౌరుషేయులనఁ ద్రిపంచకమ్ము.

౨౧౭

మరియు,

శిల్పిగణమునన్ విశిష్ట లిట్టుల *ఋషి
పంచకముగ, బ్రహ్మపంచకముగ,
మూర్తిపంచకముగ, ముదముననేలుచు
గ్రాలుచుందు రిట్లు పరంపరలుగ.

౨౧౮

* ఋషిపంచకమన! సానగ, సనాతన, ఆహభూన, ప్రత్య, సుపరు
లనువారు. బ్రహ్మపంచకమన! మనుబ్రహ్మ, మయబ్రహ్మ, త్వష్టబ్రహ్మ, వైవస్వ
బ్రహ్మ, విశ్వజ్ఞబ్రహ్మ లనువారు. మూర్తిపంచకమన, బ్రహ్మ, విష్ణు, శివ,
ఇంద్ర, సూర్యు లనువారు. బ్రహ్మలే మూర్తులై నట్లు శ్రీస్కాందపురాణ నాగర
ఖండ విశ్వకర్మపాఖ్యానమునందు చెప్పబడియున్నది.

పంచ బ్రహ్మలు

మమమయాది లోకమాన్యులౌ బ్రహ్మలు

పంచ దీశల యందు పంచ వర్ణ

శైల శిలలచే ప్రళస్తినీ దమ పేర

పంచ నగరముల సృజించినారు.

౨౧౯

మనువిధాతపేర *మనుశిలానగరమ్ము

మయ శిలానగరము మయునిపేర

త్వష్ట్రుధాతపేర ద్వష్ట్ర శిలానగ

రములు నిల్పి రిద్విధమున నైదు.

౨౨౦

* ఉత్పత విద్యుల నుత్పతై పంచాక్షయ పదము దీరిన వారికి, నింక పతమోన్నత విద్యాభ్యాసమునకైన విద్యాపీఠముల స్థాపించుటకు నిర్మింపఁ బడిన పంచవర్ణ శిలామయములగు మనుశిలానగరము, మనుశిలానగరము, త్వష్ట్ర శిలానగరము, ద్వష్ట్ర శిలానగరము, విశ్వజ్ఞశిలానగరము లైపింటియందును పంచ బ్రహ్మల నామములుగల విశ్వవిద్యాలయము లైదును విరాజిల్లెను. అవి విజ్ఞాన కేంద్రములుగా నుండుటయేకాక మానవాభ్యుత్పత్తికగు నాభ్యాత్మికారోగ్యము లగు చలము యోగసాధనములను ప్రసాదించఁగలగి యుండెడివి.

ఆజనాశదేవమునగల విశ్వవిద్యాలయములకు నెకల దేశములవారు విద్యాభ్యాసముగఁ బ్రవేశించి నెకలవిద్యుల నుచితముగ నభ్యసించుచుందురు. అందు ముఖ్యముగా, వైనా, జపాను దేశముల విద్యాభ్యాసములమితము.

అవి పంచక్షయమునలమువారి ఆభ్యుదయమున నూర్యవంశపు రాజులచేఁ బోషింపఁ బడుచుండు. అందుపాథ్యాయులు పంచవేదితత్వరహస్యములను కర్మకాండమున నిమిచ్చి బోధింపుచుందురు.

మన ఆజనాశదేవమునగల విశ్వవిద్యాలయము లైదును జీరావశిష్ట చిహ్నములచేఁ బరిశోధనాశాఖవారి పుణ్యమున తక్షశిల పంజాబు దేశము

అట్లొనర్చిన భువ నాదర్శములగు నా
పంచ పురములందు పంచవిధుల
విశ్వవిద్య లొసగు విశ్వవిద్యాలయ
సంస్థలను ప్రతిష్ఠ సలిపినారు.

౨౨౦

నందునను, నాలంద, దీహారు దేశమునందునను బయల్పడినవి ఇంకను కొన్ని బయల్పడవలసి యున్నవి.

తృప్త్యశక్తియు రూపాంతరమున తృప్తి తీతయన నోపు. నాలందావిద్యా విహారము మున్ను మయశిలానగరమై యుండవచ్చును. విద్యాలయములుగూడ తన్నగరముల వేలిటనే వెలిసియుండును. ఆవి కాళాంతరమున నూర్వచంద్రము వారికి గర్భత్రువులుగా నవతరిల్లిన చంద్రవందపు రాజులచే నాశనమొనరింపఁ బడగా వాని నామములుగూడ వానిలోనే లీనమై పోయెను.

— నాలంద నామము —

మహాయాన హీనయాన స్రవోధములు గాఁకెందుటలో సారస్వతప్రదాన వ్యాప్తికి నడ్డులేనివాడుగుటచే నతనికి నాలందుడను నామముగలిగెను. (నాలంద - పి.ఇమ్మటలో నాపుటల లేనివాడు) అందు దీహారుదేశమున శిఖిలాపకలోనున్న మయశిలానగర విశ్వవిద్యాలయమును పునరుద్ధరింపనెంచి అప్పటి పోద్ధమతావ లంబియగు అశోకమహాచక్రవర్తి పూనికచేర కౌపలసిక కట్టడములను, విహారోప విహారములను, నిర్మింపఁజేసి అందు వేనెలు విద్యార్థుల కెడతెగని విద్యాదాన మొనర్చి దేశదేశముల బహుళవ్యాప్తి గాఁకెంచెను. అప్పటినుండి మయశిలానగర విశ్వవిద్యాలయము నాలందా విహారముగా వాడుకలోనికి వచ్చినట్లు తెలియ బడుచున్నది.

మరియు ఉత్తర మగధ దేశమునందలి గంగాతీరమున నొక పర్వతము నందు దౌర్ధమర త్రువులగు చంకర మతానుచరులు అప్పటి దేశాధీశుడగు ధర్మపాలుని సాయమున విక్రమశిలావిహారమును నిర్మించుకొని అందువనిందుచు తమ రాజబలంబున నాలందవిహారమునుకూడ పరపరచుకొని చంకర మత ప్రచారము సాగించుచుండిరి. పిమ్మట మహమ్మదీయుల దాడివలన విక్రమ శిలావిహారము నాశమగుటయే గాక బ్రాహ్మణ ప్రచారకులును నాశమొందిరి.

ఆత్మసౌఖ్యమొంద నా ధ్యాత్వికారోగ్యముల
నొసంగు కర్మములకు సూత్ర
కారికలను గూర్చి గ్రంథా లొనర్పిరి
పంచశాలలందు పఠనకొరకు.

౨౨౨

పంచమూర్తులు

పంచదేశములకు పంచమూర్తులుపోయి
పంచసూత్రముల ప్రభావములను
వేదవిధుల విశ్వవిద్యాలయముల
కరుగుచుండి బోధ జరుపుచుండు.

౨౨౩

ఋషులు - గోత్ర కర్తలు

పంచఋషులు మొదట పంచవింశత్యుత్త
ర శతగోత్రములను క్రమవిశిష్ట
శిల్పివరుల కొనగి శీల ప్రవక్తల
గా నొనర్చి గోత్రకర్తలైరి.

౨౨౪

బ్రహ్మలు - సూత్రకర్తలు.

జన్మసఫలమొందు సాధనంబులు, నిత్య
కర్మ సూత్రకారి కల విధించి,
శిల్పితతిని దేశసేవకులుగఁ జేసి
రగుట సూత్రకర్తలైరి వారు.

౨౨౫

మూర్తులు - మతకర్తలు.

ఆది పంచమూర్తు లాచరణలఁ దెల్పు
పంచ మతగతుల విధించి శిల్పి
తతిని పంచ దేశ మతబోధ సేవకుల్
గా నొనర్పగ మతకర్తలైరి.

౨౨౬

ఆదిమూర్తుల పనులైదింటికీ మతంబు
లైదొనర్చి మతరహస్యములను
తెలిపి శిల్పితతిని నిల మతోద్ధారకుల్
గా నొనర్పగ మతకర్తలైరి.

౨౨౭

దేవేంద్రుడు.

దేవలోకవిభును దేశోద్ధరణ శక్తు
శిల్పపరికరముల సల్పుచుండి
వానిఁ బంపుచుండు మానవావని, కర్మ
శాలలకును పాఠశాలలకును.

౨౨౮

ఆష్టైయులు.

పంచఋషుల పేర పంచగోత్రంబులు
సంతరింప శిష్య సంప్రదాయ
మగ్రసంతతిగను నాష్టైయులైరి వి
శిష్టకర్మలాండి శిల్పిగణము.

౨౨౯

పంచఋషుల కిటు ఐవత్యంబునయి ఋషీం
ద్రాజ్ఞలెల్ల శిరములందు దాల్చి

యాచరించు శిల్పులౌట పంచార్షేయు
లంచు కీర్తి నిల వహించినారు.

౨౩౦

బ్రాహ్మణులు

ఆది విశ్వశిల్పి యజుని జగత్సృష్టి
నచుకరించు శిల్పు లౌటఁ జేసి
బ్రహ్మ కగ్రజాత బ్రాహ్మణులన వారు
పిలువఁ బడుదు రద్ది బిరుదనంగ.

౨౩౧

వారి విశిష్టత

అల మదికి నతీత మద్వైత తత్త్వమ్ము
మానసమున నెంచఁ బూనఁ బోరు
ఆది దంపతుల మహానంద మునను ని
ష్కామ పూజలెపుడు నల్పుచుండ్రు.

౨౩౨

ఆది తత్త్వమేక మభిలషింపఁగ లేరు
ఆదిదంపతుల సమర్ప లండ;
స్వార్థ మైన పనులఁ జల్పఁ బూనగ లేరు
సోదర ప్రపంచ శోభ నంద.

౨౩౩

జన్మ రహితమగు ప్రసక్తి నొందఁగలేరు
జన్మగతి పరీక్ష నల్పుచుంట;
కర్మ రహిత పదవి కాంక్షింపఁగాఁ బోరు
బ్రహ్మకర్మ లంది పరగుచుంట.

౨౩౪

కామ్యకర్మములను గావింపఁబోరు; ని
ష్కామ కర్మములనుఁ గరమొనర్చి,
ప్రజల జీవనమున పనుల నొనర్తురు
దేశభాగ్యశోభఁ దీర్చుగోరి.

౨౩౫

బ్రహ్మమైతి మంచుఁ బల్కుఁబూనరుగాని
బ్రహ్మనుతుల మంచుఁ బల్కుచుండి
బ్రహ్మయౌత తాము పరిగణింపంబడ
బ్రహ్మచర్య మంది పరగుచుండ్రు.

౨౩౬

కన్నతండ్రి నిత్యకర్మిష్ఠుడై యుండి
సకల భవవ సృష్టి సల్పుచుంట
దానిఁ గోరఁబోరు తమ తండ్రికే లేని
కర్మరహితపదము గాంచ మనుచు.

౨౩౭

బ్రహ్మశిల్పి సల్పె బ్రహ్మాండ పిండాండ
ములును రెండు దేహమున నమర్చి
బ్రహ్మనెలవు గాఁగ బ్రహ్మాండమందు పిం
డాండమందు జీవు డర్చు జేయు.

౨౩౮

పరమచేతనముల బ్రహ్మోలయమ్ములు
దేహనగరు లందె తేజస్వి
బాహ్యమందు వేరె బ్రహ్మోలయంబులు
కఠిన శిలలచేతఁ గట్టఁబోరు.

౨౩౯

జనకుఁ గూర్చి

జనకు బాహ్యపూజ సల్పఁ బూనరుగాని
చారుపత్త్ర పుష్ప చయముతోడ;
సత్యరూపుడౌట జనకు పూజలొనర్తు
సత్యవచన పుష్ప చయముతోడ.

౨౪౦

జననిఁ గూర్చి

* తనువు లన్నములునుఁ దమ కాదియూ జగ
న్మాతసొత్తు లౌట మది నిమిత్త
మాత్రులుగను దారు మాతృ పూజల నన్న
మర్శణం బొనర్చి యారగింతు

౨౪౧

* ఆమెను చంపచుంచే నమిష్టిభావమున వ్యష్టిరూపములుగల నమస్త
దంపతులును సృష్టింపఁబడుదురు. అందు వ్యష్టిజనని గర్భమున వ్యష్టిపిండము
ధరింపఁబడి తన వ్యష్టిదేహవర్తిమున వ్యష్టిపిండగా వ్యష్టిజీవతనవులను గాంచు
చుండును.

దానికి నాకలియను రోగ ముండును. దాని కన్నరూపధ మగును.
ఆయోగధులను ఆజీవజనని యాత్మను భూజనని నిర్మింపు చుండును. అందుచేత
తమ నిలయవైన దేహమును, వాషధమగు అన్నమును గూడ వాస్తవసంబంధములే
యగును. తాను పితృసంబంధము గలవాడయ్యును, దేహమునకును, తనకును
పూర్వరంస్కారమువలన గలిగిన సంయోగమనియు, అందు తా నివసించుట
నిమిత్తమాత్ర మనియు, దేహాన్నములు లెండును తనవి కావనియు, రుచుల
కోరిని వ్యష్టిముతో నిష్కామమార్గాన లభించిన దౌషధాన్నమును సంతుష్టిచే
నారగింపవలెను.

జీవు డాత్మి బొందుటకు. జగన్మాతయగు గాయత్రీదేవి కరుణకు
పాత్రుఁడు గావలెను. అందుకు నాల్గవదేహమును హిరణ్యయకోశమును లక్షించ

భక్తి వాదిజనని బాహ్యపూజలొనర్తు
 రనుభవంబుఁ గలుగ ననుదినమ్ము;
 ఆనుభవంబుఁ గలిగి యాత్మ పూజలొనర్తు
 రాది జనకుగూర్చి యనవరతము.

౨౪౨

వలెను. తిత్తక్ష్యమునకు బాహ్యమందు స్థూలరూప మార్పడేవివిగ్రహమును నిర్మించుకొని బాహ్యపూజలచేత సంతృప్త్య మలవరించుకొన వలెను. అందున దేహభీమానము లేనివాడై మాతృదేవి స్థూలాన్నమును, స్థూలమాతృదేవికే నివేదించి మాతృదేవితైన స్థూలదేహముచేతనే యారగింపఁ జేయవలెను.

అందుచే దేహభీమానశూన్యమగు సేవవలన నిష్కామిగాను, రుచులఁ గోరక లభ్యమగుదాని సేవనవలన చక్ర మెందినవాఁడగును. మాతృనివేదితాన్న సేవనవలన మాతృపూజాతత్పరుడగు నగుటయేకాక ఆమాతృనివేదన సేవితాన్నము మాతృజ్ఞానమయ రసముగాను, మాతృజ్ఞానమయ రక్తిముగాను, మాతృజ్ఞానమయ వీర్యముగాను, ఇంకనది కేవలజ్ఞానమయ మేధస్సుగానునీధమై అందుండి సమిష్టి రూపమగు మాతృజ్ఞానము వెలువడు చుండును. అది జీవస్థానమగు ఆజ్ఞేయమును తపోలోకమున జీవుని నెడబాయనట్టి తోడునీడగా నుండు మనస్సునకు తాకి నస్సంకల్పములైన అంతఃకరణశుద్ధి గలిగించి, బిహ్వేంద్రియంబుఁదాకి సత్యవచన ములఁ బల్కింప నైన (వాక్సిద్ధి)జ్ఞానేంద్రియశుద్ధిఁ గలిగించి, స్థూలాంగముందాకి సత్కర్మ లొనర్పనైన కర్మేంద్రియశుద్ధి (కాయశుద్ధి)గల్గింప జీవుండిట్లు త్రికరణ శుద్ధిఁ గలవాఁ డగుచున్నాఁడు.

ఇందు మాత్రర్చనమున మాతృదేవికిని, సత్యవాక్పాలనమున పితృదేవు నకును, అనగా, ఆదిమ దంపతులకు పూజలనొనర్చినవాఁడే యగుచున్నాఁడు. మూడువరుగు కాయసిద్ధిచే నొనర్చిన సత్కర్మలవలన స్థూలరూపవ్యాప్తిచే ప్రపంచమున నాచర్యమైన సహకారసంఘము లేర్పడుటకు మూలమగును.

నీవున్న దేహముగాని, నీచే భుజింపబడు అన్నముగానీ నీనిర్మాణములు గాజాలవు. నీవందుఁ బ్రవేశించిన మాత్రమున నాదేహమనియు, నాఅన్నమనియు నహంభావముఁ జూపినచో మాతృసంబంధమునై దేహంతర్గతముగా నుండు

అదిదంపతుల సమర్పనార్హత నొంద

సంతరిండ్రియంబు లమలశౌచ

భావ మొంది వెలుగ బ్రాహ్మీముఖూర్తాన

* ధ్యానవిష్ణు నుండు రనుదినమ్ము.

౨౪౩

నిండియాదులచే నభ్యక్తిబులు పొలుగువపు. ఎట్లన, చెరులు పెట్టికొన్న పుట్టలో నర్పము జొరబడి పుట్టనాదేయనియు, నిండియై రుండురాదనియు, కైరమున నహంభావము జూపినయెడ కాలవశమున నాచుగని చలించిమలుగాని అందు బ్రవేశించినపుడు అకిన్నియః సేకీకరించి నర్పమును తుదముట్టించియు మాతృ సంబంధముగ దేహము, నన్నము, నిండియాదులు నావి నావి యను అహం భావముచే మాతృమర్యాదకు భీన్నముగా వర్తించి మాతృద్రోహ మొనరించి నచో మాతృసంబంధియులగు మాతృభేదానముగల యిండియాదులెల్ల సేకీకరించి ననై పైసర్పముగతి నై పట్టంపడలవు.

మనుష్యుడు మనస్సు గలవాడగుటచే వాని కాపేరు గల్గెను. మనస్సు నకు సంకల్ప వికల్పములను రెండు గూము లుండును. వానియందు సమస్త కర్మలను తాంశవ మహిమండును. ఆ కర్మలం బ్రవేశించునట్టి కర్తయొక డుండును. అతడు సర్వసాక్షియగు డ్రుట్ట. అతని స్థానము అన్నిటికిని మధ్య దగును. పిండిండునుగ నుట్టిదేహమున సమిష్టిభావముగు బ్రహ్మాండమనే సుప్తహంగమున మధ్యస్థానమగును. అది దేవస్థానమగుటచే దేవాలయమన్నను చెల్లును. అది మార్కెట్టయోగముగు హిరణ్మయకోర మగును. అది మేధస్సున కాధారమగును. మేధస్సు జీవుని నిరంతరప ర్తము ననుసరించి యేర్పడుచుండును. అందుండి జీవునిస్థితి మాతృపదమగు నిరహంకారములైన పారమార్థిక కర్మలకును, భార్యాపదమగు సాహంకారములైన దైహికకర్మలకును, మూలములైన తెలుపులు నెలువడుచుండును. ఆ తెలివి వీర్యముచేతను, వీర్యము రక్తముచేతను, రక్త మన్న రసముచేతను, ఆన్నరస మోషులచేత నేర్పడును. ఆ ఓషధిపదార్థములు అనేక గుణములతో గూడియున్నను నిష్కామ నిరహంకారముల త్రికరజ్జైక్యభావంబున హిరణ్మయకోశరూపిణి యగు అంతర్మాతృ పూజానివేదనలొనర్చిన సత్సం కల్పమహిమచే నాపదార్థములు తమ నిజగుణంబుల వీడుచుండుటయేకాక పార

స్థావరంబులైన జంగమంబులు నైన
విగ్రహములఁ జల్పు విశ్వశిల్పి;
విశ్వశిల్పినుతులు వెలయింతురు శీలాది
వివిధరూపములగు విగ్రహములు.

౨౪౪

దేశము

అఖిల దేశములకు నాదర్శమైయొప్పి,
అఖిల పరికరముల నందజేసి,
యాదరించునట్టి యజనాభ దేశము
దేశముల మతల్లిదేశమయ్యె.

౨౪౫

మాణికమగు తెలువుల గలిగించు మేధస్సు గూర్చునట్టి అన్నరసముగా సిద్ధము
గాగలవు.

అంతరింద్రియములు, జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములగు నీమాడును
పాఠశాలక మాతృలక్ష్మ్యంబున నేకాగ్రతతో సిద్ధమొనర్చుకొన్న పదార్థముల
అహింసాత్మకమగు నేతమోగుణ ప్రధానమునను సాత్వికములుగా మారిపోయి
యోగనిధికైన కాయసిద్ధి నొందింపగలవు. అంతియేగాక అన్నరసము మొదలు
వీర్యము వరకును మాత్రే సమిష్టిజ్ఞానమయముగా జేసి తత్త్వజ్ఞానమయముగు
మెదడునుగూడ గల్పించును. అట్టి మెదడుగలవా డెప్పుడును దేశోపకారియగు
కారణజన్ముడుగా నవతరిలుచుండును.

అందుచేతనే కర్మవిదులు దేశతానివేదన చేయని ప్రనాచము నంగీక
రింపరు. ఇంక దాని నుచ్చిష్ట సమానమని గూడ బల్కుదురు.

(ప. ౨౪౩.) * బ్రాహ్మీముహూర్తమరియు, ప్రబోధసమయ మనియు,
సంధ్యాకాలమనియు, మున్నగు పేర్లచే నొప్పి నాలుగు ఘడియలలోపల
వజ్ర్యమెట్లో, రాత్రికి నాల్గవయామమం దెప్పుడో యిదియ వెలుగుచుండును.
దానిని తెలిసికొనుటకే యోగులు తపించుచుందురు. అట్టి రాత్రికి పగటికిని,
నిద్రాజాగ్రత్తులను, కర్మా కర్మలను, కాలము కాలమునకును, మధ్యదగుటచే

పుణ్యజను లొనర్చు పుణ్యకర్మలచేత
పుణ్యభూమి యయ్యె భూమి మాత;
ధర్మకీర్తి శిల్పకర్మ శాఖలు గ్రాల
భూమి మాత కర్మభూమి యయ్యె.

౨౪౬

ప్ర జ లు

కొలదిపాటిభూమి కలవారలిందునిఁ
బిలువజోరు మేఘజలమూ వోలె;
భూమిలోని జలము భూమిపై వర్షించు
యంత్రములను సంగ్రహింతు జలము.

౨౪౭

వానిని సంధియందురు. ఆసంధిని దెలిసి కర్మిష్టులు సంధ్యాపంధన మొనర్తురు. కనుక దానిని సంధ్యాకాలమనియు, నేకాలము, ఏకర్మయము, నేయవస్థయము, కాని చగుటచే దానియందు యోగులు అత్యుబోధ నొందుచుందురు. కనుక దానిని బ్రబోధ సమయ మనియు, జేసికొని నంటుచున్న అన్నిటి కతీతమై బ్రహ్మ సంబంధ మగుటచే తాను లందు బ్రహ్మనంద మొందుచుందురు. కనుక దానిని బ్రాహ్మీముహూర్త మనియుఁ జెప్పుదురు. అట్లానిఁ దెలిసికొనుటకు ముందుగా సంతకౌశ్యము ముఖ్యమగుటచే అందుకు నిత్యమా ముహూర్తమున ధ్యానమొన రించుచుందురు. అంతకౌశ్యము ధ్యానముచేరనే గల్గును. ఎట్లన, ముఖము నందున్న జ్ఞానేంద్రియ గోళకముల మలములను నిత్యమాచరించు ముఖమార్గన మాలమున విస్తరించి శుద్ధపరమ కొనుటచేరను, కశ్యేంద్రియ గోళకంబు లందున్న మలమత్తాదుల విస్తరించి శుద్ధపరమకొనుటచేరను, ఇంక సర్వాంగ మును బహిష్కారరూపమున శుద్ధపరమకొనుటచేరను, మనస్సంతృప్తి లగు చుండుట అనుభవకమేద్యము. అట్లే అంతరింద్రియములగు మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారములు, జీనికీ క్రమము గా గల్గుచుండు దుస్సంకల్పము, దుష్ప్రేయము, దుష్ప్రీతనము, దురహంకారములను మలములు విసరింపబడి అంతఃకరణార్థి గల్గుటకొరకు బ్రాహ్మీముహూర్తమున ధ్యాననిస్సాగరిష్టులై అచ్యుతసంతృప్తి లగుచుందురు.

అవనిజనులు నిత్య మాధ్యాత్మికారోగ్య
ములును, నాత్మ సౌఖ్యములును - అనుభ
వించుచుందురట్టి పంచర్షి మండల
పౌరుషేయుల పరిపాలనమున.

౨౪౮

ఇట్లు

నిత్యవర్తనమున నిఖిల సౌకర్యాలు
సత్య, ధర్మ, శీల, సతపదలునుఁ
గలిగియుండ ప్రకృతి గని సర్వకాలమ్ము
నొక్కరీతినుండి యోర్వగలదె!

౨౪౯

మొదట సృష్టియందె యుదయ సాయములుగ,
సంధికాలములుగ, జాములుగను,
రేలునుం బవళులు, శృష్ట శుక్లంబులు,
ఋతువులుగను, భేదగతులఁజూప.

౨౫౦

ఏకవర్షమంద యిన్నిమాగుప్పలఁ జూపి
గ్రాలుప్రకృతి యుగయుగాల మార్పుఁ
జేయలేదే? ఇంకఁ జేయదే? కలియందు
కలికి శక్తిదోష కలితయగుచు॥

౨౫౧

సుమతి యగుచు తల్లి సుజనుల సృష్టించి
సత్యపోషణమ్ము సల్పి యవల
కుమతి యగుచు నాపె కుజనుల సృష్టించి
సత్యపరులనెల్ల సమయఁజేయు॥

౨౫౨

యుగవర్తనములు

శ్రీ మహాద్రుపంచ స్తుష్టియందా విశ్వ
కర్మ నిర్మితము సమర్థ జగము
ఒక విధముగ నుండదొగి కాలచక్రము
వివిధగతులఁ దిరిగి వెలయుచుండు.*

౨౫౩

తొలియుగాన నాల్గు గలిగిన పాదముల్
త్రేతయందుఁ దనరు త్రిపదములుగ
ద్వాపరమ్మనందు ధర్మ మధర్మముల్
రెండు సమముగాఁగ నుండునునుమి.

౨౫౪

కలియుగంబు దోష కలితమౌట నొకండు
పాదముండు సత్యపాటవమ్ము;
కలియుగం బసత్య బలముఁగల్గినదౌటఁ
దారుమారు చరిత తనరుచుండు॥

౨౫౫

* విదవదియుఁగాగ అభిభూయుగము నుండు
సంధికాల మనగ సంజ్ఞ గలిగి;
తొలియుగాన జరుగఁగల సత్యధర్మముల్
నడుప మార్గముల నొనర్చ ననగ.

౨౫౬

* విదవయుగము అభిభూయుగమను పేరుతో నున్నటుల యజుర్వేద
మిట్లు చల్లు చున్నది.

“ఉత్థ్వపి కాం హేమంత శిశిరావృతూనాం బృహస్పతి ధేవతా
వరోద్ద్రవీం త్రివస్తామః స ఉత్రయత్రైగంశ వర్తనిః పృథవాద్వయో
అభిభూరయానాం విష్వగ్వాతోవాతః సుపర్ణ ఋషిః”

అదినుండి ద్వాపరాంతమ్ము వరకేట్లు

శ్రమవిధాన జరిగెగాని చరిత

మరయ నంతనుండి యవతల్లి చెలంగు

చరిత ఘోర విషము భరితమగును.

౨౫౭

సకల దేశములను సాకెడు సజనాభ

దేశమున నెసంగు దేవలోక

సార్వభౌము శిల్ప సామ్రాజ్యమందు ను

ద్యోగులుండ్రు శిల్పయోగివరులు.

౨౫౮

♦ కలి మహా దేవి

అది మహాగ్ర విపిన మందుండి మత్తే భ

యానయై దివమ్ము కరుగ నచటి

కల్ప శిల్పకృతి జగచ్చిల్పకృతి బోలి

యండి కన్నడ, దల నూపి యూపి||

౨౫౯

... “ప్రాచీనశాం వసంత ఋతూనాం” మొదలు పైమంత్రము వరకు విదు మంత్రముల యందును దైదు యుగములు దైదుగురు ఋషులు మొదలగు నవి యన్నట్లు యజుర్వేదమునఁ జెలియబడు చున్నది.

♦ కలియుగములో నొక్క పాదము మాత్రమే సత్యధర్మములు, జ్ఞానము సండుటంజేసి మూడువంతు లజ్ఞానము గల యీ కలిశక్తి నల్లని రూపముగల కాళికగను, కలిమహాదేవిగను ఇచ్చట భావించ బడినది.

“అది మహాగ్ర విపిన మందుండి” యను దానిభావము ముందురాబోవు “సప్తవి మండల” మను గ్రంథమున సమగ్రముగఁ జూడవగును.

ఆమర శిల్పరాజ్య మందున నొకడైన
నల్పుడుండ కునికి నచ్చెరువడి
యన్నతులగు పశ్యకోద్యోగు లందున
నుగ్రదృష్టులను ప్రయోగ పరచె.

౨౬౦

ఆప్రయుక్త దృష్టు లస్త్ర సహస్రాభ
ముగ వెలింగి భ్రమల ముంచివైవ,
వశ్యుడైన యొక్క పశ్యకోద్యోగినిఁ
గాంచి ప్రేమజూపి కలికిదేవి.

౨౬౧

పరమ మోదమునను పశ్యకుఁ దరిఁ జేరి
కలికిదేవి నంచు కులికి పతికి
భావి కలినిఁ జగుగఁబోవు కాలజ్ఞాన
చరితనెల్ల వాని కెరుకఁ బరచె.

౨౬౨

భావిగతి నెరుంగు పశ్యకోద్యోగికి
కలికి తెలిపినట్టి కథ నిజమ్ము;
ఆత్మమార్గ సుప్రయాణ సమాధిలో
ననుభవమున నిశ్చయమని తోప.

౨౬౩

ప శ్య కు డు

నిత్యమాచరించు నియమిత కర్మముల్
చేయఁబూన బుద్ధిచేరనీసు
భగవతీప్రలబ్ధ భావికాలచరిత్ర
కనుల యెదుటఁబడిన కారణమున.

౨౬౪

ప త న ము

పశ్యకుండెటువలె పశ్యపుం డయ్యెను?

అలప్రజాపతి యత డయ్యెనెట్లు?

నూత్న సృష్టికెటు ప్రయత్నించె? నెటు విశ్వ

కర్మబిరుదు నొందగల్గె నతడు?

౨౬౫

ఇంద్రుడెని నెట్లు లీర్వ జనించెను ?

భాండవవనమెట్లు కాలిపోయె ?

అమృత భాండమెట్లు లపహృతమయ్యె ? నా

లోకమెట్లు జారలోకమయ్యె ?

౨౬౬

హింసయజ్ఞముల సహించెను శ్రుతులెట్లు ?

శిల్పమాతయెట్లు శిక్షనొందె ?

భరతమాతయెట్లు ప్రాకె పుణ్యజగాన

ఎ టనతారదశక మేర్పడియెను ?

౨౬౭

అర్కవంశమెల్ల హతమయ్యెనెట్లులు ?

జంతుహింసలాప జనెడు రాక్ష

సప్రజాళియెట్లు సంహరింపబడె ?

శిల్పరాజ్యమెటు విశీర్ణమయ్యె.

౨౬౮

హింసయజ్ఞముల సహింపనొల్లక సర్వ

జీవకరుణ దేశసేవజేసి

మించు పౌరుషేయ పంచర్షిమండల

ప్రాభవమృదెట్లు భంగపడియె.

౨౬౯

హింస్రయజ్ఞముల విధించి వేదోక్తముల్
స్వర్గభోగములని చాటి జగతి
శాసనములొసర్చు సప్తర్షిమండల
కల్పనమ్మదెట్లు కాగలిగెను ?

౨౨౦

అజుని నాభివోలి అజనాభదేశమై
వెలసియుండ నద్ది వీడెనెట్లు ?
భరతరాజుపేర భారతదేశమై
గ్రాలనయ్యె నేమి కారణమున ?

౨౨౧

శూర్యవంశ్యులనగ నుస్థిరరాజులై
వారొనర్చినట్టి పనులవేమి ?
చంద్రవంశ్యులమని జన్మించి రాజులై
వీరొనర్చినట్టి పీఠదేమి ?

౨౨౨

కలియుగాదిఁ గలుగు కలుష హింస్రభయంక
రాద్య భారతకథ యైన పిదపఁ
బరగు రెండువేల నర్జునుల చరిత్ర
నణచిపెట్టు నా రహస్యమేమి ?

౨౨౩

ఇట్టి ప్రశ్నములకు నేర్పరించి సదుత్త
రము లొసంగునట్టి గ్రంథముండు
జననికృప రచింతు “సప్తర్షిమండల”
మన నమిగ్రచరిత మును గడంగి.

౨౨౪

అస్తమయము

పగటిపనుల శ్రమలు పడుట విశీర్ణ క
 రమ్మలు గల శిల్పరాజ్యరవితి
 గళితకాంతిఁజేసి కల్యబ్ది నిజతమో
 ఘనఘనమొచ్చేతఁ గప్పిపుచ్చె.

౨౭౫

ఆటవెలది బోటులాడు నాటకమందు
 మేటిపాత్రలొంది నీటుగోటు
 లాటలన్న పాటలన్న నాట్యములన్న
 నమ్మ కరుణఁ గొనక నరయఁ గలరె !

౨౭౬

జ గ చ్చి ల్ప ము

తల్లిదండ్రు లన్న దైవసమానులు
తల్లిదండ్రు లన్న దైవతములు
నగుట వారి పదము లర్చింపగారాదె
అనుదినమ్ము నాత్మ నభిశక్తి.

౧

నకలజగము లొక్క సదనంబుగా జేసి
నదనమందనేక శాలలుంచి
అందు నాత్మసుతుల నాడించు నాదిమ
దంపతులను భక్తి దలపరాదె.

౨

స్పృష్టిపరిణామము

ఆత్మబింబమందు నలరి చూచూంతువు
ఆత్మకంతరమున నైక్యమగుచు
బాహ్యమందు వేరు పడుచు నావల సూక్ష్మ
మైన శిశువుగాగ నయ్యె నది.

౩

అట్లుతెన బిడ్డ యాకలి బాధచే
నేమి యెక్కియెక్కి యేడ్వసాగె;
జోలపాడి ప్రేమ పాలిచ్చి లాలింప
రాదదేమి జనని తేదో? యేమి?

౪

వీరచనకై న వివిధోపకరణంబు
 లనెను వలపు తలపు అవి యొకట
 నిలువజాలకుండ పలుమార్గముల వెంట
 బరుగులెత్త వానిఁ బడయఁబోదు.

౧౫

నాడమొసగనైన నవకమ్మ గల్చెన
 ప్రణవమద్ది తోచి పరగెగాని,
 దానితోడ ప్రణయగాన మాలాపింప
 వాణిరాదొ యేమొ పాడలేదు.

౧౬

అమృతసరసి మధ్య నలరు హృత్పద్మాన
 భ్రమరనుందరి శ్రుతిఁ బట్టివేయఁ
 బతినిఁ బిల్వనెంచి పంచమస్వరమెత్తి
 పాడఁదలచెగాని పాడలేదు.

౧౭

ప్రణయరత్నఖచిత కనకసౌధాంత రై
 కాంతగోష్ఠిఁ దాను కామలీల
 ప్రేమడోలయందు ప్రియతమః నూపంగ
 దలచెగాని యేది నలుపలేదు.

౧౮

కన్న చిన్నలొటకు వెన్నలకాంతులు,
 విరిశరముల బారు, విరులసారు,
 క్రొత్త ఋతువుసొంపు, కోకిలధ్వని యింపు
 ప్రణయవీధి దోచు భ్రాంతిముంప.

౧౯

ఏకరూపమున ననేకరూపములు
 నేకవాంఛయం దనేక వాంఛ
 లేక శబ్దమున ననేక శబ్దంబులై
 ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప. ౨౦

అణు మహత్స్వరూప మగు చిత్రవిపినంబు,
 కామకల్పవృక్ష ప్రేమలతల
 మోహపుష్పజాతి ముఖమందహాసముల్
 ప్రణయవీధి దోచు భ్రాంతిముంప. ౨౧

చిద్విలాసమైన శృంగాట మందున
 అమృతసరసియుండు, నందు తరగ
 లల్లనల్ల దన్ను నర్థిబిల్చిన యట్లు
 ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప. ౨౨

అల సరోవరమున నష్టవర్ణంబుల
 పద్మమున్నయట్లు, పరమ హంసి
 యగుచు శరసి దాను ఆటలాడినయట్లు
 ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప. ౨౩

పద్మమందు గొప్ప పట్టణం బున్నట్లు,
 దానినడుమ కోట దనరినట్లు,
 లందు ప్రణవసౌధ మమరియుండిన యట్లు
 ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప. ౨౪

అట్టి మేడ తొమ్మిదంలేస్తులును, నవ్వి
వర్ణనవకమునను వరలిసట్లు,
మర్మశిల్పి నాని నిర్మించి నట్టుల
ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప.

౨౫

అందుపై హిరణ్మయ ప్రకాశమగు బ్ర
హ్మరసమ్ము దాసె యెనయట్లు,
ఆసనమున బ్రహ్మమాసీనుడైనట్లు
ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప.

౨౬

భార్యతాను భర్త, బ్రహ్మమై యిక్ష్వురు
సకల భువన సృష్టి సలిపి నట్టుల,
రాణి రాజులై స్వరాజ్యమేలిన యట్లు
ప్రణయవీధిఁ దోచు భ్రాంతిముంప.

౨౭

ఇట్టులెన్నో తలచి యేమి కానక గోర్కు.
లన్నిటను విరక్తయై చెలంగి,
మోహనాంగుడైన మోహినియై తాను
నిలిచి యేమొ యిటులఁ దలచుచుండు.

౨౮

కామ భావలతలు కామినిపై బ్రాకి
ప్రేమ పుష్పతతిని విరియఁ, దేసె
ద్రావి భ్రమరవిభుడు తన్మయరాగమ్ము
బాడి సుఖమొసంగ రా డదేమొ.

౨౯

కన్నులార విభుని గాఢచలేకొన్నవో
నినునమైన చింత విస్మయముచు,
నాత్మవిభుని గూడి యొక్కమనకయన్న
నొక్క కెప్పుకాల మోపననుచు.

30

ప్రేమ విభుని కట్టు లేమేమె తలపోసి
యుల్లమును నన్నిట్లు యొక
నిజచరిత్ర నరసి కన్నెడయొక్క
యత్వమునను నిస్సహర్షమొండ.

31

త్రిభూతములు.

మరియు వరుస పురుషు లిరువురు నవ్వారి
వలన పొలతి యొకటి కలిగి నటుల
దోచి విభ్రమంబుతోడ దిగ్గులలేచి
మూటిగాంచె నవి త్రిభూతములుగ.

32

వారితోడుత సహకారము భావించి
యేమియో యొనర్ప కెంచెగాని,
వారు పనికిరాని వారలై జడయాపు
తొట చింత విస్మయమున నుండ.

33

త్రిగుణములు

వారినుండి యిద్దరైరి స్త్రీ పురుషులు
గాని యట్టి జహులు గాఁగ; వారు
పురుషులందు చేరి పురుషులుగా నుండ్రు,
స్త్రీలయందుచేరి స్త్రీలగుమరు.

3౪

పురుషులందుఁజేరి పురుషులొటయె గాక,
పురుషుస్త్రీనిఁజేసి పొంగుచుండ్రు;
స్త్రీనిఁజేరి తాము స్త్రీలొటయేగాక
స్త్రీనిఁ బురుషుఁగాఁగ జేయుచుండ్రు.

3౫

అట్టి యుభయశక్తు లైక్యమందగ నపు
రజమనంగ నొక్క రమణి కలిగె;
త్రిగుణములుగ వానిఁ దిలకించి తా విస్మ
యము విషాదమును భయమ్మునొంద.

3౬

త్రివర్ణములు

వారివలన నిక అకార మకారముల్
గలిగి వారలిరువు రలముకొనగఁ

గలిగె నతివ యది ఉకారం బనగ ముగ్గు
రవత్తల్లి రిట్టు “ల, ఉ, మ” లనగ.

32

1 అవ్యక్తము పురుషుడు	2 మహాత్ము (స్త్రీ)	3 అహంకారము పురుషుడు
4 సత్త్వము ద్వంద్వము	5 రజస్సు (స్త్రీ)	6 తమస్సు ద్వంద్వము.
7 అకారము పురుషుడు	8 ఉకారము (స్త్రీ)	9 మకారము పురుషుడు

త్రిధాతములు

త్రిగుణములు

త్రివర్ణములు

1. 3 శక్తు లేకీధవించినచో 2 వ దగు స్త్రీ శక్తి కలుగును. 4. 6 శక్తు లేకీధవించినచో 5 వ దగు స్త్రీ శక్తి పుట్టును. 7. 9 శక్తు లేకీధవిం చినచో 8 వ దగు స్త్రీ శక్తి జనించును. 1. 6 వర్ణము స్త్రీ లుగన; పురుషు లుగనుగూడ నుండురు. పీరిద్దఱును జీవునియం దెడబాటు లేక యుండి వానిచే కర్మల నాచరింప జేయు చుండురు. ప్రారబ్ధకర్మము సమఫలితము, జేయుపట్ల జీవుని అస్వతంత్రుని, ఆకర్తను, అధస్తుని జేసి స్త్రీత్వమును గూడ గూర్చి తా మూర్ధ్వస్తులై పురుషులై యుపరతి నల్పుదురు. జీవుడా గామికర్మనొనర్చుపట్లజాగరూపడై మెలిగినచో వానినిస్వతంత్రుని, కర్తను ఊర్ధ్వస్తుని, పురుషుని, జేసి తాము క్రిందనున్నవారై స్త్రీత్వమును వహిం తురు. 5 వ దగు రజోగుణమును స్త్రీ పురుషులగువారి దరిజేరుటకే చూచుచుండును.

మఱియు నీ రజస్సు నవకచక్రమున శుభ్యస్థానము నలంకరించి నది. భూతపంచకములో సర్వబీజసృష్టికిని హేతువగు భూమి పంచతన్మా త్రలను తనమధ్య నుంచుకొన్నది. అందు ప్రతిబింబితుడగు బ్రహ్మమూర్తి

అట్టి త్రివిధ త్రికము నౌ నవసంఖ్యచే
ప్రణవ మచగ నద్ది భావిశబ్ద
రాశికనగను నవరాగ మాలాపించె
నాదవాణియై సునాదముగను.

3౮

ఇట్టి నాదమేల ? యిది బోధపడనందు
తేల ? అస్వతంత్రతేల ? యనుచు
బొగిలి ప్రాణవిధుని పోడిమిఁ గనలేని
రమణీనైతి నని విరక్తిజెంది.

3౯

నిఖిలదృష్టులెల్ల నిలిపి యొక్కటిఁజేసి
సకలమైన కోర్కులొకటిఁజేసి
అఖిలబాహ్యచింత లంతర్దృఢమొనర్చి
లక్ష్మ్యముంచె నేక లక్ష్మ్యమందు.

౪౦

విశ్వబ్రహ్మ పంచముఖగులలో మధ్యముఖాంశమును బొందినవాడై
నవకమధ్యస్థ యగు రజోగుణమును స్త్రీని భార్యగా స్వీకరించి జాతస్త్రిప్తి
క్రియను జరుపు చుండును.

1. 3. 7. 9 సంఖ్యల శక్తు లెపుడును పురుషులుగానే యుందురు.
2. 5. 8 సంఖ్యల శక్తు లెపుడును స్త్రీలుగానే యుందురు. ఈనవకస్వరూ
పముగు ప్రణవతత్త్వముచేత సృష్ట్యాది పంచకర్మలు జరుగు చుండును.
ఈప్రణవతత్త్వముయొక్క పరిపూర్ణభావము శ్రీశంకరాచార్యుల వాదము
అనుకూలమైన “ సరసవాణి ” అను నా రచిత గ్రంథమున జూడనగును.

అఖిలమును త్యజించి యలసమాధి వహించి
సోకు చింతలను నిరాకరించి
మాత్మకూపు నెంచి మాలింగనమును గా
నెంచు దుచుల మేళవించి గంభీర.

ర.౧

నీలమేఘగాంచు నీలకంఠి విధాన,
క్రొత్త ఋతువునందు కోకిలవలె,
చంద్రకాంతి సోకు చంద్రశిలంబోలె,
భానుకాంతి సోకు పద్మని గది.

ర.౨

అర్కమండల మృనంత విమృత్తుచే,
మేఘమండలమ్ము మెరపుచేత,
అగ్నిమండలమృనంత తేజముచేత
భాసమానము లగు పగిది తాను.

ర.౩

వెలుగులన్నిటికిని వెలుగయి భాసింప
కారణములకెల్ల కారణమయి
మండలములకెల్ల మహిత హిరణ్మయ
మండలం బనంగ చండరుచుల.

ర.౪

అలరుచుండి తాను నన్నింటి మధ్యమ
మగుటఁ దా నతి విమలాలయమ్ము
కాగ, తాను విశ్వకామినిఁగాగ నా
బ్రహ్మ కాసనమగు పద్మ మనగ.

ర.౫

అనులసలిలపూర్ణ మగు తబాకముపోల్కి,
 విమల విశ్వదర్పణము విధాన,
 అజిపవిత్ర మగుచు నఖిలావకాశ హృ
 త్పుండరీకమై యఖండ మగుచు.

౪౬

అంత విశ్వమోహనాంగియై భర్తృసం
 ధాన మొంద నర్హమైన యట్టి
 తరుణిగాగఁ. దానఁ బరమాత్మ తేజమ్ము.
 ప్రత్యగాత్మ యనగఁ బ్రతి ఫలించె.

౪౭

అంత తానమస్తమై యనంతమునునై
 యాత్మపత్నియై నిజాంగమందె
 ఆత్మ నిలిచియుండ నాలింగనమున ని
 త్యానుభవసుఖమ్ము నందుకొనియె.

౪౮

తేజమును నరింప తేజము తనుజేర
 నొకరు దేహి దేహ మొకరు గాఁగ
 ఎపుడు నొకరి కొకరు నెడబాటు లేనట్టి
 ఆదిదంపతులుగ నైరి వారు.

౪౯

అదిమూలస్పృష్టి యవతారపరిణామ
 మగణితముగఁ గాంచనయ్యెఁగాని,
 వానినెల్ల వ్రాయఁబూనగా లేనై తి
 జననియానచే విచార మణిగి,

౫౦

దంపతులు

ఆదిదంపతుల సమైక్య గాఢప్రేమ
 క్రీడలయ్యె విశ్వసృష్టికెల్ల
 ప్రథమములుగ ; నట్టి ప్రణవధ్వనులచే ప్ర
 పంచసృష్టిసల్ప నెంచిరిట్లు.

౫౧

పంచభూతములు

అట్టి ప్రణవతత్వమందున తన్మాత్ర
 పంచకమ్మో నేర్పరించి దాని
 యందు గగన, మనిల, మనల, మంబువలనన్,
 పంచభూతముల సృజించినారు.

౫౨

పంచమూర్తులు

పంచభూతములను ప్రత్యగాత్మచ్ఛాయ
 లలరిప్రతిఫలింప నవ్వీ మూర్తి
 పంచకమగు, నట్టి పంచమూర్తులు, పంచ
 కర్మలేలుదురు జగమ్ము నడువ.

౫౩

బ్రహ్మాండము

ప్రథమమం దఖండ బ్రహ్మాండయంత్రమ్ము
 జలిపె కాలగతులు దెలుపఁగలుగ,
 వేగ్రహాలుదిరుగు విద్యుత్తుచేత మ
 హత్తరంబగు గడియార మనగ.

౫౪

ఈ శ్లోక స్మృష్టి

అమలమాయయనగ. నందధిష్ఠాన చై
తన్మయనగ, మాయ తన్మయందు
ప్రతిఫలించినట్టి ప్రత్యగాస్త్రాచ్ఛాయ
యన త్రికమ్మ నిశుడన జనించె.

౧౧౧

మ రి యు

అమల సత్యచాయ భూమన శా ప్రత్య
గాత్మ ప్రతిఫలింప నలసమిష్టి
భావపురుషుడనగ ప్రజ్ఞాను డనగ స
ర్వజ్ఞ శక్తు డనగ వరలు నతడు.

౧౧౨

కంక

సకలవిభుడు నై న జనకు నాజ్ఞాను సర్వ
కార్యములకు నుండు కారణుడనగ
ఖండ పిండముల కఖండ బ్రహ్మాండ న
స్మండల ప్రధాన మంత్రిగాగ.

౧౧౩

ప్రథమమగు నఖండ బ్రహ్మాండమున ప్రత్య
గాత్మ ప్రథమ పుత్రుడై యెసంగి
సర్వకారణుడుగ సర్వప్రపంచ వి
లక్షణుడుగ సర్వసాక్షియాను.

౧౧౪

పిండాంహస్యమ్

ఖండగళినొనచ్చె పిండాండయంత్రముల్
కాలగతులు దెలియ గలుగునటల,
ఎపుడు “టకుటకు” మను హృదయంబులను గుండె
లలర సూక్ష్మపు గడియారములన.

జే.బి.ఆర్. ఆర్.

అల యవిద్యయనగ- నందిధిష్ఠాన చై
తన్యమన, నవిద్యతత్వమందు
ప్రతిఫలించినట్టి ప్రత్యగాత్మచ్ఛాయ
యన, త్రికమ్ము జీవుడన జనించె.

మ రి యు

మలిన సత్త్వగుణ సమంచితావిద్యయం
దాత్మప్రతిఫలింప నద్ది, వ్యప్తి
భావ, ఖండరూప జీవుడై కించిజ్ఞ
పురుషుడుగ ద్విజీయ చక్షుగుడును.

అల ద్వితీయపుత్రుడైన జీవుండుండు
సకలవిభుషణైన జనకునాజ
జననమరణదుఃఖ జగదభిరామ సా
మ్రాజ్యవృద్ధిసేయు రాజుగాగ.

రెండవ సుతుడుండు ఘండకించిజత్వ
 శక్తి వ్యప్తిభావ యుక్తశగుచు
 నైహికాభిమ త్యహంకారలక్షణ
 బాహ్యకార్యదీక్ష భ్రమమునింగి.

౬౩

అ వి ద్యా జ న న ము

అల హిరణ్మయమగు నాదిమ జననికే
 తోడబుట్టినట్టి వాడు శూరు
 డైహికార్థియకా అహంకారునకు మహా
 త్తునకు సుత యవిద్యయన జనించె.

౬౪

అ ప ద్యా జి వు లు

తా నవిద్యయొక్క మేనత్త కొడుకౌట
 తనకు మేనమామ తనయయకౌట
 దాన మేనమామ మేనత్తబిడ్డలై
 బావ, మరద, లనగ బరగు చంద్రు.

౬౫

వావివరుసలు పరివార బాంధవ్యముల్
 ప్రీతినెన్నో చూపెమాతృ దేవి,
 వానినెల్ల వ్రాయఁ బూనగా లేనైతి
 జనని యాజ్ఞను శిరనావహించి.

౬౬

స క లా ధ్య యు లు

సకలసృష్టి కాదిజనకులు నాట “గా
యత్రి విశ్వకర్మ” లన నెసంగి
సకల భువనశిల్ప సామ్రాజ్య కాధ్యక్షు
లగుచు సర్వసాక్షు లనగనుండు.

౬౭

సకలభువన శిల్ప సామ్రాజ్యమందున
సకలజీవకోటి సదనములకు
వాసయోగ్యమైన వసతి గల్పింపంగ
నాదివాస్తు జనకు లైరి వారు.

౬౮

ఆదిదైవములన, నాదిశిల్పినింగ,
నాది విశ్వసృష్టి కధిపతులన,
సకలభువన శిల్పసామ్రాజ్య మేలుచు
నాదిదంపతులన నలరుచుండు.

౬౯

అఖిల భువనములును నవతరిల్లగ నందు
సకల భువనములను నల్పినారు;
అవ్వీ తనువులనెడు యంత్రముల్, రథములున్,
సౌధములును నన నెసంగు నిట్లు.

౭౦

యం త్ర ము లు

అఖిలసృష్టిలో మహావిచిత్రములై
 శిల్పమర్మములనుఁ జేర్చి దేహ
 యంత్రముల సృజించు నాదిమ శిల్పులై
 తల్లిదండ్రుగూర్చి తలఁపరాదె.

౧

తల్లిదండ్రు లవని పిల్లలను సృజింతు;
 పిల్లలెల్లగూడ పితరు లగుదు;
 రంతులేక యిట్లు లా వృత్తి జరుగును
 ప్రాతయైనగాని నూతనముగ.

౨

పంచభూతములను పంచలోహములచే
 పంచచక్రములను వరుసనిల్పి,
 అందుపైని నిలిపె నారవచక్రంబు
 భానునందలి పరమాణువు నిడి.

౩

స్వీయమంశమైన జీవాత్మనందుంచి;
 యంత్రమునకు మూలమైనదిగను
 ఏడవదిగ చక్ర మిమిడించి హేమాంగ
 మం దణుస్వరూపు లనగ నుండు.

౪

ఆగు చక్రములకు భూరివిద్యచ్ఛక్తి
 జ్వాల లగుచు వరుస గ్రాలుచుండ
 నంగు పైని చక్ర మాత్మ తేజశ్శక్తి
 పేలకాంతుల నది గ్రాలి యేలు.

౫

కాళ్లు వేళ్లు నాళ్లు కన్నులు చెన్నునున్
కరము లురము శిరము కరముఁ గల్గి
ధరిణి సంచరించు తనవులన్ చుండ్రాలు
సృష్టిరన్ని రాది శిల్పవరులు.

౬

రన్నరన్న మిన్నమిన్న యెమ్మల చెన్న
నున్నితముగ కీళ్లు సూటిఁగూర్చి
కీలుకీలునందు నీలలు లేకుండ
జేసిరిట్లు దిగుగ శిల్పగరిమ.

౭

కీళ్లు చెదరకుండ నాళ్లను దీర్ఘవశా
తీగలెన్నో పైని దీర్చి కప్పి,
అందుపైని నీరమను రక్తపూరమున్
పారఁజేసి వేడిఁ జేరకుండ.

౮

ఇంద్రియాదులైన యిరువదినాలుగు
పరికరంబులచెడు మరలుఁ గలుగ
రక్తవాహినులను రంజిల్లు పట్టాలు
ఎరుగులెత్తి దిగుగఁ బరగుచుండు.

౯

హృదయకుహరమనగ నింపగుయంత్రము
యంత్రకార్యమూల మై యెసంగ,
శ్వాసరూపతైల శక్తిని దనుయంత్ర
పరికరము లవ్వెల్లఁ దిగుగుచుండు.

౧౦

నీగునిప్పుబరులు నీరిమన్నుచూచుండు
కడుపునిండునట్లు గుడుచుట్టకును;
చేరిమరలుద్రిప్ప జీవుడుండునుగాని
యింద్రియములె జీవుకెంచి త్రిప్ప.

౧౧

ఒక్కచోటనిల్వ దొగి యంత్రము ధరిస్తే
నవని నంతఃడిగుగు నవసరమాన;
వారమునకు రోజు గోరును సెలవాండు
యర్థకాలమొకటి యభిలషించు.

౧౨

యంత్రచిత్రమే మొ యవి తలిదండ్రులై
నిత్యనూతనమున నెగడి బహుళ
సంతతియను యంత్రజాలమ్ము సృష్టించి
జగము నంతట లేనిదిగ నొనర్చు

౧౩

తల్లియంశమునను తనుయంత్రమయ్యెను;
అందుడంద్రి తేజమలరుచుండు;
నీనుక్షేమమరసి నీతలిదండ్రులు
యంత్రవేషధారు లైరినువ్వె.

౧౪

శల్లియున్నయపుడె తండ్రీదర్శనమాను,
తల్లిమరలిపోవఁ దంద్రిఁ గనవు,
తనువు నున్నయపుడె తగజన్మ సఫలతఁ
జెంద మాతృపూజ నేయుడయ్యె.

౧౫

రథములు

తండ్రి ప్రత్యగ్భా. తల్లి హిరణ్మయ.

దంపతులయి నీకు తనురథాలు

రచనచేసి రట్టి రథకార దంపతి

పూజన మొనర్పఁ బూనరాదె.

౧

ఎల్లమానవులును నిహపరనుఖముల

ననుభవించ యోగ్యమైనట్టి

చిత్రరథములను సృజించిన ప్రాక్కిల్ప

దంపతులను గొల్చి తనియరాదె.

౨

లోకజనని సర్వలోకరాజ్యము నైన

ఆహిరణ్మయి తన యశశక్తి

వ్యష్టితనువుఁగాగ వ్యష్టిరథముగాఁగ

వ్యష్టిరాజికాగ నలగుచుండు.

3

లోకజనకు డఖిలలోకవిభుండు నౌ

ప్రత్యగ్భాతశక్తి ప్రతిఫలించ

నద్దివ్యష్టిజేవుడై వ్యష్టిరథమందు

వ్యష్టిరాజుగాఁగ వ్యవహరించు.

౪

అసలుతల్లిదండ్రు లాధారులైయుండ

తనురథాలవెల్లఁ దనగుచుండు

రథమునందుజేవు డధివసింపగ నవి

పెరుగుచుండు ధరణిదిరుగుచుండు.

౫

రథస్వయాశ్రమము

శ్వాసయుగమునయ్యె చక్రముల్, తన్నాత్ర
లైదునొప్పుచుండు సశ్వములుగ,
సంతరిండ్రియందు యొప్పుముత్తులుగను,
కర్మపంచకమ్మ కల్పిలముగ.

౬

రథము నధివసించు రాజయ్యెజీవుండు,
జ్ఞాపంచకమ్మ సారథియగు,
సారథికినినయ్యె సంకల్పమును విక
ల్పమ్ము ఘోటకముల పగ్గములుగ.

౭

ఎన్నోవిధములైన చిన్నారెరథము లొ
క్కొకటి కలిసిమెలిసి యుండబోవు ;
కలిసినటులైపైకి గాన్పించిచేయు జీ
విత రణంబు భేదవృత్తులొలసి.

౮

ఎల్ల భువనములను సృష్టిఁ జేయఁ దలంచి
కార్యకారణముఁ గలిపి జీవ
కోటి నొకరినొకరు గొప్పయుద్ధము సేయ
నిట్టి రథములను సృజించినారె!

౯

అన్యులనుభవింప నార్జించుకొన్నట్టి
భోగ్యవస్తువులను పొందఁగోరి
వేడ్క తెమ్మటంచు విషయాను చరులకు
నాజ్ఞ చేసి రిట్లు రాజ్ఞ రాజు.

౧౦

ఆజ్ఞ తలనుదాల్చి అనుచరు లటుసేయ
అచ్యుత లదిగ్రహించి ఆగ్రహమున
అపకృతిని నొనర్చు నందుచే నిరుతేగల్
పోరొనర్చు స్వార్థమునఁ గడంగి.

౧౧

తనను పగుల నెరుగకను సల్పుచుండుట
నిట్టియుద్ధమేరి కేమి గూర్చు ?
స్వీయజాతిపైని చేయు యుద్ధంబిది
పొట్టకూటి కయ్యె పొట్టతుదకు.

౧౨

ఏకజాతియుయ్య నేకోడిగులు నయ్యు
నేకముగ చరింప లేకయిటుల
పొట్టకూటికొరకు పోరుసల్పుట జూడ
క్షోభగాక దేశశోభ యగునె ?

౧౩

శత్రుభావమన్న శత్రుత్వ మదికాదు ;
మిత్రభావమన్న మైత్రికాదు ;
శత్రుమిత్రు లనక సల్పుచుందురు పోరు
నొక్క నిముసమైన నూరుకొనక.

౧౪

పోరు సలుపుకొరకు భువనాలు కలెనో !
శాంతి ధర్మకృతులు సల్పు కొరకొ !
అసలు పోల్లిదండ్రు లానంద మయులేడ ?
తనయు లాచరించు తగవులేడ ?

౧౫

ఆత్మపుత్త్రిక లకు నాధ్యాత్మికానంద
దాయకమగు జ్ఞాన ధనమొసంగ,
దాని వారు దుర్విధాన వ్యయమొనర్తు
స్వపరసౌఖ్య కృతులు నల్పలేక.

౧౬

తిష్ఠ లనగ భయమా, దైవం బనగ భక్తి,
యొప్పు ననులనంగ గొప్ప మెప్పు,
మాటి వీడు వాడు ముప్పు తిష్ఠలబడి
యాత్ర సౌఖ్యమన్న దందబోడు.

౧౭

కన్న తల్లిదండ్రు గరములఁ బూజించి
నకల మిథునములను నన్నుతించి
ఆదిమ రథకారులగు జగజ్జనకుల
నర్చనల్ని పొందు డాత్మసుఖము.

౧౮

ఆట వెలదులెల్ల నాటక సామ్రాజ్య
పదము వడిసి ఏల ప్రాజ్ఞ యయిన
రాజి నెన్నుకొనిరి రాజ్ఞ, ప్రాజ్ఞత్వంబు
ననుభవమానఁగాక యరయ గలరె !

౧౯

సౌధములు

సకల జగము లొక్క సౌధముగాఁ జేసి
సౌధమందనేక సౌధములను
మర్మగర్భితముగ నిర్మించి వానిలో
సూను లాటలాడఁ జూచుచుండు.

౧

మేడచిత్రమే మొ మేడిచీతలమందు
నొక్కచోట నిలిచి యుండఁ బోదు,
సౌధ సౌధమునకు సాంగత్య మబ్బగా
సంచరించు భావి సంఘటనకు.

౨

అట్టి సౌధమునకు సంతస్థు లేడుండు,
నవ్వి లోకములన నవ్వి వరుస
చక్రములన నవ్వి శాలలనంగను
కమలములను పేర గ్రాటుచుండు.

3

అట్టి శాలలందు నైదుమాత్రము భూతి
పంచకమ్మచేతఁ బరగుచుండు;
పంచమూర్తు లందు పరిపాలనము సేతు
రైహికార్థముగను నలరుచుండి.

౪

అందుపైని నుండు సంతస్థులవి రెండు
పారమార్థికముగఁ బరగి యందు
ఒండిహంబున కగు, నొండు పరమ్మన
కైన దగును వానియందు నిటుల.

౫

ఐదు శాలలకును నా భారమైనట్టి
 లంకకు శతినాంశ ముండుట్టి
 భూప్రదేశమందు మొదలిడి కట్టరి
 వాసువిధికి తగిన వసుధ కెంచి.

౬

దిట్టమైన రెండు నిట్టాడుల నమర్చి
 పాదములన నిరు పునాదు లుంచి
 ముడువ విడువ కీళ్ళు మూడ మర్చిరి, అది
 కూరుచుండ లేచి పారుచుండ

౭

ఆట్టి పదములందు చిట్టికమ్మలు పది
 పెట్టి చివరను పది వ్రేళ్ల మర్చి
 అందు నిగువ దెనిమి దరచిన్ని ముక్కల
 సల్పి నిల్పినారు శిల్పగరిమ.

౮

వానిరెంటిపైన పదునాల్గు ముక్కలు
 మూలలుగ నొనర్చి నీలమండ
 లనగ నందమర్చి యాపైని బారగు
 నాల్గు కమ్మలను నొనర్చి నిలిపి.

౯

వానిపైన సింక బారుకమ్మలు రెండు
 బలముగలవి సల్పి నిలిపినారు;
 ముడువ లేవనైన మోకాటి చివ్వులు
 రెండమర్చి రల్ల రెంటిమధ్య.

౧౦

అట్టి కౌముదాక్ష యందు నమర్చిన
చిన్న పెద్ద లావు సన్నములును
వాట్టి వాడవులు గడు చిట్టివి యగు కమ్ము
లగువడైన సంఖ్య యయ్యె వెరసి.

౧౧

అట్టి కాళ్ల తొంటులగువాని పైభగ
మందు నవనితత్వ మలరుచుండ
అద్ది మొదటిదైన అంతస్తు నాధార
చక్రమనగ సృష్టి సల్పినారు.

౧౨

అట్టి యమలొకమందు మొదలెట్టి
గట్టినారు మిగుల దిట్టముగను
అన్నరసము జీర్ణమైనంత నిలిచెడు
మలము విడువనైన మరుగుదొడ్డి.

౧౩

క్షీతి సుతత్త్వమందు ప్రతిబింబితుండు త
స్మాత్ర పంచకాభిమాన యతుడు
నైన బ్రహ్మమూర్తి కాజ్ఞపెట్టిరి పూర్ణ
వీడ సృష్టిసేయ సృణ్వయందు.

౧౪

అంబు తత్త్వమందు నమర స్వాధిష్ఠాన
మను ద్వితీయ చక్రమును సృజించి
స్నాన పాన జలము చనగ కాల్యను గట్ట
నారు మురికినీరు బారుచుండ.

౧౫

అంబు తత్త్వమందు బింబితుల్ నాల్గు త
 న్మాత్రలందు సదభిమాను లాచు
 దనరు నాప్రజాపతిని విష్ణు నిల్పిరి
 బీజకోటి నాటి పెంపుజేయ.

1

౧౬

అందు మూడవదగు సంతస్తువున మణి
 పూరకమున వంట పూర్తికాగ
 సశన పచనమునకు నగ్ని శాలగ మంచి
 పాకశాల నేరుపరచినారు.

౧౭

భాసురాన్ని తత్త్వ ప్రతిబింబి మూడు త
 న్మాత్రలందు సదభిమాని రుద్రు
 సంహరించు కర్మ సజ్జపంగ నిలిపిరి
 యగ్నిలోకమందు నాజ్ఞపెట్టి

౧౮

అందు నాల్గవదగు సంతస్తువున ననా
 హతమునందు సుఖము లతిశయిల్ల
 గాలి నొసగుచుండ గాఢనిద్రను జెంద
 పడకటింట్రి నేరు పరచినారు.

౧౯

పవనతత్త్వమందు ప్రతిబింబి రెండుత
 న్మాత్రలందు సదభిమాని నింధ్రు
 అనిలలోకమందు నపిధాన కర్మము
 నాచరింప నుండ నాజ్ఞ నిడిరి.

౨౦

అందు నైడవడగు నాతిస్తువున పిళు
 ధాఖ్యమైన చక్రమందు సరగ
 పివిధక్రమలు దీర్చు పిత్రాలతి భవనంబు
 గట్టినారు హాయి గలుగునటుల.

౨౦

పిదప నచ్చులైన పనునారు కళలతో
 పఠనమునకు రాత్రి పాఠశాల
 బలము సుఖము నొసగ న్యాయామమునకునై
 మంచికాల నేర్పరించినారు.

౨౧

అతుల గగన తత్త్వ ప్రతిబింబి ఒక్కత
 న్మాత్రమందు సడభిమాని సూర్యు
 అంబరమను లోకమందనుగ్రహకర్మ
 నల్ప నాజ్ఞచొసగి నిల్పినారు.

౨౨

పంచలోకములకు ప్రక్కలక వెనుకను
 ముందు నిటుల కొంత మూసినారు;
 వెన్నుపూస లనగ వెనుక ముప్పది మూడు
 కీళ్లు నిలిపినారు ముళ్లువెచి.

౨౩

వెన్నుకమ్మికన్న చిన్నకమ్మి నొనర్చి
 ముందు రొమ్మకంబముగ నమర్చి
 వెనుక వెన్నుపూసలను కంబమునకును
 ముందు కంబమునకు పొందుపడగ.

౨౪

లావు గుండ్రమైన తీవెల నరకోల
 వంపులుగ నొనర్చి పొంపెల్లర్చి
 నిరుగడల నమర్చి రిరువడినాటుగున్
 క్రమత హృదయపంజరమన కెసగ.

౨౬

ఇట్లు హృదయకుహర మేర్పడ దానికి
 వంపులుగను కొన్ని బారువిగను
 కొన్ని పూసలుగను అన్నియు నురువులు
 నేబదెనిమిదయ్యె వెంచి చూడ.

౨౭

సాధ మవనిపైన సంచరింపగ సాయ
 పడుటకైన యట్టి పక్షములన
 నిచ్చి పుచ్చుకొనుట కిరువంకలను హస్త
 ములన రెండు నృప్తి సలిపి రిట్లు.

౨౮

దండ కమ్ములనగ రెండు నమర్చి మో
 చేతికమ్ములనగ జేర్చి నాల్గు
 మరియును పదునారు మణికట్టులం దర
 చేతులందు పదియుఁ జేర్చిరింక.

౨౯

రెండుచేతుల పదివ్రేళ్లయం దిరువ దె
 నిమిది చిన్నిముక్క లమరచగను
 చిన్ని పెద్ద కమ్ములన్నియు చేతుల
 కైన సంఖ్య యరువదయ్యె వెరసి.

౩౦

అరవదిగ నైన అంతస్తు నాజ్ఞేయ
చక్ర మలరుచుండ సల్పి భాను
మూర్తిదీప్తి విడి తపోలోక మనగను
గట్టినారు గొప్ప కర్మశాల.

30

శాలకైన ముఖము సల్పి రిట్లంగిటి
యందు వెండు ముక్కలమర జేసి
ముక్కునందు నేడు ముక్కలమర్చి పై
దవడయందు వాల్గు దనరజేసి.

31

అంకు క్రిందిదవడ యన నొనర్చి రొకొండు
బలముగలది నాడ వంపు గలది
ముఖమునందు నిట్లు మొత్తము పదునాలు
గురువులయ్యె శిల్పగరిమ గనగ.

32

అట ద్వితీయపుత్రుడై యొప్పు జీవి త
దాజ్ఞచే నొనర్చు నందునుండి
విశ్వకర్మమలను వెలయింపగా నిహ
పరముల విషయానుచరుల గూడి.

33

అంత నేడవదగు సంతస్తువున సహ
ప్రారచక్ర మొకటి సలిపి యందు
దేవమందిరమ్ము గావించి నిల్పిరి
దేవతార్చనంబు దీర్చుకొరకు.

34

మందిరమ్మొనర్పు మర్క మే శిల్పమో
కమ్మిముక్క తెవ్వి గానా వు
పరమ మృదుపదార్థ బ్రహ్మసనము గాగ
అణు మహత్స్వరూపమై వెలుంగు.

3౬

పైని మూసిరిట్లు బ్రహ్మకపాలంబు
ననగ బల్ల పరవులౌ యెనిమిది
యేవి యెంత డొప్పలేర్పడ వలయునో
అట్టు లేర్పరించి పెట్టి యింక.

3౭

అన్నిటికిని రంపమట్లు పండ్లొనరించి
యొక్కదానికి మరి యొక్కదాని
నరిగ పండ్లజేర్చి జాయంట్ల నతికించి
పెట్టిరార లందు బుట్టవలెను.

3౮

సాధమంతటికిని నల్పి నిల్పినకమ్మ
లన్ని రెండువంద లయ్యె నవ్వి
యొకటి నొకటి చెదరకుండ డెబ్బదిరెండు
వేల తీగల మెలివేసి రింక.

3౯

పంచళాలందు పంచ కవాటంబు
లుంచి వానియందు శుంచరింప
వెలయ నారవడిగ తలవాకి టుంచిరి
పూని విషయజనులు రాను పోను.

౪౦

నల్వి చింక లోన సత్తమద్వారమ్ము
హర్షహముగ కన్నె ముగ్ధజేత
తెమో యెవుతో పోయి యెనుగ మాతై నట్టి
పదపు లనుభవంప బ్రహ్మచేత.

౪౦

సౌధముందు నన్ని శాలలకున్ మంచి
గాలివచ్చి కాశగతి యోన;
పెద్దనైన రెండు పెట్టిరి కట్టికీలు;
నింక రెండ్లకొట్టి నేర్పరిచిరి.

౪౧

సౌధమునకు చుట్టు చక్కదనం బొప్ప
కాపుచలగ నున్న కంబములకు
నేవిధముగు చెరుపు లేర్పడకను వాని
గప్పినార లిట్లు గానకుండ,

౪౨

మాంసమనెను మంచి మన్ను దెచ్చిరి యందు
రక్త మనెను దలము సక్తి జేర్చి
కలిపి పడునుజేసి కట్టిరి గోడలు
ఆవరణము గలిగి యందగింప.

౪౩

త్వక్కసంగ మంచి చెక్కనున్నము దెచ్చి
వాసిగను గిలాబు జేసినారు;
వివిధ వర్ణములను వెలయు మెరుగునీరు
జేసి పైన పూత వేసినారు.

౪౪

అగ్రమైన శీర్ష మనెడు శాలకు పైన
 పెక్కురంగులగు ను వెలచు జేసి
 శీత ముష్ణ మందు జేరకుండగ నెల
 కచములనెడు తృణము గిప్పినాడు.

౪౬

మేడ వెక్కునైన మెట్టు * లేబడినాలు
 గొంటికంబమందు నంటిపైకి
 తిరుగుచుండి బోవ తిరుగుడుమెట్ల మే
 డను సృజించిరిట్లు లనుపమముగ.

౪౭

అందు గోళకంబు లలచ నిర్వదినాల్లు,
 నందు నలచి యింద్రియాదు లుండ్రు
 వార లెప్పుడొనర్చు పనుల తథాస్తని
 పలుకు నింద్రియాధిపతులు నుండ్రు.

౪౮

సృష్టిమూలమైన చిచ్ఛక్తి యా సహ
 ప్రారమధ్యనుండి సరగ వచ్చి
 యాజ్ఞ సలుపుచుండు నాజ్ఞేయమున మూర్తి
 పంచకమునకైన పంచకృతుల.

౪౯

* ఈ మేడమెట్ల సంఖ్యను గురించి లోగా “ఆదిమూలమును” శ్లోక
 గలదానియందు 177 వ సంఖ్యగలిగిన “హంశగమన క్రమము ననుకరించు”
 అను పద్యచరణమునకు 110 వ శ్లోక విపులముగా వ్రాయబడి యుండుటచే
 నిచట వ్రాయబడ లేదు.

శరములందు దాల్చి చిచ్చుకి యాజ్ఞను
సాధమందు భూతజగములైన
నైదిటను వసించి యాచరింతుడు మూర్తి
పంచకమ్ము కర్మపంచకమును.

గెం

సాంత మయ్యె నిట్లు సాధనిర్మాణంబు
నైదునెలలు పూర్తియైన నంత,
అట్టి నూత్న సాధ మందు నూతనదంప
తుల ప్రవేశపెట్ట దలచి రిట్లు.

గెం

వేలసియుం నది య విద్యావతిగ తల్లి
తోడబుట్టువాని యాడపిల్ల,
చెలగి తండ్రినైపు జీవాత్ముడను పేర
నుల్లసిల్లును మగపిల్లవాడు.

గెం

జననిపుట్టినింట జననమైన వధువు
జనకు నంశమునను జాత వరుడు
గురిని నొకరి నొకరు వరియించుకొనగ వా
రిరువురికిని పెండ్లి జరిపినారు.

గెం

విరివి నత్తవార లిరువదిచాల్గింద్ర
యాదులను తదింద్రియాధిపులను
ఇంకను పరివార మిహళాక సామ్రాజ్య
కము నొసంగిరి వరకట్నముగను.

గెం

అత్త చార లిట్టు లాశీర్వాదించిరి
రాణి రాజులుగ విరాజితములు
అఖిల మొసగు నై హితానంద మొందుడు
విషయవాసన లభివృద్ధి నొంద.

౫౫

ఒకరు విద్యయు మరియొకరు సవిద్యయు
నిరువు రాల్చగలుగ నేర్పంగ
మిత్రులైతి రిగుట మిత్రకర్మ లొకర్చి
మిత్రజగము గనుడు మిథివి మీరి.

౫౬

వరునిగూర్చి

చిన్నపిల్ల చూడట సిగ్గున భయమొంది
నీడుత్రోవ నడువనేర దట్టి
కన్నతల్లి నెట్లు గాపాడెదో భార్య
ననుసరించి యేలుకొనుము తండ్రీ.

౫౭

పిల్లవాడవీవు పిల్లయె నీభార్య
పిల్ల లిరువు రాట పిల్లపనుల
నెల్లవేళ జేయు డల్లరి పడకుండ
కల్లజగము వృద్ధి గలిగి మనగ.

౫౮

ఆకలి యనుకోగ మాశ్రయించు శరీర
మందు దాని కన్నమగును మందు,
ఆరుదుచులు గలుగు ననుపానమున దినుం
డై హిక మగుబలము నంద గోరి.

౫౯

తల్లిదండ్రులు

ఆత్మజాత ! వినుమి! యధ్యాత్మ సామ్రాజ్య
మనెడు జ్ఞానధనము గొనుము దీని
వగటిదొంగ లుండు పత్నివైపున నెట్లు
లేలుకొనెదో యెరుక మేలుకొనెదో!

౬౦

తల్లితెలివి గలిగి యుల్లసిల్లుచు నున్న
జ్ఞానధనము కెట్టి హాని రాదు;
తల్లితెలివి గలిగి యాచరింప ధనమ్ము
దొంగిలింతు రది యెరుంగబోవు.

౬౧

విద్యగలదు నీ కవిద్యయు గలదాలు
దానమరపుజేయ బూను నట్టి
యాలి గూడికొనియు నాలికిం జిక్కక
నాలిమెప్పుతోడ నేలుకొనుము.

౬౨

ఆకలి యనురోగ మాశ్రయించు సతమ్ము
పథ్యమొంది రుచుల బారి బడక
అన్నమనెడు మందు ఆరగింపుము తండ్రి
పారమార్థికాత్మ బలము గోరి.

౬౩

ఆలి నాశ్రయించు నజ్ఞానవశమున
జేయు పనులవలన జెడకయుండ
బుద్ధితత్వ మొసగు బుద్ధింద్రియమునకు
నధిపుడుండునా బృహస్పతియన.

౬౪

అతడు గురుడు వాని యాజ్ఞచొప్పున గర్మ
 లాచరించుచున్న నన్ని విధుల
 జ్ఞానధనము కెట్టి హాని గల్గక మమ్ము
 గాంచుశక్తి నీకు గలుగ గలదు.

౬౫

ఇంద్రియాస్పదములు నిరువది నాలుగు
 గోళకముతోడ గొప్ప మేడ
 సిద్ధ మయ్యె నందు జేరును క్రొత్తగ
 నని నిజాలయమున కరిగినారు.

౬౬

జీవుడు

తల్లిదండ్రులాజ్ఞ దలదాల్చి జీవుండు
 గురుని జేరి యనియె కుతుక మొప్ప
 దైవమన్న తల్లిదండ్రు లన్నను మీర!
 కరుణ బ్రోవుమయ్య గురువరేణ్య.

౬౭

అంతగురుడు

తల్లితెలివి నెపుడు తలదాల్తు వేనియు
 నాదుమార్గ మూని నడతు వేని
 నెన్నటికిని బాధ లేనియు రావని
 అభయ మొసగి యిట్లు లనియె గురుడు.

౬౮

నూత్న సాధమందు నూత్నప్రవేశంబు
 నూత్నదంపతులు ప్రయత్న మూని
 జేయవలయు నంచు జెప్పి ప్రవేశింప
 మంచులగ్న మేర్పరించి తెలుప.

౬౯

కాల్బలమ్ముగాగ కచ్చేద్రయము, లంత
రిండియములు మంత్రు లెలమి గాగ,
జ్ఞానపంచకమ్ము సరణి జూపింప ద
న్మాత్రలను వనితలు మంగళ మన.

20

మంది మార్బలంబు ముందు బరాబరుల్
సేయ గోళకప్రసిద్ధ మైన
నూత్న సౌధమందు నూతనదంపతుల్
నేడుకలరగా ప్రవేశ మైరి.

21

నూత్న సౌధమందు నూత్నదంపతులు ప్ర
వేశమైనయట్టి పిదప వాస్తు
పూజ ముందు, దిశల భూతప్రదక్షిణ
ప్రణతు లిడగ నాజ్ఞ పరచెగురుడు.

22

ప్రదక్షిణము

అజుని నాభివంటి యజనాభ భూమిని
తూర్పుదిక్కున ప్రణతుల నొనర్చి,
దక్షిణమున జలము దర్శించి వినుతించి
పశ్చిమమున నగ్ని బ్రణుతి సల్పి.

23

పవను నుత్తరమున ప్రణుతించి, తూర్పున
కుత్తరముకు మధ్య నున్న విదిశ
యందు సూర్యముగను నరిగి యాకాశ మం
డలము గని యట ప్రణతుల నొనర్చి.

24

సూర్యమండలమ్ము జూచి జాగ్రదవన్ధ
 నరసి యందు ప్రణతు లాచరించి
 చంద్రమండలమ్ము జని యట స్వప్నమ్ము
 నరసి యందు ప్రణతు లాచరించి.

౭౫

అగ్నిమండలమున, సంభోజకర్ణిక
 నచట నిక సుఖప్తి యనునవన్ధ
 భ్రాత యైనయట్టి ప్రజ్ఞానమూర్తిని
 గాంచి ప్రణతు లాచరించి యవల.

౭౬

అంతకన్న పైకినరుగ హిరణ్మయ
 మండలమను దేవ మందిరమున
 అల తురీయభావ మరసి యాదిమదంప
 తులను గాంచి ప్రణతి సలుప మరియు.

౭౭

సౌధరచన మిట్లు సల్పినయట్టి గా
 యత్రి విశ్వకర్మ లనెడు నాది
 వాస్తుదేవతలగువారికి వాస్తు పూ
 జల నొనర్ప నాజ్ఞ నలిపి గురుడు.

౭౮

వాసయోగ్యమైన వసుధ వాస్తు వటండ్రు;
 గృహమగుచు వసింప గృహరచనము;
 శిల్పకారణులగు శిల్పాధిపతు లాది
 వాస్తుపురుషులగుచు వర్తిలిరని.

౭౯

వాసయోగ్యమైన వసుధ వాస్తువు కాక

భూమి మొదలు పంచభూతకముల

చోర్మసౌఖ్యములను నిర్మించు తలదండ్రు

*లాది వాస్తువిభువు లైరటంచు.

౧౦

పరాత్పర విశ్వకర్మయె అదివాస్తు పురుషుడు.

* శ్లో॥ వాస్త్వసలం వాస్త్వితి సుప్రసిద్ధమ్

వాస్యం గృహం తద్భువనశిల్పమాలమ్

య శిల్పకర్తా భవతి ప్రభు శ్చ

వాస్తోష్పతి ర్నామ స విశ్వకర్మా॥ — మయశిల్పశాస్త్రమ్.

జీవుడను గృహస్థునకు శరీరరూపముగు సౌధమును నిర్మించి యిచ్చిన ఆదిమదంపతులగు గాయత్రీ విశ్వకర్మలే వాస్త్వస్థిపతులగు వాస్తుపురుషులు. ఆ యాదిమ వాస్తుపురుషుల నారాధించినగాని జీవుని సంసారయాత్ర పూర్తి కాదు. వారు భూతముల కవ్వల వెలుగు హిరణ్మయ మండలమున ప్రకాశించు చుందురు. వారి సాన్నిధ్యమున కేగుటకు పంచభూత సంబంధములగు నాధా తాదులను, సూర్య చంద్రాగ్ని మండలములను దాటి దివ్యతరమగు హిరణ్మయ మండలమును జేరుకొనవలయును. ఈ ప్రయాణము జ్ఞానయోగ సంబంధ మైనది. అంతరికమగు నీ ప్రయాణమునకు నూచకముగ బాహ్యజగత్తునగూడ వాస్తుపూజ యొనర్చునపుడు భూమి మొదలగు భూతములనుగా నెన్నదగిన ప్రాగాది దిక్కులను దాటి ఆకాశస్థానీయమును సూర్య చంద్రాగ్నిమండలము లకు మార్గదర్శకమునై యొప్పు పూర్వోత్తరమగు నీశాస్య విదిక్కుననే 'వాస్తు పురుషు' నారాధించి, శంకుస్థాపన మొనర్చి గృహారంభము చేయుచున్నారు. గృహనిర్మాణము పూర్తియైనపిమ్మటను ప్రవేశించినకాలమున పైని పేర్కొన్న అంతరికార్థము తోచునట్లు మరల వాస్తుపూజ చేయుచున్నారు.

వాస్తుపురుషుని యథార్థతత్త్వ మిట్టచే యుండగా కొన్నిగ్రంథములలో వాస్తుపురుషు డొక భూతమువంటివాడని అతనికి వికృతాకారము కల్పించబడి తత్త్వార్థము మారముచేయబడియుండుట చాల విచారకరము. శిల్పతత్త్వము

గురుడు దెలుపుచుండ పరమసాధాగ్రము
 సంకునున్న దేవ మందిరమ్ము
 నంతరిమాన వాని యాజ్ఞాచోప్పున జేరి
 రరసి వాస్తుపూజ లాచరింప.

౮౦

గురుడు వాస్తుపూజ పరికరంబు లొసంగి
 మూలసూత్ర మంత్రములు పఠింప
 ఆదిదంపతుల మహావాస్తుపూజలు
 నల్పి రాలుమగ లనల్ప భక్తి.

౮౧

నకు ప్రాధాన్యము తొలగింపఁజేయు నే దురభిమాన దుర్విద్యలో యిట్టి కల్ప
 నములను వేదశాస్త్రములలో దూర్చియుండురు.

ఇటులే యాశాన్యప్రదేశ ప్రాధాన్యమును గప్పిపుచ్చునెంచి యితర
 ప్రదేశములయందును, ఇంక దేవాలయమందును చతుశ్చాలకును గర్భమధ్య
 చేయవలసిన శంకుస్థాపనము గృహములకు ననువర్తించునట్లును శాస్త్రముల
 యందు మార్పులు చేసియుండురు. దాన కేవలశాస్త్రములమీద నాధారపడు
 శాస్త్రీయులకు సత్యము తేలకపోగా వివాదములుమాత్రము పెంపొందుటకు
 కారణభూతము లైనవి.

సత్యమలోచింప నాదిమసృష్టికర్తయగు విశ్వశిల్పియే వాస్తుపురుషు
 డనియు నింక శంకుస్థాపనచేయు ప్రదేశము యాశాన్యమేయనియు నీక్రింది
 దృష్టాంతవచనములచే స్పష్టమయ్యెడిది.

పంచభూతములు - ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, భూమి అను
 నవి క్రమముననుద్భవించినవి. భూమిపైనున్న ప్రాణులకు భూమి మొదటి
 భూతముగను, జలాదులు పరుసగ తరువాతవిగను నున్నవి. ఆధారాది పట్టు
 క్రమమునుబట్టి చూచినను భూమి మొదటిగు భూతములు దిగువనుండి పైకి
 ఒక్కొక్కచక్రమున నొక్కొక్కటి ప్రధానమైయున్నది.

బంధుమిత్ర సుపరివార సంతర్పణ
 మాచరింప పత్ని యతిగె నవని
 గురుడు బుద్ధితత్త్వ కుహరంబునన్ తేరె
 జీవు డొక్క యుండి దైవనిష్ఠ.

౮౩

స్వర్ణమయమునైన సత్ప్రకాశబైన
 సత్యరూప సర్వసాక్షియైన
 స్వస్వరూపమైన సచ్చిదానందమా
 ఆత్మదర్శనంబు నందుచుండు.

౮౪

ప్రదక్షిణము చేయునప్పు డీ భూతములను ప్రాగాది దిక్కులయం దొక్కొక్క దిక్కున కొక్కొక్కభూతమును భావింపవలయును. ప్రదక్షిణము తూర్పుదిక్కునుండి ప్రారంభమగుచున్నది. కావున తూర్పున భూమిని, దక్షిణమున జలమును, పడమర అగ్నిని, ఉత్తరమున వాయువును భావించుచు బోగా నీశాన్యమునకు వచ్చునప్పటికి ప్రదక్షిణము పూర్తి యగుచున్నది. ఇంత వరకు చేసిన ప్రదక్షిణము సూర్యగమనమని యెరుంగ వలయును. అటునుండి మరల తూర్పునకు వచ్చుట అభిషేకన మగును. కావున ఆకాశమును, నింక సూర్యగమన మార్గమును బొడవనైన యా యీశాన్య విదిశయందె సాధకుడు భగవత్తత్త్వము సారాధింపవలయును. అందుకే గృహమున నీశాన్యభాగమును దైవస్థానముగా జేర్చుకొని యున్నాడు.

దేవేంద్ర విశ్వకర్మ

ఈ వాస్తోష్పతియును పేరు దేవేంద్రునకును గలదు. ఈ యింద్రుడు మహాశివ. ప్రజలకు కావలసిన లౌకికశిల్పములకు ప్రాతిపదికలను సృష్టించియు, గృహారామక్షేత్రాది నిర్మాణముల నొనరింప మార్గములు చూపియు నీతడును వాస్తోష్పతియై పరిలినాడు. “వాస్తాః గృహక్షేత్రాదే పతి రధిదేవతా వాస్తోష్పతిః” గృహక్షేత్రాదులకు నధి దేవత, లింగాభిష్టయము, జగత్సృష్టికర్తయగు పరాత్పర విశ్వకర్మవలె నీతడును లౌకికములగు నిర్మాణాదుల సృష్టింపుటచే

అంతు లేనియట్టి యాత్మానలోకాన

దేవమందిరమున దీర్చి యుండి

పెండి చేసికొన్న పెండ్లాముసంగతి

చింత జేయబో డొకింత యైన.

౫౫

భార్య

నాల్గు నెలలు మించె నాభర్త నను గాంచి

నన్ను దలప డొక్కచాట నేని

నన్ను పెండియాడి న్యాయమే వీడుట

అనుచు మగనిమీద కినుక జెంది.

౫౬

ప్రత్యక్ష విశ్వకర్మయను బిరుదునుగూడ వహించినాడు. ఈతనిని దేవతా విశ్వకర్మయనియు, దేవేంద్రుడనియు గూడ శ్రవహరింతురు. (దేవేంద్రుడు మహాశిల్పి యైనట్లును నీతని శిల్పమాహాత్మ్యము పూర్ణముగ లోగా వర్ణింప బడి యున్నది.)

మానవవిశ్వకర్మ

పరాత్పరవిశ్వకర్మ సృష్టి ననుసరించి దైవవిశ్వకర్మ సృష్టించినట్లే, వారిరువురి సృష్టల ననుసరించియు, దేవేంద్రుని శిల్పప్రాతిపదికల నాధారముగా చేసికొనియు, మానవజగత్తున సర్వజీవుల కుపకరించు గృహవాహనాదులను, ఇంక నాశావిధానకారణములను నిర్మించుచున్న శిల్పియు-విశ్వకర్మయు వాస్తవికతయైన వాస్తవపురుషుడుగా జగత్ప్రవృత్తికిని, మానవుల సౌఖ్యజీవనమునకును కారణభూతుడగుచున్నాడు. వాస్తవపురుషునిగూర్చిన యీ వాదమే సత్యమని దీర్ఘమగు విచారణముచేతను, కాస్తాస్తినుభవములవలనను నిర్ధారణమగుచున్నది. విజ్ఞులగు వా రీవిషయమును తాగద్వేషరహితమగు వినిర్మలబుద్ధిచేత తత్కించి సత్యమునకు ప్రాధాన్య మొసంగుదురని విశ్వాసము.

గురుమహాత్మ్య, రావ ? కూర్చిన వీవెగా !
నాస్తుపూజనాడు నేస్త మొనగి
యింద్రియాధిపతులు నెచ్చోట నున్నార
లోక్కరైన రారె దిక్కు లేరె.

౮౭

ఇట్లు పొగిలి పొగిలి యేడ్వంగ నొకరైన
సాయపడగ రామి సాహసించి
భర్తసాదములను బట్టి క్రిందికి పైకి
నూపివైచె నాత డులికి పడగ.

౮౮

జీవు డయ్యెగాని జీవాత్మ కుడుగాడు;
ఆత్మదర్శనంబు వండు టుడిగె,
స్వస్వరూప మొందు జ్ఞానంబులేమిచే
తన్ను తాను దెలియ నున్న యయ్యె.

౮౯

జీవవిచారము

ఎంత యాత్మసుఖమొ అంత దుఃఖంబయ్యె,
ఎంత వెలుగొ చీకటంత యయ్యె
నంత ప్రాభవంబొ అంత దాస్యం బయ్యె
యిట్టులగుట కేమి హేతువాక్కొ !

౯౦

కర్మ లవిగొ యెన్నొ గాన్పించుచున్నవి,
భావి నవియె దుఃఖభాజనములు;
సకలజీవు లరుగొ సంఘర్షణము లిట్లు
లుండ వీని నెట్లు లోర్వగలను.

౯౧

భార్యఁ గన్నవారి బాంధవ్యమున నేమొ .
 భార్య వీడునట్టి పాపముననొ
 భార్యవైపువారి బాఁలిం బడగ నేమొ
 జ్ఞానథన మొకింత గాన రాదు.

౯౨

మోదమేమొ లేదు మోహంబు గన్నట్టు;
 శాంత ముడిగి గలిగె చంచలమ్ము;
 సహజమా స్వతంత్ర సామ్రాజ్యమున్ బోయె
 పారథంత్ర్యమునకు బాల్పడితిని.

౯౩

ఇంద్రియంబులార యింద్రియాధిపులేరి ?
 సద్గురుండు నవరి చక్కిఁ జేరె!
 యెవ్వ రేమి చెప్ప రేమార్గమునఁ బోదు,
 నేమి జేతు నంచు నేడ్వ సాగె.

౯౪

భార్య

చెంత నున్న భార్య చిన్నగ నిట్లనెఁ
 బాప మూరకెట్లు పాసి పోవు!
 నీ సుఖంబె గాని నాసుఖం బెంచవు!
 ఎన్ని రోజులయ్యె ! నన్ను బాసి.

౯౫

ఎందు కింత చింత నొంద నేఫల మాను!
 వగ్గిసాక్షిఁ గొన్న యాలిఁ గూడి
 యైహికమగు రాజ్య మానందముగ నేలు
 మందు నఖిల సుఖము లందగలవు.

౯౬

ఇంతలోన వచ్చి రింద్రయాధిపు లెల్ల
జీవుఁ డావురుమని జేర, గురుడు
యిట్టి భయము నీకు నెట్టు లేర్పడె జీవ !
భయము వదలి తెలియ బలుకు మనగ.

౯౭

గురువరేణ్య ! నాడు జరిపిన పూజలో
నాత్మసుఖ సమాధి నంద నేను;
నానుభంబు నాశనము గాగ నాశక్తి
దిగువ కీడ్చి వైచె మగువ పత్ని.

౯౮

గురుని జీవప్రబోధము

చింత నీడు మింక జీవుడ ! మావల్ల
సదుప దేశములను సంతసమున
నాలకించుమోయి యాకాంక్ష నెప్పుడు
అందువలన నుభయు లందగలవు.

౯౯

కారణంబు లేని కార్యము ల్గనరావు;
కార్యములకు భార్య కారణంబు;
భావికర్మములకు భార్య క్రిందికి దింపె
సంతమాత్రమునకు చింత యేల ?

౧౦౦

అగ్ని సాక్షి గొన్న యాలిని విడనాడి,
యాత్మసుఖము గోరి యందు నుంట
యెట్టి న్యాయ మానో యేవరమార్థమో
నీకు వివే సాక్షి నిజము గనుము.

౧౦౧

పొందవలసినంత పొందితే సుఖ మింక
 పొంద నీలులేదు - అందువలన
 దిగువ కీడ్వబడితి గగనంబువర, కేంక
 భూతలమ్మువరకు బోదువు సుమ.

౧౦౨

భూతలమ్మున బడి పోవ నీధనమెల్ల
 నాలి వైపు వార లనహరింతు;
 రందువలన భూమియందు మలాదుల
 బొరలి మేడ్చుచుందు వెరుక మరచి.

౧౦౩

నీ స్వరూప మేమొ నీ స్వతంత్రత యేమొ
 నీ వికాసమేమొ నిల్వకుండ
 నూత్న దేహమందు నూత్నికర్మ లొనర్చి
 నూతనుండ వగుదు ప్రాతవయ్య.

౧౦౪

బాల్యదేహమందు బాల్యచేష్టలతోడ
 జడవికార మొంది జడడ వగుచు
 తెలివి సుంత లేక దేహాబుతోపాటు
 పెరుగుచుండునట్లు పెంపబడుదు.

౧౦౫

లేతతనువునందు లేగోళకము లొల
 సక్రమమగు పనుల జల్పలేవు
 బలము గలుగుకొలది పనులు జగుగుచుండు
 అటులే నీవు వాని ననుసరింతు.

౧౦౬

వాక్కు గలిగియుండు వచియింపగా బోవు;
 వీనులుండుగాని వినగ బోవు;
 కన్నులుండుగాని గానలేకుండువు
 శ్రమముగా నొనర్చగలవు జీవ.

౧౦౭

మేనదెట్లు పరిణమించునో నీవట్లు
 పరిణమించునట్లు పరగుచుందు;
 ఆవయవములమీద వాఘారపడి దేహ
 తంత్రుడవగు దస్యతంత్ర జీవ

౧౦౮

విిన భయము వలవదభయంబు నిత్తుము
 ప్రత్యగ్యాత్మ విభుసి సంవుచేత;
 నీ తనువుననుండి నీకు సాయ మొనర్చు
 చుందుమోయి! మోద మొంద జీవ.

౧౦౯

చెడ్డపను లొనర్చు చెడ్డవానిని చెర
 సాలయందు శిక్ష సల్పుటకును
 రక్షకభటులకును శిక్షవిధము తెల్పి
 ప్రభువు గానబడని పగిది జీవ.

౧౧౦

బాహ్యమందు తెలియబడ వీలు లేకుండు
 నీదుమరుగునుండి నీ వొనర్చు
 నిఖిలకర్మములకు లిఖించు ఫలముల
 తెలియజేతు మవ్వి తెలియు జీవ.

౧౧౧

తెలియదగినవన్ని తెలిసికొ మ్మిప్పుడే;
 తెలియగోర ముందు తెలియ బడము;
 కాన నిపుడె వినుము జ్ఞానోపదేశముల్
 మరపు జెందనట్టి యెగుక జీవ.

౧౧౨

తనువు బలము గలిగి అనుకూలమై యొప్పు
 నిండ్రియస్ఫుటత్వ మేర్పడఁగ
 వాని లోడ పనులు వరుస నిర్వర్తింప
 ననిమిదేండ్ల ప్రాయమానము జీవ.

౧౧౩

బలముగలిగి యన్ని బలసిన నీనెట్టి
 మార్గమందు దిరుగ మనను పడెదొ,
 అట్టిమార్గమునకు ననుకూలమగు నొక్క
 లోచనంబు గలుగు లోన జీవ.

౧౧౪

అట్టి లోచనంబు అహరహమ్మును నీకు
 ఎరుక బలము పేర్చి నిచ్చుచుండు
 నయ విధంబున నుపనయన మార్గంబులో
 పయన మొప్పుఁ జేయ వలయు జీవ.

౧౧౫

బాహ్యమందు నొక్క పరతత్త్వపేత్తయా
 గురు వరేణ్యు గాంచి కోరి భక్తి
 గాన రూప మాతృ గాయత్రి సన్మంత్ర
 పతనము నొనరింప వలయు జీవ.

౧౧౬

మాతృభిక్ష యేమొ మంత్రార్థ మది యేమొ
అనుభ వార్థ మేమొ యాచరించు
బ్రహ్మచర్య మేమొ బ్రహ్మర్షిగ్రాజ్ఞ
కర్మ లేమొ వాని గనుము జీవ.

౧౧౭

అంతరమున మేమె యంతస్ఫురణ శేయు
చుందు మఖిల కర్మలందు ముందు;
ఎట్టి కర్మలందు నెల్లు వర్తించుటో
యే ఫలబులౌనో యెంచి జీవ.

౧౧౮

ఇహపరములు

బాహ్యగురుడు దెల్పు బాహ్యరములకు మే
మంతరమున సంతకార్థము విడ
ఇహపరంబు లనగ నెసగు బాహ్యంతర
మ్ములను రెంటి మదిని దెలియు జీవ.

౧౧౯

ఇహపరంబు లనగ నేర్పడి యుండును;
ఇహ మదెద్ది పరమ దెద్ది యన్న;
కాయ మగు నిహమ్ము కర్మలు పరములౌ;
కర్మ వలన తనువు గలుగు జీవ.

౧౨౦

ఇహము కర్మలైన, నింద్రియాలు పరంబు;
లింద్రియంబు లెల్ల నిహము లైన,
పరము లింద్రియాధిపతులై ప్రకాశింతు;
రిహపరంబు లిట్లు లెసగు జీవ.

౧౨౧

ఇంద్రియాధి పతులు నిహములైన, పరంబు
లాది దంపతులుగ నగుచు నుండు;
రాది దంపతులును నైహిక పరములౌ
తల్లిదండ్రు లనగ దనరి జీవ.

౧౨౨

ఇహమె పరము గాగ నిహము గాగ పరమ్ము
నిహపరమ్ము లిట్లు తేర్చుండగ
సూటి నిహపరాల సోపానమాల వల్ల
నీ నివాసము కమనిగతు జీవ.

౧౨౩

విహికం బనంగ నాధ్యాత్మికం బన్న
నొక్కటిగను నుండు నిక్కముగను ;
విహికంబు నందె యాధ్యాత్మికం బుంట
నైహికంబు వీడ నగునె జీవ.

౧౨౪

కర్మ కత్తెము.

కర్మలెన్నో నీకు గాన్పించు చుండును
కర్మలనగ గొప్ప మర్మములగు
మత్త గర్భితమగు కర్మలకు గురుకర్మ
ముల నెరింగి చేయ వలయు జీవ.

౧౨౫

అనుభవించు కర్మ మారభమకా గాన
ననుభవింప నద్ది యంత మొందు ;
నాచరించు కర్మ మాగామి యా గాన
శుచితమను కర్మ జల్పు జీవ.

౧౨౬

అనుభవించు టందె యాగామి యుండును ;
అనుభవింప నేర్వ నద్ది రాదు ;
అనుభవించు టందు నజ్ఞుండ వై యున్న
కర్మ సంచితమ్ము గలుగు జీవ.

౧౨౭

అనుభవించు కర్మ మారబ్ధ మాటచే
దానియందు నహము బూసరాదు ;
అచరించు కర్మ మాగామి యకాటచే
దానియందు నహము బూసు జీవ.

౧౨౮

అనుభవించు కర్మ మాగామిని నొసంగు
చుండు, దాని బొందకుండ రాదు ;
అద్ది చెందకుండ నరసి తూష్ణీంభావ
మను నహంబు బూస నగును జీవ.

౧౨౯

అనుభవించు కర్మ మైహికంబగు పాప
కర్మలందు బుద్ధి గలుగ జేయు ;
పాపకర్మ జెందబడువేళ పుణ్య స
త్కర్మ బూసు నహము గనుము జీవ.

౧౩౦

విహికం బనిత్యమైన యాగామిని
అనుభవించు కర్మ మంద జేయు
నై హికమును వీడి యాపరమ్మును పొంద
గలుగుటకు నహమ్ము గనుము జీవ.

౧౩౧

అనుభవించు కర్మ మది అకర్మంబౌను
దానియందు కర్మ ఋణరాదు ;
ఆచరించు కర్మ మది కర్మయా గాన
దానియందు కర్మ మూను జీవ.

౧౩౨

వానియందు వీని పీని యందున వాని
సనుభవమున నాచరణము నందు
వేని నైన తగు వివేకాన వర్తింప
కర్మ తత్త్వ మరయ గలవు జీవ.

౧౩౩

శమ దమాది మట్కు సంపత్తి నార్జించి,
యల విరాగ రాగముల గ్రహించి,
ముక్తి భుక్తి రెంటి మూలమొద దలంచి,
సలుప వలయు కర్మ దెలిసి జీవ.

౧౩౪

ఓర్పు

కంటకంబు పైన కాల్యేయ బాధగాన్
గాలిపైన కోపమేల రాదొ !
రాకపోగ కాలు వ్రణము గాకుండ స
త్సేవ సేయు నటుల చెలగి జీవ.

౧౩౫

పశుల దూషణమ్ము బాధింప వారిపై
పగను గొనెను శత్రుబాధ ఋణము
వడ్డి మొదలు దీర వారిని ప్రేమించి
చిత్తశాంతి సేవ జేయు జీవ.

౧౩౬

కామాదులు

కలరు సుమ్మువాగు కామాదు లాగురు
నీ తలంపులట్లనే యొనర్తు;
మంచిచెడ్డ పనుల గాంచి, వానిని సీర
పరతు మోయి యెల్ల పనుల జీవ.

౧౩౭

కాము డెల్లకోరికల నొసంగుచు నుండు;
నైన నీయభీష్ట మనుసరించి,
యాధిపత్య మొంది యవ్వానిని నిరూఢి
పరతుమోయి! ధర్మ మరసి జీవ.

౧౩౮

కాము చుండి మువ్వకర్మవాంఛల నీయ
వానియందు క్రోధ మూను మోయి !
అందుచేత నింక నవి పైకి రాకుండ
అంత మొందజేతు మరసి జీవ.

౧౩౯

అవసరంబులేక యాక్రోధు చుడయింప
లోభునిం దలంచి లోని క్రోధ
మణచివేయ జూడు మంత నాతని మేమె
యణచివేతు మీవు గనగజీవ.

౧౪౦

చేయదగినపనుల జేయకుండగ లోభు
డడ్డుపడును; వాని నణచివేయ
మోహునిని గ్రహింపు మోయి మేమట్టుకె
రూఢిపరతు మట, నిరూఢిజీవ.

౧౪౧

మోహరాజు తుచ్చ మోహమృగ వాని
 మారణంబు సేయు మదవిభుండు;
 వానిగోరి సాయమును మట్టులె రూఢి
 పరతుమోయి ధన్య మరసి జీవ.

౧౪౨

మదవిభుండు శత్రుభావ మృగదవ జేయ
 మాన్యగలడు దాని మత్సరుండు
 వానిగోరి సాయ మును మట్టులె రూఢి
 పరతుమోయి ధన్య మరసి జీవ.

౧౪౩

మత్సరుండు తోడిమానవులం దీర్ఘ
 గలుగజేయ; నట్లు గలుగకుండ
 శాంతదయఁ గూడి సమయింపు మట్టులే
 సిరపరతుము దాని నరసి జీవ.

౧౪౪

కన్నతల్లివలన గలిగిన గుణములు
 గాని, యింద్రియములు గాని, మరియు
 నవ్వియైన మంచినే యొసంగును గాని
 చెరువు జేయనేర వరయ జీవ.

౧౪౫

మంచిని యనుకొన్న మంచినే యొసంగును
 చెడ్డని యనుకొన్న చెడు నొసంగు;
 మంచిచెడ్డ లేర్పరించుట కీ వాడుఁ
 గాని లాభివారు గారు జీవ.

౧౪౬

శత్రువులనుకొన్న శత్రువులగుదురు;
మిత్రులని దలంప మిత్రములును;
శత్రుమిత్రభావ సంపాదకుడ వీనె
గాని, లాఠివారు గారు జీవ.

౧౪౭

త్రి క రణ ము లు

కలిగియుండు నీకు నలుగురు మంత్రులు,
నందు మనము మొదటిదై యెసంగి
నలుపుచుండు నెపుడు సంకల్పము వికల్ప
ములన రెండుపనులు గలుగ జీవ.

౧౪౮

చలనరూపమనము సంకల్పమిడు దాని
చెడ్డ మంచి నెరుకజేతుము సుమి!
అద్ది చెడ్డదైన నంత వికల్పంబు
నొందజేసి మంచి పొందు జీవ.

౧౪౯

నీయభీష్టమట్లు నిశ్చయించును బుద్ధి,
చింతనం బొనర్చు చిత్తము గొని;
కాంచి దాని నహము కర్తృత్వము వహించి
వాక్కున కిడు నిట్లు వరుస జీవ.

౧౫౦

వాక్కు కంఠజేయ వదియింపు మద్రాని
కర్మజేయు మింక కాయమునను;
త్రికరణమ్ము లొక్కతీరున బీజమై
ఫలమొసంగు వృక్ష మలరు జీవ.

౧౫౧

మంచివృక్ష మగును మంచినంకల్పము,
 చెడ్డవృక్ష మగును చెడ్డదైన,
 మంచిచెడులు నిర్ణయించుకొనుట కేవే
 గాని లాటివారు గారు జీవ.

౧౫౨

వాక్కు కందనట్టి స్వాంతసంకల్పంబు
 వృక్ష మొదవనట్టి బీజ మగుచు
 ననుభవింపజేయు నది మానసికముగ
 మనమునంద బీజ మణి జీవ.

౧౫౩

వాక్కుకందినట్టి స్వాంతసంకల్పంబు
 బీజమగుచు మొలిచి వృక్ష మగుచు
 మనమువాక్కులవర కనుభవింపగ జేసి
 ఫలమునీక తరువు మలగు జీవ.

౧౫౪

స్వాంతమందు తలపు వాక్కునన్ వచనంబు
 కాయకర్మ మూడు కలియ బొడము
 పూర్ణవృక్ష ముద్ది పూర్ణకర్మఫలంబు
 కలుగజేయు నీకు నెలమి జీవ.

౧౫౫

త్రికరణమ్ము లెట్టి రీతి ప్రవర్తించు
 నట్టివృక్షములను బుట్ట జేయు,
 మంచి వృక్షమైన మంచి ఫలంబును
 చెడుగు చెడుఫలమ్ము నిడును జీవ.

౧౫౬

పుట్టుక మొదలుగను గిట్టువరకు కర్మ

మనుభవించుటందె యాచరించి;

ప్రాప్తకర్మయాప ప్రారబ్ధముగము న

శించఁ దనువు నొప్పగించు జీవ.

౧౫౭

చెడు లొనర్చువారి చెడులకు తగుశిక్ష

ప్రభువు గానబడక భటుల కాజ్ఞ

సేయ ప్రభునియాజ్ఞ చెరసాలయందున

ననుభవింపజేయు నటుల జీవ.

౧౫౮

నీవొనర్చినట్టి నేరంబులకు శిక్ష

నీకు దెలుపకుండ మాకు దెల్పు

నీశ్వరాజ్ఞవిధిని యింద్రియాధివులమై

యనుభవింపజేతు మరసి జీవ.

౧౫౯

స త్య ప థ్య ము లు

నిజము మాటలాడ నేర్చిన నాక్కిది

గలిగి సత్యపథము గాంచగలవు;

పథ్యమును వహించి భక్షింప నన్నంబు

కాయసిద్ధి బొందగలవు జీవ.

౧౬౦

అన్నరసము రక్తమగు నది వీర్యమా

నది మొదడు నగును అందువెలయు

తల్లి తెలివినాగ నిల్లాలి తెలివి నా

రెండువిధము లగుచు నుండి జీవ.

౧౬౧

ఆరురుచుల గోరి అంగసౌప్తవమున
కన్నమును భుజింప నద్ది యెవుడు
అలితెలివి నొసగు నట్టిమర్మేధస్సు
గలుగజేయు నిటుల దెలియు జీవ.

౧౬౨

బాహ్యజహ్వరుచుల బారికి వడకుండ
నన్నమును భుజింప నంతరరుచి
దల్లితెలివి నొసగి దనరు నస్మేధస్సు
గలుగుచుండు దాని దెలియు జీవ.

౧౬౩

తనువు నన్నములును జననివై యుండుట
తనువుకైన యన్నమును గ్రహించి
జననిపూజతోడ జననికర్పణ చేసి
యారగింప ధర్మమగును జీవ.

౧౬౪

అట్లు లర్పణేసి యర్పణం బొనరింప
నద్ది వధ్యమైన యన్న మగుచు
కాయసిద్ధి జేయగలిగి యాధ్యాత్మిక
జ్ఞాన మొనగు మేధ సలుపు జీవ.

౧౬౫

కాయసిద్ధివలన గలుగును వాక్సిద్ధి
కాయమందె వాక్కు గలిగి యుండు
కాయవాగధిపులు గా దలికంద్రులు
నేలుచుండ్రు వాని నెంచి జీవ.

౧౬౬

సత్యపాలకుండు సత్యస్వరూపుండు
సత్యవాగ్విభుండు జనకు డాట
సత్యవాక్కుతోడ నిత్యంబు నీవుండి
జనకుపూజ లిట్లు నల్పు జీవ.

౧౬౭

జనకువాక్కునందు శబ్దంబు పలికించు
వలుకువెలది జిహ్వా గలదు; నీదు
నాల్కచాపలమ్ము నయమొప్ప దొలగించి
జననిపూజ నిట్లు నల్పు జీవ.

౧౬౮

అందగలవు నిత్య మారోగ్యభాగ్యంబు
పథ్య మాచరించువాడ వేసి;
అందగలవు నిత్య మాధ్యాత్మికసుఖంబు
సత్యవాక్కుగలిగి నలువ జీవ.

౧౬౯

య జ్ఞ ము లు

సకలజనులు మానసికముగ నిక వాచి
కమ్ముగాగ కాయకమ్ము గాగ
త్రివిధములుగనైన త్రివిధయజ్ఞంబులు
చేయుచుండు రెపుడు చెలగి జీవ.

౧౭౦

సంతతంబు మనము సంకల్పము వికల్ప
ములన రెండువనులు నలుపుచుండు;
నవ్వి విశ్వనేవకై యొప్పగా నద్ది
మానసికపుయజ్ఞ మాను జీవ.

౧౭౧

మనమొసంగు తలపుమార్గంబు తప్పక
 సత్యవాక్యములను సతము బల్కు
 సద్వి విశ్వసేవ కైనచో నది వాచి
 కమగు యజ్ఞ మగును గాంచ జేవ.

౧౭౨

సత్యవచనయుక్త నిత్యనిర్మితశిల్ప
 కర్మములు ప్రపంచకమున నిఖిల
 మానవాళి శోభకైనచోనది కామి
 కమగు యజ్ఞమగును గనగ జేవ.

౧౭౩

త్రివిధయజ్ఞము లిటు త్రికరణశుద్ధి నొ
 సర్ప సకల జీవనమునకైన
 కామ్యరహిత శిల్పకర్మల జేయుచు
 సద్వి బ్రహ్మకర్మ లనగ జేవ.

౧౭౪

శిల్పములు

కన్నతండ్రి యా జగచ్చిల్పి తన జగ
 చ్చిల్పరచసలోని కీల మరసి
 తదుపకరణశిల్ప తనయు లొదురటంచు
 నంచి మానవుల నృజించె జేవ.

౧౭౫

ధాతవిశ్వశిల్పి స్థావరమ్ము లొసంగ
 మానవుడు తరించు మార్గములుగ;
 వాని దగువిధానమూని సల్పుగ నగు
 తదుపకరణ శిల్ప తతులు జేవ.

౧౭౬

శిల్పమున్న పంచ శిల్పవృత్తులై గావు;
మానవోపయోగ మైన యట్టి
జీవనమునకైన వేవైననుగాని
అన్ని శిల్పకర్మ లగును జీవ.

౧౮౭

భూతపంచకమ్ము భువనసృష్టికే మూల
మై సహస్రగతుల నగువిధమాన
నవని శిల్పములకు నైదువృత్తులు మూల
మై సహస్రగతుల నగును జీవ.

౧౮౮

భువన దేహమునకు భూతపంచక మాది
యై తదంగకోటి యెరి నల్లు
శిల్ప దేహమునకు స్థిరపంచకృతు లాది
యై తదంగకోటియెలరు జీవ

౧౮౯

కాలికాపు కంటి కాపు వక్షము కాపు
మేనికాపు శిరము మెదడు కాపు
పండ నుండ గూరుచుండ దగిన కాపు
సలుపుపనులు శిల్పములగు జీవ.

౧౯౦

వాస్తు గణిత వైద్య వాణిజ్య కరణిక
క్షౌర కుంభ వస్త్ర కావ్య కృషిక
ముద్రణాది యంత్ర ముద్రాక్షరమ్ములు
సలుపుపనులు శిల్పములగు జీవ.

౧౯౧

రాజ్యతంత్ర, యంత్ర, రాజకీ యోద్యోగ,
రాజ్యపాలన, స్వరాజ్య, శిల్ప
మాతృ జేశ సేవ, పితృ సేవనమ్మును
సలుపు పనులు శిల్పములగు జీవ.

౧౮౨

విశ్వశై ల్పికమగు విశ్వజీవి జనాభి
కవసరమ్ములైన యన్ని పనులు
శిల్పరచన మగును శిల్పేతరంబైన
పని యొకండు గానబడదు జీవ.

౧౮౩

కా ని,

కామ్య రహితముగ జగచ్చిల్పములను లక్ష్య
మెంచి సలుపురచన లెవ్వ యైన
సత్యజీవనమున సహకరించున లెల్ల
శిల్పకర్మములయి చెల్లు జీవ.

౧౮౪

కామ్య నహితుడయి జగచ్చిల్పములను లక్ష్య
ముంచకుండ వేడ్క నున్నతముగ
సర్వకళల తోడ జల్సిన నవి శిల్ప
కర్మములను భ్యాతి గనవు జీవ.

౧౮౫

పరుల సేవమునకు వలయు పను లొనర్చ
నవి శిల్పములన నలరుచుండు;
స్వార్థమునఁ గడంగి సల్పుకర్మలు శిల్ప
ములని చెప్పరాదు తలవ జీవ.

౧౮౬

దేశ ముద్ధరించు దీక్ష నిస్వార్థులై
సోదరప్రపంచ శోభకై న
శిల్పకృతు లొనర్చు శిల్పులు నిష్కామ
శిల్పయోగులనగజెల్లు జీవ.

౧౮౭

ఫలవిరహిత కృతులు పరుల కొనర్చిన
నుచితఫలము గలుగ కుండ బోదు;
పరులు గూడ టేమ మరసివారికిదగు
నుచిత కృతులొనర్చు చుండ్రుజీవ.

౧౮౮

సకల మనుజులిట్లు సహకారములఁజూపి
యొకరి కొకరు మైత్రి నుండి తగిన
పనులొనర్చు చున్న ప్రతిమానవుడు పార
మార్థిక మగు శోభ నలరు జీవ.

౧౮౯

మండలకాయము

ఆత్మశక్తి నిలయ మగు మహాబ్రహ్మాండ
మందు ప్రత్యగాత్ము డధిపు డుండి
సకలభువనసృష్టి సలుప హిరణ్మయ
మండల మన గ్రాలుచుండు జీవ.

౧౯౦

విద్యుదాలయ మయి వెలయు బ్రహ్మాండంబు
నందు భానుమంత్రు డధిపు డుండి
స్థావరముల సృష్టి సలుప రజితమయ
మండల మన గ్రాలుచుండు జీవ.

౧౯౧

ప్రాణశక్తిచేత బరగు పిండాండంబు
నందు జీవరూపు డధిపు డుండి
జనన మరణ కృతులు గనగ నయోమయ
మండలమున గ్రాలుచుండు జీవ.

౧౯౨

ఋషులు - శాస్త్రములు

విశ్వసృష్టిలోని వివిధ రూపములు
విగ్రహములు గాగ వెలయ నస్వే
దేవతాంశులై న జీవుల కనువగు
తనుగృహోలనంగఁ దనరు జీవ.

౧౯౩

ఆదిఋషులు సచ్చిదానందమయులై న
ఆదిదంపతుల మహత్త్వమందు
విశ్వరూపసృష్టి విధుల సమాధిలో
నాది శిల్ప తత్త్వమరసి జీవ.

౧౯౪

చిన్మయాత్ము లగుచు శిల్పయోగారూఢ
శీల ముజ్జ్వలింపజేసి కొనుచు
నాదిదైవరూప మర్పించెదరు కళా
రూపకల్పనంబు జూపి జీవ.

౧౯౫

రూపకల్పనమున రూఢిచే నాజగ
చ్చిల్పకర్మయోగ సిద్ధులగుచు
స్వానుభూతిగన్నవాని నన్నింటిని
శిల్పశాస్త్రముల రచింతు జీవ.

౧౯౬

కావ్యములు

కావ్యమందు నవ్యకళల కాకరముగ
భవ్య ప్రణవ విశ్వపథము నందు
నవరసంబు లనెడు నాదాలు మోగించి
నవ్యకావ్యముల నొనర్తు జీవ.

౧౯౭

పురాణములు

అలపురాణ దంపతుల మహాసంకల్ప
బీజమున నెసంగు విశ్వవృక్ష
జనన పోషణాది సచ్చరిత్రలొనర్తు
రవి పురాణములన నవని జీవ.

౧౯౮

అల పురాణదంపతుల శక్తి పెనువీధి
నాల్మగలుగ విద్యుదాలయులుగ
వెలయు చంద్రరవుల విద్యుత్కథలొనర్తు
రవి పురాణములన నవని జీవ.

౧౯౯

అట్టి చరిత నిత్యమానంద దాయయై
అఖిలకోశ నవ రసాలయమయి
నిఖిల భవన సృష్టి నిలయమై సత్యసా
ధన విధానమొసగి దనరు జీవ.

౨౦౦

ఎన్ని జన్మములకు నెన్నిసాకులునై న
నెన్ని కళల నేర్పరింప నింక
నంతు గానకుండు నెంత వ్రాసినగాని
యెపటి కపుడు మాత్మమొసగి జీవ.

౨౦౧

సంతానము

కన్నతండ్రియగు జగచ్చిల్పి శిల్పాల
మార్గమూని దేవమందిరములు
గృహముఖమ్ము లెసగ సృష్టి సల్పెదరయా
అఖిలజనుల సౌఖ్య మరసి జీవ.

౨౦౨

ఆది సృష్టి సలిపి ¹యజుడు శిల్పిబ్రహ్మ
మగుటచేత వాని ²యాత్మనుతులు
శిల్పకృతు లిటెన్నో సల్పి శిల్పబ్రాహ్మ
ణులన యశము గాంతు రిలను జీవ.

౨౦౩

కృతజ్ఞత

ఆది విశ్వజనకు డైన జగచ్చిల్పి
సృష్టి సల్పినట్టి జీవ తతికి

1 “నజాయతే ఇత్యజః” అను వ్యుత్పత్తి ననుసరించి అజనామ మాపర బ్రహ్మమునకే చెల్లుచున్నది. పృథి వీతత్వవిషయ పంచకాళి మానియై జనించి నట్టియు, మూర్తులలో నొక్కడును నగుశ్రథమూర్తియైన బ్రహ్మకా యజనా మము వాడుటచితముకాదు. అతియీతనికి చెల్ల నేరదనియు గ్రహింపవలయును.

2 అజుడగు నాదిబ్రహ్మము యొక్క సృష్టిలోని జీవరాసులన్నియు నా తనిసంతానమే. అయినను జ్ఞానముగల మానవజాతి మాత్రమే తామును తక్కిన ప్రాణికోట్లను భగవంతుని బిడ్డలు గుర్రెఱింగి నడచుకొను చుండిరి. మానవేత రులకీ జ్ఞానములేదు అట్లే మానవులలోగూడ భగవంతుని తమ తండ్రిగా నెఱింగినను “అవశ్యం పితౄరాచార” మనుష్యాదులు ననుసరించి యెవ్వరు ఆ తండ్రి యొక్క సృష్టికర్తననుసరించి సోదరప్రపంచము యొక్క ఔమాభ్యుదయములకు శిల్పకర్తల నాచరించుచు పితృధర్మమును పాలించి నిర్వహింతురో అట్టివారే అజుడగు నాశిల్పి బ్రహ్మకు తనయులన బరగి తత్సంతాన మనబడుదురు. తక్కిన వారు బ్రహ్మసంతానమయ్య ఆతని ధర్మము నాచరింప నందున తత్సంతానముగా వ్యవహరింప బడరైరి (ఇందుకు 130 పుట. ౨౪౪వ పద్యము జూడవగును.

వలయు శిల్పములను వెలయించి నేవించు
టాత్మ సుతుని ధర్మమగును జీవ.

౨౦౪

నిర్నిమిత్తముగను నిష్కామముగఁ దండ్రి
విశ్వశిల్పములను వేలొనర్చు;
నీవు తండ్రివలెనె నిష్కామముగఁ జల్పు
టాత్మ సుతుని ధర్మమగును జీవ.

౨౦౫

జనక నిర్మితమగు జగతిని మానవ
సోదరప్రపంచ శోభకై న
శిష్ట శిల్పములను సృష్టించు చుండుము
తండ్రిబుణము దీర్పదలచి జీవ.

౨౦౬

కన్నతండ్రి నిత్యకర్మమై యుండ
నిత్యనూత్న భువన నిర్మితులను;
నూత్నశిల్పముల ప్రయత్నించి సల్పుము
శిల్పమయ జగముగఁ జెలగ జీవ.

౨౦౭

విశ్వరూప వృద్ధి వెలయు ♦ విశ్వబ్రహ్మ
సృష్టి రచన మెల్ల శిల్పమగుట

♦ ప్రకృతి మహాదేవి తన సృష్టిలోని విశ్వరూపాభివృద్ధి యెవనియాధార
మన జనుగు చున్నదో అట్టి తన భర్తకును తాను బొందినట్లే నామకరణము
చేయ బలించి విశ్వరూపాభివృద్ధికి హేతువైనాడను భావము వచ్చునట్లు
అకనికి విశ్వబ్రహ్మ మని పేరేడెను. ఇంకను తనమూలమున విశ్వాభివృద్ధి గలు
గుట చేతను, విశ్వమూలమున దా నభివృద్ధి కెందినట్లు గన్పట్టుటచేతనుగూడ
విశ్వబ్రహ్మ మయ్యెను. “విశ్వం యథా స్యాత్తథా బృంహతీతి విశ్వబ్రహ్మ”
అని వ్యుత్పత్తి. “బృంహతీతి బ్రహ్మ”

నృప్తిలోని జీవకృతులు శిల్పముగాఁగ
అంత శిల్పమయమె యగును జీవ.

౨౦౮

1

మఱియు

బ్రహ్మనై తి నంచు బల్కు బూనగరాదు;
బ్రహ్మనుతుడనంచు బల్కుచుండి;
బ్రహ్మతత్త్వమరసి బ్రహ్మకర్మలొనర్చి
బ్రహ్మచర్యమునను బ్రతుకు జీవ.

౨౦౯

కన్నతండ్రి నిత్య కర్మిష్టుడై యుండి
కర్మరహిత పదము గాంచ బోడు;
నీకు సాధ్యమగునె నీతండ్రికేలేని
కర్మ రహితపదము గనగ జీవ.

౨౧౦

సాధనమున నీవు సత్యలోకమునేగి
బ్రహ్మమందు గలసి బ్రహ్మవై న
నిత్యనూత్న విశ్వ నిర్మాణకర్మలు
జరుపకుండ తప్పదరయ జీవ.

౨౧౧

పరమహంసపేర బాహ్యవేషమునను
కర్మరహితుడనను శాంక్షుఁ డాను
పరమహంసయైన బ్రహ్మవాహనమయి
తిరుగుకర్మ తప్ప దరయ జీవ.

౨౧౨

బ్రహ్మనై తినంచు బలుకుటకుఁ గాదు,
పరమహంసనంచు మురియ గాదు;

కామ్యరహిత శిల్పకర్మలచే చిరం
జీవి వగుదువని సృజించె జీవ.

౨౦౩

తుదిపలుకులు

ఇంక చెప్పదగిన వెన్నియో గల వైన
కాల మింక లేదు గాన మాదు
నదుపదేశములను జాగరూకత మదిన్
నిలుపుకొనుము మమ్ము దలచి జీవ.

౨౦౪

మమ్ము మరువవలదు మరచినచో నీకు
దిక్కు లేరుసూ మఱొక్కరై న;
నీకు చెప్పినట్ల నిఖిల సద్ధర్మాల
సలుప సుఖము లందగలవు జీవ.

౨౦౫

భూమిమీది కింక బోవ నున్నావోయి !
క్రిందు మీదుగ తలక్రిందు లగుచు;
లవుడు భార్య యాశ్రయంబొటచే నన్ని
పనులు నీకు దెలియబడవు జీవ.

౨౦౬

నగువుగూర్చి

నీ వవిద్య వాట నీభర్త సన్నిధిన్
చేతనవయి భర్తచేతలకును
తోడునీడగాగఁ గూడియాడుచు శాశ్వ
తాను రాగసౌఖ్య మందు మమ్ము.

౨౦౭

వధూవరుల గూర్చి

ప్రథమమందు సృష్టి ప్రణవధ్వనులతోడ
నాదిదంపతులుగనై సృజింప,
పొంగి మీరు నూత్న మంగళధ్వనులతో
నవ ప్రజాభివృద్ధి నడుచు కొనుడు.

౨౧౮

అని తెలిపి

గురుడు వెడలగానె గుటితప్పె ముఖముపై
మచ్చు చల్లినట్లు మాయ కమ్మి;
శిరము క్రిందుఁగాగ ధరణిపై బడ సంధు
డగుడు శిశువు కెవ్వ మనుచు నేడ్చె.

౨౧౯

ఆటనెలదు లందు మాటాడ తల్లి గా
యత్రి ప్రేరణమ్ము నందగలిగి
మాత కరుణఁ జూపు మార్గాన నీ జగ
చ్చిల్పకావ్యమును రచించినాడ.

౨౨౦

“ శిల్పే నైవేద ముప బృంహితమ్ ”

గ ద్య

ఇది శ్రీ మద్ధామశ్రీ మాతృ చరణారవింద మరందపానజనిత
సహజ కవితాలంకృత సానగాది పంచఋషి మండల
సువరఋషి పరంపరాంతరత ఆత్రేయ ఋషి
గోత్రసముద్భూతకోలవెన్నపంశపరిపూత
త్రిపురసుందరీ నాగాచార్యశుభ్ర
పరబ్రహ్మత్థిర ప్రణీతం బైన
జగచ్చిల్పము.

